

326

**YENİ KONUT ALANLARINDA GELİŞEBİLECEK
SOSYO KÜLTÜREL AKTİVİTELER İÇİN
GEREKLİ MERKEZLERİN MİMARİ ANALİZİ**

Dokuz Eylül Üniversitesi

Fen Bilimleri Enstitüsü

Doktora Tezi

**T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**

Mimarlık Bölümü, Bina Bilgisi Ana Bilim Dalı

119 686

Malike SESLİ ÖZSOY

Şubat, 2002

İZMİR

119 686

Doktora Tezi Sınav Sonuç Formu

Malike Sesli Özsoy, tarafından Prof.Dr. Sencer Ayhan yönetiminde hazırlanan “YENİ KONUT ALANLARINDA GELİŞEBİLECEK SOSYO KÜLTÜREL AKTİVİTELER İÇİN GEREKLİ MERKEZLERİN MİMARİ ANALİZİ” başlıklı tez tarafımızdan okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından bir doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Yönetici

Prof.Dr. Sencer Ayhan

PROF.DR. MEHMET TÜREYEN

Jüri Üyesi

PROF.DR. ALİ DÜZGÜN

Jüri Üyesi

PROF.DR. ATILLA CİMCİOZ

Jüri Üyesi

PROF.DR. TAYFUN TANER

Jüri Üyesi

Prof.Dr. Cahit Helvacı

Müdür

Fen Bilimleri Enstitüsü

TEŞEKKÜR

Uzun bir zaman dilimine yayılmış bu çalışmanın gerçekleşmesinde pek çok kişinin katkısı bulunmaktadır. Bunların başında çalışmanın oluşmasında ve tamamlanmasında danışmanım Prof.Dr. Sencer Ayhan gelmektedir. Kültürel ve sosyal yapı üzerine bir çalışma yapmam konusunda bana fikir veren hocam sayın Prof.Dr.İng. Doğan Tuna rahatsızlanıp bölümümüzden ayrılmadan önce 1 sene süreyle doktora tezimin danışmanlığını yapmıştır. Kendisine bu çalışmanın oluşmasındaki katkılarından dolayı teşekkür ederim.

Danışmanım sayın Prof.Dr. Sencer Ayhan'a ise öncelikle tez ile ilgili bütün görüşme isteklerimi kabul ettiği, çalışmamın her aşamasını takip edip, tartıştığı, olumlu ya da olumsuz yönlerini değerlendirip fikir verdiği, hepsinden önemlisi çalışmalarımda beni teşvik edip cesaretlendirdiği için hocama sonsuz teşekkür ederim.

Tez izleme jürimde yer alan sayın Prof.Dr. Mehmet N. Türeyen ve sayın Prof.Dr. Tayfun Taner'e gerek jürim sırasında yaptıkları çalışmamı geliştirici ve güçlendirici eleştirileri, gerekse jüri dışında bana zaman ayırıp çalışmalarımın gidişi yönünde beni bilgilendirmeleri için ayrıca teşekkür ederim.

Tezin oluşumu sürecinde sağladıkları kaynaklarla bana destek olan Yrd.Doç.Dr. S. İlkin Kaya'ya; bilgisayar ve yazım işlemlerimle ilgilenen sayın Nermin Şen'e ve Uğur Demir'e; anketleri yapmamda bana yardımcı olan E.Ü. Mühendislik Fakültesi Gıda Mühendisliği Bölümü görevli arkadaşım sayın Doç.Dr. Meltem Serdaroğlu'na; Özlem Köse ve kardeşi Fuat Köse'ye; E.Ü. Bilgisayar Mühendisliği Bölümü'nde görevli anket sonuçlarının istatistiklerini çıkarmada bana yardımcı olan Uzman

Timur Köse ve Hatice Üstün'e; akademik yaşamımda katkısı olan tüm hocalarıma teşekkür ederim.

Akademik çalışmam boyunca manevi desteklerini her zaman hissettiğim ayrıca anket sonuçlarımın Excel'de değerlendirmelerinde bana yardımcı olan kızkardeşim Yrd.Doç.Dr. Meltem Sesli'ye ve annem Yücel Sesli'ye bu çalışmam aracılığıyla teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmalarımı sürdürmem için bana destek veren eşim Enver Özsoy'a; benim için hayatta hiçbir şeyin yerini dolduramayacağı sürekli tezi bitirmem konusunda beni motive eden 12 yaşındaki biricik kızım Serra Özsoy'a çok teşekkür ederim.

ÖZET

Sosyal, kültürel, ekonomik süreçler geçirdikleri dönüşümlerle değişime uğrayarak toplumun yapısını etkilerler. Dünya ekonomik sisteminin gelişimi kentlerin yapısal ve toplumsal olarak değişimlerinde önemli bir etken olmuştur. Özellikle bir toplumun yapısının temelinde yatan belirleyici öge teknolojidir. Teknolojide insan-doğa ilişkisi sonunda doğmuş ve insan-insan ilişkisini şekillendirmiştir. Gelişmiş ülkeler ve gelişmekte olan ülkeler için toplumsal değişim süreci farklılıklar göstermektedir.

19. yy daki sanayileşme süreci ve ilerleyen teknoloji gelişmiş ülkelerde yeni bir işgücünü ve buna bağlı olarak olumsuz ve ağır şartlarda çalışan bir işçi sınıfını doğurmuştur. Buna bağlı olarak kırsal bölgelerden yoğun biçimde göç alan anakentler oluşmuştur. Göç eden kesimlerin tümü gerekli vasıflara sahip olmadıklarından, toplumsal inançları, bilgileri, adetleri, değerleri, tutum tavırları, sosyal davranışları farklı gruplar ve bu grupların oluşturduğu mekansal ve toplumsal açıdan sağlıklı kentler ve toplumlar oluşmaya başlamıştır.

Gelişmekte olan ülkelerin dünya ekonomik sistemine entegrasyonu ise daha öncelere 17. ve 18. yy da yoğunlaşan ticari ilişkilere dayanmaktadır. Bu yüzyıllarda ticari iletişim pekçok yabancıların yerleşim alanı haline gelmiş bu da sosyo ekonomik yapıları farklı olarak tarifleyebileceğimiz alt gelir grubunu yerli halkı meydana getirmiştir. Gelişmekte olan ülkeler daha sonra sanayileşme sürecine girmiş fakat buna uyum sağlayamayarak teknoloji transferine dayalı bir sanayileşme gerçekleşmiştir. Bu dönemde yüksek sayıda göç alan kentler de tüm işgücünü karşılayacak kapasitede iş olmadığı için göç eden kesimlerin tümü yeterli vasıflara

sahip olmadıklarından sosyo ekonomik durumu bozuk, kültürel ve düşün yapıları farklı toplumsal gruplar oluşmaya başlamıştır.

Gelişmekte olan ülkelerde global ekonomik sisteme entegre olabilen kentli nüfusu bu entegrasyondan sosyal ve ekonomik alanda fayda sağlamışlar ve ekonomik süreçler içerisinde yer almışlardır. Böylece gelişmekte olan ülkelerde yapısal dönüşüm süreçlerinden fayda sağlayanlar ve sağlayamayanlar arasında yaşam biçimleri, gelir seviyeleri arasındaki farklar giderek derinleşmiş ve hissedilir hale gelmiştir.

Diğer gelişmekte olan ülkelerde olduğu gibi Türkiye’de benzer süreçler içerisinde yer almıştır. Türkiye’de en yoğun göç 1960’lı yıllarda yaşanmış bunun sonucunda kente uyum sağlamaya çalışan bir nüfus grubu ortaya çıkmıştır. İlk yıllarda bu gruplar ile alt gelir grubu arasındaki ekonomik ayırım çok fazla değilken, 1980 sonrasında enflasyonist ortam, ücretlerdeki düşüşler, gelir grupları arasındaki ayırımın aşırı derinleşmesine etken olmuştur. Gelenekleri, görenekleri, alışkanlıkları, yaşam tarzları zaten farklı olan bu grupların bir de ekonomik yetersizlikleri onların ulaşmaya çalıştıkları kentli yaşama adaptasyonu bütünüyle engellemektedir. Bu durum toplum yapısını tehdit edici unsurları doğurmaktadır.

İzmir kentinin bir liman kenti olması 17. yy. dan itibaren yoğun uluslararası ilişkilere girmesi kentin bir ticari merkez olmasına ve pek çok yabancıların yerleşim alanı haline gelmesine neden olmuştur. Böylece ekonomik ve toplumsal gereksinimlerin bir sonucu olarak kent içerisinde yaşayanlar arasında farklı grupların oluşmasına neden olmuştur. Bu dönemde yoksul olarak tanımlayabileceğimiz edebileceğimiz alt gelir grubundakiler zaman zaman yerli halk haline gelmiştir.

Çok farklı kültür gruplarına ev sahipliği yapmış İzmir kenti pek çok ekonomik toplumsal mekansal sorunu da içerisinde barındırmaktadır.

Toplumsal ekonomik yapıdaki farklılaşma mekana da yansımış özellikle konut alanlarının oluşturulması sırasında farklı kültürel, sosyal değerleri taşıyan ailelerin

biraraya getirilmesi amaçlanarak toplu konut alanları meydana getirilmiştir. Üst gelir grubuna hitap eden yerleşim alanlarında yaşayan bireyler zaman içerisinde nüfusun yoğunluğu, sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin azlığı, teknolojinin getirdiği televizyon, bilgisayar gibi konut özelinde iletişim araçları nedeniyle birbirlerinden kopuk yaşar hale gelmişlerdir. Eğitim düzeylerinin yüksek olması nedeniyle kadın erkek tüm bireylerin çalışıyor olması aynı çatı altında yaşayan bu kişilerin birbirlerini dahi tanımıyor olmalarını doğurmaktadır. Toplum içerisinde gün geçtikçe artan bu sosyal kopukluk beraberinde psikolojik problemleri de getirmektedir.

Yoksul gruplar arasında ise dayanışma ilişkileri zayıflamakta, güvencesiz iş ortamları, düşük eğitim düzeyi, kent ortamına uyum sağlamalarını güçleştirmekte kente erişim alanlarını sınırlamaktadır. Bu gruplar kentin ekonomik ve toplumsal yaşamından soyutlanmışlardır. Kentte oldukça zor koşullarda yaşamlarını sürdürürlerken fiziksel ve psikolojik olarak sağlıklı gelişim gösterememektedirler.

Sonuç olarak bölge pek çok toplumsal, sosyal, ekonomik, kültürel sorunu barındırmaktadır. Yapılan araştırmalar, gelişmiş ülkelerde bireylerin fiziksel ve psikolojik yönden sağlıklı gelişimlerinde rol oynayan “Toplum merkezi” ya da İngilizce olarak “Community center” adı altında merkezlerin kurulması yönünde güçlü bir eğilim olduğunu göstermiştir. Ülkemizde bireyler arasında ırk, din, dil, cinsiyet, sosyal sınıf gözetmeksizin, toplum üyeleri arasında, sosyal iletişimi arttıracak nitelikte merkezlerin bulunmadığını görmekteyiz. Bu nedenle yaptığımız çalışmada Türk insanının sosyal yaşamına, alışkanlıklarına, kültürüne ve ekonomik yapısına uygun değerler saptanarak “Toplum Merkezleri”nin oluşturulmasına yönelik tasarım kriterleri ve buna bağlı bir program şeması oluşturulması amaçlanmıştır.

ABSTRACT

Social, cultural, economic processes affect social structure as a result of their change through transformation. The development of the world economic system has been a significant factor the structural and social change in the cities. A characteristic element which underlies social structure is technology. Technology was born human – nature relations and it has shaped the human – human relations. The process of social change varies in developed and developing countries.

Industrialization and technological advance in the 19th century created a new labor force and a working class performing under severe conditions, in the developed countries. Consequently, large numbers of population migrated from the rural areas to the cities. The migrating population failed to have all the required qualifications, and they formed into groups varying in their beliefs, customs, educations, values, manners, social behavior which led to spatially and socially unhealthy cities an societies.

Integration of developing countries into the world economic system dates back to 17th and 18th centuries, when commercial relations began to intensify. During this time period, commercial transactions came under the control of foreigners where as the lower – income groups, which can be defined as “socio – economically distinct” made up the “local people”.

Those members of the urban population that achieved integration into the global economic system in the developing countries benefited from this in the social and economic fields, actually taking part in the economic process.

In this way, the distinction between life styles and incomes of those who benefit from transformations and who don't, in developing countries has sharpened and become more tangible.

Turkey, like other developing countries, has gone through similar processes. The most intense immigration movement took place in the 1960's, creating a new group that had to work hard to adapt to the city life. The economic distinction between these (groups) and the lower income groups was insignificant in the early years where as the post 1980's inflationary medium created decreasing incomes as opposed to increasing contrast of incomes among different groups. Economic hardships as well as the already existing difficulties due to their traditions, customs, habits and life styles is the main obstacle before these people who are trying to adapt to the city life. This situation holds elements of threat to the social structure.

İzmir became a commercial center and a site of settlement for many foreigners owing to its port and very busy international trade relations dating to 17th century. Subsequently, it was populated by a number of different groups living in the city due to their economic and social needs. It was this time period when members of the lower income groups, which can define as "poor" had become the "local people".

The city of İzmir, hosting a diversity of numerous cultural groups, also houses many economic, social and spatial problems.

The differentiation in the socio – economic structure has had its effects on space, bringing about the rise of housing areas, with the purpose of settling together families from different cultural and social backgrounds. Individuals that live in areas of appeal for higher – income groups, have in time started to live detached lives due to high population density, insufficient social, cultural and sports events and home – based communication devices of modern technology such as TV and the P.C. People living under the same building do not even know each other as both man and women being well educated individual, go to work. The social detachment which has been increasing more hold in the society day by day, brings along psychological problems.

Meanwhile the solidarity among poor groups is weakling where as working conditions with poor social security and low levels of education make adaptation to the city conditions more difficult, limiting people's areas of access to the city. These groups are isolated from the economic and social life of the city. They can not perform a healthy, physical and psychological development when living under the harsh urban conditions.

Consequently the area houses numerous social, economic, and cultural problems. The surveys have proved there is increasing tendency in the developed countries towards "community centers" which play a role in healthy physical and psychological development of individuals. We find that there is a lack of centers in our country, which can help improve social interactions among members of the community with a non discriminating approach to race, religion, language, sex and social class. Our study over the issue aims at forming the design criteria for establishing community centers and preparing a program shame by determining the values congruent with the social life, habits, culture and economic status of Turkish people.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
Doktora Tezi Sınav Sonuç Formu	i
Teşekkür.....	ii
Özet.....	iv
Abstract.....	vii
İçindekiler	x
Tablolar Listesi	xv
Grafikler Listesi	xx
Şekiller Listesi	xxiv
Haritalar Listesi.....	xxvi
Fotoğraflar Listesi.....	xxvii

Birinci Bölüm

GİRİŞ

1.1. Amaç.....	1
1.2. Kapsam	7
1.3. Yöntem	9
1.4. Program Akış Şeması	11

İkinci Bölüm

KÜLTÜR, SOSYOLOJİ, TOPLUM BAĞINTISI VE TOPLUMSAL ETKİLERİ

2.1. Kültür Kavramı ve Kültürel Gereksinmelerin Kökeni	12
2.2. Sosyoloji Çalışmaları.....	15
2.2.1. Toplum ve Sosyo-Kültürel Yapı.....	17
2.2.2. Toplum İçi Sosyal Bağlar	18

2.2.3. Kentsel Toplum Kırsal Toplum Arası İlişki Biçimleri : Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülkeler Özelinde Değerlendirilmesi.....	19
--	----

Üçüncü Bölüm

DÜNYADA TOPLUMUN SOSYO-KÜLTÜREL GEREKSİNİMLERİNİ KARŞILAYAN TESİSLER (COMMUNITY CENTERS) TOPLUM MERKEZLERİ

3.1. “Community” ve Tanımı	21
3.1.1 Toplum ve Toplumun Tanımları.....	22
3.2. Toplum Merkezleri (Community Centers) İçerisinde Yer Alan Aktiviteler ...	25
3.2.1. Eğitime Yönelik Aktiviteler.....	25
3.2.2. Kültürel Aktiviteler	26
3.2.3. Sosyal Aktiviteler.....	27
3.2.4. Spor ve Rekreasyon Aktiviteleri	28
3.3. Toplum Merkezleri İçin Maximum Ulaşım Mesafeleri	29
3.4. Dünya’da Toplumun Sosyo Kültürel Gereksinimlerini Karşıllayan Tesisler (Community Centers) Toplum Merkezleri	30
3.4.1. Batı Toplamlarında Toplum Merkezlerinin Kuruluşu, Gelişimi ve Amaçları	30
3.4.1.1. Amerika (A.B.D.)’de Toplum Merkezlerinin Kuruluşu ve Gelişimi	30
3.4.1.2. İngiltere’de Toplum Merkezlerinin Kuruluşu ve Gelişimi.....	30
3.4.1.3. Kanada’da Toplum Merkezlerinin Kuruluşu ve Gelişimi	31
3.4.1.4. Gelişmekte Olan Ülkelerde Toplum Merkezlerinin Gelişimi .	31
3.5. Toplum Merkezlerinin (Community Centers) Yurtdışı Örnekleri	32
3.5.1. Kensington Community Center (Melbourne, Avustralya).....	32
3.5.2. Palm Beach Gardens Community Center (Florida, ABD).....	33
3.5.3. Midland Community Center (Midland, A.B.D.).....	36
3.5.3.1. Midland Community Center İçerisinde Yer Alan Bölümler ...	38
3.5.4. Irvington Community Center (California, A.B.D.).....	42
3.5.5. Higashinagaya Community Center (Yokohoma, Japonya).....	44
3.6. Örneklerin Yorumu	47

Dördüncü Bölüm

TÜRKİYE'DE CUMHURİYET SONRASI TOPLUMUN SOSYO-KÜLTÜREL GEREKSİNİMLERİNİ KARŞILAYAN TESİSLER (HALK EVLERİ)

4.1. Halk ve Halkçılık Kavramları	49
4.1.1. Türkiye'de Halkçılık.....	50
4.1.2. Atatürk ve Halkçılık.....	51
4.2. Halkevlerinin Doğuşu ve Gelişimi	55
4.2.1. Halkevlerinin Kuruluşu.....	58
4.2.2. Halkevlerinin Amaçları ve Yönetim Şekli.....	60
4.2.3. Halkevlerinin Çalışmaları	61
4.3. Halkevlerinin Örnekleri ve Plan Şemaları.....	62
4.3.1. Kayseri Halkevi 1936	64
4.3.2. Kadıköy Halkevi 1938	69
4.3.3. Bursa Halkevi 1938.....	72
4.3.4. Halkevleri Plan Şemalarının Yorumu	76
4.4. Halkevlerinin Kapatılması.....	78
4.5. Halkevlerinin Yeniden Kuruluşu.....	79
4.6. Halkevlerinin İkinci Dönemi	81
4.6.1. Arayış Dönemi	81
4.6.2. Atılım Dönemi	83
4.7. Halkevlerinin Üçüncü Dirilişi	86

Beşinci Bölüm

ÖRNEK ALAN ÇALIŞMASI

5.1. 19. Yüzyılda İzmir'in Nüfus Yapısı ve Toplumlar	88
5.1.1. Levantenler	90
5.1.2. Rumlar.....	90
5.1.3. Ermeniler.....	91
5.1.4. Museviler	91
5.1.5. Türkler.....	92
5.2. 19. Yüzyılda İzmir'de Sosyal Yaşam	94

5.3. 19. Yüzyılda İzmir’de Kùltür ve Sanat Etkinlikleri	96
5.4. İzmir’de Ekonomik ve Mali Yapı : Göçün Getirdikleri	98
5.4.1. Sanayi.....	100
5.4.2. Tarım.....	101
5.4.3. Ticaret	101
5.4.4. Turizm.....	102
5.5. Göç Olgusunun İzmir’e Getirdikleri	102
5.6. Yöntem Sınaması.....	104
5.6.1. Yer Seçimi (İzmir İli Örnekköy İlçesi).....	104
5.6.1.1. İzmir İli Örnekköy İlçesi Tarihçesi	106
5.6.1.2. Örnekköy’ün Fiziksel Özellikleri	106
5.6.1.3. Örnekköy’ün Sosyo-Ekonomik Özellikleri.....	107
5.6.3. Yer Seçimi (İzmir İli Mavişehir Toplu Konutları).....	111
5.6.3.1. Toplu Konutların Tercih Edilme Nedenleri	111
5.6.3.2. Emlak Bankası Toplu Konutlarının Tercih Edilme Nedenleri	112
5.6.3.4. Türkiye Emlak Bankası’nın İzmir Bostanlı’daki Uygulamaları	119
5.6.3.5. Mavişehir Yerleşim Alanı Uygulamaları ve Değerlendirilmesi	120
5.6.4. Araştırma Birimi	122
5.6.5. Örnekleme.....	122
5.6.6. Anket Tasarımı.....	122
5.6.7. Kodlama ve Analiz.....	125
5.6.8. Bulgular ve Anket Sonuçları.....	126
5.6.8.1. İzmir İli Örnekköy İlçesi Anket Sonuçları	127
5.6.8.2. İzmir İli Mavişehir Toplu Konutları Anket Sonuçları.....	149
5.6.9. Anket Sonuçlarının Değerlendirilmesi ve Yorumu	173
5.6.10. Anketin Birinci Bölümü Karşılaştırmalı Sonuçları ve Yorumu	173
5.6.11. Anketin İkinci Bölümü Karşılaştırmalı Sonuçları ve Yorumu	179

Altıncı Bölüm

SONUÇ

6.1. Sonuç ve Öneriler	196
6.2. Anket Verilerine Dayalı Öncelik Sırasına Göre, Eğitsel, Kültürel, Sportif Faaliyetler İçin Gerekli Mekan Önerileri.....	198
6.2.1. Eğitim Faaliyetleri İle İlgili Sonuç ve Öneriler	201
6.2.2. Kültürel Faaliyetlerle İlgili Sonuç ve Öneriler	204
6.3. Toplum Merkezleri Genel Tasarım Kriterleri	206
6.4. Toplum Merkezlerinde Gereksinim Duyulan Mekanlar ve Kapasiteleri	208
6.4.1. Sosyo Kültürel Yapısı Gelişmiş Topluluklarda Toplum Merkezi Mekan Gereksinimleri ve Kapasiteleri	208
6.4.2. Sosyo Kültürel Yapısı Gelişmemiş Topluluklarda Toplum Merkezi Mekan Gereksinimleri ve Kapasiteleri	209
6.4.3. Sosyo Kültürel Yapısı Gelişmiş Topluluklarda Toplum Merkezlerinin Mekan İlişkileri.....	212
6.4.4. Sosyo Kültürel Yapısı Gelişmemiş Topluluklarda Toplum Merkezlerinin Mekan İlişkileri.....	213
KAYNAKLAR	214
EKLER	

TABLOLAR LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Tablo 1.1. Ülkelere Göre Kütüphane ve Kitap Sayısı	4
Tablo 5.1. 1860-1902 arası nüfusa ilişkin rakamlar	89
Tablo 5.2. Mavişehir I. Etap Konut Büyüklükleri	115
Tablo 5.3. Mavişehir II. Etap Konut Büyüklükleri	116
Tablo 5.4. Ankete Katılan Ailelerin Kız Çocuğu Sayısı Sıklığı ve Yüzdeleri	Ek 3
Tablo 5.5. Ankete Katılan Ailelerin Erkek Çocuğu Sayısı Sıklığı ve Yüzdeleri ...	Ek 3
Tablo 5.6. Ankete Katılan Ailelerin Çocuk Sayısı	Ek 3
Tablo 5.7. Ankete Katılan Ailelerin Cinsiyet Yüzdeleri	Ek 3
Tablo 5.8. Ankete Katılan Bireylerin Yaş Gruplarına Göre Yoğunluğu ve Yüzdeleri	Ek 3
Tablo 5.9. Ankete Katılan Ailelerin Medeni Durumları	Ek 3
Tablo 5.10. Ankete Katılan Bireylerin Medeni Durumları	Ek 3
Tablo 5.11. Ankete Katılan Bireylerin Sosyal Güvenceleri	Ek 3
Tablo 5.12. Ankete Katılan Bireylerin İşi	Ek 3
Tablo 5.13. Ankete Katılan Bireylerin Çalıştığı Yer	Ek 3
Tablo 5.14. Ankete Katılan Ailelerin Yıllık Hane Halkı Gelirleri	Ek 3
Tablo 5.15. Ankete Katılan Ailelerin Ek Gelir Elde Edip Etmedikleri	Ek 3
Tablo 5.16. Ankete Katılan Ailelerin Bütçelerine Katkıda Bulunarak Aldıkları Yardımlar	Ek 3
Tablo 5.17. Ankete Katılan Ailelerin İzmir Doğumlu Olup Olmadıkları	Ek 3
Tablo 5.18. Ailelerin Göç Ederek Geldiği Bölgeler	Ek 3
Tablo 5.19. Ailelerin İzmir İline Yerleşmeden Önce Yaşadıkları Son Yerin İdari Bölünüşüne Göre Statüsü	Ek 3
Tablo 5.20. Ailelerin Göç Tarihlerinin Saptanması	Ek 3
Tablo 5.21. Ankete Katılan Ailelerin Konut Mülkiyet Durumu	Ek 3

Tablo 5.22. Ankete Katılan Ailelerin Konut Tipi.....	Ek 3
Tablo 5.23. Ankete Katılan Ailelerin Konut Kullanım Alanları	Ek 3
Tablo 5.24. Ankete Katılan Bireylerin Kent Merkezini Kullanım Sıklıkları	Ek 3
Tablo 5.25. Kent Merkezine Hangi Amaçla Gidildiğinin Belirlenmesi	Ek 3
Tablo 5.26. Ankete Katılan 6-12 Yaş Arası Erkek Çocukların Eğitimden Beklentileri.....	127
Tablo 5.27 Ankete Katılan 6-12 Yaş Arası Kız Çocukların Eğitimden Beklentileri	128
Tablo 5.28. Ankete Katılan 6-12 Yaş Erkek Çocukların Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri.....	129
Tablo 5.29. Ankete Katılan 6-12 Yaş Kız Çocukların Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri.....	130
Tablo 5.30. Ankete Katılan 6-12 Yaş Erkek Çocukların Spordan Beklentileri.....	131
Tablo 5.31. Ankete Katılan 6-12 Yaş Kız Çocukların Spordan Beklentileri	132
Tablo 5.32. Ankete Katılan 13-22 Yaş arası Gençlerin (erkek) Eğitimden Beklentileri.....	133
Tablo 5.33. Ankete Katılan 13-22 Yaş Arası Gençlerin (kız) Eğitimden Beklentileri.....	134
Tablo 5.34. Ankete Katılan 13-22 Yaş Arası Gençlerin (erkek) Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri.....	135
Tablo 5.35. Ankete Katılan 13-22 Yaş Arası Gençlerin (kız) Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri.....	136
Tablo 5.36. Ankete Katılan 13-22 Yaş Arası Gençlerin (erkek) Spordan Beklentileri.....	137
Tablo 5.37. Ankete Katılan 13-22 Yaş Arası Gençlerin (kız) Spordan Beklentileri.....	138
Tablo 5.38. Ankete Katılan 23-50 Yaş Arası Bireylerin (erkek) Eğitimden Beklentileri.....	139
Tablo 5.39. Ankete Katılan 23-50 Yaş Arası Bireylerin (kadın) Eğitimden Beklentileri.....	140
Tablo 5.40. Ankete Katılan 23-50 Yaş Arası Bireylerin (erkek) Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri.....	141

Tablo 5.41. Ankete Katılan 23-50 Yaş Arası Bireylerin (kadın) Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri.....	142
Tablo 5.42. Ankete Katılan 23-50 Yaş Arası Bireylerin (erkek) Spordan Beklentileri.....	143
Tablo 5.43. Ankete Katılan 23-50 Yaş Arası (kadın) Bireylerin Spordan Beklentileri.....	144
Tablo 5.44. Ankete Katılan 51 Yaş ve Üzeri Bireylerin (erkek) Eğitimden Beklentileri.....	145
Tablo 5.45. Ankete Katılan 51 Yaş ve Üzeri Bireylerin (kadın) Eğitimden Beklentileri.....	146
Tablo 5.46. Ankete Katılan 51 Yaş ve Üzeri Bireylerin (erkek) Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri.....	147
Tablo 5.47. Ankete Katılan 51 Yaş ve Üzeri Bireylerin (kadın) Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri.....	148
Tablo 5.48. Ankete Katılan Kız Çocuğu Sayısı Sıklığı ve Yüzdeleri	Ek 3
Tablo 5.49. Ankete Katılan Erkek Çocuğu Sayısı Sıklığı ve Yüzdeleri.....	Ek 3
Tablo 5.50. Ankete Katılan Ailelerin Çocuk Sayısı	Ek 3
Tablo 5.51. Ankete Katılan Bireylerin Cinsiyet Yüzdeleri	Ek 3
Tablo 5.52. Ankete Katılan Bireylerin Yaş Gruplarına Göre Yoğunluğu ve Yüzdeleri	Ek 3
Tablo 5.53. Ankete Katılan Ailelerin Medeni Durumları.....	Ek 3
Tablo 5.54. Ankete Katılan Bireylerin Eğitim Durumları	Ek 3
Tablo 5.55. Ankete Katılan Bireylerin Sosyal Güvencesi	Ek 3
Tablo 5.56. Ankete Katılan Bireylerin İşi.....	Ek 3
Tablo 5.57. Ankete Katılan Bireylerin Çalıştıkları Yer.....	Ek 3
Tablo 5.58. Ankete Katılan Ailelerin Yıllık Hane Halkı Gelirleri	Ek 3
Tablo 5.59. Ankete Katılan Bireylerin Doğdukları Bölgeler	Ek 3
Tablo 5.60. Bireylerin En Son yaşadıkları Bölgelerin İdari Bölünüşüne Göre Statüsü	Ek 3
Tablo 5.61. Ankete Katılan Ailelerin Konut Mülkiyet Durumu	Ek 3
Tablo 5.62. Ankete Katılan Ailelerin Konut Tipi	Ek 3
Tablo 5.63. Ankete Katılan Bireylerin Dairelerinin Kullanım Alanları	Ek 3

Tablo 5.64. Ankete Katılan Bireylerin Kent Merkezini Kullanım Sıklıkları	Ek 3
Tablo 5.65. Kent Merkezine Hangi Amaçla Gidildiğinin Belirlenmesi	Ek 3
Tablo 5.66. Ankete Katılan 6-12 Yaş Arası Erkek Çocuklarının Eğitimden Beklentileri.....	149
Tablo 5.67. Ankete Katılan 6-12 Yaş Arası Kız Çocukların Eğitimden Beklentileri.....	150
Tablo 5.68. Ankete Katılan 6-12 Yaş Arası Kız Çocukların Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri.....	151
Tablo 5.69. Ankete Katılan 6-12 Yaş Erkek Çocukların Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri.....	152
Tablo 5.70. Ankete Katılan 6-12 Yaş Erkek Çocukların Spordan Beklentileri.....	153
Tablo 5.71. Ankete Katılan 6-12 Yaş Kız Çocukların Spordan Beklentileri	154
Tablo 5.72. Ankete Katılan 13-22 Yaş Arası Gençlerin (erkek) Eğitimden Beklentileri.....	155
Tablo 5.73. Ankete Katılan 13-22 Yaş Arası Gençlerin (kız) Eğitimden Beklentileri.....	156
Tablo 5.74. Ankete Katılan 13-22 Yaş Arası Gençlerin (erkek) Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri.....	157
Tablo 5.75. Ankete Katılan 13-22 Yaş Arası Gençlerin (kız) Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri.....	158
Tablo 5.76. Ankete Katılan 13-22 Yaş Arası Gençlerin (erkek) Spordan Beklentileri.....	159
Tablo 5.77. Ankete Katılan 13-22 Yaş Arası Gençlerin (kız) Spordan Beklentileri.....	160
Tablo 5.78. Ankete Katılan 23-50 Yaş Arası Bireylerin (erkek) Eğitimden Beklentileri.....	161
Tablo 5.79. Ankete Katılan 23-50 Yaş Arası Bireylerin (kadın) Eğitimden Beklentileri.....	162
Tablo 5.80. Ankete Katılan 23-50 Yaş Arası Bireylerin (erkek) Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri.....	163
Tablo 5.81. Ankete Katılan 23-50 Yaş Arası Bireylerin (kadın) Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri.....	164

Tablo 5.81. Ankete Katılan 23-50 Yaş Arası Bireylerin (kadın) Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri.....	164
Tablo 5.82. Ankete Katılan 23-50 Yaş Arası Bireylerin (erkek) Spordan Beklentileri	165
Tablo 5.83. Ankete Katılan 23-50 Yaş Arası Bireylerin (kadın) Spordan Beklentileri.....	166
Tablo 5.84. Ankete Katılan 51 Yaş ve Üzeri Bireylerin (erkek) Eğitimden Beklentileri.....	167
Tablo 5.85. Ankete Katılan 51 Yaş ve Üzeri Bireylerin (kadın) Eğitimden Beklentileri.....	168
Tablo 5.86. Ankete Katılan 51 Yaş ve Üzeri Bireylerin (erkek) Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri.....	169
Tablo 5.87. Ankete Katılan 51 Yaş ve Üzeri Bireylerin (kadın) Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri.....	170
Tablo 5.88. Ankete Katılan 51 Yaş ve Üzeri Bireylerin (erkek) Spordan Beklentiler.....	171
Tablo 5.89. Ankete Katılan 51 Yaş ve Üzeri Bireylerin (kadın) Spordan Beklentileri.....	172

GRAFİKLER LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Grafik 5.1. Emlak Bankası Konutlarının Tercih Nedenleri	112
Grafik 5.2. Konutlarda Tercih Edilen Oda Sayısı	113
Grafik 5.3. Tercih Edilen Konut Nitelikleri	114
Grafik 5.4. Ailelerin Kız Çocuğu Sayısı, Sıklığı ve Yüzdeleri.....	Ek 3
Grafik 5.5. Ailelerin Erkek Çocuğu Sayısı, Sıklığı ve Yüzdeleri.....	Ek 3
Grafik 5.6. Ailelerin Çocuk Sayısı	Ek 3
Grafik 5.7. Bireylerin Cinsiyet Yüzdeleri	Ek 3
Grafik 5.8. Bireylerin Yaş Gruplarına Göre Yoğunluğu ve Yüzdeleri	Ek 3
Grafik 5.9. Ailelerin Medeni Durumları	Ek 3
Grafik 5.10. Bireylerin Medeni Durumları.....	Ek 3
Grafik 5.11. Bireylerin Sosyal Güvenceleri	Ek 3
Grafik 5.12. Bireylerin İşi	Ek 3
Grafik 5.13. Bireylerin Çalıştığı Yer	Ek 3
Grafik 5.14. Ailelerin Yıllık Hane Halkı Gelirleri	Ek 3
Grafik 5.15. Ailelerin Ek Gelir Elde Edip Etmedikleri	Ek 3
Grafik 5.16. Ailelerin Bütçelerine Katkıda Bulunarak Aldıkları Yardımlar	Ek 3
Grafik 5.17. Ailelerin İzmir Doğumlu Olup Olmadıklarının Belirlenmesi	Ek 3
Grafik 5.18. Ailelerin Göç Ederek Geldiği Bölgeler	Ek 3
Grafik 5.19. Ailelerin İzmir İline Yerleşmeden Önce Yaşadıkları Son Yerin İdari Bölünüşüne Göre Statüsü	Ek 3
Grafik 5.20. Ailelerin Göç Tarihlerinin Saptanması	Ek 3
Grafik 5.21. Ailelerin Konut Mülkiyet Durumu.....	Ek 3
Grafik 5.22. Ailelerin Konut Tipi	Ek 3
Grafik 5.23. Ailelerin Konut Kullanım Alanları	Ek 3
Grafik 5.24. Bireylerin Kent Merkezini Kullanım Sıklıkları.....	Ek 3

Grafik 5.25. Kent Merkezine Hangi Amaçla Gidildiğinin Belirlenmesi	Ek 3
Grafik 5.26. 6-12 Yaş Arası Erkek Çocukların Eğitimden Beklentileri	127
Grafik 5.27. 6-12 Yaş Arası Kız Çocukların Eğitimden Beklentileri	128
Grafik 5.28. 6-12 Yaş Arası Erkek Çocukların Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri	129
Grafik 5.29. 6-12 Yaş Arası Kız Çocukların Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri	130
Grafik 5.30. 6-12 Yaş Arası Erkek Çocukların Spordan Beklentileri	131
Grafik 5.31. 6-12 Yaş Arası Kız Çocukların Spordan Beklentileri	132
Grafik 5.32. 13-22 Yaş Arası Gençlerin (erkek) Eğitimden Beklentileri	133
Grafik 5.33. 13-22 Yaş Arası Gençlerin (kız) Eğitimden Beklentileri	134
Grafik 5.34. 13-22 Yaş Arası Gençlerin (erkek) Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri	135
Grafik 5.35. 13-22 Yaş Arası Gençlerin (kız) Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri	136
Grafik 5.36. 13-22 Yaş Arası Gençlerin (erkek) Spordan Beklentileri	137
Grafik 5.37. 13-22 Yaş Arası Gençlerin (kız) Spordan Beklentileri	138
Grafik 5.38. 23-50 Yaş Arası Bireylerin (erkek) Eğitimden Beklentileri	139
Grafik 5.39. 23-50 Yaş Arası Bireylerin (kadın) Eğitimden Beklentileri	140
Grafik 5.40. 23-50 Yaş Arası Bireylerin (erkek) Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri	141
Grafik 5.41. 23-50 Yaş Arası Bireylerin (kadın) Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri	142
Grafik 5.42. 23-50 Yaş Arası Bireylerin (erkek) Spordan Beklentileri	143
Grafik 5.43. 23-50 Yaş Arası Bireylerin (kadın) Spordan Beklentileri	144
Grafik 5.44. 51 Yaş ve Üzeri Bireylerin (erkek) Eğitimden Beklentileri	145
Grafik 5.45. 51 Yaş ve Üzeri Bireylerin (kadın) Eğitimden Beklentileri	146
Grafik 5.46. 51 Yaş ve Üzeri Bireylerin (erkek) Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri	147
Grafik 5.47. 51 Yaş ve Üzeri Bireylerin (kadın) Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri	148
Grafik 5.48. Kız Çocuğu Sayısı Sıklığı ve Yüzdeleri	Ek 3

Grafik 5.49. Erkek Çocuğu Sayısı Sıklığı ve Yüzdeleri	Ek 3
Grafik 5.50 Ailelerin Çocuk Sayısı	Ek 3
Grafik 5.51. Bireylerin Cinsiyet Yüzdeleri.....	Ek 3
Grafik 5.52. Bireylerin Yaş Gruplarına Göre Yoğunluğu ve Yüzdeleri.....	Ek 3
Grafik 5.53. Ailelerin Medeni Durumları	Ek 3
Grafik 5.54. Bireylerin Eğitim Durumları	Ek 3
Grafik 5.55. Bireylerin Sosyal Güvencesi	Ek 3
Grafik 5.56. Bireylerin İşi	Ek 3
Grafik 5.57. Bireylerin Çalıştıkları Yer	Ek 3
Grafik 5.58. Ailelerin Yıllık Hane Halkı Gelirleri	Ek 3
Grafik 5.59. Bireylerin Doğdukları Bölgeler	Ek 3
Grafik 5.60. Bireylerin En Son yaşadıkları Bölgelerin İdari Bölünüşüne Göre Statüsü	Ek 3
Grafik 5.61. Ailelerin Konut Mülkiyet Durumu	Ek 3
Grafik 5.62. Ailelerin Konut Tipi	Ek 3
Grafik 5.63. Bireylerin Dairelerinin Kullanım Alanları	Ek 3
Grafik 5.64. Bireylerin Kent Merkezini Kullanım Sıklıkları	Ek 3
Grafik 5.65. Kent Merkezine Hangi Amaçla Gidildiğinin Belirlenmesi	Ek 3
Grafik 5.66. 6-12 Yaş Arası Erkek Çocukların Eğitimden Beklentileri.....	149
Grafik 5.67. 6-12 Yaş Arası Kız Çocukların Eğitimden Beklentileri	150
Grafik 5.68. 6-12 Yaş Arası Kız Çocukların Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri	151
Grafik 5.69. 6-12 Yaş Arası Erkek Çocukların Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri	152
Grafik 5.70. 6-12 Yaş Arası Erkek Çocukların Spordan Beklentileri	153
Grafik 5.71. 6-12 Yaş Arası Kız Çocukların Spordan Beklentileri	154
Grafik 5.72. 13-22 Yaş Arası Gençlerin (erkek) Eğitimden Beklentileri.....	155
Grafik 5.73. 13-22 Yaş Arası Gençlerin (kız) Eğitimden Beklentileri	156
Grafik 5.74. 13-22 Yaş Arası Gençlerin (erkek) Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri	157
Grafik 5.75. 13-22 Yaş Arası Gençlerin (kız) Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri	158

Grafik 5.76. 13-22 Yaş Arası Gençlerin (erkek) Spordan Beklentileri	159
Grafik 5.77. 13-22 Yaş Arası Gençlerin (kız) Spordan Beklentileri	160
Grafik 5.78. 23-50 Yaş Arası Bireylerin (erkek) Eğitimden Beklentileri	161
Grafik 5.79. 23-50 Yaş Arası Bireylerin (kadın) Eğitimden Beklentileri	162
Grafik 5.80. 23-50 Yaş Arası Bireylerin (erkek) Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri	163
Grafik 5.81. 23-50 Yaş Arası Bireylerin (kadın) Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri	164
Grafik 5.82. 23-50 Yaş Arası Bireylerin (erkek) Spordan Beklentileri	165
Grafik 5.83. 23-50 Yaş Arası Bireylerin (kadın) Spordan Beklentileri	166
Grafik 5.84. 51 Yaş ve Üzeri Bireylerin (erkek) Eğitimden Beklentileri	167
Grafik 5.85. 51 Yaş ve Üzeri Bireylerin (kadın) Eğitimden Beklentileri	168
Grafik 5.86. 51 Yaş ve Üzeri Bireylerin (erkek) Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri	169
Grafik 5.87. 51 Yaş ve Üzeri Bireylerin (kadın) Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri	170
Grafik 5.88. 51 Yaş ve Üzeri Bireylerin Bireylerin (erkek) Spordan Beklentileri	171
Grafik 5.89. 51 Yaş ve Üzeri Bireylerin Bireylerin (kadın) Spordan Beklentileri	172

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa

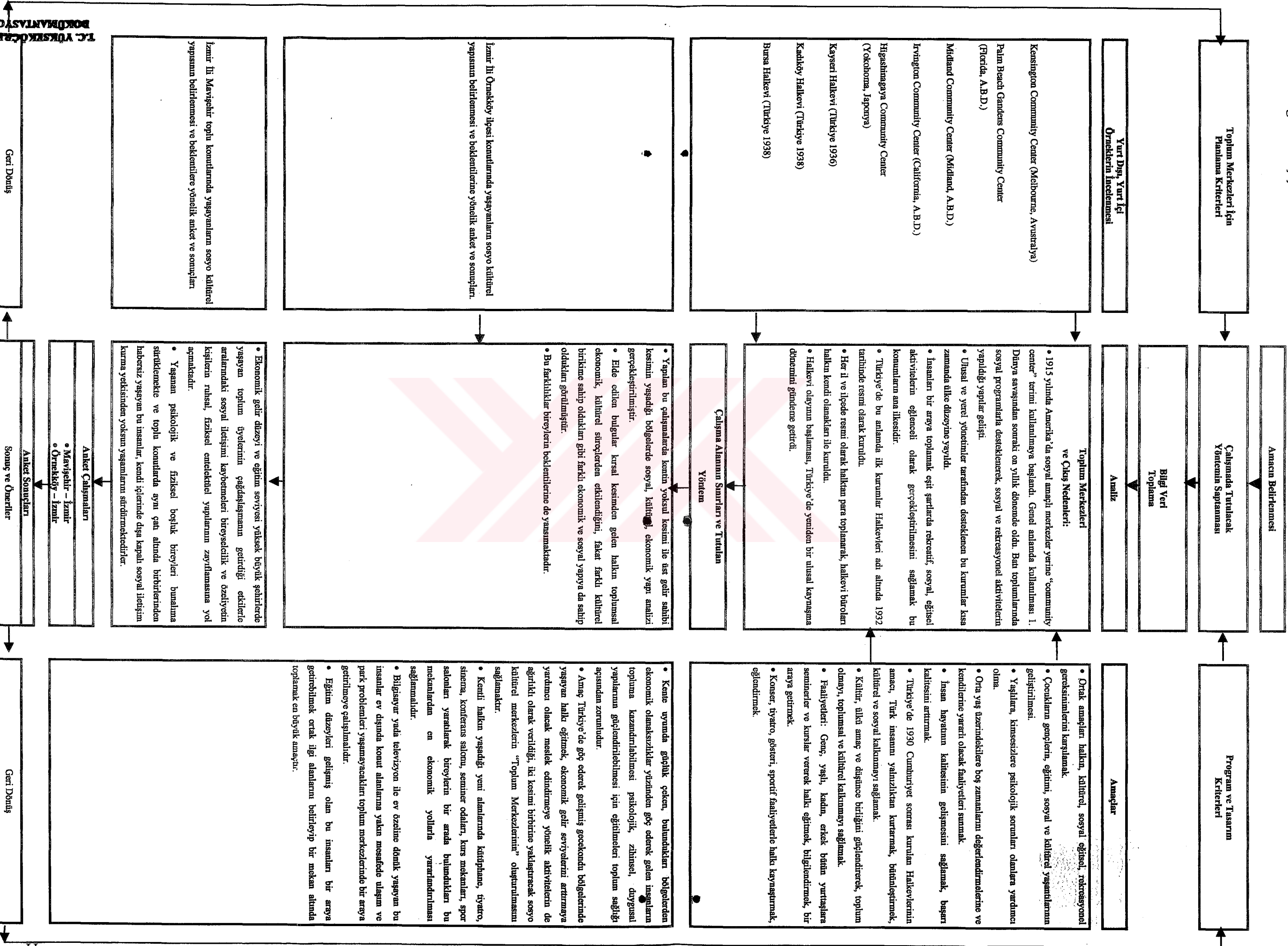
Şekil 3. 1. Toplum Merkezleri İçin Maximum Ulaşım Mesafeleri.	19
Şekil 3. 2. Toplantı Salonu Genel Görünüşü	35
Şekil 3. 3. Amatör Müzik Gösterileri	35
Şekil 3. 4. Midland Community Center Zemin Kat Planı	39
Şekil 3. 5. Midland Community Center Birinci Kat Planı.....	39
Şekil 3. 6. Midland Community Center İkinci Kat Planı	40
Şekil 3. 7. Midland Community Center Dans Odası	40
Şekil 3. 8. Midland Community Center Egzersiz Odası.....	41
Şekil 3. 9. Midland Community Center Bilardo Salonu.....	41
Şekil 3. 10. Midland Community Center Egzersiz Odası.....	41
Şekil 3. 11. Irvington Community Center Genel Görünüşü	43
Şekil 3. 12. Irvington Community Center Zemin Kat Planı	43
Şekil 3. 13. Higashinagaya Community Center Vaziyet Planı	44
Şekil 3. 14. Higashinagaya Community Center Zemin Kat Planı	45
Şekil 3. 15. Higashinagaya Community Birinci Kat Planı	45
Şekil 3. 16. Higashinagaya Community Center A-A Kesiti	45
Şekil 3. 17. Higashinagaya Community Center B-B Kesiti	46
Şekil 3. 18. Higashinagaya Community Center C-C Kesiti	46
Şekil 3. 19. Higashinagaya Community Güney Görünüşü.....	46
Şekil 3. 20. Higashinagaya Community Giriş Yönü Görüşüşü	46
Şekil 4. 1. Kayseri Halkevi Genel Görünüşü.....	66
Şekil 4. 2. Kayseri Halkevi Vaziyet Planı	66
Şekil 4. 3. Kayseri Halkevi Enine Kesiti	66
Şekil 4. 4. Kayseri Halkevi Boyuna Kesiti	66
Şekil 4. 5. Kayseri Halkevi Zemin Kat Planı.....	67

Şekil 4. 6. Kayseri Halkevi Birinci Kat Planı	67
Şekil 4. 7. Kayseri Halkevi İkinci Kat Planı	68
Şekil 4. 8. Kadıköy Halkevi Genel Görünüşü	70
Şekil 4. 9. Kadıköy Halkevi Yan ve Arka Görünüşü.....	70
Şekil 4. 10. Kadıköy Halkevi Vaziyet Planı	70
Şekil 4. 11. Kadıköy Halkevi Planları	71
Şekil 4. 12. Bursa Halkevi Genel Görünüşü.....	72
Şekil 4. 13. Bursa Halkevi Bodrum Kat Planı	73
Şekil 4. 14. Bursa Halkevi Zemin Kat Planı	73
Şekil 4. 15. Bursa Halkevi Birinci Kat Planı	74
Şekil 4. 16. Bursa Halkevi İkinci Kat Planı.....	74
Şekil 4. 17. Bursa Halkevi Vaziyet Planı ve Ön Görünüşü.....	75
Şekil 4. 18. Bursa Halkevi Yan Görünüşü.....	75
Şekil 4. 19. Bursa Halkevi Enine Kesiti	75
Şekil 4. 20. Bursa Halkevi Boyuna Kesiti	75
Şekil 4. 21. Yorumlanan Halkevi Plan Şeması.....	77
Şekil 6. 1. Maksimum Bina Yüksekliği.....	207

HARİTALAR LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Harita 4. 1. 2002 Yılı Bölgelere Göre Türkiye'deki Halkevleri.....	86
Harita 5. 1. 19. yy sonunda İzmir'lilerin Yaşamında Kent Merkezinde Bulunan Sosyal Kulüpler ve Tiyatrolar.....	96
Harita 5. 2. Mavişehir Örnekköy Çalışma Alanı Genel Konumu.....	105
Harita 5. 3. İzmir İli Örnekköy İlçesi ve Mavişehir Toplu Konutları Mahalle Sınırları	105
Harita 5. 4. İzmir İli Örnekköy İlçesi Çalışma Kapsamında Değerlendirilen Mahalleler Planı	108
Harita 5. 5. İzmir İli Karşıyaka İlçesi Çalışma Kapsamında Değerlendirilen Mavişehir Toplu Konutları Planları	117

1.4. Program Akış Şeması

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Amaç

Endüstrileşme ve onun sonucu oluşan kentleşmenin neden olduğu sosyo ekonomik ve politik değişimler tüm dünyada ve ülkemizde sosyo kültürel çevrelerde etkisini göstermiştir. Çağdaş dünyada hayatın özelleşmesi insanlara sunulan servislerin farklı merkezlerden idare edilmesi 'community' nosyonunu zarara uğratmıştır. Teknolojik gelişmelerle, eğitim, bilgi, alışveriş, eğlence, haberleşme alanlarında televizyon ve bilgisayar gibi yeni formlar ve fırsatlar belirmiş, para ve zaman kısıtlılıkları da pasif sanayinin destekleyicisi olmuşlardır. Bu da çoğunluğun tercih ettiği ev özelinde sanayileşmeyi doğurmuştur. Bu değişimler ve bireysel davranış biçimi sosyal iletişimi zayıflatmaktadır.

Tarih boyunca görüldüğü gibi insan tabiatın verdikleri ile yetinmeyip aklını kullanarak kendisi için gereksinim duyduğu her şeyi zamanla keşfetmiş işlemiş geliştirmiştir. İnsan yarattığı maddi ve manevi değerleri sonraki nesillere aktarmış ve kültür toplumları tarihi süreç içinde biriktirdikleri değer ortamında oluşmuştur. Bir toplumda geçerli olan ve gelenek halinde devam eden her türlü duygu düşünce, dil, sanat, yaşayış unsurları o toplumun kültürünü oluştururken, toplum içerisindeki insanları birlik ve beraberlik içerisinde tutan en güçlü bağ olarak karşımıza çıkmaktadır. Toplumların dağılıp parçalanmaması ayakta kalabilmesi sağlıklı psikolojik ve fiziksel yapıya sahip bireylerin biraraya gelmesi ile mümkündür. Kişilerin sağlıklı yapıya sahip olabilmeleri ise sosyal sistem ve paylaşımın gerçekleşmesine bağlıdır.

?
 Gelişmekte olan ülkemizde büyük şehirlerde yaşayan toplum üyelerinin çağdaşlaşmanın getirdiği bu etkilerle aralarındaki sosyal iletişimi kaybetmeleri, bireysellik ve özeliyetin kişilerin ruhsal, fiziksel, entelektüel yapılarının zayıflamasına yol açmaktadır. Toplumun yaşlı bireyleri özellikle emeklilik dönemlerinde boş vakitlerini değerlendirme konusunda büyük boşluklar yaşamaktadırlar. İşsiz gençlerin de bunlara katılımıyla psikolojik ve fizyolojik boşluk bireyleri bunalıma sürüklemektedir. Ekonomik düzeyi belli bir seviyeye gelmiş toplu konutlarda yaşayan kentlilerin bulunduğu bölgelerde aynı çatı altında olup birbirinden habersiz olan bu insanlar kendi içlerinde dışa kapalı, çevrelerine ve olaylara duyarsız paylaşma, yardımlaşma, sosyal iletişim kurma yetisinden yoksun yaşamlarını sürdürmektedirler. Eğitim düzeyleri gelişmiş olan bu insanları biraraya getirebilmek ortak ilgi alanlarını belirleyip bir mekan altında toplamak en büyük amaçtır.

Kentli halkın yaşadığı yeni konut alanlarında kütüphane, tiyatro, sinema, konferans salonu, seminer odaları, el sanatları kurs mekanları, spor salonları yaratılarak bireylerin birarada bulunan bu mekanlardan en ekonomik yollarla yararlanılması sağlanmalıdır. Bilgisayar ya da televizyon ile ev özeline dönük yaşayan bu insanlar ev dışında konut alanlarına yakın mesafede ulaşım ve park problemi yaşamayacakları tiyatro, sinema, konser gibi aktivitelerin gerçekleştirildiği mekanlarda bir araya getirilmeye çalışılmalıdır.

Ev hanımları için onların boş vakitlerini geçirmelerine yönelik el sanatları, müzik, resim, yemek, sağlık, v.s kurslar düzenlenerek onların sosyal yaşantıya katılımları sağlanarak yaşadıkları psikolojik boşluk giderilmelidir.

Gençleri bir araya getirecek okul sonrası derslerine yardımcı etüd sınıfları, kütüphane buna bağlı bilgisayar odaları oluşturularak eğitimlerine katkı sağlanmalıdır. Gençlerin boş vakitlerini değerlendirmelerine yönelik, müzik, sanat, yabancı dil, fotoğrafçılık kursları verilerek hem biraraya getirilip arkadaşlık kurmalarına yardımcı olunmalı hem de yeni aktiviteler kazanmaları sağlanmalıdır.

Boş zamanı değerlendirici aktivitelerin ekonomik imkansızlıkları nedeni ile yapılamaması ilgi duyulan faaliyetlerin yüksek fiyatlarla özel kurslar olarak verilmesi her vatandaşın bu olanaklardan yararlanmasını engellemektedir. Bireylerin komşu, arkadaş, akraba gibi en yakınları ile bile bir araya gelemeyerek, duygularını, isteklerini, fikirlerini bir başkası ile paylaşamamaları onları olumsuz etkilerken toplumun da bir takım kültürel değerlerini kaybetmesine ve onların yok olmasına neden olmaktadır.

Ülkemizde çağdaşlaşmanın getirdiği problemlerin yanısıra kır-kent ikilemi diğer bir sosyo kültürel sorun olarak görülür. Köylerden ve kasabalardan büyük kentlere göç kent içerisinde köy büyüklüğüne ve nüfusuna sahip toplulukları bir araya getirmektedir. Toplumsal yapıları, yaşam davranış biçimleri, düşün yapıları farklı olan bu insanlar ile kentliler arasındaki ikilem hissedilir derecededir. Bu nedenle büyük şehirlerde farklı bölgelerde farklı yaşam tarzları, farklı kültürler ve gelenekler sürdürülmektedir. Özellikle eğitim düzeyindeki yetersizlikler kentliler ile sonradan yerleşenler arasında derin uçurumların oluşmasına neden olmaktadır. Çeşitli gelenek, görenek, alışkanlık ve yaşam tarzına sahip, eğitimsizlik yüzünden ekonomik gelirleri de düşük olan bu insanların, gerek birbirleriyle, gerekse geldikleri büyük şehrin ve çevrenin sosyal ve kültürel yaşamına adaptasyonda zorluk çekmektedirler. Bu zorluklar yeni çevrelerinde yanlış anlaşılmalarına çeşitli sorunların ortaya çıkmasına mutsuzluklara ve hatta psikolojik bunalıma sürüklenmelerine neden olmaktadır. Bu da toplumun yapısını tehdit edici unsurları doğurmaktadır.

Boş zaman ve rekreasyon faaliyetlerinin bireylere ve toplumlara sosyal, kültürel hatta ekonomik pek çok faydası bulunmaktadır. Boş zaman ve rekreasyon faaliyetleri genellikle grup faaliyetleri olmaları nedeniyle, göç etmiş bireylerin, ailelerin toplumla bütünleşmeleri, kaynaşmaları açısından önem taşımaktadır. Örgütlenmiş boş zaman ve rekreasyon faaliyetleri insanların boş zamanlarında faydalı faaliyetlerle ilgilenmelerinden başka, iyi ve eğitilmiş rekreasyon liderleri tarafından yönetilen bu faaliyetler bireylerin yeni aktiviteleri öğrenmelerine, sahip oldukları beceri ve yeteneklerinin, yaratıcılıklarının ortaya çıkarılıp geliştirilmesine neden olabilmektedir. Bu beceri, yetenek ve yaratıcılıklar daha sonra bireylerin ekonomik

sorunlarına da çözüm getirebilmektedir. Boş zamanlarını faydalı faaliyetlerle geçiren bireylerin, sosyal açıdan kabul görmeyen, zararlı faaliyet, uğraş ve alışkanlıklara yönelmeleri de önlenebilmektedir. Boş zamanların 'hiçbir şey yapmadan' geçirilmesinin suça yöneltici ve teşvik edici, rekreatif faaliyetlerle geçirilmesinin ise, toplumda suçu azaltıcı etkiye sahip bulunduğu bilimsel açıdan kabul edilebilir bir gerçektir.

Örgütlü rekreasyon faaliyetleri ve programları insanların bireysel tatmin duymalarına yardımcı olabilir. Her insan fiziksel, zihinsel, sosyal ve ruhsal olarak büyümek ve gelişmek ister, bu arzuların bir kısmı aile, okul, eğitim aşamalarında gerçekleşir. Ancak bir kısmı gerçekleşmeyebilir. Rekreasyonel faaliyetler ve programlar kişilerin gereksinimleri doğrultusunda dikkatlice seçilir ve kişiler ona göre yönlendirilirse bu eksiklikler giderilerek bireyin hayatta daha başarılı ve mutlu olması sağlanabilir.

Göç ile gelen bu insanların kente uyum sağlayabilmeleri için eğitim birinci planda ele alınmalı özellikle okuma yazma bilmeyenlere okuma yazma kursları verilmeli, yeni yetişen gençlere son teknolojiyi yakından takip edebilmelerini sağlayacak olanaklar tanınarak kentlere ve hatta dünyaya ayak uydurmalarına yardımcı olunmalıdır. Kütüphane ve kitap eksikliği yurdumuzun genelinde hissedilir derecede büyüktür. Aşağıda verilen tablo bu eksikliği açıklamada yardımcı olur.

Tablo 1. 1 Ükelere Göre Kütüphane ve Kitap Sayısı

Ülke	Kitap Sayısı	Kütüphane Sayısı	Kitap/Nüfus
Almanya	149.205.000	14.372	2.50
İngiltere	131.680.000	5.183	2.19
Bulgaristan	41.245.762	4.237	5.15
İsviçre	27.881.000	2.498	3.83
Türkiye	11.296.391	1.310	0.16

Kaynak: Kültür Bakanlığı Kütüphaneleri Genel Müdürlüğü

Özellikle gelişmiş ülkelere oranla kütüphane ve kitap sayısı çok az olan ülkemizde bunların sayısını arttırmak bir zorunluluktur. Gelecek nesillerin gelişmiş ülkelerin medeniyet düzeylerini yakalayabilmeleri okumak ve bilgi edinmekle mümkündür. Kütüphaneler bilgisayarla da desteklenerek internetle bilgi alış verişi öğretilmelidir.

Meslek sahibi olamamış yetişkinlere meslek edindirme kursları verilerek onların hem üretime katkıları sağlanmalı hem de ekonomik güçlenmeleri sağlanarak topluma ve kendilerine yararlı bireyler haline getirilmelidirler. Türkiye'nin farklı yörelerinden gelen bu insanların farklı gelenek ve kültürlerini tamamen yitirmemeleri için kendi yörelerine ait sanatları kültürleri yaşatılmalı ve hatta geliştirilmesi için özel kurslar açılmalıdır. İş sahibi olamayan yetişkinlerin bu kendilerine özgü yetenekleri ve bilgileri ile ekonomik gelir elde etmelerine yardımcı olunmalıdır.

Gençler ve çocukların okul sonrası eğitimlerine katkıda bulunacak el sanatları, müzik gibi faaliyetlerin yer aldığı kurslar açılarak gençlerin kentli toplum ile uyum sağlamasına çalışılmalıdır. Okul sonrası etüd sınıfları açılarak çocukların ve gençlerin okul derslerine yardımcı olacak çalışmalar gerçekleştirilmelidir.

Ekonomik yetersizlikler ve alışkanlık eksikliğinden dolayı tiyatro, sinema, konser, gibi kültürel etkinliklerden yararlanamayan bu gruplar için çok amaçlı bir salon oluşturularak halkın tiyatro, müzik, konser, dans faaliyetlerine katılımı sağlanıp gerek amatörce gerek profesyonel etkinliklerle halk eğlence kültürü ile de tanıştırılmalıdır.

Ruhsal ve bedensel gelişimde etkili olan sportif faaliyetler özellikle şiddet olaylarının gençler arasında sık rastlandığı bu bölgelerde, onların zararlı alışkanlıklara yönelmemeleri, boş vakitlerini ve enerjilerini olumlu yönde değerlendirmeleri açısından gerekli olduğundan halkın spor yapabileceği mekanlar sağlanarak herkes tarafından kolaylıkla kullanılabilir nitelikte olmalıdır. Büyük şehirlerde artış gösteren hırsızlık, insan öldürme gibi suçlardaki artışa, gençlerin boş zamanlarını yıkıcı faaliyetler yerine yapıcı, olumlu faaliyetleri içeren ve gençliğin

ilgisini çeken sportif, rekreatif faaliyetlerde geçirmelerinin suçu önleyici etkisi olabilmektedir.

İnsanların gereksinimlerini yerine getirebilmesi ve yakın ilişki kurabilmeleri için bir gruba üye olmaları biraraya gelebilmeleri için ise bir mekana ihtiyaçları vardır. Sosyo kültürel merkezler birçok aktiviteyi içlerinde barındırırlarken yaşa, ırka, dine, ilgi ve kabiliyet alanına bakmaksızın merkeze üye olan kişilerin sosyal paylaşımı, bireylerin ruhsal fiziksel, entelektüel yapılarının gelişimine de katkıda bulunarak sağlıklı toplum oluşturmaya yardımcı olurlar.

Gelişmiş toplumlar bu tür tesislere özel önem vermektedirler. Bu toplumlarda özellikle eğitim düzeyinde ülkemizde olduğu kadar derin uçurumların olmaması onların sosyo kültürel merkezlerini oluşturma amaçlarını toplumda yaşayanları bireysellikten kurtarmak, sosyal iletişimi sağlamak oluştururken, Türkiye’de buna ek olarak geçekundu bölgelerinde yaşayan halkın eğitim düzeyini yükseltecek ekonomik gelir seviyelerini arttırmaya yardımcı olacak meslek edindirmeye yönelik aktivitelerin de ağırlıklı olarak bulunduğu ve iki kesimi birbirine yaklaştıracak sosyo kültürel merkezlerin “Toplum merkezleri”nin oluşturulması şarttır.

3 * Bu çalışmada İzmir kenti örnek alınarak kentin farklı sosyal ve kültürel yapıya sahip iki parçasının taşıdığı sorunlar bu sorunların bireysel bazda belirlenmesi, sorunların çözüme ulaştırılabilmesine yönelik stratejilerin ve önerilerin oluşturulması amaçlanmıştır. Bireysel olarak tatmin olmuş bir insanın çevresine uyum ve fayda sağlaması doğaldır. Sosyo kültürel faaliyetlere katılanlar orada öğrenecekleri yeni becerileri ve belki de, o güne kadar farkında olmadıkları yeteneklerinin farkına vararak ileride bu becerilerinden sadece boş zamanlarını değerlendirme amaçlı değil, ekonomik amaçlı fayda da sağlayabileceklerdir. Bu da işsizlik sorunlarına bir çözüm getirebilecektir.

1.2. Kapsam

Yukarıda sözü edilen amacı gerçeklemek üzere çalışmada büyük kentlerde yeni konut alanlarında eksikliği hissedilen sosyo kültürel gereksinimlerini karşılamak üzere kurulması öngörülen mekanlar ele alınacaktır. Bu olgunun ele alınma nedeni sosyo kültürel eylemler insan toplumu denilen sistemin soyut ögesi olması, giderek toplumsal yapının diğer soyut ve somut öğeleri ile arasında çok güçlü bir bağın bulunması ve bu bağıntı sonucu toplumsal yapı özelliklerinin genelde bu ihtiyaçların karşılanacağı özel mekanları somut olarak tayin etmesidir.

Amacın gerçekleşmesi için genelde sosyo kültürel aktivitelerin gerçekleştirildiği mekanlar örneklenirken, özelde bu mekanların işlevleri örneklenmiştir. Bu seçimin gerekçesi ise varsayımdan öte bir gerçek olarak sosyo kültürel mekanlara ve onu tayin eden toplumsal yapıya ilişkin sadece belirli özelliklerin ölçümlendirilmeğe elverişli olmasıdır. Gerçekten de sosyo kültürel mekan işlevleri de ölçümlendirilmeğe uygun belirli özelliklerden biridir. Çalışmanın kapsamında ele alınacak işlevler sıralanacak olursa aşağıdaki gibidir:

• Kültürel Faaliyetler

- ✓ Profesyonel aktiviteler (tiyatro, konser)
- ✓ Sinema
- ✓ Konserler, gösteriler
- ✓ Folklör
- ✓ Koro
- ✓ Tiyatro
- ✓ Çocuk gösterileri
- ✓ Müzik faaliyetleri
- ✓ Sanat faaliyetleri
- ✓ Karagöz ortaoyunu
- ✓ Özel günlerde günün anlam ve önemini anlatan eğlenceler

• Sportif Faaliyetler

- ✓ Futbol
- ✓ Basketbol
- ✓ Tenis
- ✓ Jimnastik
- ✓ Dans
- ✓ Voleybol
- ✓ Güreş
- ✓ Dağcılık
- ✓ Su sporları

• Eğitim Faaliyetleri

- ✓ Kütüphaneler
- ✓ Konferans, yayım,seminer odaları
- ✓ Halk dershaneleri, kurslar
- ✓ Resim, heykel, fotoğraf, tiyatro
- ✓ Nakış, dikiş, çiçek, vitray, seramik, dokuma
- ✓ Yemek, konservecilik, bahçe bakımı
- ✓ Müzik (piyano, şan) v.s
- ✓ Bale,dans,halkoyunları
- ✓ Yabancı dil kursları
- ✓ Okuma yazma kursları
- ✓ İnternet kursları
- ✓ Meslek edindirme kursları

Amacın gerçekleşmesinde kır-kent ikilemi ve bu ikilem arasındaki akışkanlık örneklenmiştir. Bu seçimin gerekçesi ise toplumsal yapının evrensel bir özelliğinden kaynaklanmıştır. Toplumsal yapının bu evrensel özelliği, değişim ve dinamizmdir. Toplumsal yapıdaki, yani sistemdeki dinamizmin ise, sistemi oluşturan öğelere sosyo-kültürel mekana ve mekan işlevlerine yansiyarak onlarda da bir dinamizim bir farklılaşmaya neden olması doğaldır. Modernleşmenin had safhaya ulaşp, tabana kadar indiği endüstrileşmiş gelişmiş toplumlarda, kır-kent ayırımı sahip oldukları değişim hızı yönünden anlamını yitirmiş, kır-kent sözcükleri buralarda idari bölünüşü ifade eder hale gelmiştir. Oysa gelişmekte olan toplumlarda, kır-kent sözcükleri, idari bölünüş ölçütü olarak yerleşmelerin nüfus büyüklüklerinin de ötesinde, yerleşmeler arasındaki yaşam tarzı, davranış biçimi, düşün yapısı, kısacası

toplumsal yapı yönünden büyük ayrıcalıklara, giderek farklı değişim hızlarına sahip toplum tiplerine işaret etmektedir.

Farklı değişim hızına sahip toplum tipleri arasındaki geçişin, geniş zaman boyutundaki tekil toplumsal dinamizmi simgelediği varsayımından hareketle, amacı gerçeklemek üzere çalışmada kırdan-kente göçe maruz kalmış nüfus kitlesi (toplumu) ve bu toplumun sosyo kültürel yapısı ve beklentileri, kentli toplumun yeni oluşturduğu toplu konut alanlarında yaşayanların sosyo kültürel yapıları ve beklentileri incelenip örneklenmiştir. Bu seçimin nedeni gereksinim duyulan aktivitelerin yerine getirilmesi için mimari mekanların neler olması gerektiğinin tespitidir.

1.3. Yöntem

Yapılan çalışma 6 bölümden oluşmaktadır ve her bölümdeki çalışmalar aşağıdaki gibidir.

Birinci bölümde çalışmanın amacı bu amacı gerçeklemek üzere nelerin yapılacağı ve hangi yolların izleneceği açıklanmaktadır.

Çalışmanın ikinci bölümünde bir toplumda geçerli olan gelenek halinde devam eden kültür kavramı ele alınarak kültürün varlığı, toplumsal yaşama etkileri, gerekliliği, sosyal yaşam, sosyal yaşantının kültür seviyesine bağlı olarak yarattığı değişimler, insan yaşamına getirdiklerine değinilecektir. Kırsal ve kentsel toplum yaşantısı kent içerisinde yaşanan ikilem halkın sosyal ve kültürel yapı farklılıklarından kaynaklanan yaşantı biçimleri gelişmiş ve gelişmekte olan ilkeler özelinde değerlendirilmesi yapılacaktır. Bu seçimin gerekçesi toplumsal yapının evrensel bir özelliğinden kaynaklanmıştır. Toplumsal yapının bu evrensel özelliği değişim ve dinamizmidir.

Üçüncü bölümde toplum ve “community” nin tanımları yapılarak, gelişmiş batı toplumlarında sosyo kültürel ihtiyaçları karşılamaya yönelik ne tür aktivitelerin

gerçekleştirildiği, bu ihtiyaçların ne zaman ne şekilde ortaya çıktıkları gereksinimleri karşılamaya yönelik hangi tür mekanların var olduğu ve nasıl finanse edildiklerine dair araştırmalar yapılacaktır. Batı toplumlarından örnekler alınarak irdemeler yapılacak ortak noktalar belirlenerek genel bir çerçeve oluşturulacaktır.

Dördüncü bölümde yurdumuzda bu tür ihtiyaçların nerelerde karşılandığı ya da nerelerde karşılanıyor olduğu araştırılarak cumhuriyet sonrası kurulan tesisler “Halkevleri” incelenip bunların kuruluş, kapatılma ve işlev değiştirme nedenleri araştırılarak Türk toplumuna kazandırdıkları ve değerlendirilmesi yapılacaktır.

Beşinci bölümde Türkiye genelinden İzmir özeline inilerek 19.yy. dan itibaren İzmir’in etnik, ekonomik ve mali yapısı incelenerek daha sonra göç olgusunun kente getirdikleri araştırılacaktır. Göç olgusu sonucu ekonomik, kültürel, sosyal yapıları birbirinden farklı grupların doğmasıyla bu grupların herbirinin ayrı konut alanlarına yönelmeleri, yönelme nedenleri araştırılacaktır. İzmir ilinde sosyo ekonomik gücü yüksek kesimin tercih ettiği Mavişehir toplu konutları, bu konutların seçilme nedenleri, mimari özellikleri irdelenirken, diğer tarafta göç ile gelenlerin yerleşim alanı olarak tercih ettikleri İzmir ili Örnekköy ilçesi ve göç edenler tarafından seçilme nedenleri belirlenmeye çalışılacaktır. Göçün getirdikleri ile yapısal dönüşüm süreçleri içerisine giren toplumun yeni kurulan, bu farklı sosyo kültürel yapıdaki bireylerin yaşadığı konut alanlarında farklı ya da ortak sosyo kültürel beklentileri saptanmaya çalışılacaktır. Yöntemin tablo ve grafiklerle matematiksel tanıtımı yapılacak ampirik olarak sınanacak ve kuram ölçütlerine göre yöntem değerlendirilecektir.

Altıncı bölümde grafik ve tablolar yoluyla ampirik olarak sınanan ve sonuçları alınan değerlerin ışığı altında, her iki sosyal sınıf için uygun faaliyetler belirlenerek, öneriler getirilecek ve Türk toplumunun yapısına, yaşamına, alışkanlıklarına, örf ve adetlerine uygun sosyo kültürel merkezlerin “Topluluk Merkezlerinin” tasarımına yönelik program şeması oluşturulacaktır.

İKİNCİ BÖLÜM

KÜLTÜR, SOSYOLOJİ, TOPLUM BAĞINTISI VE TOPLUMSAL ETKİLERİ

2.1. Kültür Kavramı ve Kültürel Gereksinmelerin Kökeni

Sözlük anlamlarına bakıldığı zaman kültür kavramı aşağıdakiler gibi tanımlanır :

“Kültür” kelimesi Türkçe’ye Fransızca’dan girmiştir. Fransızca “culture” kelimesi de latince “toprağı sürmek, zirai ürün elde etmek ve onları geliştirmek, anlamına gelen “culture” kelimesinden türemiştir. Kelime daha sonra insan vücudunu ve ruhunu terbiye etme, sanat ve fikir eserlerini geliştirme anlamlarını da içine alan bir genişlik kazanmıştır.

İlim ve fikir adamlarının çoğu “kültür” kelimesine “tabiat”a zıt bir anlam vermektedirler. İnsanoğlunu diğer hayvanlardan ayıran taraf tabiatın verdiği ile yetinmemesi, onu değiştirmesi, kendi emrinde kullanması ve aşmasıdır. Bu amaçla vücuda getirilen maddi ve manevi her şey “kültür” alanına girer.

“Kültür” maddi ve manevi her şeyi işlemek ve geliştirmek demektir. İnsanoğlu tabiatı işleyerek kendi iradesi altına aldığı gibi kendisini de maddi ve manevi olarak işlemiştir. Teknik doğayı, spor ve tıp vücudu, sanat duygu ve hayali, ilim ve felsefe düşüncüyü işlemekle varolmuştur. Tylor “kültür” kavramını şöyle tanımlar :

“Kültür ya da uygarlık toplumun bir üyesi olarak insanoğlunun kazandığı bilgi, sanat, ahlak gelenekler ve benzeri diğer yetenek ve alışkanlıkları kapsayan karmaşık bir bütündür” (Güvenç, 1974).

Atalarımızın yaratıp bize miras bıraktığı kültür bizi yaratırken, bizim o mirasa kattıklarımızla birlikte gelecek kuşaklara miras kalır, onları yaratır. Kültür/uygarlık tıpkı tüm canlı varlıklar gibi, yaşar, gelişir, değişir ama ölümsüzdür. Onun için (canlı) insan bu zincirin hem yaratıcısı hem yaratığı olur, böylece o da ölümsüzlüğe ulaşır.

Kültür, aletlerden ve tüketim mallarından, çeşitli toplumsal gruplaşmalar için yapılan anayasal belgelerden, insana özgü düşün ve becerilerden inanç ve törelerden oluşan bütünsel bir toplamdır. İster basit, ilkel bir kültürü ister karmaşık ve gelişmiş bir kültürü irdeleyelim, kısmen maddi kısmen insana özgü kısmen de manevi bir büyük aygıtla karşılaşırız. Bu aygıtla insan yüzyüze geldiğinde somut ve özel sorunların üstesinden gelmeyi başarır. Bu sorunlar insanın hem çeşitli organik gereksinimlere bağlı gövdeye sahip olmasından hem de insanın el işçiliği için ona hammaddeler sağlaması nedeniyle yandaşı, öte yandan kendisine hasım birçok güçleri barındırması nedeniyle tehlikeli düşmanı olan bir çevre içinde yaşamasından kaynaklanmaktadır.

İnsanın ve ırk'ın organik ya da temel gereksinimlerinin karşılanması her bir kültüre yüklenen koşullar dizisinin en azıdır. İnsanın beslenme, üreme sağlığı koruma gereksinimlerinden doğan sorunlar çözülmelidir. Bunlar, yeni, ikincil ya da yapay bir çevre yaratılarak çözülür. Kültürün kendisinden ne daha çok, ne de daha az olan bu çevrenin sürekli biçimde yeniden üretilmesi, sürdürülmesi ve yönetilmesi gerekir. Bu durum, terimin en geniş anlamıyla, topluluğun kültürel düzeyine, çevre'ye ve grubun verimliliğine dayanan yeni bir yaşam standart'ı yaratır. Kültürel gelenek bir kuşaktan sonrakine aktarılmalıdır. Her bir kültürde eğitsel nitelikli yöntemler ve mekanizmalar bulunmalıdır. Her kültürel başarının özü işbirliği olduğuna göre düzen ve yasa sürdürülmelidir. Her toplulukta töre, ahlak ve yasayı doğrulayan düzenlemeler olmalıdır. Bundan dolayı da, en ilkel kültürlerde bile bazı ekonomik örgütlenme biçimleri kesinlikle gereklidir (Malinowski, 1990 s. 39, 40).

İnsan her şeyden önce, organizmasının gereksinmelerini yanıtlamak zorundadır. Onun beslenme, ısınma, barınma, giyinme ya da soğuktan, rüzgardan havadan korunmak için bir takım düzenlemeler yaratıp etkinliklerde bulunması gerekir. Onun kendisini koruması ve dış düşmanlara, fiziksel, hayvansal ya da insandan gelen tehlikelere karşı örgütlenmesi zorunludur. İnsan varlıklarının bütün bu temel sorunlarına, bireylerin yarattığı zanaat ürünleriyle, işbirliği yapan gruplar halinde örgütlenmeleriyle ve ayrıca bilginin, bir değer ve ahlak duygusunun geliştirilmesiyle çözüm bulur.

İnsan doğası, ne denli karmaşık ve ne denli yüksek düzeyde örgütlenmiş olursa olsun, bütün davranış biçimlerine belli bir belirlenimciliğin, etkisi altına alır. Bu yaşamsal işlev dizileri, bir takım kültürel süreçleri, ürünleri ve her bir işlevsel dizi çevresinde kurulan karmaşık düzenlemeleri somutlaştıran noktaları oluşturur. Aynı zamanda biçim ve işlev kavramları sadece organik bir çalışma anlamında yaşamsal bir işlev dizisiyle olan ilişkilerine göre tanımlanmışlardır.

Uyarım'ı ele alınca görülür ki, her insan toplumunda her bir uyarım'ı biçimlendiren etken gelenektir. Uyarım kendi dinamik biçimi içinde bir güdü olarak görünür, ama bu güdüyü değiştiren, biçimlendiren ve belirleyen etken gelenektir.

Örneğin kendi totemi olan hayvanı yiyerek açlığını gideren Avusturalyalı bir yerli, bir terslik sonucu domuz eti yiyerek karnını iyice doyuran ortodoks bir Yahudi, bir ineğin etini yemeğe zorlanan bir Brahman, bunların her biri, yasağı çiğnemenin cezası olduğuna özellikle inanılan, kusma gibi, sindirim bozuklukları gibi fizyolojik türden hastalık belirtileri gösterirler. Örgütlü bir insan grubu bir bütün olarak ele alınınca, bir kültür ile onu uygulayan halk birlikte düşünülünce, her bir yaşamsal işlev dizini, bireyle, örgütlü grupla, geleneksel değerlerle, normlar ve inançlarla ve bir de güdülerin büyük çoğunluğuna doyum sağlayan yapay çevreyle olan ilişkileri açısından irdelemek zorunludur. Yeniden biçimlendirilebilecek fizyolojik güdülenmeleri (motivasyonları) içeren limitlerin bir kültürün üyelerini organik yozlaşmaya ya da yerlerinden ayrılmaya zorlamalarını önlemek üzere limitlerle yani fizyolojik en az'la (minimum'la) ilgili kavramı yeniden formüle etmek gerekir. Bu

nedenle de güdüye karşıt olarak, gereksinmelerden söz edilir. Bu terim bireysel bir organizmayla ilişki açısından değil, daha çok topluluğu ve bir bütün olarak onun kültürünü belirtmek için kullanılır. Gereksinmeden anlaşılan insan organizmasında, kültürel çevrede ve bu ikisinin doğal çevreyle ilişkisinde yer alan ve gerek grubun, gerekse organizmanın yaşamı sürdürmeleri için yeterli ve gerekli olan koşulların sistemidir. Bundan dolayı bir gereksinme olgular dizisinin sınırlanmasıdır. Alışkanlıklar ve bunların güdülenmeleri, bilgili yanıtlar ve örgüt temelleri, en önemli gereksinmelerin karşılanmasını sağlayacak biçimde düzenlenmelidir (Malinowski, 1990, s. 81).

2.2. Sosyoloji Çalışmaları

Sosyal bilimler, aydınlanma felsefesi ve modernleşme projesinin temel ilkelerine sıkı sıkıya bağlı kalmışlardır. Tüm toplumsal kuramın esas nesnesi ilerleme, toplumsal boyutu da tarihsel zaman olmuştur. Tarihi zamandan ve mekandan bağımsız olarak değerlendiren tarihselcilik modernite döneminde gelişen tüm bilimlere egemen olmuştur. Bu felsefeye göre, toplumlar belirli bir evrim çizgisinde ilerler. Sosyal bilimlerin amacı bu farklılıkları dışlayıp, genel geçerli kategorilere ulaşmaktır (Işık, 1994, s. 10).

“Sosyal bilimler araştırma nesnelerini, ele aldıkları tekil toplumsal olguları, süreç içinde gelişen ve daha geniş ölçekli toplumsal olgular bütünü içine yerleştirmek ve bu kültürü, tarihsel gelişimi içinde tahlil etmek uğraşı içinde olmuşturlar” (Işık, 1994).

Modernist felsefe doğrultusunda belirli bir evrensel toplum yapısı belirlenmiştir. Bu batı toplumlarının taşıdığı özellikleri idealize eden bir yapıdır. Tüm toplumların belirli bir ilerleme çizgisinden geçerek bu yapıya ulaşacağına inanılmaktadır. Bu ilerleme çizgisine uymama durumu toplumların kendi iç yapılarının uyumsuzluğundan kaynaklanan bir durumdur.

Modernist yaklaşım ulus devlet sınırları içinde bir toplum yapısı tariflemektedir. Ancak ulus devlet, modernite projesinin gerçekleşmesi için tüm projeleri hayata geçirmelidir. Bu projelerden bir tanesi ulus devlet sınırları içerisindeki toplumun taşınması gereken özelliklerdir. Bunlar şöyle sıralanabilir; Dayanışma duygusuna sahip, hareketliliği yüksek ancak sürekliliğe sahip kültürel açıdan homojen, eskiden bilinmeyen tehdit ve risklerle karşılaştığında buna karşı yeni güvence mekanizmaları geliştirebilen, uzmanların yönlendirmeleriyle güçlü bir ilerleme ya da geleceğe yönelen bir toplumsal yapı tarif edilmektedir.

Toplum bilim ve doğa bilimleri toplumu ve doğayı açıklamak için bu felsefe doğrultusunda kuramsal açıklamalar ve kavramlar geliştirmişlerdir. Klasik sosyoloji, ekolojik yaklaşımlar ve politik ekonomi paradigması çerçevesinde toplumsal farklılaşmaları açıklama çabaları da, modernist felsefe içerisinde yer almışlardır.

Sanayileşmenin gelişimi kentlerde nüfus yığılmalarına neden olmuştur. Böylece kentlerde farklı toplumsal yapılar oluşmuş ve farklı toplumsal gruplar kent mekanı üzerinde farklı bölgelerde yoğunlaşmışlardır. Bu nedenle 20.yy.'da modern sanayi toplumu özellikleri Weber, Durkheim, Marx gibi düşünürlerin araştırmalarına konu olmuştur.

“Durkheim toplumsal değişmeyi açıklarken toplumun bütünleşme olgusuna değinmiş, bunun hem geleneksel, hem de modern toplumlarda nasıl gerçekleştiğini açıklamaya çalışmıştır. Onun için toplumlar alt bir düzeyden üst bir düzeye doğru gelişmektedirler” (Cirinlioğlu, 1999, s. 30).

19.yy.'dan bu yana yapılan toplumsal yapı analizlerinin gerçekleştirilmesinin temel gerekçesi, sanayi devrimi ile bozulan toplumsal yapıyı düzene sokma çalışmalarına dayanmaktadır. 19.yy.'da klasik sosyoloji alanında toplumsal yapıyı anlamaya yönelik olarak yapılmış olan çalışmalarda toplumdaki farklılaşmayı farketmişlerdir. Kırdan kente göç, kırsal toplulukların, kentsel topluma dönüşümünü nedenlemektedir. Bu süreç sorunlu bir süreçtir, aşılması gerekmektedir dönüşüm gerçekleşecektir. “Gelişmeci” kabuller bunu gerektirir. Bu dönemde yapılan

analizlerde toplumsal ayrımlaşmaya ilişkin ilk saptamalar yapılmış, ancak “tek” ideal toplum özelliklerine bir gün tüm toplulukların erişeceği var sayılmıştır.

Modernleşme kuramının az gelişmiş ülkelere ilişkin değerlendirmelerinde de modernleşmenin bu ülkenin sorunlarını tamamen çözeceği varsayımına dayanmıştır. Bu doğrultuda “göç” pozitif değişimin önemli bir kaynağı gibi görülmüştür. Kırsal nüfusu ekonomiye entegre etmektedir. Kentler modernleşmenin motorlarıdır. Hızlı kentleşme, kalabalık ve işsizlik gibi sonuçlar içerebilirler ancak bunlara karşı konulamaz. Bunlar gelişmenin geçici yan ürünleridir. Sonuçta herkes ekonomik büyümeden fayda sağlayacaktır (Flanagan, 1999, s. 151).

2.2.1. Toplum ve Sosyo-Kültürel Yapı

Toplumsal bilimler, toplumsal olay ve toplumsal varlıklarla ilgilenir. Bu olay varlıkların ortak noktalarını, doğuş, işleyiş ve yok oluşlarındaki mekanizmaları, ilkeleri ve düzenlilikleri bulmaya çalışır.

Toplumsal olay ve varlıklar insanların biraraya gelmeleriyle meydana çıkar. Toplum, kültür, yapı, ilişki, etkileşim gibi varlık ve süreçler hep bu biraraya gelmenin sonunda ortaya çıkmıştır.

Toplumsal bilimlerin konusu, birarada yaşayan insanlar olmaktadır. Sosyoloji, daha çok bu insanların ilişkilerini ve bu ilişkilerin nasıl ortaya çıktığını, nasıl değiştiğini inceler. Sosyal Antropoloji bu insanların değerleri, inançları, gelenekleri üzerinde odaklanır. Sosyal Çalışma, toplumsal refahı ve mutluluğu arttırmak için bu insanların nasıl etkileneceği konusuna yönelir. Sosyal Psikoloji ise grupların nitelikleri ve işleyiş mekanizmalarını inceler. Toplumsal gerçek, Sosyolojinin, Antropolojinin, Sosyal Psikolojinin ve Sosyal Çalışmanın yapay ayırımlarına göre değil, bir bütün olarak meydana gelir (Kongar, 1972, s. 19).

Kültürel yapı toplumsal yapıdan ayrı olarak, belli bir toplum ya da grup üyelerinin ortak davranışlarını yöneten, örgütlenmiş bir seri normatif değerlerdir (Merton, 1964, s. 162).

Aslında birbirinden ayrılması olanaklı olmayan toplumsal yapı ve kültürel yapı, yani insan ilişkileri ile, insanların kullandıkları araçlar ile değerleri, kuralları anlamları, bir arada sosyo-kültürel yapıyı, ya da sosyo-kültürel olayları meydana getirirler.

2.2.2. Toplum İçi Sosyal Bağlar

20.yy. başları sanayileşmiş ülkelerin, henüz sanayileşmemiş ülkelere ve kentlerden büyük miktarlarda göç aldığı yıllardır. Farklı ülkelere ve farklı kültürlerden gelen nüfus grupları kentlerde belli mekanlarda yığılma göstermişlerdir. Bu toplulukların bir arada olmaları sonucu kentte modernist ideolojinin belirlediği toplum yapısından farklı olarak kırsal topluluklara özgü özellikleri taşıyan topluluklar oluşmuştur.

Bu durum 21.yy.a girdiğimiz şu günlerde dahi hem gelişmiş, hem de az gelişmiş ülkelere karşılaştığımız bir durumdur. Kentlerde bir takım gruplar taşıdıkları bazı ortak özellikleri nedeniyle belirli mekanlarda yığılma göstermektedir.

Yeni kentliler olarak adlandırdığımız bu grupları bir arada tutan özellikler akraba, hemşehrilere yakın olma faktörü, benzer ekonomik aktivitelerde bulunma, benzer sosyo-ekonomik yapılarıdır.

Mekan, siyasal yapı, sınıfsal yapı ve etnik özelliklerin etkileşimiyle oluşur. Mülkiyet ilişkileri ile aidiyet duygusu bir arada ise yerel bağlılık çok güçlüdür. Bu durum sınıf çatışmasını azaltabilmektedir ancak etnik bölünme ve çatışmalara neden olabilir (Erder, 1977, s. 29).

Yerleşmelerin kendine özgü özellikleri, yaşayanları birbirine bağlayıp benzetirken, diğer taraftan da “diğerlerinden” farklılaştırır. Bu da yeni kentlileri kent yaşamından uzaklaştırmakta kente uyumsuzluk, farklı yaşam biçimleri, farklı düşün yapısı, farklı davranış biçimleri yaratarak kır-kent ikilemini yaratmaktadır.

2.2.3. Kentsel Toplum Kırsal Toplum Arası İlişki Biçimleri : Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülkeler Özelinde Değerlendirilmesi

Kırsal toplumlar ile kentsel toplumları birbirinden ayıran en önemli özelliklerden birisi sosyal ilişki biçimleri arasındaki farklardır. Kırsal toplumlarda çok yoğun güçlü ilişki biçimleri varken kentsel toplumlarda bu ilişki biçimleri daha esnek ve açık ilişkilerdir.

Kente göç etmiş yeni kentli toplulukları üzerinde yapılan çalışmaların büyük bir kısmında akrabalık etnik kimliğe dayanan sosyal ilişki ağları üzerinde durulmuştur. Bu ağlar kente göç eden kesimlerin kent içerisinde yaşayabilmelerini sağlayan bağlardır. Bu bağlar kendi içlerinde bir ait olma duygusu yaratırken topluluk özelliklerinin korunmasına fayda sağlamaktadır. Topluluk içi sosyal bağlar, güçlü komşuluk ilişkileri, aile içi bağlar, akrabalık ilişkileri onları kendi içlerinde güçlü kılarken, kentli gruplarından uzaklaştırıp, kent içerisinde farklı grupların oluşmasına neden olmaktadır.

Kırsal toplum ile kentsel toplumları birbirinden ayıran özelliklerden bir diğeri de kültürel farklılıklardır. Kırsal toplulukların “yer”e bağımlı yaşam tarzları onları gerek yaşam biçimleri, mekan kullanımları, eğlenme, yeme alışkanlıkları, gerekse bilgi sanat birikimleri, ahlak anlayışları ve alışkanlıkları ile kentsel toplumdan ayırmakta ve farklılaştırmaktadır.

Gelişmekte olan ülkelerin gelişim çizgileri, kentlerde uzun senelerdir zor koşullarda yaşayan kitlelerin oluşmasına neden olmuştur. Küresel ekonomik ilişkileri ise bu ülkelerdeki yoksulları daha yoksul kılarken, zenginler ise daha zengin olmakta, yeni tüketim alışkanlıkları, kutuplaşmayı arttırmaktadır. Batı literatüründeki

içeriğiyle yoksulluk ya da dışlanmışlık olarak tanımlayabileceğimiz durum bu ülkelerde çok daha öncelerde de var olmuştur. Her ülkenin kendi ekonomik, kültürel ve sosyal geçmişleri, farklı nitelikleri, farklı dışlanmış kitleler yaratmaktadır.

Bu dışlanmışlığı ortadan kaldırmak kırsal alanlardan gelenlerin kente uyumunu sağlayabilmek için kentte yaşayan en yoksul kesimler ile kentin diğer kentli kesimleri arasındaki uçurumları kapatmak, yeni nesillerin belirli bir seviyede eğitim ve kültür birikimine sahip olarak yetişmesini sağlamak, gelecek nesillerin içinde bulunacakları toplumsal çevrelerinin bugünkü çevrelerinden daha yüksek seviyelerde olmasını sağlamak zorunludur.

Kentli gruplar ise farklı sosyal problemler yaşamakta, gelişen teknoloji, modernleşme, artan teknik imkanlar kentlileri ev özeline çekmektedir. Arkadaşlık, komşuluk, akrabalık ilişkileri zayıflamakta bu durum kent içerisinde psikolojik yapıları bozuk karşılıklı güven ilişkileri olmayan insanlar ve topluluklar yaratmaktadır. Bireyler toplumsal ve psikolojik destek için kişisel ilişkilerine güvenemedikleri zaman kendilerini boşluk ve hiçlik duygusu içinde bulurlar. Bu nitelikler toplumsal çöküntülere ve uyumsuzluklara neden olmaktadır.

Türkiye’de yukarıda bahsedilen yeni kentliler ve esas kentliler için anlatılan farklı problemler mevcuttur. Bu tür problemlerin ortadan tamamen kaldırılması mümkün olmamakla birlikte kaldırılmasına destek olacak sosyo-kültürel aktiviteler sağlayan mekanların kurulması esastır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DÜNYADA TOPLUMUN SOSYO-KÜLTÜREL GEREKSİNMELEİNİ KARŞILAYAN TESİSLER (COMMUNITY CENTERS) TOPLUM MERKEZLERİ

3.1. “Community” ve Tanımı

“Community” kelimesinin tam anlamı günümüze gelinceye kadar çeşitli şekillerde anlatılmış ve açıklanmıştır. Kavramın içeriği sosyoloji bilminde çok uzun ele alınarak incelenmiştir.

Sözlük karşılıkları ise aşağıdakiler gibidir :

“Belli bir bölgede ya da alanda yaşayan insanların tümü, bazı yönlerden birbirine benzer insanların oluşturduğu topluluk, farklı insanların ya da grupların arasındaki arkadaşlık ve müşterek yapılan bir iş sonrasında hissedilen duygu birliğine sahip olma” (Collins Cobuild English Dictionary, 1995, s.323).

“Aynı yerde veya aynı şartlar altında yaşayan insan topluluğu, toplum, cemiyet, halk, amme; müşterek tasarruf ortak mal sahipliği” (Redhouse, s. 112).

“Fiziksel alanı paylaşan grup, Müşterek özelliği paylaşan grup, Müşterek kültürü ve kimliği paylaşan kuvvetli sosyal bağları olan birbirine sıkıca bağlı bir grup” (Porterfield and Hall, 1994, s.8).

“Belli bir alanda, bölgede, ya da ülkede yaşayan aynı dine, soya ortak ilgi alanlarına v.s. sahip insan grubu” (Oxford Student’s Dictionary).

“Community” bir grup olmaktan öte, kendisini oluşturan topluluğun bireyleri arasında iletişim sağlayan konuların değişik bakış açıları ile görüşülüp tartışıldığı ve geliştirildiği topluluklardır.

Topluluğun refahı, mutluluğu için “communitys” bireylerin özgürlüklerine sınırlama sosyal ve anti sosyal davranışlara da ayırım getirirler. Böyle bir gurubun fonksiyonel olabilmesi için bireyler birbirlerini ve topluluğun tümünü nasıl etkileyebilecekleri konusunda bir etik geliştirirler. Bireysel etikler şunlardan etkilenirler : Kişisel deneyim, doğruyu ve yanlış kavrama, algılama, din, dinsel ve dünyevi öğrenimler, ekonomiler, politikalar ve medya. “Community”i etkileyecek kararlar verilirken etik bireyler için bir kaynak oluşturur (<http://osgood.colgate.edu>).

3.1.1 Toplum ve Toplumun Tanımları

Türkçe’de toplum, cemiyet, halk’a karşılık gelen “community” kelimesi toplumsal bilimlerin temel kavramıdır.

Toplumsal bilimler, toplumsal olay ve toplumsal varlıklarla ilgilenir. Bu olay ve varlıkların ortak noktaları, doğuş, işleyiş ve yok oluşlarındaki mekanizmaları, ilkeleri ve düzenlilik bulmaya çalışır.

Toplumsal olay ve varlıklar insanların biraraya gelmeleriyle meydana çıkar. Toplum, kültür, yapı, ilişki etkileşim gibi varlık ve süreçler hep bu biraraya gelmenin sonucunda ortaya çıkmıştır. Toplumsal bilimlerin konusu böylece, birarada yaşayan insanlar olmaktadır. Sosyoloji daha çok bu insanların ilişkilerini ve bu ilişkilerin nasıl ortaya çıktığını, nasıl değiştiğini inceler.

Toplum kendisini meydana getiren bireylerin aritmetik toplamı değildir. Tek bir bireyin özellikleri, nitelikleri başkadır, birarada yaşayan bireylerin nitelikleri,

özellikleri başkadır. Kişi, toplumun bir üyesi olduğu zaman nitelik değiştirir. Toplumun bir parçası olarak ondan etkilenir.

- Sosyo-Kültürel Bir Olay Olarak Toplum

Sorokin sosyo-kültürel olayın üç ögesini belirler :

“Anlamlar, değerler, kurallar, bunları nesnelleştiren ortam, bunları yaratan, işleten ve anlamlı etkileşimlerde kullanan kişiler ve gruplar” (Sorokin, 1966, s. 15-16).

Sorokin “sosyo-kültürel” terimi ile bu iki kavramın birbirinden ayrılmaz nitelikte olduğunu belirlemektedir.

- Toplumsal Sistem Olarak Toplum

Parsons’a göre toplum, en küçük birimleri kişiler olan ve uzun vadeli varolmanın (sürekliliğin) temel fonksiyonel gereklerini kişilerin (toplumsal rol sahibi kişilerin) birbirleriyle olan ilişkilerinde bulan bir kişiler arası etkileşim olarak tanımlar (Parsons, 1953, s. 19).

Bu yaklaşım toplumu, eylem ve ilişkileri belli kurallara bağlamış olan insanlar topluluğu olarak görmektedir. Böylece, bir arada olan insanların eylem ve etkileşimleri, bu görüşe göre ancak belli kurallara uygun olarak meydana geliyorsa, toplum ortaya çıkmaktadır.

- Kendi Kendini Devam Ettiren Bir Varlık Olarak Toplum

Berelson ve Steinen toplumu “kendi kendini devam ettiren, belli bir fiziksel yeri olan, varlığını uzun zaman sürdüren ve bir hayat şeklini paylaşan insanlar topluluğu” olarak tanımlarlar (Berelson., Steiner, 1964, s. 587).

Bu tanıma göre insan topluluğu 1) Kendi kendini üreme ile devam ettirmeli, 2) Belli bir fiziksel yeri olmalı, 3) Varlığını insan ömründen daha uzun süre devam ettirmeli, 4) İnsanlar belli bir hayat şeklini paylaşmalıdır.

- Kendi Kendine Yeten Bir Varlık Olarak Toplum

Levy, bir insan grubunun toplum olma niteliği için dört ölçüt belirler.

- 1) Grup bir insan ömründen daha uzun yaşamalıdır.
- 2) Grup yeni üyelerinin bir kısmını kendi içindeki üreme ile sağlamalıdır.
- 3) İnsanlar ortak ve karmaşık bir eylem sistemine sadakat göstermekle birleşmelidir.
- 4) Bu eylem sistemi kendi kendine yeterli olmalıdır (Levy, 1952, s. 113).

Levy'in tanımındaki üçüncü öge, toplumun kurumsal bir sistem olduğu anlayışını yansıtmaktadır.

Yukarıdaki tanımların birkaç temel noktada odaklaştığı görülmektedir.

- 1) İnsan ömründen uzun yaşamalı,
- 2) Ortak değer ve anlayışa sahip olmalı,
- 3) Kendi kendini devam ettirmek olarak belirlenebilir.

Toplumun en yalın haliyle kısaca tanımını yaparsak : İnsan ömründen uzun yaşayan ve kendi kendini devam ettiren ortak değer ve davranışa sahip olan insan topluluğudur.

3.2. Toplum Merkezleri (Community Centers) İçerisinde Yer Alan Aktiviteler

Batı toplumlarında “Community Center” olarak adlandırılan sosyo kültürel tesisler, Türkiye’de benzerleri bulunmadığından “Toplum Merkezi” adı altında ifadelendirilecektir.

3.2.1. Eğitime Yönelik Aktiviteler

• Kütüphaneler, Okuma Odaları

Nüfusu 5000’den 50.000’e kadar olan yerleşmelerde kişi başına en az iki kitap düşmelidir. Nüfusu 5000’den fazla olan topluluklarda 10.000 kitap bulundurulmalıdır. Bütün kütüphaneler çocuklar, gençler ve yetişkinlere hizmet edecek farklı servislere ve bu servisleri verebilecek yeterli mekanlara sahip olmalıdır.

Yeni kurulan toplu yerleşim alanlarında, gün boyunca vaktini okulda geçiren öğrencilerin, araştırma ve kendilerini geliştirme yeteneklerinin gelişebilmesi için konutlarına yürüme mesafesinde yer alan bir kütüphane zorunludur. Daha uzak mesafeden gelecek olanlar için ise mümkünse yol kenarında ve otoparklı olmalıdır.

Kütüphanelerde gözetmene yakın mesafede sessiz okuma ve çalışma yapabilmek için okuma odaları bulunmalıdır. Bu odalarda zaman zaman sivil halka kültürel ve eğitim amaçlı bilgiler aktarılabilecek seminerler toplantılar düzenlenebilmelidir. Zaman zaman kitap sergileri açılabilmelidir.

• Konferans, Yayın ve Seminer Odaları

Mümkünse yıllık programları bir yıl öncesinden hazırlanarak en az haftada 3 gün olmak kaydıyla her türlü konuda halkı bilgilendirmek dünyadaki yenilikleri takip edebilmelerini sağlamak amacıyla uzman kişiler davet edilerek seminerler konferanslar düzenlenmelidir. Bu toplantıların haftalık programları bir hafta

öncesinden halka duyurulmalıdır, katılımın sağlanabilmesi için toplantılar ve seminerler video, slayt gösterileriyle destekli yapılabilmelidir.

- **Halk Dershaneleri, Kurslar :**

- a) Resim, heykel, fotoğraf, tiyatro
- b) Nakış, dikiş
- c) Çiçek, vitray, seramik, dokuma (halı, kilim), batik
- d) Konservecilik, yemek, bahçe bakımı
- e) Müzik (piyano, şan), bale, dans, halk oyunları, v.s.
- f) Yabancı dil
- g) Bilgisayar - internet

Bu kurslar çocuk, genç ve yetişkin olmak üzere gruplara ayrılarak her bir grup için farklı program dahilinde hazırlanmalıdır. Bu kurslar dönemlik ya da yıllık olarak düzenlenmeli, dönem ya da yıl sonunda teşvik amacıyla ortaya çıkarılan ürünler sergilenmeli, başarılı olanlar ödüllendirilmeli, isteklilerin ürünleri satışa sunulmalıdır.

3.2.2. Kültürel Aktiviteler

- **Tiyatro**

Bir kapalı tiyatro salonu, mümkünse açık anfiteatro olmalıdır, burada özel ya da devlet tiyatroları, bale ve konserler halka sunulmalıdır.

Geniş halk kitlelerinin yetiştirilmesinde, topluluk hayatının gelişmesinde tiyatronun büyük etkisi ve faydası vardır.

Karagöz, ortaoyunu, kanto yeni yetişen nesile tanıtılmalı ve böylelikle kültürel değerlerimize de sahip çıkmalıyız. Bu arada halk kurslarında yetiştirilen amatör oyuncuların da sahne çalışmalarına yer verilmelidir.

- **Sinema**

Kent merkezlerinde sıkışıp kalan sinemalar otoparkların olmayışı halkın sinemalara gidişini caydırıcı faktör olarak görülmektedir. Oysa halkın rahatlıkla ulaşabileceği mesafede geniş otoparklı sinema kişilerin televizyon yerine sinemayı tercih etmelerine yardımcı olacaktır.

- **Çocuklar İçin Oyun Salonları**

Özellikle kurslara katılan annelerin çocuklarını bir ya da iki saatliğine bırakabilecekleri oyun odaları. Bir bakıcı eşliğinde çocukların eğlenebilecekleri salonlar.

3.2.3. Sosyal Aktiviteler

- **Çok Amaçlı Merkez**

Bu merkez halkın problemlerini elden geldiği ölçüde çözmeye yardımcı olmalıdır. Bunlar işsizlik servisi, iş eğitimi, yoksullara yardım, sosyal güvenlik v.s. Topluluğun sosyal, ekonomik ve eğitim ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olmalıdırlar. Konum olarak otobüs duraklarına varsa tren istasyonlarına yakın bir konumda yer almalıdırlar.

- **Sağlık Merkezi**

Halkın acil problemlerine cevap verebilecek pratisyen bir hekim, hemşire, diş hekimi, eczane yanı sıra günün stresli yaşam şartlarından kaynaklanan psikolojik rahatsızlıkları tedavi edecek bir psikiyatrist bulunmalıdır.

Sosyal yardım kolları çalışmalarını elbirliğiyle sürdürebilir. Kimsesizlere ve yardıma muhtaçlara karşı halkın yardım duygularını uyandırmak üzere topluluğun ilgisini çekmelidir.

Çeşitli hayır kurumları ile bağlarını kuvvetlendirerek verimliliği arttırmalıdır. Bütçelerini kuvvetlendirmek için faaliyetler düzenleyip konuşmalar ve konferanslarla halkın destek vermesi sağlanmalıdır.

Yardım kolları muhtaç olanlara geçici yardımdan çok iş bularak kalıcı yardım yapmalı, dilencilik ve ahlak düşkünlüğü ile savaşımalıdır.

3.2.4. Spor ve Rekreasyon Aktiviteleri

Kapalı mekan içerisinde yüzme havuzu, basketbol salonu, gymnasium, squash, duş, soyunma odaları, kilitli dolaplar, idari odalar bulunmalıdır.

Dış mekanda tenis kortları, basket ve voleybol sahaları, açık yüzme havuzu yer almalıdır. Gelişmeye açık alanlarda arazi elverdiğince dış mekan geniş tutulmalıdır. Bu alanlara parklar, koşu parkurları, arazi büyükse bisiklet yolları ve golf sahaları yapılabilir.

Rekreasyon alanları çocuk, genç ve yetişkinler olmak üzere her yaş gurubuna hitap edecek farklı aktivitelerle ayrılabilir.

Çocuklar için oyun alanları,

0-8 yaş : oyun parkları (kaydırak, salıncak, v.s.)

8-14 yaş : Rollerblade alanları, seksek, çim alanlar (uçurtma v.s) için

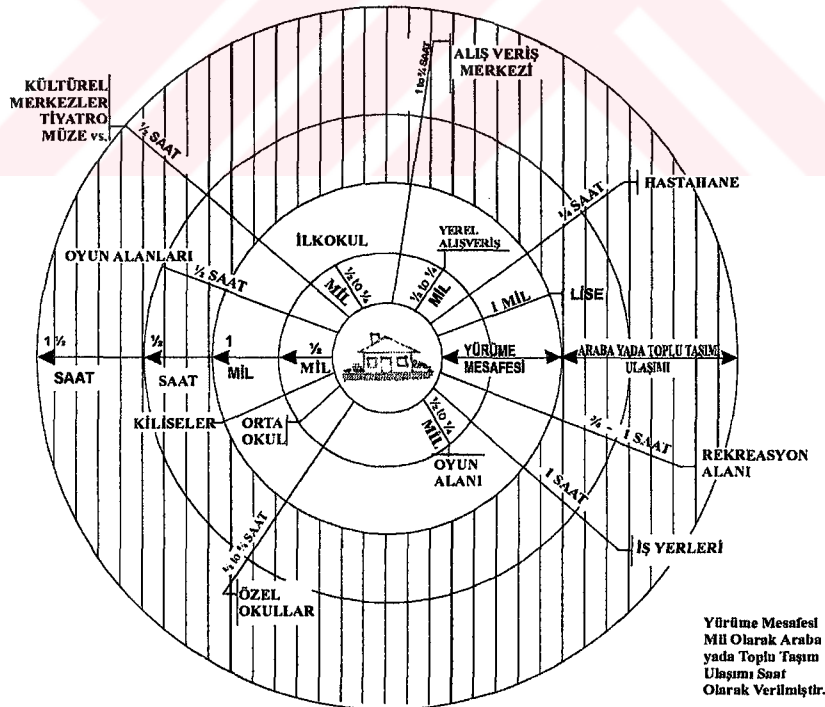
Daha sessiz oyunlar için yarı açık alanlar (okuma, hikaye anlatma, elişleri, piknik v.s.) çocukların doğa ile bütünleşmelerini sağlayabilmek için belli bölümlerde hayvan yetiştirilebilir. (Tavuk, tavşan, keçi, kuzu, at) manej yapıp binicilik dersleri verilebilir.

3.3. Toplum Merkezleri İçin Maximum Ulaşım Mesafeleri

Yakın zamanda toplu halde yaşanan çevrenin gereksinimleri tek bir konutun basit gereksinimlerinin üstüne çıkmakta ve bu önemli bir değişim olarak görülmektedir.

Bir çok komşuluk ilişkileri ölümsüzdür. Bu durumu yardımcı toplumsal faaliyetlerine borçludur. Rekreatyon, boş vakitleri değerlendirme, yüzme havuzları, golf kursları, açık yeşil alanlar komşuluk ilişkilerini güçlendirirken sosyal hayatı cazip kılar. Toplumsal yaşam kalitesi uygun miktar sosyo kültürel ve eğitimsel faaliyetlerle de artırılır.

Bu bölüm komşuluk ihtiyaçları ve tasarımıyla ilgilidir. Aşağıda her bir genel grup faaliyetleri eğitimsel, sosyal ve kültürel, rekreatyonel ve açık alanlar, alışveriş üniteleri kendine yeterli üniteler olarak ele alınmıştır. Özet olarak aşağıdaki şema her bir genel grup faaliyetlerinin yerleşim merkezlerine maximum ulaşılabilirlik mesafelerini gösterir.

Kaynak : Time Saver Standarts

Şekil 3. 1. Toplum Merkezleri İçin Maximum Ulaşım Mesafeleri.

3.4. Dünya’da Toplumun Sosyo Kültürel Gereksinimlerini Karşıllayan Tesisler (Community Centers) Toplum Merkezleri

3.4.1. Batı Toplamlarında Toplum Merkezlerinin Kuruluşu, Gelişimi ve Amaçları

3.4.1.1. Amerika (A.B.D.)’de Toplum Merkezlerinin Kuruluşu ve Gelişimi

“Community Center” terimi Amerika’da 1915 yılında sosyal merkezler yerine kullanılmaya başlandı ve genel anlamda kullanılması Birinci Dünya Savaşı’ndan sonraki on yıllık dönemde oldu. (Seligman and Johnson, 1957, p. 105).

Toplum ile ilgili sosyal problemlerin çözümlenmesine ilişkin gücünü sosyal yerleşmelerden aldı ve çeşitli tiplerdeki sosyal programlarla desteklendi ve bu hareketlilik toplum hareketi olarak adlandırıldı. Bu anlamda 1. Dünya Savaşı sırasında askeri kampüslerde sosyal ve rekreasyonel aktivitelerin yapıldığı binalar inşa edildi ve kullanıldı.

Amerika’da toplum merkezleri (community centers) onları destekleyen kurumlar tarafından ikiye ayrılırlar. Bazıları belediyeler tarafından desteklenirken bazıları sivil toplum kurumları tarafından desteklenirler. Chicago ve Los Angeles toplum merkezleri ilk defa belediye tarafından desteklenerek oluşturulmuş tesislerdir. Benzer merkezler ilerleyen yıllarda başka şehirlerde de organize olmuştur.

3.4.1.2. İngiltere’de Toplum Merkezlerinin Kuruluşu ve Gelişimi

Toplum Merkezleri (Community Centers) İngiltere’de halkevleri adı altında 1932 de ve onu takip eden yıllarda kuruldu. Bunlar ulusal ve yerel yönetimler tarafından desteklenirken bazıları gönüllü kuruluşlar tarafından desteklendiler. Yerel eğitim otoriteleri 1937 yılında fiziksel eğitim ve rekreasyonel eğitim için profesyonel kadrolar sağladılar.

1945 yılında İngiliz eğitim bakanlığının yayınladığı rapora göre toplum merkezleri insanları biraraya toplamak, eşit şartlarda rekreatif, sosyal, eğitsel

aktivitelerin eğlenceli olarak gerçekleştirilmesini sağlamak için kurulmuşlardır. Bireylerin biraraya gelmelerini bir grup üyeleri olarak belirli hobileri birlikte gerçekleştirmeyi ya da aynı bölgede yaşayan insanların gereksinimlerini ve ilgi alanlarını karşılamayı hedefler (Americana Ansiklopedisi, 1958, s. 421).

3.4.1.3. Kanada’da Toplum Merkezlerinin Kuruluşu ve Gelişimi

Kanada’da iki enstitü yerel eğitim kuruluşları, parklar ve rekreasyon müdürlüğü toplum merkezlerinin kurulmalarından sorumludur. Bazı istisnalarla halk rekreasyonel binaları hükümetin uzmanlarının teknik rehberliği altında inşa ederler. Bu merkezler daha sonra kadro oluşturma ve vergilendirme için devlet yönetimine geçerler (Americana Ansiklopedisi, 1958, s. 421).

Kanada’nın birçok şehrinde yer alan bu merkezlerden bugün sadece Toronto’da 39 toplum merkezi çeşitli fiziksel, sosyal, kültürel programlar ve servisler vermektedir. İşletmesini parklar ve rekreasyon müdürlüğünün yaptığı bu merkezlerde danışman şirketler uzun dönemli planlama ve günlük uygulamalar için personel ile birlikte çalışırlar.

3.4.1.4. Gelişmekte Olan Ülkelerde Toplum Merkezlerinin Gelişimi

Birçok ülkelerde Toplum Merkezleri ekonomik metodlarla çok çeşitli sosyal servisler sağlarlar. Benzer olarak bu merkezler gelişen ülkelerde toplum üyeleri için ekonomik yolla sağlık klinikleri ve eğitim gibi önemli servisler sunarlar.

Bu merkezler bütün topluma hizmet ederler ve toplumun büyük gereksinimlerini karşılarlar. Kasabalarda ve kırsal bölgelerde, sağlık servisleri, temel eğitim kursları, yemek pişirme, dikiş, tarım ile ilgili kurslar ve benzerleri verilmektedir. Şehirlerde ise erkekler ve kızlar kulübü, el sanatları sınıfları ve diğer sosyal ve eğitim sınıfları bulunmaktadır (Americana Ansiklopedisi, 1958, s. 422).

3.5. Toplum Merkezlerinin (Community Centers) Yurtdışı Örnekleri

3.5.1. Kensington Community Center (Melbourne, Avustralya)

Kensington community center üyelerine rekreasyonel, eğitsel, sosyal ve kültürel gereksinimlerini karşılayacak mekanlar ve fırsatlar yaratarak halkı biraraya getirir. Rekreasyonel, kültürel, sosyal ve eğitsel fırsatlar, programlar ve aktiviteler sağlayarak toplumun çeşitli gereksinimlerine cevap vermeye hazırdır.

Çocuklar İçin Programlar :

Okul sonrası kulübü (tiyatro, sanat, video oyunları, masa tenisi)

Modern dans

Çocuklar için kısa seyahatli rekreasyonel faaliyetler

Video oyunları

Tatil programları.

Değişik yaş gurupları için dans ve bale eğitimi

Gençler İçin Programlar :

Teenage tatil programı (17 yaşına kadar gençler için)

Genç hanımlar grubu (Farklı aktiviteler, basketbol, yüzme, sinema, parti ve kısa seyahatler)

Gençler için gezinti ve rekreasyon (Masa tenisi, video, kısa yolculuk, havuz)

Stadyum aktiviteleri.

Yetişkin Programları :

Yetişkin hanımlar için basketbol

Çömlek ve heykel yapma

Gitar dersi

Erkekler için voleybol

Pazar günü rekreasyon ve geziler.

<http://melbourne.citysearch.com.au>

3.5.2. Palm Beach Gardens Community Center (Florida, ABD)

Palm Beach Gardens Community Center halkı biraraya getirmeyi sosyal, kültürel, eğitsel, rekreasyonel faaliyetlerle toplumun ihtiyaçlarını gidermeyi hedefler.

Okul Öncesi Çocuklar İçin Programlar :

- 1) 12-13 aylık çocuklar için : Şarkılar, el işi faaliyetleri.
- 2) 24-36 aylık çocuklar için : Hızla yürümeyi geliştirme, parmak oyunları, yaratıcı oyunlar, sosyal hünerleri geliştirme ve müziksel aktiviteler.
- 3) 3 yaş için : Yeni arkadaşlarla karşılaşma, sosyalleştirme, şarkı söyleme, hikaye dinleme, oyun oynama, el işi, bina içi ve dışı yaratıcı oyunlar.
- 4) 3-4 yaş için : Eğlence paketi, hikayeler, sinemalar, arkadaşlarla öğle yemeği, diğer çocuklarla oyun ve etkileşimle sosyalizasyonu çocuklara öğretme.
- 5) 4-5 yaş için : Ana okuluna hazırlanma, diğer çocuklarla etkileşim, sosyalleşme, yaratıcı aktiviteler. Müzik, hikaye saati, elişi vs.
- 6) 3,5-5 yaş için : Müzik gelişimi programı, 45 dakikalık dersler, şarkı söyleme, vokal yapma, dinleme, kolay enstrümanlarla çalışma.
- 7) 3-8 yaş için : Yaratıcı dans, ritim, eğlence.
- 8) 3 yaş ve üzeri için : Zihinsel eğlence ve güvenlik için tasarlanmış alçak denge, giriş ve çeşitli şekillerde aletlerle yapılan jimnastik, el, göz koordinasyonu geliştirici aktiviteler.
- 9) 6 yaş ve üzeri : Karate

Çocuk Programları (6-13 yaş)

- 1) Sanat Programları :
 - 5-10 yaş için : Çamurdan yaratıcı şekiller
 - 5-12 yaş için : Karışık yaratıcı aktiviteler
 - 6-12 yaş için : Yaratıcı çizim ve boyama
 - Her yaş için : Tatil çelenkleri yapımı.
- 2) Spor Programları (7 yaş ve üstü)

Gençler İçin Programlar (13-19 yaş)

1- Spor Programları

Su sporları (yüzme, su aerobiği)

Artistik egzersizler

Jimnastik, voleybol, basketbol, futbol

Dans dersleri

Bale dersleri

2- Sanat Programları

Karışık yaratıcı aktiviteler (çizim, boyama, çamur, mücevher yapımı, mozaik ya da heykel)

3- 13-19 Yaş Programları

Okul dışı geziler : Sinema, hayvanat bahçesi, Fen Bilimleri Müzesi, Kirlara gezi.

11-15 yaş : Bebek bakımı tekniklerini öğretme

8-12 yaş : Küçük tüketici Tüketici kültürüne karşı çocuğu duyarlı hale getirme.

Yetişkin Programları :

1- Spor Programları

Jimnastik,

Voleybol

Futbol

Tenis, yetişkinler için başlangıç orta, ileri.

2- Fitness Programları

Aerobic, step, vücut geliştirme, yoga

55 yaş sonrası fitness

Artistik egzersiz

T.OT. Time : Çocuk doğumundan sonra şekle girebilmek için hanımlara yönelik karışık egzersiz programı. Bebek bakımı ve büyütme ile eğitim de dahil.

3- Dans Programları

Country batı dansı

Sosyal dansa başlangıç

Orta ve ileri sosyal dans

Clogging : Amerikan folk dansı

Yetişkin TAP : Yetişkinler için dans etmeyi, fit kalmayı ve eğlenmeyi sağlayan program.

4- Sanat Programları

Japon çiçekleri dizaynı (İkebana)

Sulu boya resim çalışması

Kara kalem çizim ve boyama

Yağlı boya, akrilik boyama, kaligrafi

Kaynak: Palm Beach Gardens Park and Recreation Fall 2000 Magazine

Şekil 3. 2. Toplantı Salonu Genel Görünüşü

Kaynak: Palm Beach Gardens Park and Recreation Fall 2000 Magazine

Şekil 3. 3. Amatör Müzik Gösterileri

3.5.3. Midland Community Center (Midland, A.B.D.)

Kar amacı gütmeyen kaliteli rekreasyonel ve insanların kendilerini geliştirici aktiviteleri bünyesinde barındıran kar amacı gütmeyen çalışan Midland'de oturan ya da çalışan herkesin yararlanabileceği bir organizasyondur. Merkez farklı kafa yapısına ve fiziksel yeteneklere sahip insanların birbirleri arasındaki paylaşımı artırır ve destekler. Her yaş grubundan bireylere sunduğu alternatif programlar aşağıdaki gibidir :

Çocuk Programları (2-6 yaş için)

1- Bebek adımları : (2 yaş için) :

Ebeveynler eşliğinde çocuğun temel yeteneklerini keşfettirme, tırmanma, dengede durma vs. Diğer çocuklarla iletişim kurma, el aparatlarını kullanma.

2- Küçük ayaklar : (2 ve 3 yaş için ebeveyn eşliğinde)

Ebeveynler eşliğinde çocuklara adım atma, yürüme yeteneklerini öğretme ve geliştirme.

3- Yetenekleri açığa çıkarma : (3-5 yaş için)

Yakalama, fırlatma, vurma, tekmeleme gibi temel hareketleri öğretme.

4- Okul öncesi sanat etkinlikleri (3-5 yaş)

Young Picasso (Genç Picasso) sınıfı

Çocuklar için müzik (18 ay-3 yaş)

Dans ve ritmik müzik (3-4 yaş) için ritmi keşfettirme

Çocuklar için animasyon çalışmaları (3 yaş ve üstü)

Diğer çocuklarla iletişim kurma, el aparatlarını kullanma.

Çocuk Programları (6-13 yaş)

Piyano, Org, Keyboard Dersleri

Dijital Piyano (12 yaş ve üzeri)

Vurmalı çalgılar (7-13 yaş)

Değişik yaş gruplarına bale ve dans eğitimi

Çocuklar için temel fotoğrafçılık kursları (7-12 yaş)

Yaratıcı sanatlar ve tiyatro çalışmaları

Tatiller için çikolata, potpouri, mücevher yapımı çalışmaları.

Sportif Faaliyetler : (Tenis, yüzme, voleybol, basketbol, karate, squash, racquetball)

Gençler İçin Programlar :

- 1- Yaratıcı sanat çalışmaları
Çömlek yapımı çalışmaları (12 yaş ve üzeri), Ahşap oyma, Çörek yapımı
 - 2- Gençler için temel fotoğrafçılık çalışmaları (12 yaş ve üzeri)
 - 3- Animasyon çalışmaları (12 yaş ve üzeri)
 - 4- Çizim dersleri
 - 5- Boyama ve palet kullanma (12 yaş ve üzeri)
 - 6- Mücevher yapımı
 - 7- Bebek bakıcılığı eğitimi (11 yaş ve üstü)
- Çocuk büyütme ve gelişiminde temel sorumlulukları verme.
- 8- Bilgisayar kursları.
 - 9- Rekreasyon ve spor faaliyetleri
Tenis, voleybol, handball, Paddleball, Squash, Racquetball.

Yetişkinler İçin Programlar :

- 1- Yetişkinler için bilgisayar kursları.
Windows'a başlangıç
İnterneti öğrenme, internete giriş.
- 2- Bireyin kişisel kendini geliştirmesine yönelik kurslar
40 yaş ve üzeri için güzellik kursları, Cilt bakımı, renk seçimi, uyumu, vs.
Dil Kursları.
Yatırım ve Finansal Eğitim Kursları. (Finansal Planlama ve Emeklilik Yatırımı,
Temel Yatırım
- 3- Sağlık Eğitimi.
Çok sık görülen kanserler ve bunlar için neler yapılabileceği
Sağlıklı kalp eğitimi

Amerikan Kızıl Haç kursları

İlk Yardım.

Profesyonel Yardımlar.

4- Özel Sağlık ve Fitness Fırsatları (50 yaş ve üzerinelere)

3.5.3.1. Midland Community Center İçerisinde Yer Alan Bölümler

Fitness İle İlgili Bölümler :

Egzersiz Odası

Cardio Odası (Koşu bantları, bisikletler, vs.)

Ağırlık Odası (7000 Ibs lik ağırlık içeren dumbellar)

Koşu pisti

Dans stüdyosu

Sportif Faaliyetler İle İlgili Bölümler :

Voleybol Salonu

Basketbol Salonu

Golf, Futbol Sahası

Beysbol Sahası

Yüzme Havuzları (Dinlenme Havuzu, Küçük havuz)

Döner Havuz

Sauna, Masaj odası

Bina içi jogging ve yürüyüş parkuru (12 mil uzunlukta köşe dönüşlü ve zemini bireysel koşu ve yürüyüş için özel olarak tasarlanmış)

Tenis kortları

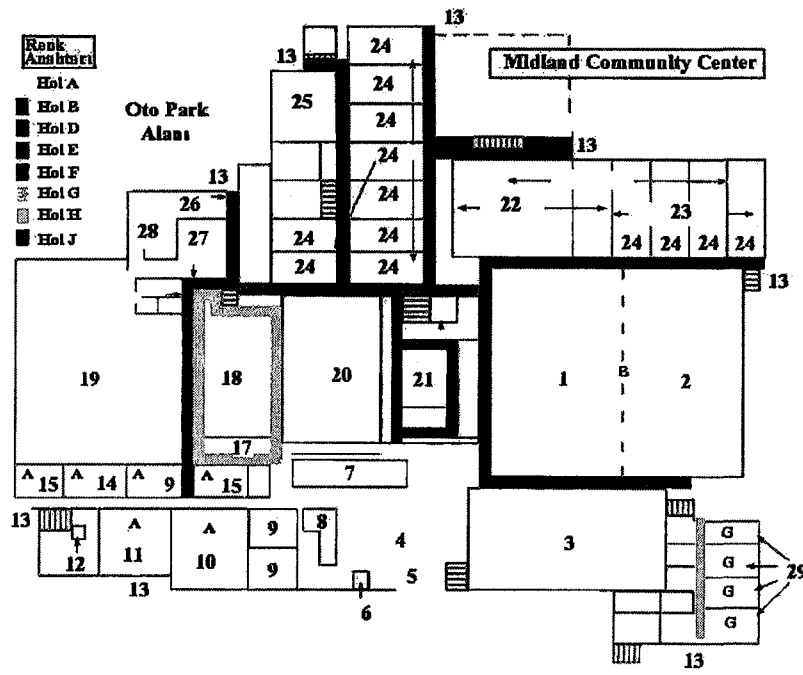
Bina içi Golf ve Futbol oyun sahaları

Beysbol ve Softball salonları

Raketbol, Squash salonları

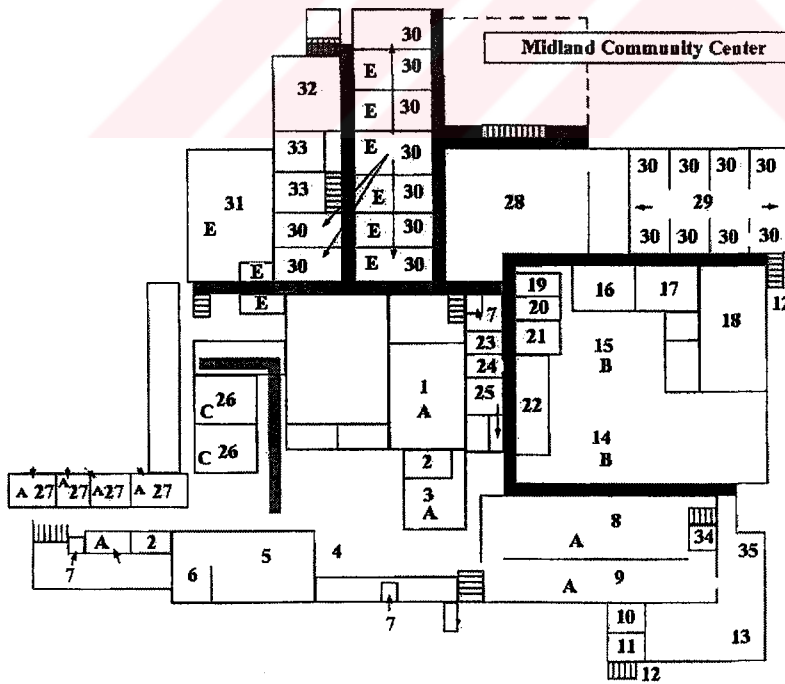
10 masalı bilardo salonu

<http://www.midlandcommunitycenter.org>

Kaynak: <http://www.midlandcommunitycenter.org>

Şekil 3. 4. Midland Community Center Zemin Kat Planı

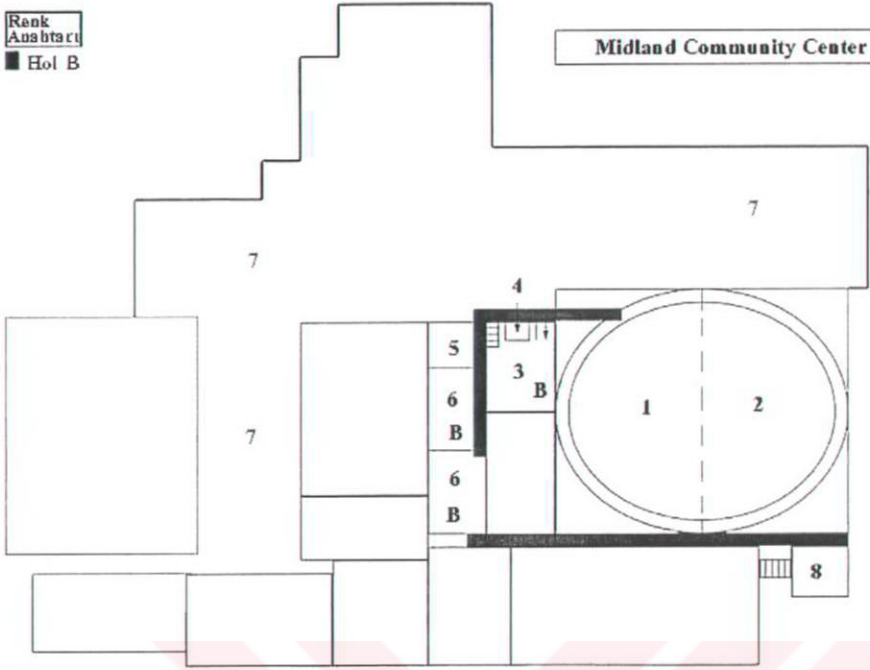

Kaynak: <http://www.midlandcommunitycenter.org>

Şekil 3. 5. Midland Community Center Birinci Kat Planı

Renk
Aşağıda
Hol B

Midland Community Center

İkinci Kat Planı

- 1-Batı Jimnastik Salonu
- Koşu Yolu
- 2- Doğu Jimnastik Salonu
- 3- Bilgisayar Odası
- 4- Asansör
- 5- Fitness Odası
- 6- Egzersiz Odası
- 7- Çatı Odası
- 8- Depo

Kaynak: <http://www.midlandcommunitycenter.org>

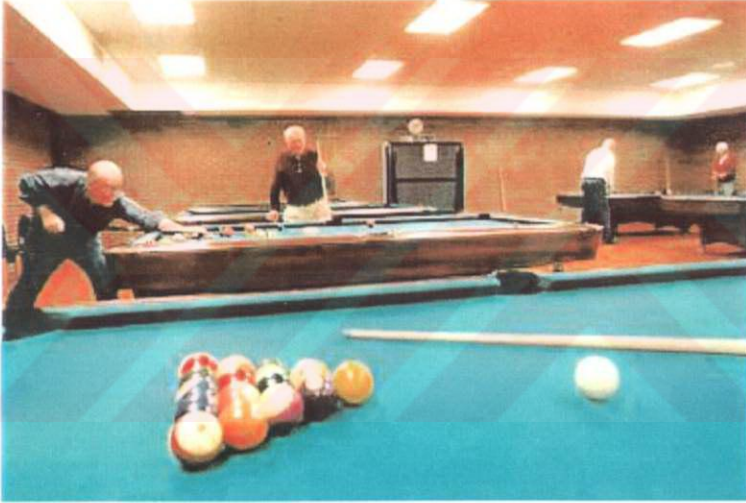
Şekil 3. 6. Midland Community Center İkinci Kat Planı

Şekil 3. 7. Midland Community Center Dans Odası

Şekil 3. 8. Midland Community Center Egzersiz Odası

Şekil 3. 9. Midland Community Center Bilardo Salonu

Kaynak: <http://www.midlandcommunitycenter.org>

Şekil 3. 10. Midland Community Center Egzersiz Odası

3.5.4. Irvington Community Center (California, A.B.D.)

Irvington community center 200 bin nüfuslu Irvington kasabasına hizmet etmek için kurulmuş çocukların, gençlerin ve ailelerin biraraya geldikleri bir merkezdir. Bir toplum merkezinin mimarisinin ne kadar iyi olup olmadığı yakın çevresinin koşullarına ne kadar iyi cevap verdiğine, sunulan programla nasıl uyum sağladığına bağlıdır. Irvington community center bu üç şarta da cevap verir. Bu merkezde okul öncesi çocuk programları, basketbol, voleybol sahaları, toplum odaları, kilise grupları, kurumlar, cemiyetler ve onu kullanmak isteyen diğer kişiler için de kiralanmaya açıktır. Merkez içerisindeki en büyük birim Gymnasium'dur. Toplantı odası, ana okulu ve diğer servisler de onları izler. Kapladığı alan 1500 m² dir.

Projenin mimarları ELS'den Donn Logan ve Elbasani'dir. Proje hakkında tartışılırken birçok toplum merkezi tasarım değerlerinin varlığından söz ederler. Bunların önemlileri komşuluk ilişkisi ve binanın dış görünüşüdür.

Mimarlar eğilimlerinin modern yapı yapmak olduğunu söylerler fakat kullandıkları malzemeler halk tarafından sert olarak nitelenen malzemeler olduğundan bunu yumuşatacak fakat yine görsel etki yaratacak ahşap ve sarmaşık bitkisini dış cephede kullanırlar.

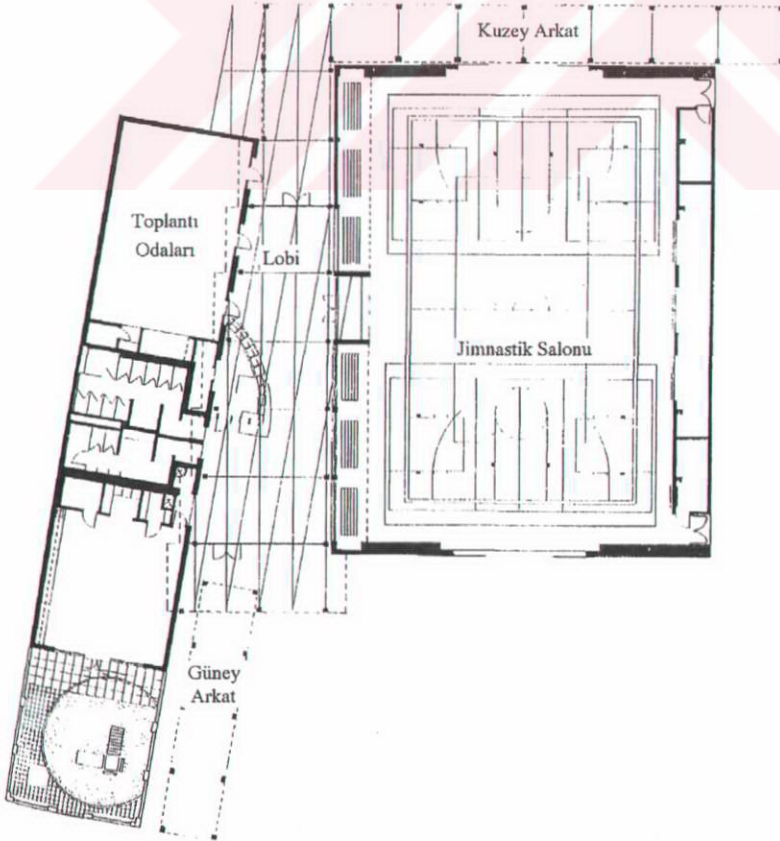
Toplantı odaları ve sınıfların sessiz fonksiyonları, atletik programların gürültülü fonksiyonlarını birarada sürdürebilmeleri için iki mekan arası genel bir lobi ile ayrılmıştır. En önemli ayırıcı bölüm betondan yapılmış bir resepsiyon ve üzerinde laminattan yapılmış heykel görünümlü ayırıcı bir separatördür. Gymnasium'daki sesin kontrolü için metal çerçeve ve üzerinde sesi absorbe eden izolasyon malzemeleri kullanılmıştır.

Gymnasium tepeden pencerelerden gün ışığı ile aydınlatılır. Basket potalarının arkasındaki pencereler alüminyum çerçevelerle kaplıdır.

Kaynak : L'arca, Wood 1997, s. 36

Şekil 3. 11. Irvington Community Center Genel Görünüşü

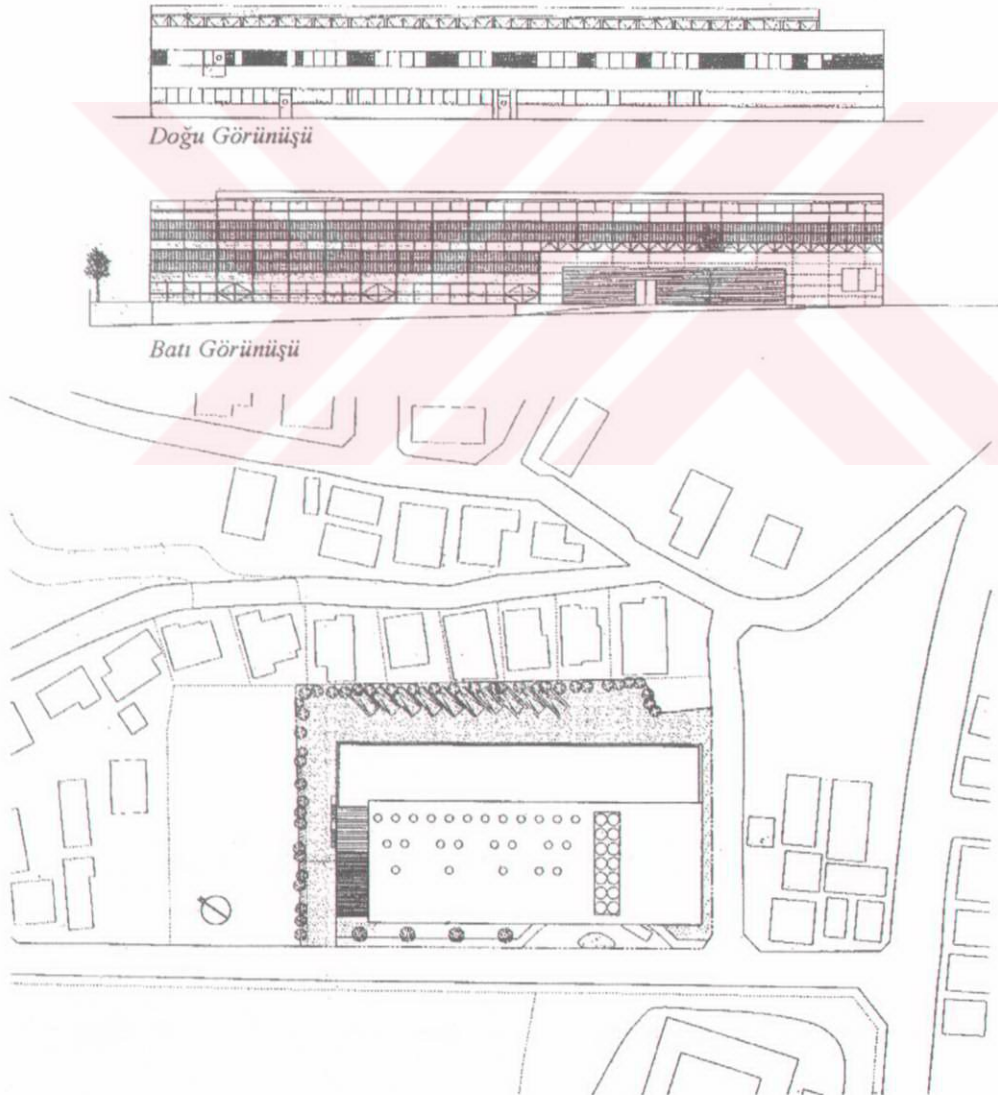
Kaynak: Kaynak : L'arca, Wood 1997, s. 39

Şekil 3. 12. Irvington Community Center Zemin Kat Planı

3.5.5. Higashinagaya Community Center (Yokohoma, Japonya)

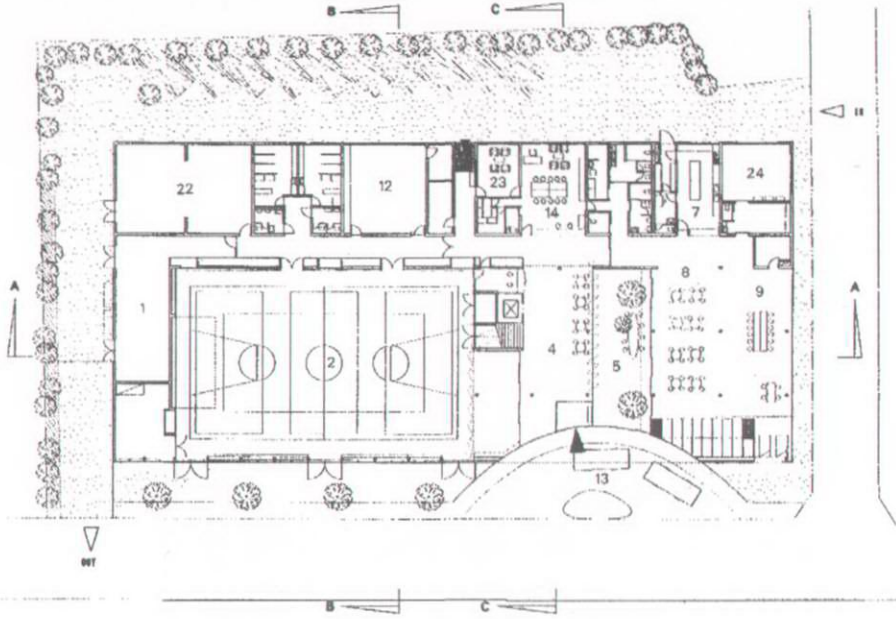
Proje bir gymnasium, büyükler için bakım merkezini kapsar. Tasarım programı gymnasium, kütüphane, restoran, toplantı ve çok amaçlı salon, oyun odası, danışma odası, seminer odası ve banyodan oluşur. Şehir her 1.5 km karelik alanda böyle bir binanın yapılmasını amaçlar.

Projenin oturduğu alan 3062 m² bina alanı, 1981 m² ve toplam kat alanı 2904 m² dir. Projenin tamamlandığı tarih 1997'dir (Japan Architecture 19, 1995, s. 103).

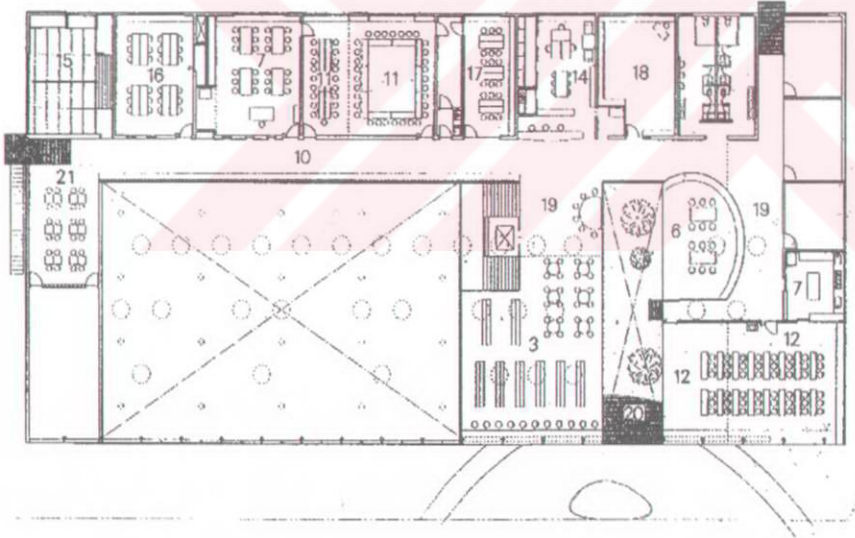
Kaynak: Japan Architecture 19, 1995, s.102

Şekil 3. 13. Higashinagaya Community Center Vaziyet Planı

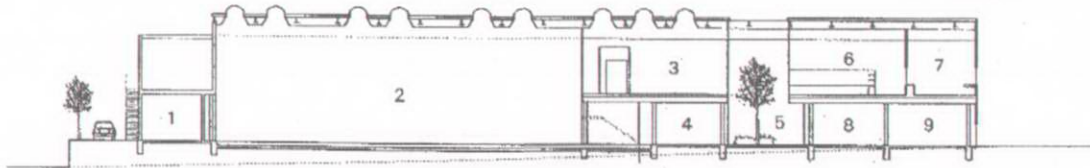
Kaynak: Japan Architecture 19, 1995, s.105

Şekil 3. 14. Higashinagaya Community Center Zemin Kat Planı

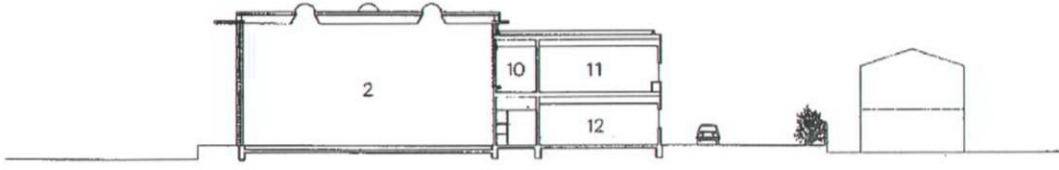
Şekil 3. 15. Higashinagaya Community Birinci Kat Planı

- 1- Elektrik Odası
- 2- Jimnastik Salonu
- 3- Kütüphane
- 4- İletişim Salonu
- 5- Avlu
- 6- Gönüllü Köşesi
- 7- Mutfak
- 8- Restoran
- 9- Gündelik Oda
- 10- Galeri
- 11- Toplantı Odası
- 12- Çok Amaçlı Oda
- 13- Esas Giriş
- 14- Ofis
- 15- Japon Stili Oda
- 16- Çalışma Odası
- 17- Grup Odası
- 18- Oyun Odası
- 19- Lobi
- 20- Teras
- 21- Rekreasyon
- 22- Makine Bölümü
- 23- Danışma Odası
- 24- Banyo

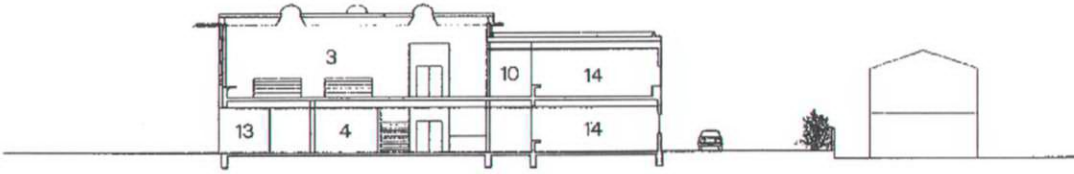

Kaynak: Japan Architecture 19, 1995, s.105

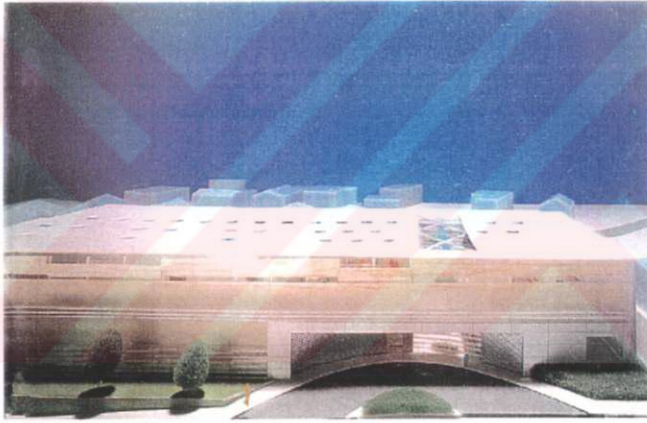
Şekil 3. 16. Higashinagaya Community Center A-A Kesiti

Şekil 3. 17. Higashinagaya Community Center B-B Kesiti

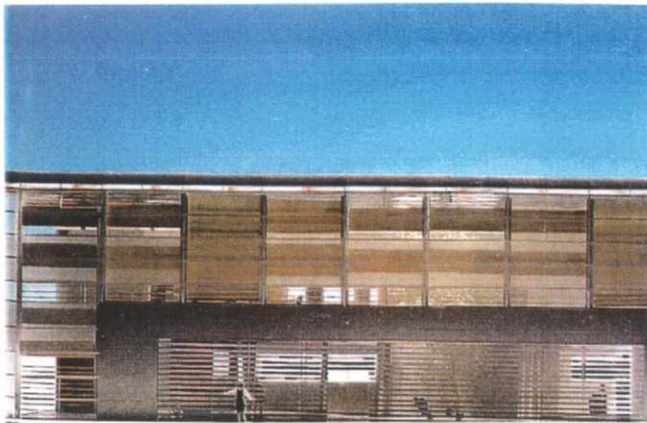

Şekil 3. 18. Higashinagaya Community Center C-C Kesiti

Kaynak: Japan Architecture 19, 1995, s.103

Şekil 3. 19. Higashinagaya Community Güney Görünüşü

Kaynak: Japan Architecture 19, 1995, s.103

Şekil 3. 20. Higashinagaya Community Giriş Yönü Görüşü

3.6. Örneklerin Yorumu

Ortak Amaçları :

Ortak amaçları halkın, rekreasyonel, eğitsel, sosyal ve kültürel gereksinimlerini karşılamak. Kar amacı gütmeyen kişileri cins, din, dil, sınıf ayırımı gözetmeksizin bir araya getirmek. İnsanların birbirleri arasındaki paylaşımı arttırmak ve desteklemek. Hedefleri insan hayatının kalitesinin gelişmesini sağlamak, karşılıklı dayanışma ile var olan insan başarısının imkanlarının kalitesini arttırmak.

Sağladıkları Ortak Programlar :

Çocuklar İçin :

3-6 yaş gurubu çocuklar için : Okul öncesi becerilerini ve fiziksel yeteneklerini geliştirmeye yönelik kurslar.

6-12 yaş gurubu çocuklar için : Eğitsel, kültürel, sanatsal ve rekreasyonel programlar hazırlama (Dans, müzik, resim, el sanatları, spor, eğitsel faaliyetler)

Yazlık kamplar, günlük ya da hafta sonu gezileri.

Gençler İçin Programlar :

12-17 yaş arası gençler için;

Eğitsel, kültürel, sanatsal, rekreasyonel programlar

Yaratıcı sanat programları

Spor programları (voleybol, basketbol, futbol, yüzme, jimnastik, dans)

Okul sonrası etüd sınıfları

Okul sonrası gezi programları (eğitsel ve kültürel)

Yetişkinler İçin Programlar :

Sanat Programları (çiçek dizaynı, resim, grafik, boyama)

Spor Programları (Tenis, yüzme, jimnastik)

Müzik ve Dans Programları

Gezi Programları.

Gelişmiş toplumlarda gözlemlediğimiz özellikle bebeklere ve çocuklara yönelik eğitici, geliştirici ve ebeveynlere yardımcı olabilecek aktivitelerin çokluğudur. Bebekler doğumlarından sonraki ilk yıllarından itibaren zihinsel ve fiziksel yapılarını güçlendirici aktivitelerle ebeveynler eşliğinde eğitilmektedirler. Bu çocuk gelişimine yardımcı olurken, anne babaların da çocuklarını bilinçli yetiştirmelerine yardımcı olmaktadır.

Okul çağındaki gençler için de eğitsel, kültürel, sanatsal ve rekreasyonel programların yoğunluğu gözlemlenmektedir. Okul sonrası etüd sınıfları gençlere derslerinde yardımcı olurken, ebeveynlere de maddi ve manevi kolaylıklar sağlamaktadır. Okul sonrası gezi programları gençleri biraraya getirip sosyalleşmelerini sağlamak, gezerek ve görerek eğitim almalarına yardımcı olmaktadır. Yaratıcı sanat programları zihinsel yapılarını geliştirmekte, iyi ve güzel olanı seven, doğayla barışık, duyarlı bireyler yaratmaktadır. Bu merkezlerde spora ve onun her çeşidine çok fazla yer verildiği gözlemlenmektedir. Sportif faaliyetlerin bu denli yoğun olması gençlerin kendilerine olan güvenlerini arttırırken, takım sporları toplum içi çalışmanın zevkini aşlamakta ve kişilikten fedakarlığı öğretmektedir.

Yetişkinler için ise eğitim düzeyi yüksek toplumlar olduklarından boş zamanları değerlendirmeye yönelik spor, sanat ve gezi programlarının ağırlıklı olduğu dikkat çekmektedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE CUMHURİYET SONRASI TOPLUMUN SOSYO-KÜLTÜREL GEREKSİNİMLERİNİ KARŞILAYAN TESİSLER (HALK EVLERİ)

4.1. Halk ve Halkçılık Kavramları

Halk sözcüğü aynı ülkede yaşayan ve aynı uyrukta bulunan insan topluluğuna verilen genel bir addır. Aynı ülkede ve benzer uyrukta olan insan topluluğunun yanı sıra, aynı soydan gelen ne var ki siyasal nedenlerle ayrı ülkelerin uyruğu olarak yaşayan insan topluluklarına örneğin yahudiler gibi ve ayrıca büyük bir ülke içinde yaşayan değişik soylardan gelme insan topluluklarına da, örneğin Sovyetler Birliği Halkları, genel olarak halk adı verilmektedir.

Halk sözcüğü, sözcük ve kavram olarak Arapça'dan dilimize geçmiştir. Öz anlamı da yaratmadır. Halk sözcüğü zamanla genişleyerek tanrının yaratıkları olarak insanlar anlamında kullanılmağa başlanmıştır. Halk ortak sınırlarla çevrelenmiş bulunan belirli bir toprak parçasında ve belirli bir dönemde topluca yaşayan insan kitlelerinin bütünüdür. Halk bu anlamda ulus kavramından kesin olarak ayrılır .Ulus, daha çok tarihsel geçmişe ve ortak bir gelecek ülküsüne bağlı kalarak yaşayan insanların oluşturduğu bir topluluktur. Halkın varolabilmesi için tarih ve ülkü beraberliği gerekmebilir ama bir ulus bunlar olmadan düşünülemez. Toplumsal açıdan ele alındığı zaman halkçılığın çeşitlerinin sosyal değişmeden etkilenmiş,

geleneksel kültür ve yapılarla modern kültürün çatışmalarından türediği anlaşılmaktadır. Bu nedenle halkçılık hareketlerinin en çok gelişip yaygınlık kazandığı ülkeler geleneksel toplumlardır. Bazı durumlarda hızlı kentleşmenin yarattığı geniş gecekondu kuşakları halkçılık akımlarını besleyen en önemli kaynaklar olmuştur. Yokluk yoksulluk ve geri kalmışlık sonucunda ortaya çıkan toplumsal uçurumların ortadan kaldırılmak istenmesi halkçılığı beslemiştir.

Halkçı akımlar hedeflerine ulaşabilmek için halkın eğitilmesine ve bilinçlendirilmesine öncelik tanımış ve hareketlerine toplumsal taban kazandırmanın çabası içinde olmuşlardır. İlk başlarda aydın ve okumuş çevrelerde idealist bir vatan kurtarma şevki ile başlayan halkçı eğilimler giderek yaygınlık kazandıkça gerçek anlamda halkçı akımlar oluşabilmiştir.

4.1.1. Türkiye’de Halkçılık

Türkiye’de cumhuriyet halkçılığından önce bir meşrutiyet halkçılığı var olmuştur. Bu tür halkçılık ulus ve devlet kuruculuğunu amaçlayan siyasal bağımsızlığa yönelik, bireylerin siyasal hak ve özgürlüklerini ana ilke olarak benimseyen bir halkçılık türüdür. Ülkenin ulusal bağımsızlığını sınırlayan, yabancılara ve azınlıklara ayrıcalık tanıyan kapitülasyon ve benzeri çıkar uygulamalarının kaldırılması zorunlu olarak görülmektedir. Meşrutiyet halkçılığı siyasal halkçılığın yanı sıra ekonomik halkçılığa da önem vermektedir. Ekonomik halkçılık bireysel kapitalizmin yol açtığı sınıflaşma sorununa çözüm getirmeyi amaçlamakta, devletin izleyeceği sosyal politika ile sınıfsal çelişkileri ve toplumsal çarpıklıkları ortadan kaldırmayı amaçlamaktadır. Meşrutiyet döneminde sosyal halkçılık da savunulmuştur. Çelişen toplumsal sınıflar yerine uzlaşan meslek zümrelerine ağırlık verilmiş sınıf savaşımına karşı çıkılarak toplumsal bütünleşme sağlanmağa çalışılmıştır. Ülkede sınıflanmayı önleyen ve toplumsal kaynaşmaya ağırlık veren bir tutum izlenmiştir. Ayırıcı parçalayıcı ve sürekli çelişen toplumsal sınıflar kalkıp da yerlerine meslek zümreleri geçince toplumda sosyal kopukluk son bulacak ve insanlar sürekli olarak barış içinde bir arada yaşama şansına kavuşacaklardır. Meslek zümreleri kadar toplumsal dayanışma ve organik iş bölümü barışçı toplumun temel öğeleri olarak işlev göreceklerdir.

Osmanlı İmparatorluğunun içinde bulunduğu durum halkçılık akımının yayılması için son derece elverişli idi. Osmanlı saltanatı giderek yıkılırken halk kitleleri sahipsiz kalmış ve bir arayış içine sürüklenmişti. Giderek dağılmaya yüz tutan bir imparatorluğun bunaldığı bir dönemde ülke halkına eğilmek ve bölünmeyi önleyerek halk arasında dayanışma ortamı yaratmak ve giderek kitlesel bir bütünleşmeyi gerçekleştirmenin yolu halkçılıktan geçiyordu.

O dönemin düşünürleri Ziya Gökalp gibi aydınların halka doğru gitmesi düşüncesini sürekli olarak işliyordu. Halktan kültür alacak olan aydınlar kitlelere uygarlığı götürecekler ve böylece uygarlık ile kültür kaynaşmasını gerçekleştirerek toplumun ilerlemesine katkıda bulunacaklardır.

İttihat ve Terakki örgütü Ziya Gökalp ve arkadaşlarının dayanışmacı düşüncelerinden etkilenmişlerdir. Fakat bu örgüt kimi zaman toplumun yetişmiş ve aydın kesimlerine yönelirken kimi zaman elit zümreciliği öne getirmiş ve halkçı düşüncelerin, zamanla zayıflamasına neden olmuştur. Batı görmüş aydınlar ile okumuş subayların öncü kadrolarını oluşturduğu ittihat ve terakki hareketi iyi niyetli bir aydın hareketi olmaktan ileri gidememiş, imparatorluğun çöküş sürecinde üzerine düşen işlevi yerine getirememiştir. Mustafa Kemal sürekli olarak hareketini halka dayandırma çabası içinde olmasına karşın, eski ittihatçılar halktan kopuk alışkanlıklarının etkisiyle Sovyetler Birliğinin desteğini sağlayarak, Mustafa Kemal'i devre dışı bırakabilmek düşüncesiyle Halk Şurular Fırkası, Halk Zümresi gibi örgütlenmelere gitmişlerdir. Mustafa Kemal'in elinden önderliği kapma çabası içindeki ittihatçılar, bütün guruplara hoş görünerek destek sağlamak isterken, halkçılık anlayışlarını da esnek tutmuşlardır (Birinci Doğu Halkları Kurultayı, 1920).

4.1.2. Atatürk ve Halkçılık

Gerek geçmişten gelen birikim, gerekse o dönemin koşullarında var olan grupların ileri sürdüğü düşünceler sürekli olarak kurtuluş savaşı döneminde halkçılık idealini canlı tutmuştur. Mustafa Kemal'in örgütlendiği ulusal kurtuluş hareketinin temelinde de halkçılık düşüncesi olmuştur. Ne var ki, Mustafa Kemal, Türkiye'nin koşullarına

ve kendi hareketinin özelliklerine göre bir halkçı sentezin savunmasını yapmıştır. Halkın içinden gelen bir önder olarak sonuna kadar halk adamı olarak kalmasını bilmiş, en zor dönemlerde bütün ilişkilerini kopararak, rütbelerini sökerek halkın içine gitmiştir. Onun bu davranışı ulusal kurtuluş savaşının başlangıcında askerlikten ayrılarak Anadolu'ya gitmesiyle başlar, ölümünden önce Hatay'ın kurtuluşu için cumhurbaşkanlığından çekilerek bir halk savaşının başına geçmeyi düşünmesine kadar aynı çizgide sürer. Ülkenin ve devletin en üst noktasında iken bile, halkın ayağına gitmekten çekinmeyen bir ulusal önder olarak Türkiye'de gerçekçi bir halkçılığın hem kurucusu hem de yönlendiricisi olmuştur.

Halkçılığı hiçbir zaman katı bir doktrin veya ideoloji olarak görmeyen Atatürk, söylev ve demeçlerinde kendi halkçı düşüncelerini açıklarken, ülkenin gereksinmelerine öncelik vererek toplumcu ve gerçekçi bir tutumu sergiliyordu. Çok değişik dönemlerden geçen ulusal kurtuluş savaşımız sırasında ve sonrasında O'nun halk ve halkçılık konusunda söyledikleri, Kemalist halkçılık anlayışının temel ilkelerini çizmekte ve bize özgü bir halkçılığı ortaya çıkarmaktadır. Dünya ve ülke birikiminin en iyi biçimlerde değerlendirilmeye çalışıldığı bu halkçılık anlayışını yakından anlayabilmek için Mustafa Kemal'in bu konudaki söylediklerine bakmak gerekmektedir:

Bizim hükümetimiz demokratik bir hükümet değildir, sosyalist bir hükümet değildir. Ve gerçekten kitaplarda bulunan hükümetlerin bilimsel niteliği bakımından hiçbirine benzemeyen bir hükümettir. Toplum bilim açısından bizim hükümetimizi anlatmak gerekirse halk hükümeti deriz. Anayasamızın birinciden dördüncüye kadar olan maddeleri hükümetin ne olduğunu kimin eliyle yönetildiğini, yöneten kurulun gücünü ve yetkisini açıklamıştır. Biçim ve yüzü saptanmıştır. Ancak öğretisi bakımından düşündüğümüz zaman biz yaşamını ,bağımsızlığını kurtarmak için çalışan emekçileriz ,zavallı bir halkız. Niteliğimizi, bilelim. Kurtulmak yaşamak için çalışan, çalışmak zorunda olan bir halkız. Bundan dolayı hepimizin hakkı yetkisi vardır. Ancak çalışma yardımıyla bu hakkı kazanırız. Yoksa arka üstü yatmak ve yaşamını çalışmadan geçirmek isteyen insanların bizim toplumumuz içinde yeri yoktur, hakkı yoktur. O halde söyleyiniz, Halkçılık toplumsal düzenini çalışmasına,

haklarına dayandırmak isteyen bir öğretilerdir. Biz bu hakkımızı saklı bulundurmamak, bağımsızlığımızı güven altında bulundurmamak için tümümüzce, ulusumuzca bizi yok etmek isteyen emperyalizme karşı ve bizi yutmak isteyen kapitalizme karşı ulusça savaşmayı uygun gören bir yolu izleyen insanlarız. Bundan dolayı, bu ya da bu gibi yüreklendirmelerle ve açıklamalarla hükümetimizin dayandığı temelin, toplum bilime dayalı bir temel olduğunu belirli bir biçimde görürüz. Ama ne yapalım ki hiçbir şeye benzemiyormuş .Biz benzememekle ve benzetmemekle övünmekteyiz. Çünkü biz bize benziyoruz (Atatürk, 1945, s. 190-191).

“İç politikamızda yolumuz olan halkçılık, kısacası ulusu kendi yazgısına kendisini egemen kılmak ilkesi Anayasamızda saptanmıştır. Bu yasayı ve bu yasadaki dallanmış yasaları bir an önce çıkararak iyi uygulamaya çalışacağız” (Atatürk, 1945, s. 161).

Sanırım bugünkü varlığımızın temel niteliği ulusun genel eğilimlerini kanıtlamıştır. O da halkçılıktır ve halk hükümetidir. Hükümetlerin halkın eline geçmesidir. İdareyi halka vermek için çalışalım (Atatürk, 12 Temmuz 1920).

Siz, uluscular, halk ile konuştuğunuzda yüksek sesle söylemeyi unutmayınız. Yüksek ses inancın anlatım olduğu zaman etki yapmaktan geri kalmaz. Yolunda çalıştığımız büyük ülküyü halkın yüreğinde bir düşünce durumundan bir ses durumuna geçirmelisiniz. Demokrasinin ne olduğunu halka anlatmak özellikle sizin görevinizdir. Bir takım sözcükler vardır ki, sık sık söylendiği halde dahası aydınlarımız arasında onu tümüyle anlayan çok değildir. Halkçılığımızın ne olduğunu, ilkelerin nelerden oluştuğunu, halkçılığın halka karşı ne gibi ödevler yüklenmek zorunda kalacaklarını bölüm bölüm açıklamak gerekir (Söylev ve Demeçler, 1952 s.287).

Bak kardeşim, böyle ulustan nasıl ayrılırsın, bu paçavraların içinde darmadağınık gördüğün insanlar yok mu? Onlarda öyle yürek, öyle töz vardır ki, olmaz öyle şey Çanakkale'yi kurtaran bunlardır. Kafkasya'da Galiçya'da şurada burada arslan gibi çarpışan, yoksunluğa aldırmayan bunlardır. Şimdi bu adamcağızların düzeyini toplumsal açıdan yükseltmek herhangi bir hükümetçilik tutkusundan daha iyi değil

midir? Bu insancıl savaşımın yanında siyasal savaşımın bayağı kahırları. Siyasal kavgaların çoğu boşunadır. Ama toplumsal çalışma her zaman için verimlidir. Bizim aydınlar her zaman buna çalışmalı. Neden Anadolu'ya gelip uğraşmazlar? Neden ulusla doğrudan doğruya ilişki kurmazlar? Ülkeyi gezmeli ve ulusu tanımalı, eksik nedir görmeli. Ulusunu sevmek böyle olur. Yoksa lafla sevgi yarar vermez (Söylev ve Demeçler, 1954, s.9).

Atatürk'ün halkçılık ile ilgili olarak doğrudan söylediği sözlerin yanı sıra, halkçılığı köylücülük veya köycülük anlamında ele aldığı ve dolaylı olarak söylediği bazı sözleri de vardır:

Eğitim politikamızın ana hatları şöyle olmalıdır. Ülkenin asıl sahibi ve topluluğumuzun asıl ögesi köylüdür. İşte bu köylüdür ki bugüne kadar eğitim nurundan yoksun bırakılmıştır. Onun için bizim izleyeceğimiz eğitim politikasının temeli önce var olan bilgisizliği ortadan kaldırmaktır. Bütün köylüğe okumak yazmak ve vatanını, ulusunu, dinini dünyasını tanıttak kadar coğrafi, tarihsel, ahlaksal bilgiler vermek ve hesap öğretmek eğitim programımızın ilk hedefidir. Bu hedefe varmak eğitim tarihimizde kutsal bir aşama oluşturmaktır (Söylev ve Demeçler, s. 223).

Mustafa Kemal'in bu sözleri, Kemalist halkçılık anlayışının temellerini oluşturmaktadır. Genel hatları ile ele alındığında Kemalist Halkçılık anlayışının, halkın halk tarafından halk için yönetimi anlamına gelen çağdaş demokrasinin ülkede gerçekleştirilmesini amaçladığı söylenebilir. Bu açıdan Kemalist halkçılık ilkesi, Türk toplumunun sosyo ekonomik ve kültürel kalkınma sorunlarına yönelik bir anlam taşımaktadır. Halk dönemini ekonomi devri olarak tanımlayan Atatürk çağdaş uygarlık düzeyini yakalayabilmek için kısa yoldan kalkınmanın arayışı içindeydi. Hiç kimseye benzemeyen Türkiye'nin kendi yolunu kendisinin belirleyebilmesi için kendisine benzediğini kabul etmesi ve bu bilinç ile hiçbir toplumdan herhangi bir model arayışı içinde olmaması gerekiyordu. Kendi yapımıza özgü bir halkçılık anlayışı Türkiye'nin dış modellerden uzak kalarak kendi yolunu seçebilmesi için elverişli ortamı hazırlayabilecekti.

4.2. Halkevlerinin Doğuşu ve Gelişimi

Kemalist hareket çağdaş bir halk devleti kurma yolunda ilerledi. Ulusal kurtuluş savaşı başarıya ulaştırıldıktan sonra hızlı bir örgütlenmeye gidildi ve yeni devletin temelleri atıldı. Yeni anayasa ile devletin çatısı belirlenirken halkın yönetime katılımı arttırıldı. Kitleler harekete geçirildi ülkede bir canlanma oldu. Fakat halkın çağdaş düzen için seferber edilmesi de bir hayli zordu. Merkezde çok hızlı yürürlüğe konulan değişikliklerin aynı hızda kitlelere ulaşamadığı görülüyor ve aradaki kopukluğu gidermenin yolları aranıyordu.

Atatürk Türk yeni çağının başlatıcısı olmuştur. Toplumsal devrimler dönemine geçilmiş ve Türk halkını kısa zamanda çağdaş düzeye getirecek olan sosyal ve ekonomik atılımlar uygulama alanına aktarılmaya başlanmıştır. Kitlelerin okumamışlık düzeyi, ülkede yapılanların son derece hızlı biçimde uygulama alanına getirilmesi, aydın ve halk kopukluğu birçok sorun yaratıp ülke işlerinin yürütülmesinde zorluklar çıkarmıştır. Eksik olan bir şey vardı. Aradaki kopukluğu giderecek, aydın ve halk kaynaşmasını sağlayacak, devrimin öncü kadrosu ile halk kitleleri arasında bağ kuracak, halkı devrim ilkeleri doğrultusunda eğitecek ve yönlendirecek yeni bir yapının gereksinmesi duyuluyordu. Kitle eğitime ve yetişkinlerin eğitilmesine gereksinme vardı. Batı demokrasileri çağdaş düzeye gelebilmek için yetişkinler eğitime çok önem vermişlerdi. Her demokratik devletin kendine özgü bir yetişkinler eğitimi kurumu bulunuyordu (İnan, 1970, s. 10-13).

Bazı ülkelerde özel halk okulları, bazılarında ise kitle eğitime yönelik benzeri halk kuruluşları oluşturuluyordu. Resmi devlet eğitiminin yanı sıra bunlar daha özgür ve kendiliğinden bir kitle eğitiminin örgütleri olarak ortaya çıkıyorlardı. Devletin yanı sıra belediyelerin de bölge halkının eğitimi için halk merkezleri oluşturduğu görülüyordu. Devlet okullarına göre daha özgür bir ortam da çalışan bu tür halk merkezlerinin yöneticileri genellikle o merkeze gelen insanların seçimleri ile belirleniyor ve böylesine demokratik bir ortamda çalışmalar sürdürülüyordu. Orta Avrupa ülkeleri ise eğitim sistemleri içinde yüksek halk okulları oluşturuyorlar ve yetişkinlerin eğitime genel eğitim sistemi içinde önde gelen bir yer veriyorlardı.

Özellikle Almanya yüksek halk okulları sisteminin öncüsü oluyor ve dünyaya bu sistemi öneriyordu. Alman eyaletlerinde yurttaş evi veya hemşehri evi biçiminde merkezler oluşturuluyordu. Her türlü toplantı ve sosyal çalışma için uygun salonların bulunduğu bu merkezlerin yanı sıra köylerde de bunların küçük örneği olarak toplum evleri kuruluyordu. Çok amaçlı salonlarda bölge halkının gereksinmesi olan çeşitli toplantılar, kurslar, seminerler veya konferanslar düzenleniyor ve halkın her yönden yetiştirilmesi için eldeki olanaklar kullanılıyordu. Sosyal ve kültürel çalışmaların yanı sıra spor yapmak için özel salonlar da hazırlanıyordu. Böylece spor da yetişkinler eğitimi içine alınıyordu. Bu merkezlerde kitle eğitiminin yanı sıra boş zaman eğitime de ağırlık veriliyor bölge insanının işten arta kalan zamanını boş geçirmesi önleniyordu. Yetenek ve ilgi alanına göre boş zamanı değerlendirecek ve ikinci bir üretim çalışması olarak devreye girecek hobilerin geliştirilmesi boş zaman eğitimi içinde ağırlık taşıyordu. İnsanları özel sorunlarından uzaklaştıran bu tür etkinlikler daha canlı ve üretici bir toplumun yaratılmasında ön planda rol oynuyordu. Boş zamanın pasif geçirilmesini önlemeye dönük bu tür çalışmalar, yan uğraşları destekleyerek daha çalışkan bir toplumun yaratılmasını sağlıyordu. Olumsuz ve zararlı alışkanlıklar, tembellik, durgunluk, başıboşluk ve gevşeklik gibi toplumsal hastalıkların önüne geçilmesinde boş zaman etkinliklerinin önemli rolleri oluyordu. Boş zamanları değerlendirmeye yönelik toplum merkezlerinin çağdaş bireylerin yetişmesi ve gelişmesinde önemli katkılar getirdiği gözlemlenince, Türkiye’de benzeri bir örgütlenmenin yolları araştırılmaya başlandı. Kemalist kadro bu konuda arayışlara girdi Demokratik ülkelerin demokrasiyi tabana yayma doğrultusunda halk eğitime ağırlık veren denemeleri Türkiye için yol gösterici oldu. Özellikle İsveç deneyi o dönemde ilgi çekiciydi. Cumhuriyet yönetimi bazı gençleri ve görevlileri Avrupa ülkelerine göndererek buralardaki halk eğitimi çalışmalarını inceledi. Selim Sırrı Tarcan İsveç’e giderken Vildan Aşır Savaşır da orta Avrupa ülkelerine incelemeler yapmaya gittiler. Onların gözlemleri ve verdikleri raporlar Ankara’da incelenip tartışmalara açılıyordu. Ülkenin önde gelen aydınları ve yöneticileri sürekli bir araya gelerek neler yapılması gerektiğini tartışıyorlar yurt dışı ülkeleri gezen ve oralarda gördüklerini anlatan arkadaşlarının söylediklerini ülkemiz açısından değerlendiriyorlardı. Yeni Türk alfabesinin benimsenmesinden sonra bir gece içinde okur yazarlıktan yoksun kalmış Türk halkını bir gün içinde okur

yazarlaştırmak, eski eserlerin yeni Türkçe'ye çevrilmesi dünya klasiklerinin dilimize kazandırılması, Devlet Tiyatrosu ve Operası ile beraber Beden Eğitimi örgütünün kurulması gibi önemli atılımlar böylesine tartışmalar ve hazırlıklar içinde gündeme geliyordu. Dinsel bağnazlığın ve eski özleminin toplumda dal budak sardığı bir dönemde halkın çağdaş atılımları izleyebilmesine ve anlayabilmesine olanak yoktu (Türk, 1968).

Balkan savaşının yarattığı yıkıntı üzerine Türkleri ulusal duygular doğrultusunda yeniden örgütlemek üzere kurulan Türk ocakları ise kendisinden beklenen işlevi yerine getiremiyordu. Başkentte büyük masraflarla yapılan genel merkezin büyük ve her türlü etkinlikler için elverişli olan salonları kitaplık ve diğer çalışma salonları boş duruyor ve halkın ilgisini çekemiyordur. Türk devriminin yetiştirdiği bazı genç aydınların konferansları dışında hiçbir ilgi bu büyük kültür merkezine yönelmiyordu. Ülke çapında genel arayışın yanı sıra başkentteki bu büyük kültür merkezini nasıl kullanılacağı da yöneticileri düşündürüyordu.

Cumhuriyet yönetiminin Avrupa'ya eğitime gönderdiği gençlerden Vildan Aşir Savaşır, bütün Avrupa ülkelerini gezip inceledikten sonra halk eğitimi üzerinde özel çalışmalar yapmış ve bu arada Çekoslovakya'daki başarılı bir örnek olan Sokol'lar ilgisini çekmişti. Yıl boyunca düzenli kitle çalışmaları yapan Sokol'lar ayrıca yılın belirli dönemlerinde düzenledikleri şenliklerle bütün Çekoslovakya'da ulusal bir bayram havası estiriyorlardı. Sokollar kısa zamanda halkın bir araya geldiği ve kaynaştığı ulusal kültür merkezleri düzeyine geldiler. Atatürk Vildan Aşir'i aratarak kutlamış ve bazı çalışmalar için hazır olmasını istemiştir. Hüseyin Namık Orkun, Kerim Ömer Çağlar, Namık Katoğlu ve Vildan Aşir Savaşır'dan oluşan bir komisyon Halk evlerinin ana tüzüğünü hazırlamakla görevlendirilmişlerdir. 10-18 Mayıs 1931 de toplanan Cumhuriyet Halk Fırkası'nın üçüncü büyük kongresi halk evlerinin kurulmasına karar vermiştir (Savaşır, 1977, s. 20-28).

4.2.1. Halkevlerinin Kuruluşu

19 Şubat 1932 tarihinde Halkevleri resmi olarak kuruldu. Eski Türkocağı binası yeni Halkevlerinin genel merkezi olarak saptandığı için açılış töreni bu arada yapıldı. Halkevlerinin açılışına Millet Meclisi başkanı Kazım Karabekir başta olmak üzere bakanlar ve büyük bir milletvekili çoğunluğu hazır bulundular. Yapılan ilk açılış konuşmasında, uygarlık düzeyine gelmiş ulusların okul eğitimini yeterli görmediklerini, uluslaşma sürecinin tamamlanabilmesi için okul eğitiminin yanı sıra halk eğitimi ve terbiyesine gereksinme bulunduğunu çalışmak isteyen gençlere olduğu kadar yetişkinlere de olanak sağlanması gerektiğini bu kuruluşların Türk toplumunu geleceğe hazırlayacağını kitlelerin gelecek için yetişmesinde rehber gereksinmesi bulunduğunu ve Halkevlerinin bu görevi yerine getireceğini, halkın birlik ve bütünlüğü için sosyal ve kültürel çalışmalar da yapmaları gerektiğini halkevlerinin yetişmiş vatandaşların diğer vatandaşları da yetiştirebilmesi için fırsat yarattığını, toplumsal ve ulusal ilerlemeyi amaçladığını ve bu nedenle kutsal bir yere sahip bulunduklarını Halkevlerinin Türk insanını yalnızlıktan kurtararak bütünleştireceğini ve böylece geleceğe daha güçlü biçimde hazırlayacağını, Türk toplumunun büyük güçlükleri bulunduğunu ve bunları Halkevleri deneyi gibi planlı ve programlı çalışmalarla yeneceklerini söyledi. Bu açılış ile birlikte bütün Türkiye’de 14 kentte aynı zamanda Halkevleri şubeleri açılmış oldu. Bunlar Ankara, Afyon, Samsun, Eskişehir, Diyarbakır, İzmir, Konya, Denizli, Van, Aydın, Çanakkale, Bursa, İstanbul, Adana olup hemen çalışmalarına başladılar (Halkevleri Genel Merkez Yayını, 1971).

Cumhuriyet Halk Fırkasının illerdeki yöneticileri kendi bölgelerinde Halkevi şubesi açmak için girişimde bulunurlarken, vali ve belediye başkanları da devletin, yörenin olanaklarını ulusal kültür seferberliği için yönlendiriyorlardı. O dönemdeki tek parti rejiminin olması parti ile devletin birbirine çok yakın olması Halkevlerinin çok kısa bir süre içinde kurularak bütün yurttaki örgütlenmelerine yardımcı oluyordu. Devletin elindeki binalar veya arsalar ile belediyelerin taşınmaz malları Halkevlerine ayrılıyor, her bölgede açılan kampanyalarla halktan para toplanıyor ve her il veya ilçe kendi halkevi binasını kendi olanakları ile kuruyordu.

Eşraf toprak sahipleri ve zengin kesimler de Halkevlerinin kuruluşu için parasal yardımlarda bulunuyorlardı. Halkevleri olayının başlaması bir anlamda ülkede yeniden bir ulusal kaynaşma dönemini gündeme getirmişti. Önceden ulusal kurtuluşu sağlamak için yaşanan heyecan bu kez ulusal kalkınma için, aydınlanma uğruna yaşanıyordu. Dünya ekonomik bunalımının yarattığı sıkıntı unutulmuş kültürel kalkınmanın heyecanı, ekonomik bunalımın sıkıntılarını geri plana atmıştı. Kültürel ve bilimsel açlık ortamının giderilebilmesi için Halkevleri yoğun bir çalışma temposu içine girdiler. Halkevlerinde yalnızca belirli kişiler değil tüm vatandaşlar birbirlerine kaynaştırılabilmek için olabildiğince çok kişi görev aldı. Yetenekli kişiler iş başına getirildi Halkevleri ülkemizde ilk kez insanları toplum için çalıştırmaya alıştıracak bir okul haline getirildi.

Halkevlerine isteyen her Türk vatandaşı üye olabilirdi. Partili veya partisiz ayrımı söz konusu değildi. Medeni haklara sahip olan her Türk vatandaşı kendi uzmanlık veya ilgi alanına giren Halkevi koluna girerek çalışabilirdi. Her Halkevi kendi bölgesinde olabildiğince üye kazanabilmek için kampanyalar düzenliyordu. Seçimler iki yılda bir yapılıyor ve ayrılan üyelerin yerini yedekleri alıyordu. Her kolun yönetim komitesi bulunuyordu. Bu komiteler iki haftada bir toplanırlar, kol çalışmalarını gözden geçirerek gereken kararları alırdı. Bu yoldan, kollar kendi alanlarına yönelik çalışmalarında kesintisiz bir uğraş vermiş olurlardı. Öte yandan yılda bir kez halkevinin tüm üyeleri toplanarak başkanın çalışmalarına yönelik açıklamalarını dinler ve tartışırlardı. Halkevi başkanları o bölgenin parti örgütünün yönetim kurulu tarafından seçilirdi. Ankara Halkevi başkanı ise Başkent Halkevinin yöneticisi olduğu için parti genel yönetim kurulu tarafından seçilirdi. Ankara Halkevi çalışmaları ile diğer Halkevlerine örnek olmak durumunda bulunuyordu.

Halkevlerinin açılış töreni ile beraber 14 Halkevi aynı anda bütün Türkiye’de çalışmalarına başlamıştı. Eldeki olanakları zorlanarak her kente bir Halkevi kazandırılmak isteniyordu. Nitekim daha birinci yılın sonunda Halkevi sayısı 34’e çıkmıştır. Sonraki yıllar içinde bütün iller ve ilçeler Halkevlerine kavuşturulmak için çalışıldı ve en sonunda Halkevi olarak 478 sayısına ulaşıldı. Halkevlerinin kuruluşundan kapanışına kadar geçen süre içinde bu rakama ulaşılmıştır.

Halkevlerinin kuruluşunun başlıca büyük kentlerde tamamlanmasından sonra, artık kuruluş dönemi sona eriyor ve gelişme dönemine geçiliyordu.

4.2.2. Halkevlerinin Amaçları ve Yönetim Şekli

Genel olarak bakılırsa, Halkevlerinin kuruluş amaçları şöylece toplanabilir: Ulusu bilinçli, birbirini anlayan, seven, ortak ideale bağlı bir halk kitlesi düzeyinde örgütlemek; Kültür, ülkü, amaç ve düşünce birliğini güçlendirecek bir toplum olmayı sağlamak; Ulusal birliği oluşturan, ulusal ruhu biçimlendiren ve güçlendiren kültür öğelerini ortaya çıkarıp geliştirmek; Köylü ile kentli, köylü ile aydın zümrelere arasındaki ilişkileri düzenleyerek geliştirecek köycülük çalışmalarının yürütülmesi. Kısa zamanda toplumsal ve kültürel kalkınma sağlanarak Türk toplumunun devletin çağdaşlaşma savaşına katkılarının artırılması.

Bu amaçlar doğrultusunda çalışabilmek için Halkevleri 9 ayrı koldan oluşan bir yapıya oturtuldu. CHP Halkevleri örneğine göre, Halkevlerinin açılma kararı ve çalışmalarının gündeminin belirlenmesi bulundukları yerin il, ilçe veya parti kurullarının işidir. Halkevleri üyeleri kendilerine en uygun ve yakın gördükleri kollara girerek çalışmalara katılabilirdi. Bir kentteki Halkevi üyesi başka kente gittiği zaman oranın Halkevine üye olarak gene çalışmalarını sürdürebilir. Her şubenin üyeler için kayıt defterleri bulunur. Üye sayısı 50'den aşağı ise 3, fazla ise beş kişilik yönetim kurulları oluşturulur. Halkevleri bağlı oldukları parti yönetim kurullarının sağlayacağı para ile yönetilirler. Parti örgütleri Halkevlerine bina ve yer sağlar, bütçelerini yaparak onların parasal kaynaklarını yaratırlar. Halkevleri salonları bütün ulusal dernek ve kuruluşların çalışmaları için açıktır. Herkes bu yerlerden yararlanabilir. Halkevi lokallerinde satranç, bilardo, masa tenisi ve salon jimnastikleri dışındaki oyunlara izin yoktur. Özel geceler dışında alkollü içki bu salonlarda kullanılamaz Halkevleri çatısı altında hiçbir ayırım gözetilmeden vatandaşlara ve üyelere eşit işlemler yapılır. Çalışmaların düzene konulması yönetim kurullarının işidir.

Halkevi yönetim kurulu, şube komitelerinin kendi aralarından seçeceği delegelerden oluşur. Şube komiteleri seçimleri iki yılda bir yapılır eski üyeler yeniden seçilebilirler yönetim kurulları en az hafta da bir kez toplanarak işleri yürütürler. Şubelerin çalışmalarını yönlendirirler (Ülkü, 1939).

4.2.3. Halkevlerinin Çalışmaları

Geniş halk tabakalarını topluluk içinde yetiştirmek amacı ile yaratılan kültür yuvaları, başlıca 9 ayrı kol biçiminde örgütlenmişti. Odalar, açıldıkları yerlerin maddi imkanları ve üye durumları itibarı ile kollara bölünmemişlerdir. Büyük şehir ve kasabalarda veya küçük kasaba ve köylerde kurulduklarına göre teşkilatça ve çalışma usullerinde farklılık gösterirler.

Halk evlerinin kapıları, genç, yaşlı, kadın,erkek bütün yurttaşlara açıktır. Bunlar devletin her alanda ve her yönde yürüttüğü geniş kalkınma ve yükselme programının hızla gerçekleşmesine ve benimsenmesine fikirleri işlemek yoluyla yardım ederler.

Başlıca dokuz gruba ayrılan kollar şunlardır:

- 1- Dil Tarih ve Edebiyat Kolu
- 2- Güzel Sanatlar Kolu
- 3- Tiyatro Kolu
- 4- Spor Kolu
- 5- Sosyal Yardım Kolu
- 6- Kitaplık ve Yayın Kolu
- 7- Köycülük Kolu
- 8- Tarih ve Müze Kolu
- 9- Halk Dershaneleri ve Kurslar Kolu

Bu kolların geniş olarak anlatımı ek bölümündedir (CHP, Halkevleri, Halkodaları, 1944).

4.3. Halkevlerinin Örnekleri ve Plan Şemaları

1932 den 1944 yılına kadar 12 yıl içerisinde Halkevleri Türkiye'nin bütün illerinde kurulmuş ve Halkevi bulunmayan il kalmamıştır. 1945 verilerine göre Halkevleri sayısı 437 halk odaları sayısı 2688'dir.

Halkevlerinin dağılımları şöyledir:

İllerde 63, ilçelerde 271, bucaklarda 69, köylerde 33

Halkevlerinin kollarının yaptıkları çalışmalar doğrultusunda bir değerlendirme yaparsak bunlar için gerekli mekanlar şöyle sıralanabilir:

- **Konferans ve yayım kolları**

Büyük illerde Ankara, Aydın, Balıkesir, Bursa, Manisa, Mersin, Isparta, Edirne, Üsküdar tanınmış fikir adamları ve profesörlere konferanslar verdirilmiş bu nedenle konferans salonu büyük illerde gerekli görülmüştür. İlçelerde yerel konular, günün olayları, bölgenin ihtiyaçlarını ele alan konular görüşüldüğünden seminerlere yönelik daha küçük ölçekli salonlar düşünülmüştür.

- **Kütüphane ve okuma odaları**

Halkevlerinin kurulma şartlarından birisi kütüphane veya bir okuma odası bulunmasıydı. 1944 yılında faaliyette olan 405 Halkevinden 330 unda kütüphane şubesi vardı. Gerek illerde gerekse ilçelerde kurulacak olan Halkevlerinde kütüphane bulunması zorunluydu.

- **Halk dershaneleri ve kurslar**

1944 yılında faaliyette olan 405 Halkevinden 204'nün Halk dershaneleri ve kurslar şubeleri kurulmuştur. Bu kursların görülebilmesi için gerekli olan dersliklerin sayıları ve büyüklükleri yörenin ihtiyaçlarına göre düzenlenmiştir.

- **Güzel sanatlar**

Halk oyunları ve görsel rakslar:

Oyunların çalışmalarının yürütülebilmesi için kapalı bir oyun salonu bu salonda koro çalışmaları da yürütülebilir.

- **Tiyatro**

405 Halkevinden 329 unda temsil kolu bulunurken, bazı Halkevlerinde kapalı bir temsil salonu olmadığı için yalnız yaz ve sonbahar mevsimlerinde bahçesinden ve bahçedeki sahneden faydalanarak temsil verebilen Halkevleri vardı. Fatih Eminönü (İstanbul). Sahne çalışmalarını desteklemek üzere kapalı bir tiyatro salonu mutlaka bulunmalıydı.

- **Spor**

Toplu beden hareketleri, güreş,jimnastik gibi salon oyunlarının yürütülebilmesi için bir kapalı spor odası, açık havada yürütülen eskrim, atlı cirit, yağlı güreş, avcılık gibi sporlar içinde açık alanlara ihtiyaç vardır.

- **Köycülük**

Köylerle ilişki kurup daha çok gidip gelmeye dayanan gezici bir kol. Tek bir büro tipinde bir oda yeterli olabilir.

- **Tarih Müze Folklor**

Toplanan mahalli eşyalarla birçok Halkevinde folklor ve etnografya müzelerinin çekirdekleri kurulmuş. Bu eşyaların sergilenebilmesi için bir sergi mekanı kurulmuş kapasite arttıkça bu mekan genişleyip küçük bir müze halini de almıştır.

4.3.1. Kayseri Halkevi 1936

Yer: İstasyon Caddesi

Mimarlar: Leman Tomsu, Münevver Belen

Binanın konumlandığı arsanın dört tarafı yol ile çevrilidir. Arsanın ön yüzü 17m genişlikte bulunan istasyon caddesine bakarken yan ve arka sokaklar 9.5m genişliktedirler. Bina konumlandırılırken şehir tarafı göz önüne alınmış ve iki kollu bina kitlesi ile bir meydan oluşturulmuştur. Meydanın bir kısmı yeşil alan olarak kullanılırken bir kısmı otopark olarak ayrılmıştır.

Bina üç kitleden meydana gelmektedir. Bu kitlelerin bir kısmı iki katlı bir kısmı da bir katlıdır.

Birinci Kitle:

İstasyon caddesine bakan kısımda 1000 kişilik tiyatro salonu bulunur. Bundan sonra kasa holü ve hol gelir. Holün hemen karşısında havuz ve bu havuzu çevreleyen bir merdiven ile geniş bir gardrop ve tuvaletler bulunur. Salon kısmı balolara uygun olabilmesi için zemini meyilsiz yapılmış, gösteri aralarında halkın dinlenmesi için bahçe kısmına camlı bir fuaye yapılmıştır.

Fuayenin bitimine halkın açık hava ihtiyacını karşılamak için bir çıkış düşünülmüştür. Fuayedeki yangın zamanlarında balkonda bulunan halkı bahçeye indirmek için yangın merdiveni de yerleştirilmiştir. Salonda arka bahçeye açılan kapılar yalnız yangın zamanları için kullanılır.

Sahne kısmı büyük temsiller için de uygundur. Müzik için sahnenin altında geniş bir yer ayrılmıştır. Salondan 1m yüksekte yan sokağa bakan kitlede yeterli sayıda sanatçı odaları, banyo ve tuvaletleri bulunur. Bir de üst kat için merdiven yapılmıştır. Sahnede dekorasyon işini kolaylaştıran bir galeri de bulunmaktadır.

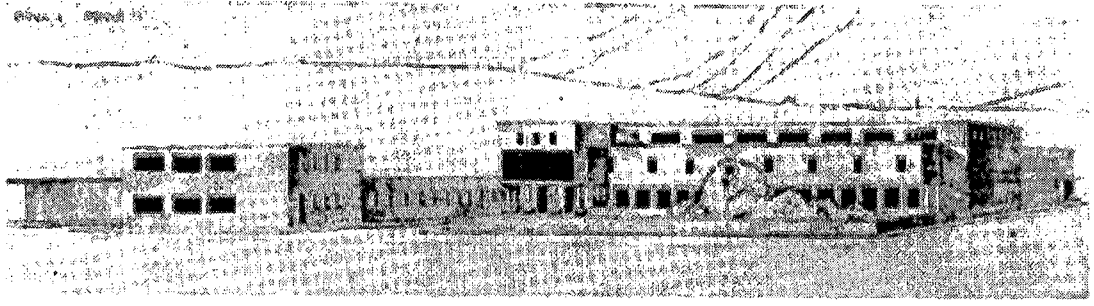
Salonun balkon katının ön tarafında localar vardır. Zemin kattaki camlı fuayenin üzeri hem galeri ve hem de halkın oturması için sıralardan oluşur. Üst katta balkona çıkan genel merdivenin karşısında balkondaki halka ayrılmış iki kat yüksekliğinde bir fuaye mevcuttur. Balkona açılan kapı üst kat holünün ortasındadır. Bir de makine dairesine açılan merdiven düşünülmüştür. Makine dairesi üst kat holünün üzerinde yer alır.

İkinci Kitle:

Ana caddeye diktir. Yola ve şehre hakimiyeti düşünülerek yol kenarındaki kısmı iki kat yapılmıştır. Bina da bir kapıcı, bir bekleme holü, bu hole açılan dersane, gardrop, kitap deposu ve kütüphane vardır. Hole açılan diğer bir kapı Halkevi ile tiyatro salonunun gidiş geliş irtibat holü yoluyla ortak tuvaletler kullanılır. Üst katta bir toplantı odası ve yüksek misafirlere ait konforlu bir daire bulunur.

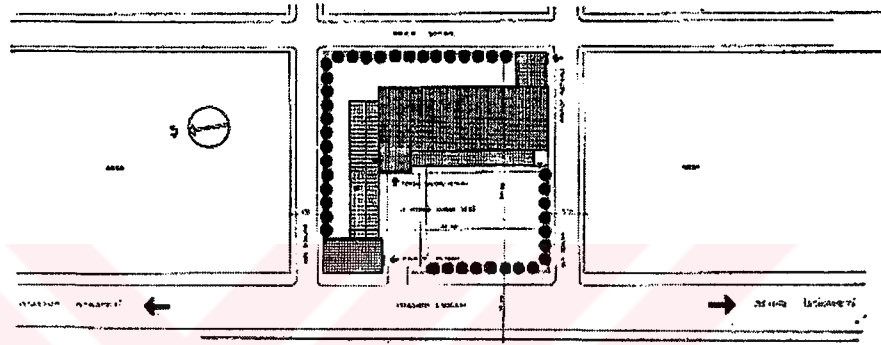
Bodrum Katı:

Binanın salon kısmı dolu bırakılarak diğer kısımlarında ön plan da görüldüğü gibi sığınak çıkış ve giriş yerleri odun ve kömür depoları yapılmıştır. Sahnenin altının bir kısmı depoya bir kısmı da sahnenin inen bir merdiven ile sahne atölyesine ayrılmıştır. Müzik yerine bir koridor ile geçilir. Sanatçılara ait bina kitlesinin altına da yine sanatçılar için odalar yapılmıştır.

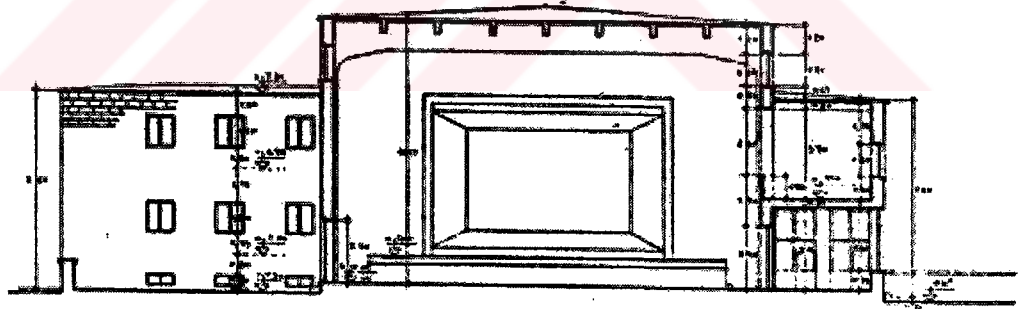
Kaynak: Arkitekt Dergisi, 1936

Şekil 4. 1. Kayseri Halkevi Genel Görünüşü

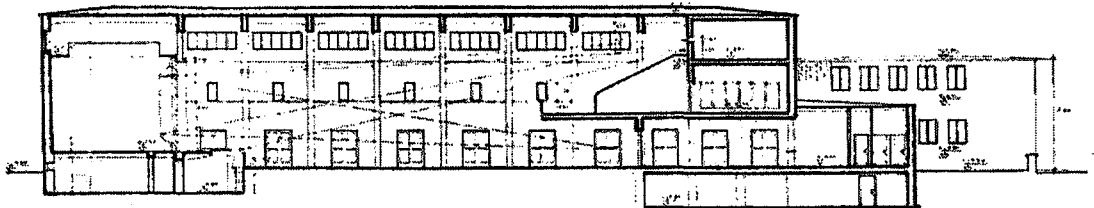
Kaynak: Arkitekt Dergisi, 1936

Şekil 4. 2. Kayseri Halkevi Vaziyet Planı

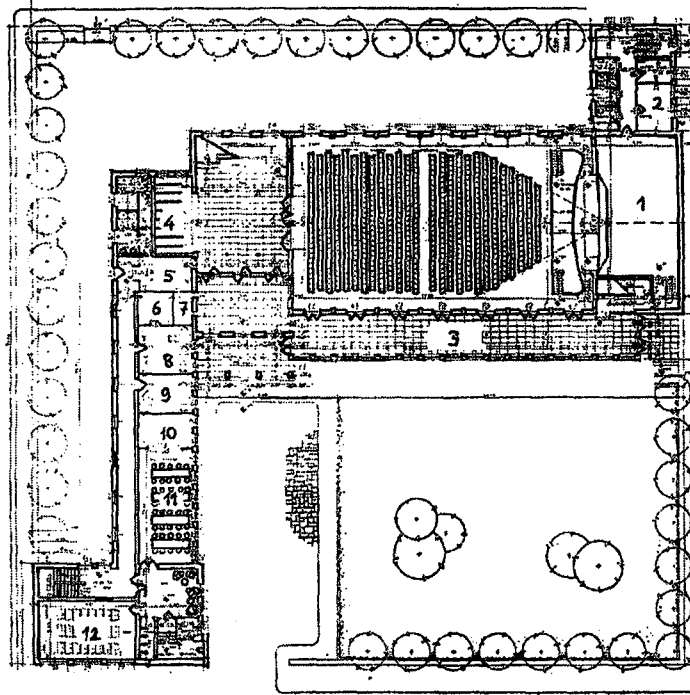
Kaynak: Arkitekt Dergisi, 1936

Şekil 4. 3. Kayseri Halkevi Enine Kesiti

Kaynak: Arkitekt Dergisi, 1936

Şekil 4. 4. Kayseri Halkevi Boyuna Kesiti

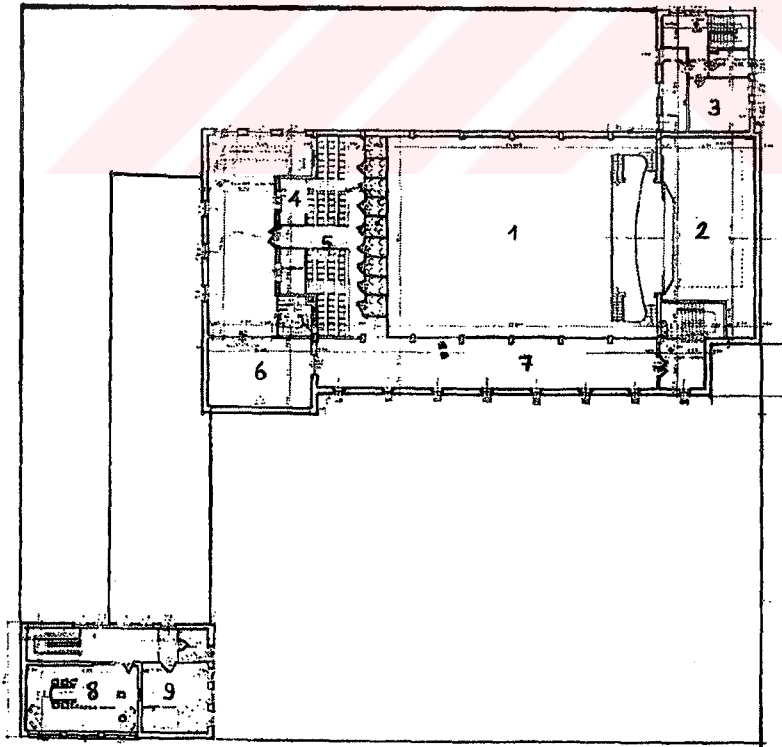

Zemin Kat Planı

- 1- Sahne
- 2- Artist Odası
- 3- Fuaye
- 4- Gardrop
- 5- Depo
- 6- Depo
- 7- Kasa
- 8- Halkevi Sekreteri
- 9- Halkevi Başkanı
- 10- Kitap Deposu
- 11- Kütüphane
- 12- Sınıf

Kaynak: Arkitekt Dergisi, 1936

Şekil 4. 5. Kayseri Halkevi Zemin Kat Planı

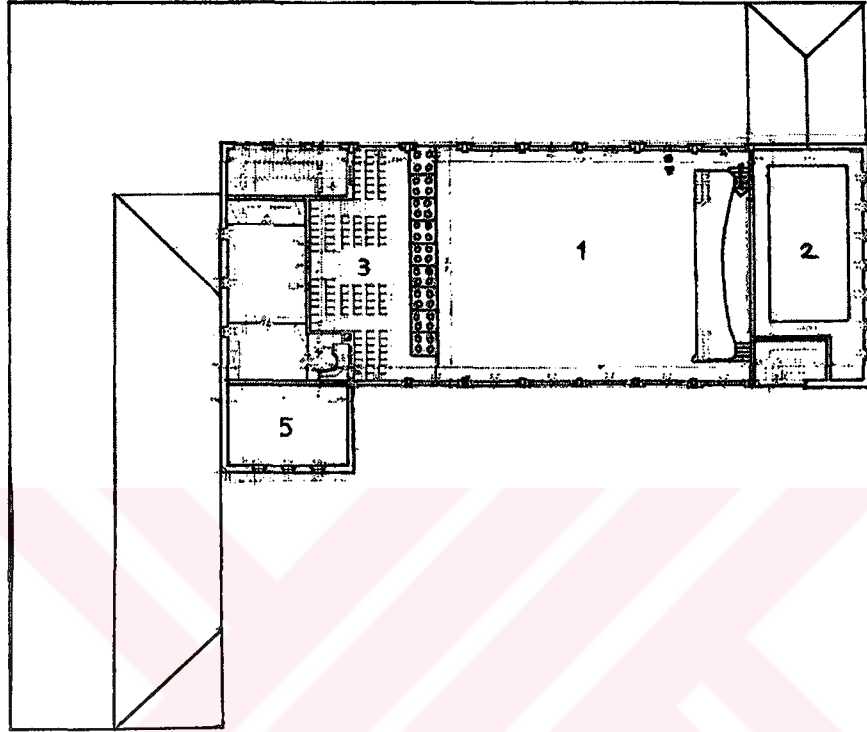

Birinci Kat Planı

- 1- Sinema ve Konferans Boşluğu
- 2- Sahne Boşluğu
- 3- Artist Odası
- 4- Gardrop
- 5- Balkon
- 6- Fuaye
- 7- Toplantı Odası
- 8- Misafir Odası

Kaynak: Arkitekt Dergisi, 1936

Şekil 4. 6. Kayseri Halkevi Birinci Kat Planı

- İkinci Kat Planı**
1- Sinema ve
Konferans Salonu
Boşluğu
2- Sahne Boşluğu
3- Balkon
4- Makine Dairesi
5- Fuaye Boşluğu

Kaynak: Arkitekt Dergisi, 1936

Şekil 4. 7. Kayseri Halkevi İkinci Kat Planı

4.3.2. Kadıköy Halkevi 1938

Yer: Kadıköy Bahariye Caddesi:

Konum: Fenerbahçe, Marmara ve yeşilliklerle karşı karşıya

Mimarlar: Yarışma birincisi Rüknettin Güney

Bahariye caddesi dar olduğundan tiyatro ve gösteri salonlarından aynı zamanda çıkacak halkın yolu kapamaması ve arabalarına rahatlıkla binebilmeleri için bina antresi geri çekilerek önünde geniş bir avlu yaratılmıştır.

Bu avluda şenlik günleri bir kısım halk da toplanarak fuaye balkonunda söylenecek nutukları dinleyebilir. Başkan odasındaki balkondan da caddeden geçen halk kitlesine hitap edilebilir. Binanın sağ tarafı tamamen müstakil idare kısmı, sol tarafı da halk kısmı olarak tasarlanmıştır.

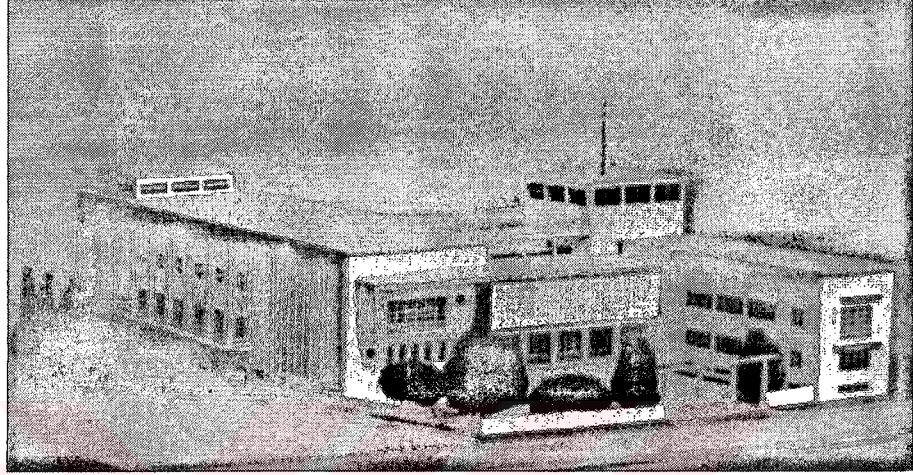
1. Tiyatro Salonu aynı zamanda gösteri, dans, konferans, sinema salonu olarak kullanılacağından eğimsiz yapılmıştır. Yan kapılar yardımıyla güzel manzaralı olan galeriye çıkılır. Basit bir sahne düşünülmüş, aksesuar ve nakli zor olan eşyalar sahnenin altında bir kata konmuş dekorların ve büyük eşyaların dışarıdan alınabilmesi için geniş bir kapı ve kapının altına kadar kamyon girebilmesi sağlanmıştır. Sahne açıklığına (5.00.8.00) genişliği verilmiştir. Zemin katta 581, galeride 183, şeref localarında 136 olmak üzere tiyatro salonu toplam 800 kişiliktir.

2. Spor Salonu havadar ve aydınlıktır. Kütüphane dinlendirici bir manzaraya sahip olup kitap rafları için uzun bir duvara gereksinim olduğu göz önüne alınarak düzenlenmiştir. Aşağıda eski Türk evlerinde medreselerinde çok sevilen etrafi kolonatlı, çiçekli ağaçlı ve ortası havuzlu bir avlu yapılarak, binaya serinlik, dinginlik ve zerafet vermeye çalışılmıştır.

3. Binadan tamamıyla ayrı en üst katında banyosu ile bir misafir odası ayrılmış terasındaki çiçeklendirilmiş pergole binanın dış görünüşünü güzelleştirmektedir.

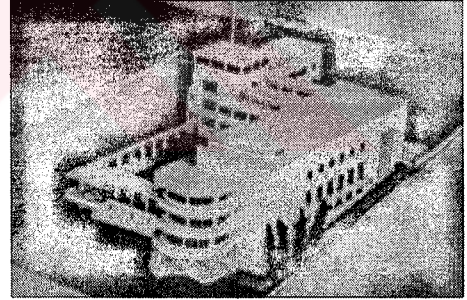
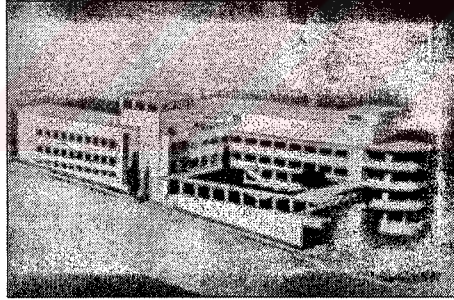
4. Resim heykel atölyeleri, cepheleri ve bir kısmının tavanları buzlu camdan düşünülmüş içeride perdeler yoluyla her istenilen ışık düzenlenmesi mümkün olabilecektir.

Halkevi idare kısmı, parti kısmı, tiyatro, toplantı ve spor kısımları, hepsi ayrı ayrı zamanda ilişkili olarak düşünülmüş, bunların merkezine en ferah, ve iki tarafa manzaralı, havuzlu avluya ve en güzel manzaraya bakan dinlenme salonu, gazino ve büfe konmuştur. Bina betonarmedir. Tasarımda ise Türk kalmaya ve İstanbul'un iklimine uymaya çalışılmıştır.

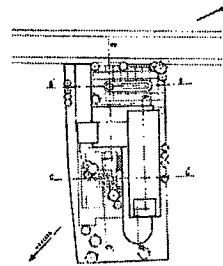
Kaynak: Arkitekt Dergisi, 1938

Şekil 4. 8. Kadıköy Halkevi Genel Görünüşü

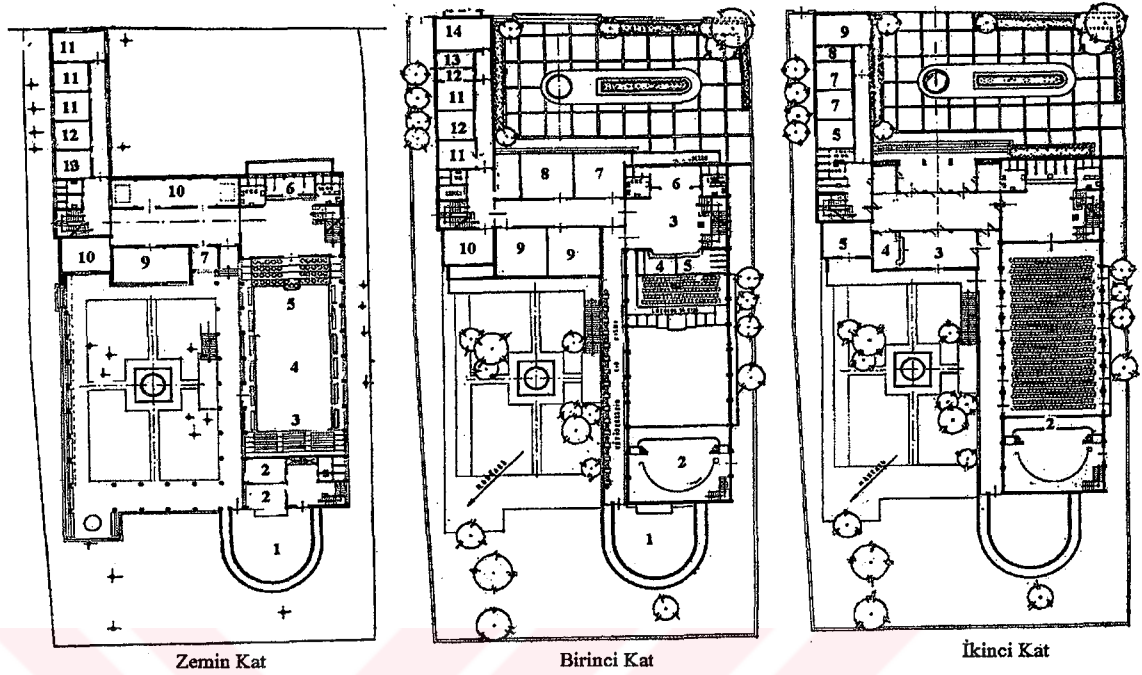
Kaynak: Arkitekt Dergisi, 1938

Şekil 4. 9. Kadıköy Halkevi Yan ve Arka Görünüşü

Kaynak: Arkitekt Dergisi, 1938

Şekil 4. 10. Kadıköy Halkevi Vaziyet Planı

Şekil 4. 11. Kadıköy Halkevi Planları

**Kadıköy Halkevi
Zeminkat**

- 1- Artisler Toplantı Salonu
- 2- Kadın Soyunma –
Erkek Soyunma
- 3- Seyirci Balkonları
- 4- Spor Salonu Boşluğu
- 5- Şeref Balkonu
- 6- Vestiyer
- 7- Keman
- 8- Vokal
- 9- Piyano - Mandolin
- 10- Depo
- 11- Hademe
- 12- Bekçi
- 13- Kapıcı

**Kadıköy Halkevi
Birinci Kat Planı**

- 1- Kütüphane
- 2- Sahne
- 3- Hol
- 4- Büfe
- 5- Gardrop
- 6- Fuaye
- 7- Heyket Atölyesi
- 8- Resim Atölyesi
- 9- Sınıf
- 10- Fıkra Komisyon Odası
- 11- Toplantı Odası
- 12- Ocak Başkanı Odası
- 13- Arşiv
- 14- Başkan Odası

**Kadıköy Halkevi
İkinci Kat Planı**

- 1- Sahne
- 2- Orkestra Çukuru
- 3- Gazino
- 4- Büfe
- 5- Bilardo Salonu
- 6- İdare
- 7- Komite
- 8- Bekleme
- 9- Halkevi Başkanı

4.3.3. Bursa Halkevi 1938

Yer: Bursa Cumhuriyet Meydanı

Konumu: Var olan C.H.P binası ile birlikte ve ona uyum sağlamak üzere tasarlanmış ve tasarımı için yarışma açılmış.

Mimarlar: Münevver Belen , Abidin Mortaş

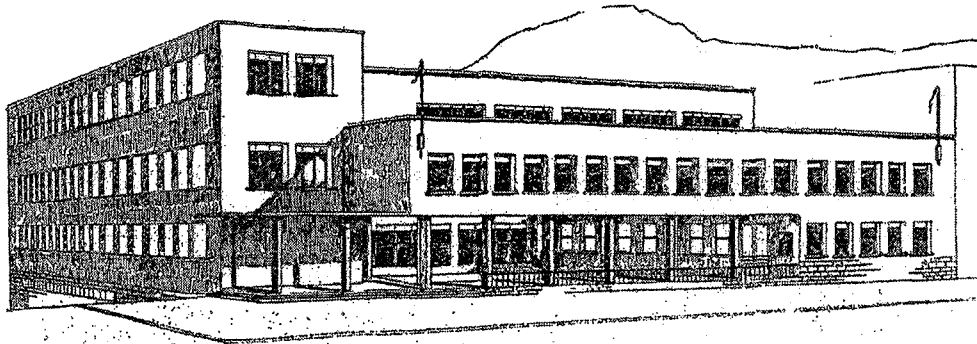
Bina cephesi mevcut Halk Partisi binası ile aynı hizaya getirilmiş her iki bina önlerine yapılan geniş bir terasla birbirine bağlanmış ve tek bir bina etkisi yaratılmış.

Bina üç katlı olup:

Üst kat: Atatürk'ün ziyaret ve dinlenmesi için ayrılmış.

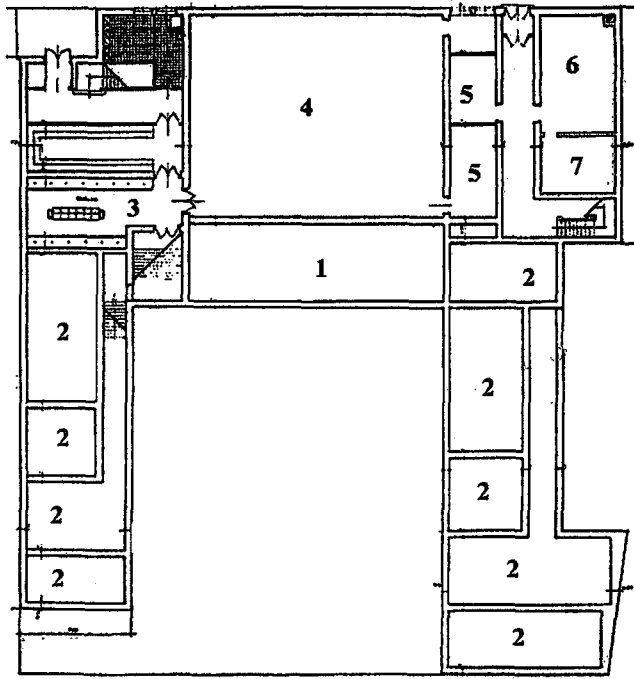
Orta kat: Başkan ve komiteler toplantı salonu ile büro komiteler odaları ve bunlara ait müştemilat.

Zemin kat: Kütüphane, halk dershaneleri, kurslar için salonlar, temsil salonu bunlara ait tuvalet,büfe vs. Temsil salonu zemini birkaç basamak indirilerek salona yükseklik sağlanmış. Sinema salonu sahne, salon, localar ve balkondan oluşmuş tuvaletler ayrı bir koridorla esas salondan tecrit edilmiş film operatörü için ayrı giriş ve merdiven düşünülmüş. Sinema salonunun altında jimnastik salonu, duşlar, alet odaları, kalorifer dairesi kömürlük ve çeşitli depolar konmuştur. Jimnastik salonu açık hava çalışmalarının yapılabilmesi için orta avlu kodunda tutulmuştur.

Kaynak: Arkitekt Dergisi, 1938

Şekil 4. 12. Bursa Halkevi Genel Görünüşü

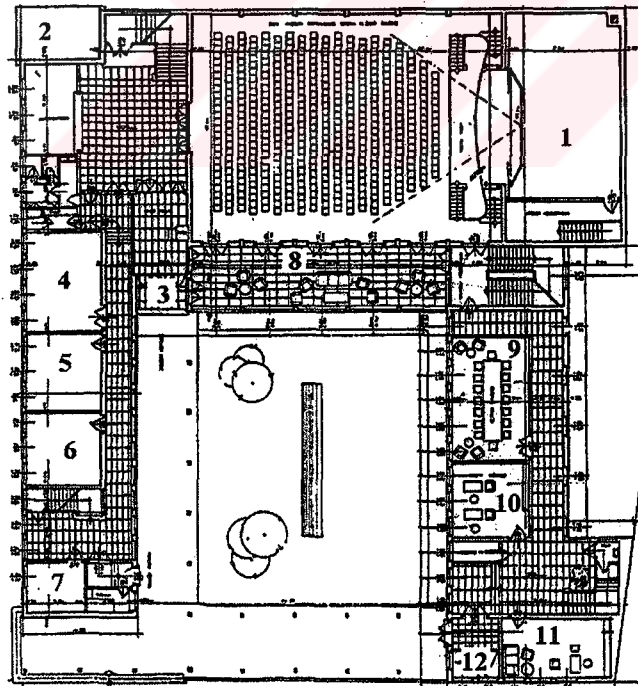

Bodrum Kat Planı

- 1- Sığınak boşluğu
- 2- Toprak dolgu
- 3- Duşlar
- 4- Jimnastik salonu
- 5- Depo
- 6- Kömrürlük
- 7- Kalorifer dairesi

Kaynak: Arkitekt Dergisi, 1938

Şekil 4. 13. Bursa Halkevi Bodrum Kat Planı

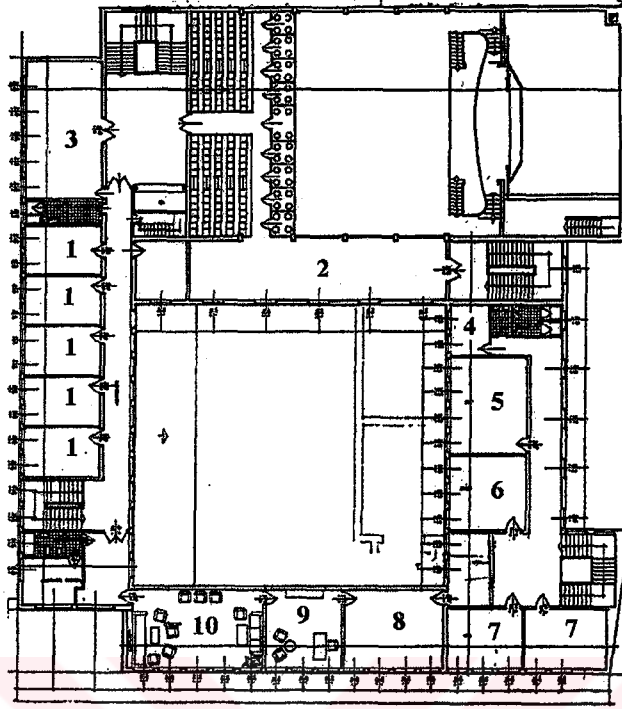

Zemin Kat Planı

- 1- Sahne
- 2- Gardrop
- 3- Antre
- 4- Toplantı Salonu
- 5- Halkevi Bürosu
- 6- Başkan Odası
- 7- Kabul Odası
- 8- Fuaye
- 9- Toplantı Salonu
- 10- Parti Bürosu
- 11- Başkan Odası
- 12- Kapıcı

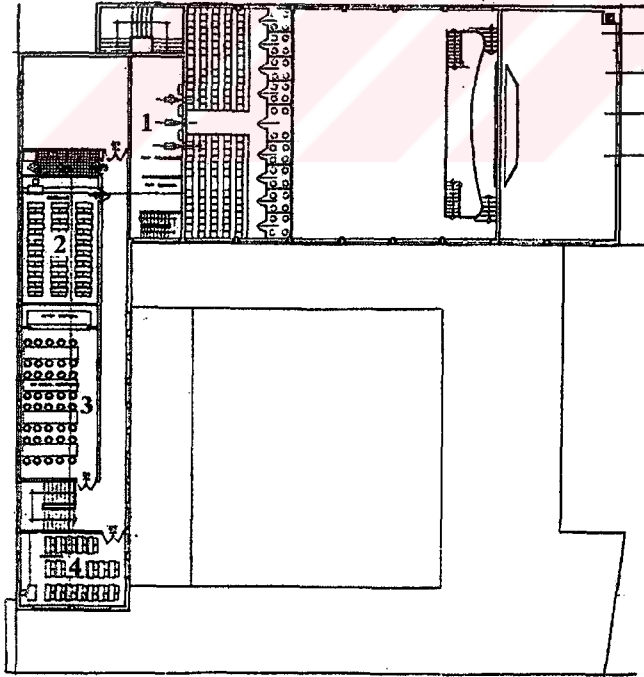
Kaynak: Arkitekt Dergisi, 1938

Şekil 4. 14. Bursa Halkevi Zemin Kat Planı

Kaynak: Arkitekt Dergisi, 1938

Şekil 4. 15. Bursa Halkevi Birinci Kat Planı

Kaynak: Arkitekt Dergisi, 1938

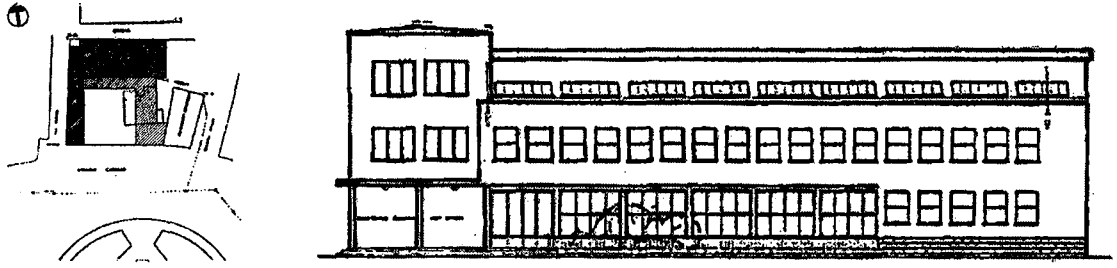
Şekil 4. 16. Bursa Halkevi İkinci Kat Planı

Birinci Kat Planı

- 1- Komite Odası
- 2- Galeri
- 3- Sergi Salonu
- 4- Hademe Odası
- 5- Kitap Odası
- 6- Atatürk'ün Bürosu
- 7- Kabul Odası
- 8- Toplantı Odası
- 9- Başkan Odası
- 10- Atatürk'ün Odası

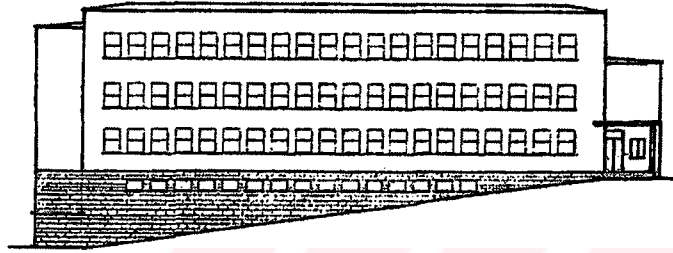
İkinci Kat Planı

- 1- Film Makine Dairesi
- 2- Dershane
- 3- Kütüphane
- 4- Dershane

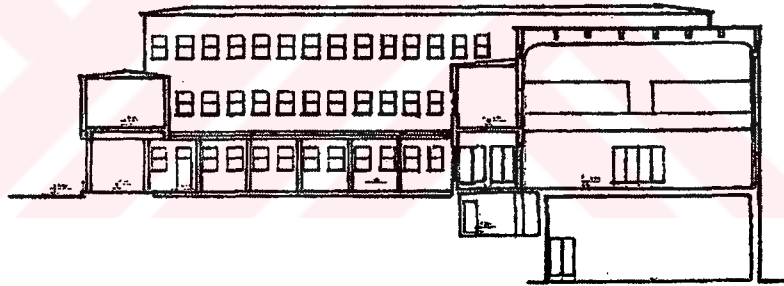
Kaynak: Arkitekt Dergisi, 1938

Şekil 4. 17. Bursa Halkevi Vaziyet Planı ve Ön Görünüşü

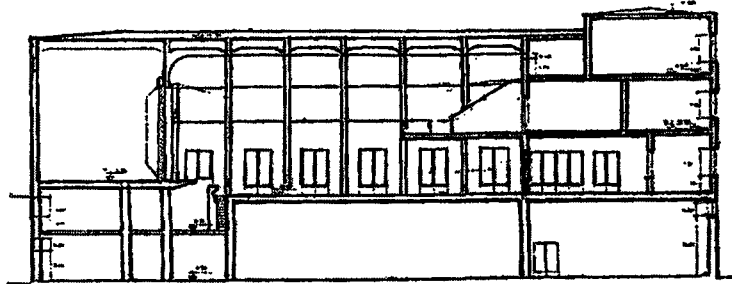
Kaynak: Arkitekt Dergisi, 1938

Şekil 4. 18. Bursa Halkevi Yan Görünüşü

Kaynak: Arkitekt Dergisi, 1938

Şekil 4. 19. Bursa Halkevi Enine Kesiti

Kaynak: Arkitekt Dergisi, 1938

Şekil 4. 20. Bursa Halkevi Boyuna Kesiti

4.3.4. Halkevleri Plan Şemalarının Yorumu

1932 yılında kurulmaya başlayan Halkevlerinin yurdun geniş bir bölümüne hızla ve bir program dahilinde yayılabilmesi için çalışmalar yaptırılmış, örnek projeler hazırlattırılmıştır. Planlarını incelediğimiz proje örneklerine göre Halkevlerinin büyük bir bölümünde yer alan mekanların aşağıdaki gibi olduğunu söyleyebiliriz.

1- Kütüphane veya bir okuma odası

2- Tiyatro ve sinema salonu

3- Halk kursları için sınıf

4- Spor salonu

5- İdari bölüm:

Başkan odası (Atatürk'ün odası)

Ocak başkanı odası

Toplantı odası

Sekreter

6- Personel bölümü

Bekçi odası

Hademe odası

Kapıcı odası

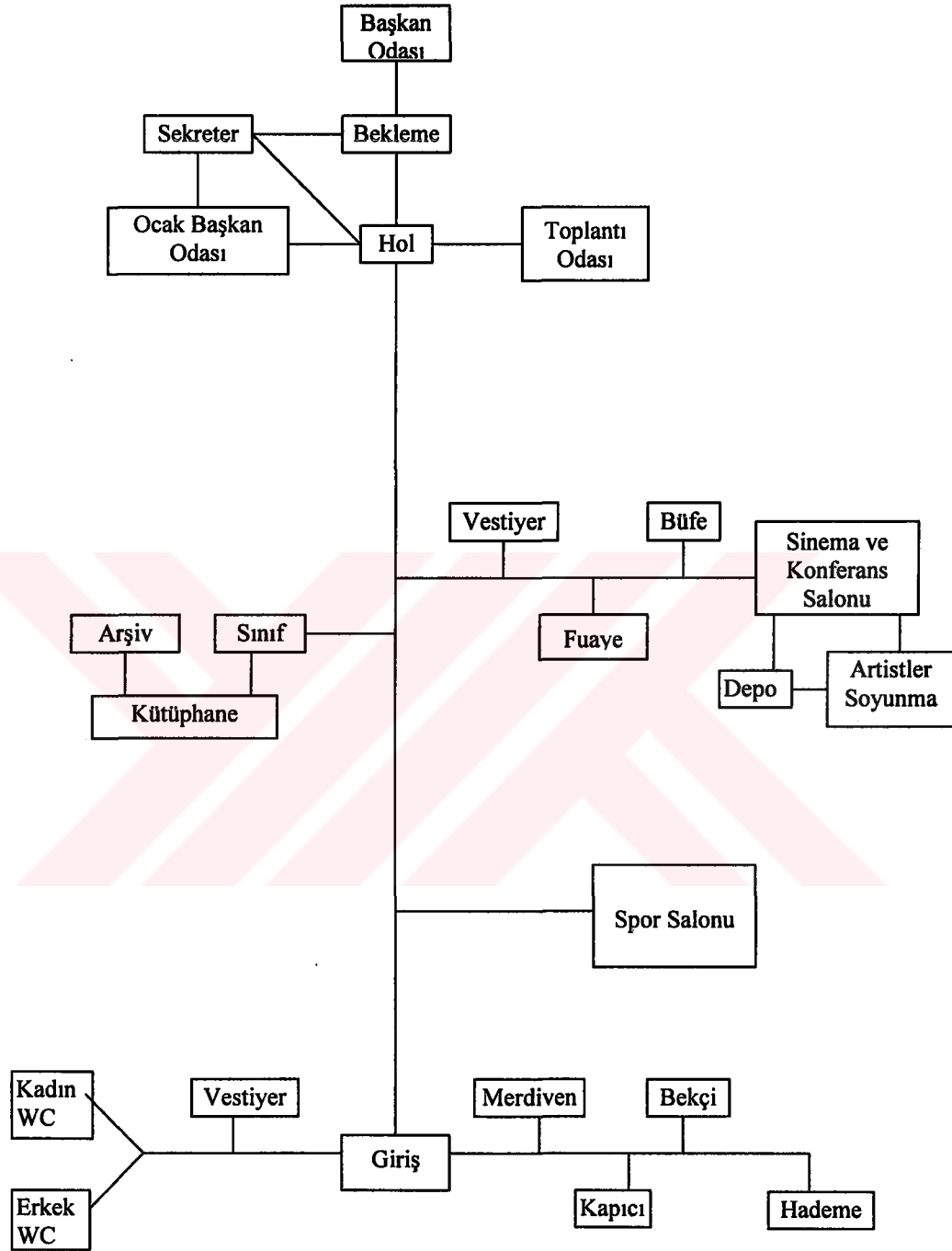
7- Diğer mekanlar

Depo

Arşiv

WC'ler

Plan şeması ise aşağıdaki gibidir.

Şekil 4. 21. Yorumlanan Halkevi Plan Şeması

4.4. Halkevlerinin Kapatılması

İkinci dünya savaşının sonlarına doğru demokrasilerin zaferi ortaya çıkınca bütün dünyada demokrasiye duyulan ilgi arttı. Türkiye’de bu gelişmelerden etkilendi. Cumhuriyetin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk’ün başından bu yana sürekli amacı çağdaş bir demokrasi ve cumhuriyet rejimine ülkesini kavuşturmaktır. Bunun için iki kez çok parti olayının denenmesine girişti ikisinde de cumhuriyet karşıtı gerici güçlerin büyük siyasal girişimleri ortaya çıkınca cumhuriyet rejimini koruyabilmek ve yeniden imparatorluk günlerine dönmek için önlem olarak bu denemelere son vermek zorunda kaldı. Cumhuriyet karşıtı güçler Atatürk’e doğrudan karşı çıkmaktan çekinirken dolaylı yolları denediler ve onun kurumlarına saldırdılar. Kemalist devrimin en yaygın kitle örgütü Halkevleri olduğu için bu tür tepkilere en çok Halkevleri hedef oldu.

Halkevi yöneticilerinin aynı zamanda devlet ve parti yöneticisi olması çalışmaların gelişmesi açısından ne kadar yarar sağlıyorsa, halkla kaynaşma açısından da o kadar zararlı oluyordu. Halk vali veya belediye başkanının başkanlık yaptığı Halkevi çatısı altında kendini rahat hissedemiyordu. Özgürce hareket edip konuşamıyordu. Bu gibi durumlar bazı bölgelerde önemli toplumsal rahatsızlık yaratıp beraberinde sorunlar getiriyordu. Halkevlerinin bir siyasi partiye bağlı kuruluşlar olması tek parti döneminde sorunlar yaratmazken, çok partili demokrasiye geçiş ile beraber büyük bir sorun olarak ortaya çıkıyordu. İktidara bir başka siyasal partinin gelebileceği düşüncesi, halkın önemli bir kesiminin Halkevlerinden uzaklaşmasına yol açıyordu.

Demokrasiye geçiş ile beraber parasızlık da Halkevleri için bir sorun olarak ortaya çıktı. Çok parti dönemine girildiğinden karşıt partililer devletin bütçesinden Halkevlerine ödenek ayrılmasına karşı çıktılar. Bazı illerde ve ilçelerde belediye yönetimi başka partilerin eline geçince bunlarda Halkevlerine yaptıkları yardımı kestiler. Maddi kaynak kesilince Halkevi dergileri çıkamaz, köy gezileri yapılamaz, diğer sosyal yardım ve kültür çalışmaları yapılamaz duruma geldi. Halkevlerine yeni

bir yapı kazandırılmayışı, yeni dönemde bu geniş örgütün geçmişin kuruluşu olarak kalmasına ve değişen koşullara ayak uyduramamasına neden olmuştur.

C.H.P genel başkanı İsmet İnönü çok partili düzende demokrasinin gereği olarak Halkevlerinin çalışmalarını sürdürmesini istiyordu. Diğer yeni kurulan partiler, dernekler ve vakıflarla beraber Halkevleri de bağımsız kültür kuruluşları olarak ulusal kültür birikimine ve toplumsal kalkınmaya katkıda bulunabilirlerdi. Ne var ki yeni iktidar partisinin arkasında yer alan gerici güçlerin amacı Halkevleri aracılığı ile yürütülen yenilenmenin, Türk rönesans hareketinin önüne geçmek ve Atatürk zamanında başlatılan bu girişimi bütünüyle toplumdan silmekti. Bu doğrultuda DP yönetimine yapılan baskılar sonucu, DP dört defa iktidara gelince baskılara dayanamayarak Halkevlerinin kapatılmasına karar verdi.

8 Ağustos 1951 günü yürürlüğe giren 5830 sayılı yasa ile Halkevleri Hazineye devredildi (Ünlü, 1974).

4.5. Halkevlerinin Yeniden Kuruluşu

DP iktidarı zamanında yaşanan bazı toplumsal patlamalar nedeniyle bir ihtilâl zemini doğdu ve 27 Mayıs 1960 tarihinde, Türkiye’de ilk askeri ihtilâl yapıldı. Kendilerini Kemalist olarak niteleyen ihtilâlciler 27 Mayıs hareketini bir devrime dönüştürebilmenin çabası içine girdiler. Atatürk zamanında yapılan ve başlatılan işlerin yarım kalanlarını tamamlamak çabası içindeydiler. Ülkenin önde gelen aydınları da bir arayış içine girdiler. 27 Mayıs devriminin hemen ertesinde Behçet Kemal Çağlar’ın başkanlığında Atatürk’çüler ve eski Halkevciler biraraya geldiler ve örgütlenme konusunda anlaştılar. Devrimin önderi Cemal Gürsel’in de uygun görmesi üzerine 1960 tarihinde Türk kültür adamları Türk Kültür Derneğini kurdular. Behçet Kemal ve arkadaşları Halkevlerinden yetişmiş kadrolarla ilişki kurarak Türk Kültür Derneği’ni tıpkı Halkevleri benzeri biçimde ülke düzeyinde geliştirmek için çalışmalarını yoğunlaştırdılar (Kansu, 1975, s. 3-4).

Türk Kültür Derneği tüzüğünün amaç maddesinde temel ilkeler belirtiliyor vatan, ulus, kültür, ölkü, Türk ulusu, Türk vatani, Türk ulusçuluğu özgürlük dile getiriliyordu. Bu maddeye göre, belirli bir vatan üzerinde ortak tarih bilincine sahip olarak yaşayan birbirlerine ölkü ve kültür bağlarıyla bağlı kişilerden meydana gelen varlığa ulus denir. Vatan ulusun üzerinde yaşadığı topraktır. Kültür ulusun yapısında temel değerler olan din, dil, ahlâk, hukuk gelenek, görenek, güzel sanatlar gibi sosyal kurumların toplamıdır. Bu temel ilkeler çerçevesinde Türk Kültür Dernekleri Çağdaş insanlık anlayışı çerçevesinde Türk Kültür Dernekleri çağdaş insanlık anlayışı çerçevesinde ulusal kültürü canlı tutmak, ulus ve vatan sevgisini geliştirmek, aydın kesim ile halk kitleleri arasında kaynaşma yaratmak ve aydınların kültürel birikime katkılarını artırmak, bireylerin ve toplumun tüm değerlerini geliştirmek, okuma yazma seferberliği ile beraber Türk ulusal eğitimine katkıda bulunmak gibi amaçlara sahip bulunuyordu. Türk Kültür Derneğinin kurucuları arasında eski Halkevçiler olduğu kadar Türkiye'nin önde gelen bilim ve sanat insanları da yer alıyordu. Derneğin genel merkezinin yanı sıra şubeleri ve temsilcileri de tüzükte belirtiliyordu. İki yılda bir toplanacak kurultay ile beraber genel merkez ve şubelerin çalışmaları da tüzük ile düzenleniyordu. Türk Kültür Derneği daha sonra 12.4.1961 tarihinde bakanlar kurulunun 5/1066 sayılı kararı ile kamu yararına dernekler arasına alınmıştır (Tuğsavul, 1965, s. 8-9).

İsmet Paşa İstanbul'daki söylevinde eski Halkevlerinin artık Türk Kültür Dernekleri aracılığı ile sürdürüleceğini açıkça belirtti. Demokrasiye geçiş aşamasında karşıt siyasal partilerin ürkütülmesinden kaçınılıyor ve ülkede yeni kurulan koalisyon hükümetinin sorunsuz olarak yürütülmesi isteniyordu. Halkevlerinin yeniden kurulması önemli bir sorun çıkarabilirdi. Cumhurbaşkanı ve başbakanın bu çekimserliklerine aydın kesim ve ülkenin önde gelen Atatürk'çü yöneticileri karşı çıkıyor ve Halkevlerinin yeniden kurulması doğrultusunda tavır gösteriyorlardı. Bu yönde tartışmalar uzun sürdü fakat sonuçta kurultaya katılan delegelerin katılımı ile Türk Kültür Derneğinin adı Halkevi olarak değiştirildi. Halkevi adı altında yeni bir tüzük oluşturuldu ve benimsendi. Bu tüzüğün onaylanması ile beraber Halkevlerinin Türk kültür yaşamı içindeki ikinci çalışma dönemi başladı.

4.6. Halkevlerinin İkinci Dönemi

4.6.1. Arayış Dönemi

Yeni benimsenen tüzüğe göre Halkevleri adı altında bir dernek kurulmuştur. Derneğin yurtiçi ve dışında şubeleri açılabilir. Dernek tüzel kişi olarak politika ile uğraşmaz hiç bir siyasi parti ile bağlantısı yoktur. Atatürk ilkelerinin ışığı altında Halkevleri Türk kültür ve sanatına hizmet edecektir. Halkevlerinin çalışmalarında cumhuriyetçilik, ulusal bağımsızlık, çağdaş uygarlık, ulusçuluk, laiklik, halkçılık, devrimcilik temel ilkelerdir. Halkevleri halk ile aydınları kaynaştırmaya ve yaratıcı bir kültür hareketi uyandırarak geliştirmeye çalışır. Türk yurdunun uygarlık tarihini gün ışığına çıkarmak, bu yolda tarihsel ve çağdaş sanat kültür değerlerini işleyerek ulusça ortak bir kültür ve sanat yaratmak, bunları halktan alıp halka vermek Halkevlerinin ana görevidir. Halkevleri Türk ulusunun yaratacağı yeni uygarlığın demokratik temelini düşünce özgürlüğü, hoşgörü ve halk sevgisi olduğuna inanır. Atatürk devrimlerinin ve ilkelerinin savaşıncılığını yapar, sorumluluğunu taşır. Tüzüğün genel giriş ve amaç maddelerinde bu ilkeler belirtiliyordu (Halkevleri Derneği Tüzüğü, 1963, s. 3-4).

Örgütlenme şeması eski Halkevlerinin benzeri biçimde düşünülmüş 9 ana çalışma koluyla kuruluydu. Köycülük, dil tarih edebiyat, müzik gösteri folklor, spor turizm ve gezi, kitaplık ve yayın. Genel merkezde Kurultay yönetim kurulu, danışma ve uzmanlık kurulları ile onur kurulu kuruluyordu. Genel başkan kurultayca seçiliyor diğer genel merkez görevlileri ise yönetim kurulunca kendi içerisinde seçilerek iş başına getiriliyordu. Şubelerin çalışmaları da Dernekler Yasası'nın genel hükümleri çerçevesinde ana tüzük içinde düzenleniyordu.

Halkevlerinin kapalı kaldığı 12 yıl içerisinde ülke gençliği büyük oranda başıboşluğa sürüklenmişti. Kültür ve sanat yuvalarından yoksun kalan genç kitleler kahvehanelere ya da başka amaçlı derneklere katılmaktaydılar. Atatürk yeni neslin çağdaşlığın ışığı altında ancak Halkevleri ile yetiştirilebileceğini öngörmüştü. Bu nedenle devlet okulları dışında böylesine gönüllü bir yapılanmaya gidilmişti.

Kuruluş ve arayış yıllarında Halkevleri çok çeşitli zorluklarla karşılaşüyorlardı. Öncelikle barınacak ve çalışacak bina bulmak Halkevlerinin en başta gelen sorunuydu. Köy muhtarlıkları, okul koruma dernekleri, ana ve çocuk sağlığı merkezleri, istasyon şeflikleri, tarım müdürlükleri, turizm dernekleri, karayolları örgütü, öğretmen ve işçi kuruluşları, sinemalar, beden eğitimi kuruluşları, valilik ve kaymakamlıklar yurdun çeşitli yörelerinde Halkevleri çalışmalarına yardımcı oluyorlar ve kendi binalarındaki elverişli salonları Halkevcilik çalışmalarına ayırabiliyorlardı. Bina sorunu yanı sıra arsasızlık da önemli bir problem yaratıyordu.

Ülkede sağ ve sol tartışmalarının giderek alevlenmesi ve her akımın Atatürkçülük kisvesine bürünmesi karşısında gerçek bir Atatürk kurumu olan Halkevlerine gerçek Atatürkçülüğün ne olduğunu ortaya koyma gibi bir ulusal görev düşüyordu. Halkevleri mallarının geri verilmesi umuduyla yapılan girişimler de sonuçsuz kalırken genel merkez bu kez başka kampanyalara girişerek ülke çapında yardım toplamaya başlıyordu.

29 Ekim 1966 tarihi Halkevleri çalışmaları açısından yeni bir başlangıcın tarihi oluyor ve bu tarihten başlayarak Halkevleri genel merkezi “Halkevleri” adı altında yeni bir aylık kültür ve sanat dergisi yayınlanmaya başlıyordu. Dergi Türkiye’nin kültür ve sanat yaşamında ağırlığı olan bir yayın organı niteliğini kazanmıştır.

1960 devriminden sonra toplum kalkınma tartışmaları artmıştı. İkinci kuruluşundan sonra Halkevleri toplum kalkınması konusuna sahip çıkmak ve işlev kazanmak istiyordu. Tüzüklerinde bir takım değişiklikler yaptılar. Buna göre Halkevlerinde politika yapmak yasaktır; hükmü tüzüğe alındı. Halkevi çalışmalarının daha işlevsel olabilmesi olanağı sağlandı.

Kurultaydan sonraki çalışmalarla 1967 yılının sonunda Halkevleri şube sayısı ülke çapında 250 ye ulaştı.

4.6.2. Atılım Dönemi

Halkevi yönetimi, dışa dönük girişimlerinin yanı sıra örgütü yeniden düzenlemeye ve daha canlı bir yapıya kavuşturmaya dönük çalışmalara başladı.

1. Halkevleri politikasına Atatürk devrimi temel olarak alınmalıdır. Ulus Atatürk'ün gösterdiği yolda ileri eğitim, üretim ve kültür düzeyine ulaştırılmalıdır.
2. Halkevlerinin bütün kültür, eğitim ve öğretim uygulamalarında temel amaç halkı uyandırmak, bilinçlendirmek, halk için devrimci bir eğitim ocağı oluşturmaktır.
3. Halkevleri kamu yararına bağımsız bir dernek olarak çalışır.
4. Halkevleri Dergisi, baskısı, kağıdı, düzeni ve yazıları bakımından, sade, yalın bir Türkçe ile halkı uyandıracak, bilinçlendirecek yazılara yer vermelidir.
5. Atatürk Enstitüsü'nün bundan sonraki çalışmalarını gözden geçirmek üzere bir komisyon oluşturmak.

Geçmişte fazla bir ağırlığı olmayan Yüksek Danışma Kurulu yeniden ele alınıp yeni bir kadro oluşturuldu. İlerici ve devrimci kişilerden oluşan bu kadronun Halkevlerinde yönetime gelmesi ülkede değişik tepkilerle karşılandı. Önceden devletin bütün birimleri ve ülkedeki tüm mülki birimler Halkevlerine yardımcı olurken yönetim değişikliğinden sonra tek başlarına bırakıldılar.

7-8 Kasım 1970 tarihinde Halkevleri Yüksek Danışma Kurulunun yaptığı toplantıda, özellikle parasal kaynak yaratacak bir vakıf kurulması konusu ele alınmıştır. Kurultaydan sonra yeni başlayan çalışma döneminde Halkevleri 204 şubesi ile parasal darboğazı aşmaya çalışıyordu. Bu amaçla Halkevleri Kültür Vakfı Kasım 1971 tarihinde açıldı. Genel yönetim kurulu üyelerinin öncülüğünde oluşturulan vakfın yönetimini gene Halkevleri Genel Yönetim Kurulu üyeleri oluşturunuyordu.

Kültür Vakfı'nın yanı sıra genel merkez çatısı altında iki yeni örgütlenme daha gerçekleştirildi. Halkevleri Atatürk Enstitüsü ve Halkevleri Folklor Enstitüsü. Atatürk Enstitüsü Atatürk ve Türk Devrimleri ile ilgili yoğun çalışmalarda bulunmuştur. O dönemde ara siyasal koşulların da zorlamasıyla Halkevleri Atatürkçülük konusunda yoğun bir siyasal arayışa girmiş ve bu nedenle geniş bir ideolojik çalışma ortamına sürüklenmiştir.

Halkevleri çalışmaları kamuoyunda öne çıktıkça Atatürk'e ve devrimlerine karşı olan gerici çevreler Halkevlerine tepkilerini arttırdılar. 1973 yılında yeni kurulan hükümetin Halkevlerine yardım etmesini önlemeye çalıştılar.

Halkevleri Atatürk Enstitüsü'ne göre Atatürkçülük şu biçimde özetlenebilirdi : Atatürkçülük Türk toplumunu bağımsızlaştırmak ve çağdaşlaştırmak devrimidir. Akılcılık, kalkınmacılık, çağdaşlaşma, halkçılık, devrimcilik, laiklik, ulusçuluk, barışçılık, cumhuriyetçilik, demokratlık Atatürkçülüğün temel ilkeleridir.

1973 seçimlerinden sonra Atatürk'ün partisi başa geçince Halkevlerine karşı daha anlayışlı bir tutum izlediler, fakat ülkede yaşanan siyasal istikrarsızlıklardan yine etkilenererek Halkevleri parasal darboğaz yüzünden gene bunalıma sürüklendi.

Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk'ün yakın ilgisi de Halkevleri sorununa devletin sahip çıkabilmesini sağlayamadı. Halkevleri tek başına hem yaşam savaşımı veriyor hem de Atatürk ilkeleri doğrultusunda kültürel ve toplumsal etkinliklerini sürdürmeye uğraşıyordu.

Hızlı gelişen olaylar ve çeşitli sorunlar içinde Halkevleri Temmuz 1975 de VII. Kurultayını topladı. Kurultayın tamamlanmasından sonra Halkevleri yeni bir dönemin hazırlıkları içine girdi. Halkevleri Atatürk Enstitüsü üyeleri yeniden seçildi. Halkevleri Folklor Enstitüsü çalışır aşamaya geldi. Halkevleri çatısı altında bir "Halk Tiyatrosu hareketi" başlatıldı. Halk tiyatrosu hareketi, halkın kısa zamanda bilinçlendirilmesini hedefliyordu.

Kitlelerin giderek artan istekleri doğrultusunda Halk tiyatrosu girişimleri yeterli olmayınca bu kez de genel merkez Halkevleri Halk şenlikleri projesini uygulamaya getirdi. Böylelikle Halkevi kendi yöresinde önemli toplumsal hareketlilik yarattı.

Halk şenlikleri ve Halk tiyatrosu gibi iki önemli proje ile kültürel alanda atılıma kalkan Halkevlerinin kültürel ve toplumsal etkinliği arttıkça Halkevleri gene tutucu ve siyasal uçların hedefi durumuna geldi. 1976 yılından sonra Halkevleri belirli çevrelerce Türkiye’de siyasal amaçlı olarak çıkarttıkları terör ve anarşinin boy hedefi düzeyine çıktılar. Bu dönemde genel merkez düzeyinde tartışmaların büyümesi ile üst düzey yöneticilerin istifası üzerine Halkevleri önemli bir darboğaza ve boşluğa sürüklendi.

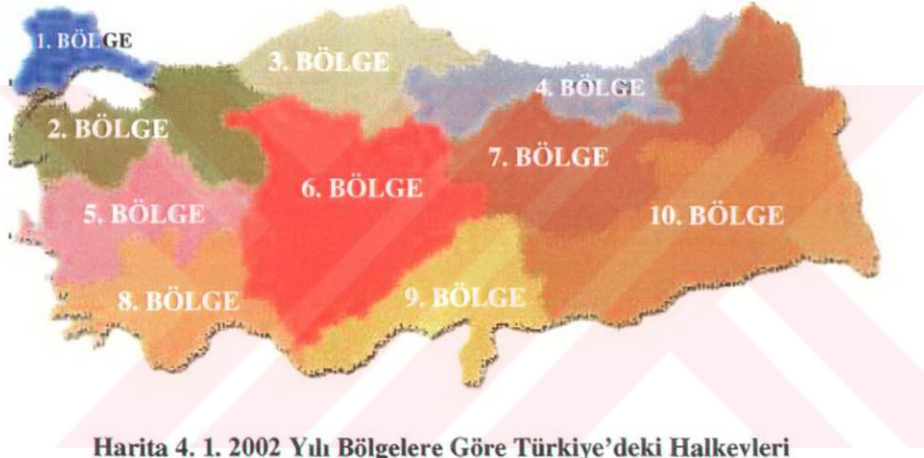
İstifalar üzerine toplanan yönetim kurulu, genel başkanlarını değiştirerek tabii senatör Ahmet Yıldız’ı seçti. Genel başkan değişikliğinden sonra örgüt yeniden gözden geçirildi. Çalışmayan şubeler belirlenerek kapatıldı. Yönetimleri aksayan şubelere yeni yönetim kurulları atandı. Bölge temsilcilikleri daha aktif bir çalışma düzenine kavuşturuldu. Halkevleri etkinliklerini geliştirmenin yollarını ararken genel merkez çalışmalarının geliştirilmesine fırsat bırakılmadan bombalandı ve meclisin yanındaki tarihi bina çalışılamaz duruma getirildi.

Yurtta gerçekleşen 12 Eylül 1980 hareketi ile Yurt düzeyinde var olan 910 halkevinin dörtte biri sıkı yönetim komutanlıklarınca kapatıldı. Gerekçe ise Halkevlerinin Atatürk ilkeleri ve tüzüğün amaç maddesi doğrultusunda yasalara uygun çalışmadığı ve yasa dışı eylemlere karışması idi.

Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesinde görülen Halkevleri davası sonucunda 11.4.1984 tarihinde Halkevleri Derneği’nin kapatılması için kesin ve inandırıcı delil bulunmadığına bu konudaki istemin reddine askeri savcılık emanetinde bulunan malzeme ve eşyanın Halkevleri Derneğine iadesine, davanın beraat ile sonuçlanmasına karar vermiştir.

4.7. Halkevlerinin Üçüncü Dirilişi

Ankara sulh mahkemesinin kararı ile yeniden açılan Halkevleri, ara dönemde kalınan yerden devam etti. Halkevciler, yaşanan bunca sıkıntının arkasından her türlü yasal, fiziki barikatları aşarak yüzden fazla şubesi olan toplumun demokratik yaşamında yeniden bir örgüt yarattılar. Kültür-sanat, eğitim ve sağlık alanındaki etkinlikler ve mahalli çalışmalarla demokrasi kültürünün yayılmasında birikim oluşturdular. 1996 yılında kurulan Halkevleri Vakfı, Halk Dershaneleri, Yeni Yaşamevleri aracılığı ile yoksul halkla iletişimin somut adımlarını attılar.

Harita 4. 1. 2002 Yılı Bölgelere Göre Türkiye'deki Halkevleri

1. Bölge

Beykoz	→ İstanbul
Babaeski	→ Kırklareli
Keşan	→ Edirne
Sarıyer	→ İstanbul
Kırklareli	→ İstanbul
Tekirdağ	→ Tekirdağ
Sefaköy	→ İstanbul
Avcılar	→ İstanbul
Esenkent	→ İstanbul

2. Bölge

Ayvalık	→ Balıkesir
Körfez	→ Kocaeli
Çan	→ Çanakkale
Eskişehir	→ Eskişehir
İnegöl	→ Bursa
Saraybahçe	→ Kocaeli
Yenice	→ Çanakkale
Çenedağ	→ Kocaeli
Susurluk	→ Balıkesir
Hereke	→ Kocaeli
Bekirpaşa	→ Kocaeli

3. Bölge

Bolu	→ Bolu
Devrek	→ Zonguldak
Gerze	→ Sinop
Kurşunlu	→ Çankırı
Kilimli	→ Zonguldak
Sinop	→ Sinop

5. Bölge

Sarıgöl	→ Manisa
Tavşanlı	→ Kütahya
Banaz	→ Uşak
Bergama	→ İzmir
Simav	→ Kütahya
Gültepe	→ İzmir
Narlıdere	→ İzmir
Buca	→ İzmir
Ödemiş	→ İzmir
Eski İzmir	→ İzmir

7. Bölge

Sivas	→ Sivas
Çepni	→ Sivas

8. Bölge

Muğla	→ Muğla
-------	---------

9. Bölge

Adana	→ Adana
Meydan	→ Adana
Samandağ	→ Hatay

4. Bölge

Çarşamba	→ Samsun
Giresun	→ Giresun
Kemalpaşa	→ Artvin
Ünye	→ Ordu
Yakakent	→ Samsun
Vezirköprü	→ Samsun

6. Bölge

Argıthanı	→ Konya
Batıkent	→ Ankara
Battalgazi	→ Ankara
Dikmen	→ Ankara
İlker	→ Ankara
Kalaba	→ Ankara
Keçiören	→ Ankara
Konya	→ Konya
Mamak	→ Ankara
Seyranbağları	→ Ankara
Sincan	→ Ankara
Şirintepe	→ Ankara
Şereflikoçhisar	→ Ankara
Saimekadın	→ Ankara
100. Yıl	→ Ankara
Ulukışla	→ Niğde
Çayırhan	→ Ankara
Hacıbektaş	→ Nevşehir
Kemerhisar	→ Niğde
Mutlu	→ Ankara

BEŞİNCİ BÖLÜM

ÖRNEK ALAN ÇALIŞMASI

5.1. 19. Yüzyılda İzmir'in Nüfus Yapısı ve Toplumlar

17. yüzyıl sonları, İzmir'in Türklerden, Rumlardan, Ermeni ve Musevilerden oluşan nüfus yapısına yabancıların da önemli çapta katılmaya başladığı dönemdir. 1725'de 76.000 olarak verilen nüfusun 1737 yılında 28.000'e düştüğü sanılmaktadır. Bu dalgalanmanın nedeninde yangın, deprem gibi doğal afetlerin kolera, veba gibi salgın hastalıkların rolü olduğu sanılmaktadır.

İzmir kentinin, özellikle onbirinci yüzyıldan Osmanlılarca alınışına, yani onbeşinci yüzyıl başlarına kadar geçen yaklaşık dört yüzyıllık dönemde, Türkler ve Bizanslıların arasında devamlı olarak el değiştirdiği bilinmektedir. 19. Yüzyıl ortalarına kadar kentte çoğunluğu oluşturan Türkler ile Rum diye tanımlanan ve gerçekte Yunanlıdan farklı olduğu birçok tarihçi, arkeolog ve etnolog tarafından kanıtlandığı halde, dil ve din benzerliği nedeniyle Yunanistan halkıyla yanlış olarak özdeşleştirilen bir gruptur. Kentin Osmanlı yönetimine girdiği sıralarda Türklerin çok büyük çoğunlukta olduğunu gösteren kesin belirtiler vardır. Bu iki grup dışında bölgeyle kesin tarihi ilişkileri bulunmadığı sanılan iki yabancı grup ise Ermeniler ve Musevilerdir. Ermenilerin İzmir'e gelişleri, büyük bir olasılıkla Ruben Krallığının dağıldığı 1375 yılına kadar uzanmaktadır. Ermenilerin kısa bir süre içinde ticaret alanında büyük bir varlık göstermeyi başardıkları sanılmaktadır.

İzmir'de yerleşmiş diğer önemli bir grubu da Museviler oluşturmaktaydı. İspanya'dan 1492 yılında çıkarılan Musevilerin, toplu gruplar halinde İstanbul, Selanik gibi kentlere ve Rumların çoğunlukta bulunduğu bazı adalara yerleştikleri

bilinmektedir. Musevilerin 18. ve 19. yüzyıllarda kentin büyümesine paralel olarak İzmir’de kalabalıklaştıkları ve Rumlardan sonra ikinci büyük azınlık grubu haline geldikleri anlaşılmaktadır.

İzmir’de yerleşmiş bulunan Rum, Ermeni ve Musevi azınlıklarından başka, daha az sayıda olmakla birlikte kente gelişleri 15. yüzyıl başlarına kadar dayanan bazen ‘Frenk’, bazen ‘Levanten’ adı altında genelleştirilen, ithal edilen buraya taşınmış ırkların bir birikimi vardır. İtalyan, Macar, Fransız, Slav ve benzeri kökenli bu kişilerin kendilerini Rum ya da Ermenilerle karıştırılmaktan hoşlanmadıkları buna rağmen kendi aralarında Rumca konuştukları bilinmektedir. Ancak herhangi bir toplulukta, sosyetenin dili sayılan Fransızca’yı tercih etmekteydiler.

İzmir Kenti ve çevresinde 19. yüzyıl içinde nüfus yönünden gelişen değişimlere ve bu değişim içinde Türk nüfusunun oransal olarak azalışına ve ekonomik açıdan gerilemesine ilişkin olarak yabancı gezginler ve İzmir’de görev yapan konsolosların görüşleri vardır.

Tablo 5. 1. 1860-1902 arası nüfusa ilişkin rakamlar

Yıl	Yazar Adı	Türk	Rum	Ermeni	Musevi	Levanten	Toplam
1860	Dr.Moritz.Busch Rods Illustrisute Reise Bibliothek	60.000	50.000	10.000	14.000	60.000	140.000
1900	Paul Lindau	89.000	520.000 Osm. 25.000 Rum	5.600	16.000		
1902	Paul Lindenberg	52.000	108.000	-	-		200.000+

Kaynak: (Beyru, 2000, s. 53)

Rumlar, Ermeniler ve Musevilerin uzunca bir süre birlikte olmanın da etkisiyle, dinsel gereklerin zorunlu kıldığı farklılıklar dışında adet ve gelenekler yönünden birbirlerine ve Türklere yakın oldukları gözlemlenmekteydi. Kökenleri dışarıda olan, ama İzmir’de yerleşik bulunan Levantenler ise bu yönlerden diğerlerine en aykırı düşen grubu oluşturmuşlardır. Bu karmaşık yapıyı ele almak gerekirse Levantenler, Rumlar, Museviler ve Türklerin yaşam biçimleri kısaca şöyledir.

5.1.1. Levantenler

İzmir’de yaşayan Frenklerin Türklerin adetleri ve yaşantıları hakkında en küçük bir bilgiye sahip olmadıkları Türklerle Frenkler arasındaki dostlukların sadece iş ilişkisinden ibaret olduğu anlatılmaktadır.

19. yüzyıl sonlarında, İzmir’de yaşayan yabancı uyrukluların oturmakta olduğu Frenk mahalleleri, her biri kendi konsoloslarına bağlı olan küçük devletler topluluğu gibidir. İzmir’de yabancıların ve batı ülkeleri uyruğunda bulunan yerleşik Levantenlerin, kendilerince sahip oldukları geniş ayrıcalıklardan ve devletlerinin ve konsoloslarının himayelerinden yararlanarak, bütün diğer toplumlardan daha varlıklı bir kesimi oluşturdukları bilinmektedir. Yabancı aileleri İzmir’e bağlayan ve İzmir’de yerleşmelerini teşvik eden belli başlı neden burada kolay para kazanma ve kolay bir yaşam sürdürmedir. İzmir’de yüzyıllar boyunca ticari birtakım bürolar kurulmuş ve bunlar çoğu kez babadan oğula geçerek ailenin İzmir’e yerleşmesi ve kökleşmesiyle sonuçlanmıştır.

İklimin ve doğanın sunduğu güzellikler ve rahatlıklar nedeniyle İzmir, “sanatçılar için büyük bir dinlenme ve ilham kenti olmuştur.” İzmir çok dil bilenlerin kenti olarak da tanımlanabilir, hizmetçilerle konuşmak için Rumca, dükkancılarla pazarlık edebilmek için İtalyanca gereklidir. Fransızca ise, üst düzeydekiler için zorunlu bir dil olmaktadır. Sosyal ortak ilişkilerde Fransızca’nın o dönemde rağbette olduğu bilinmektedir. 19. yüzyılın ilk yarısı İzmir kent içinde, ticaret alanında İngilizlerin kültür alanında ise Fransızların önemli gelişmeler gösterdiği bir dönem olarak bilinir.

5.1.2. Rumlar

1821-28 Yunan Bağımsızlık Savaşından önce Rumlar sınırsız bir özgürlükten yararlanmaktaydılar. Bağımsızlık Savaşı sırasında Türklere uygulanan vahşet ve katliamın haberleri İzmir’e ulaştıkça, Rumların gerek yöneticilerinin gerekse yabancı konsoloslarının tüm çabalarına karşın İzmir’de şiddet olaylarıyla karşılaştıkları bilinmektedir. Bunların bir kısmı savaş sırasında İzmir’den göçüp savaş sonrası

tekrar geri dönmüşlerdir. Savaşın ardından Rumların her yönden çok serbest oldukları ve Türklerin hoşgörüsünden yararlandıkları bilinmektedir. Yabancı gezgin ve yazarlarca anlatılanlara göre Rumlar karakter yönünden aceleci değişkendirler. 19. yüzyılın ilk yarısına ait anlatımların birçoğunda Rumların özellikle alt sınıfın cahil, din konusunda da fanatik olduğu vurgulanmıştır. Öte yandan eğitim öğretime önem verdikleri zeki, kurnaz, çalışkan olduklarına ilişkin anlatımlarla da karşılaşılmalıdır. Atak, uyanık, kurnaz, eğlence seven bir ırk olan Rumlar İzmir’de kabareci, bakkal, ya da kayıkçı olarak çalışırlar. Daha varlıklı olanların avukatlık ya da doktorluk gibi meslekleri seçtikleri görülür.

5.1.3. Ermeniler

Ermeniler, ‘karakter, yaşam biçimi ve sosyal, kültürel gelenekleri ve birikimleri’ yönünden Türklere İzmir’de yaşayan diğer ırklardan daha yakındırlar. Bu ulusun bireylerinin gerek dinsel davranışlarda gerekse ahlaki konularda ciddi oldukları bilinmektedir. “Ermenilerin İzmir’de iyi eğitim görmüş rahiplerin yönettiği bir din okulları bulunmaktadır.” Türklerle sürekli birarada yaşamının sonucu, yaşam alışkanlıkları genel tutum ve davranışları aynı onlara benzer. İzmir’de Ermeni cemaati içinde Osmanlı hükümetinin de izniyle sağlık, adalet, kültür ve din konularıyla doğrudan halk ilişkilerinde yardımcı olmak üzere bir takım alt yönetim gruplarının oluştuğu bilinmektedir. Bütün bu grupların başında yüksek rütbeli bir din adamı, başpiskopos ya da yardımcısının bulunduğu kararların bu kurullara danışılarak alındığı gerektiğinde Padişah tarafından onandıktan sonra yürürlüğe girdiği belirtilmektedir.

5.1.4. Museviler

İzmir’deki Musevi Kolonisi bir yandan teokratik bir yönetim altında bulunurken, öte yandan yasa ve kurallarda, yalnızca Sultana bağlı olan bir Cumhuriyet sisteminin tüm biçim ve öğeleri izlenebilmektedir. İki örgüt topluluğu yönetir. Onikiler Konseyi ya da daha çok ‘Komün-Cemaat’ diye bilinen örgüt ve din adamları (Rabun) kurulu. Dinsel ve sivil her türlü anlaşmazlık Rabun kurulunda görüşülür. Komün-Cemaat

Kurulu üç gruba ayrılan oniki üyeden oluşur. Bu gruplardan birincisi, toplulukla Türk yönetimi arasındaki ilişkileri düzenler. İkinci grup, vergilerin toplanması ve muhtaç durumda olanlara gereken yardımın sağlanmasından sorumludur. Genel asayiş ve polislik görevini ise üçüncü grup yönetir. Museviler dünyanın her yerinde, olduğu gibi izole ve belirsiz bir yaşam sürdürürler, onları görme fırsatı Sinagoglarda ya da ticaret yapılan yerlerde dir.

19. yüzyıl başlarından ortalarına kadar geçen süre içinde İzmir’de yaşayan Musevilerin sayısında önemli artışlar görülmektedir. İzmir’de özgürlük içinde ve baskılardan uzak yaşamaları sayılarının hızla artmasına neden olmuştur. Yaşamları yoksuldur, yaşadıkları evler daha kalabalık, sokakları daha kirli, gıda rejimleri daha kötüdür. İzmir’de yoksul Musevilerin durumu, diğer bütün toplumların yoksullarına oranla daha kötüdür.

5.1.5. Türkler

19. yüzyılın ilk yarısı içinde, kente gelmiş yabancı gezginlerin Türklere ilişkin gözlemleri kişiden kişiye farklılıklar göstermektedir. Türklerin Avrupa giysilerine hiç benzemeyen çeşitlilikleri vardır. 19. Yüzyılın ortaları, Türklerin fesi kullanmaya başlaması ve yabancı giyim tarzını benimsemesine kadar, Türklerin giysilerinin yabancı gezginlere son derece ilginç geldiği gezi notlarından anlaşılmaktadır. Üst düzeydekiler fesi kullanarak Avrupa giysilerini benimsemişlerse de alt düzeydekiler türbanlar ve son derece geniş dizlerinin üzerinde sıkılaşıp daralan şalvarlar giyerler.

İzmir’de yaşayan Türkler’le ilgili görüşler kişiden kişiye büyük farklılıklar göstermektedir. Türkleri kötülemeye çalışanlardan biri olan Fellows, Türkleri Rumlarla kıyaslarken kendince onların karakterlerini kötüleyen aşağıdaki satırları geçmektedir.

“Şimdiye kadar görmüş olduğum Türklerin karakterlerini hiç .beğenmedim. Anlayışlı, sade ve yapmacıksız Rumlarla nasıl bir aykırılık gösteriyorlar. Bu ve benzeri yargılara, Türklerden söz ederken ‘barbar’ kelimesini ekleyen birtakım başka

gezinlerin izlenimlerini de ekleyebiliriz. Ancak, Türklerin kişilikleri hakkında çok daha olumlu tanımlamalarda bulunan gezginlerin çoğunlukta olduğu da görülmektedir.

Çevresini önyargısız bir gözle inceleyebilen yabancılar için, “Türklerin kişisel davranış biçimleri övgüye değerdir. Genellikle insancıl, hayırsever ve her türlü doğal sakatlık ve eksikliğe karşı şefkatlidirler. Herhangi bir haksızlık ve düzensizliğe karşı dikkatli ve saygılı davranırlar. Bunlara, yabancılara karşı dostça ve konukseverlikle hareket etmelerini ve her türlü parasal alışverişte doğru ve dürüst davranmalarını da ekleyebiliriz.”

Türklerin doğaya ve çiçeklere çok düşkün oldukları da birçoklarınca açıklanmaktadır. Türklerle ilgili olumlu izlenimlerin 19. yüzyılın ikinci yarısı ile 20. yüzyılın başlarında da sürdürüldüğü görülmektedir. Bazı ünlü edebiyatçıların izlenimleri şöyledir : Ünlü şair Lamartin’e göre; “Doğudaki bütün milletler içinde Türkler, en büyük ve en asilleridir. Cesaretleri, dinsel, sivil ve ev yaşamlarındaki meziyetleri, tarafsız her kişiye, saygı ve hayranlık ilham eder.”

J.J. Rousseau ise “Türkleri, dinsel prensiplerine bağlı olarak, inançlarının düşmanlarına karşı bile hoşgörölü ve konuksever olabilen insanlar.” şeklinde tanımlamaktadır.

İzmir’de karmaşık nüfus yapısının oluşturduğu kültür zenginliği ile 19. Yüzyılın sonlarına doğru, bu karşılıklı etkileşimin daha da güçlendiğı görülmektedir.

Kentte, kalabalık gruplar oluşturan Rum ve Ermeni topluluklarıyla, bunlara evlilikler yoluyla karışma eğilimleri gösteren Levantenlerin, İzmir’in Hıristiyan nüfusu olarak diğerlerinden, örneğin Musevilerden ve dinsel inançları farklı böylece aile yapısı da farklı olan Türklerden değişik bir yaşam sürdürdükleri söylenebilir. Fakat kentte yer alan toplumların, uzun zaman bir arada yaşamaları sonucunda, pek çok konuda, örneğin konukseverlik ikram gösterilerinde, Rumların, Ermenilerin,

Musevilerin ve aslında en aykırı toplum olan Levantenlerin davranışlarının Türkler'inkinden pek de farklı olmadığı anlaşılmaktadır.

Kentin kuruluşundan 19. yüzyıl sonlarına kadar geçen zamanda kentlilerin tümünü olumsuz yönde etkileyen pek çok olayla karşılaşıldığı bilinmektedir. 19. Yüzyıl içinde İzmir, doğrudan herhangi bir savaş alanı içinde yer almamıştır. Ama Yunan Bağımsızlık Savaşı özellikle savaşın ilk yılları önemli boyutta bir Rum toplumunun yer aldığı kentte, bu toplum açısından olumsuz bir takım olaylarla dolu geçmiştir.

Kent yaşamını olumsuz etkileyen olayların diğerleri de afetlerdir. Depremler kentin tümünü ya da büyük kısmını ortadan kaldırarak ve çok ağır kayıplara neden olabilecek boyutlara ulaşabilmiştir.

Kent halkının belirli kesimlerini zararlara uğratan afetlerden biri de yangınlardır. İzmir ahşabın çok kullanıldığı evleri ve mahalleleriyle, zaman zaman kentin büyük bir bölümünün yok olmasını sonuçlandıran zararlarla bazen de can kayıplarıyla karşılaşmıştı.

5.2. 19. Yüzyılda İzmir’de Sosyal Yaşam

İzmir kenti sakinleri milliyetleri ne olursa olsun son derece konuksever ve ikram sever oldukları pek çok gezgin tarafından anlatılmaktadır. Bu erdemlerde Türkler başı çektiği halde Rumlar, Ermeniler, Musevilerde İzmir’de bir arada yaşamanın verdiği bir kültür sentezi içinde bu geleneği edinmişlerdir.

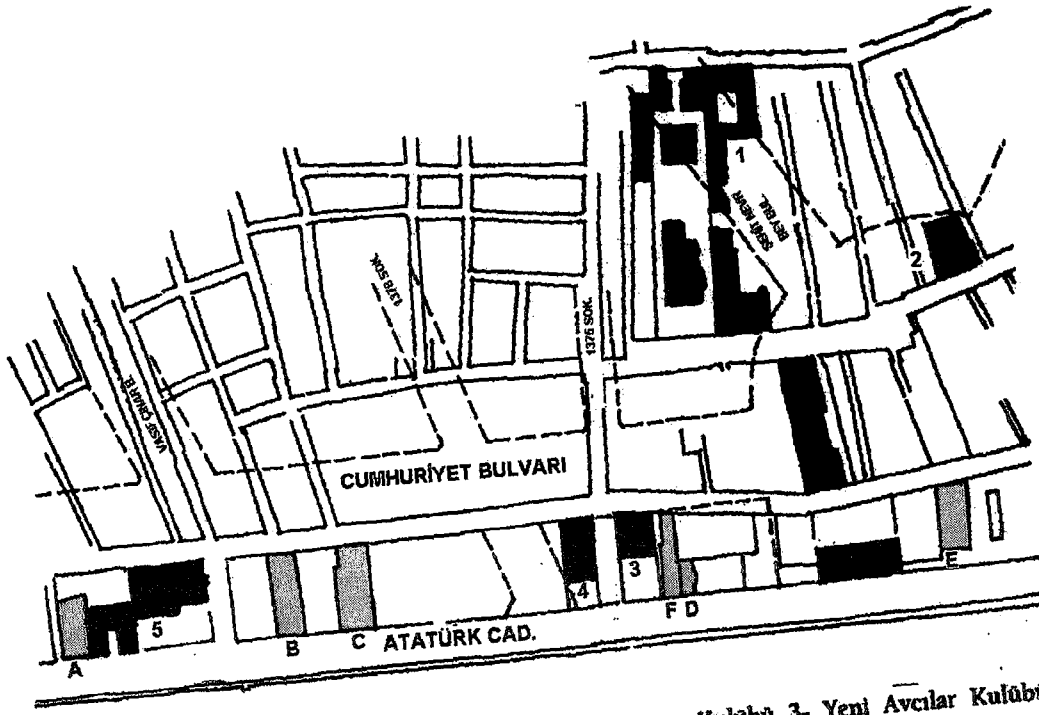
Çok kozmopolit bir nüfus yapısına sahip olan İzmir kentinde, özellikle yabancı kökenlilerin ve bazen de yerli azınlıkların, kendilerini çevreden yalıtılmak amacıyla birtakım sosyal kulüpler kurdukları görülmektedir. Bu kulüplerin bir bakıma, kendilerinden görmedikleri ya da öyle kabul etmedikleri, hatta çoğu kez biraz da küçümsedikleri diğer toplumlardan uzak ve ayrı kalmayı hedefleyen Batı kökenli yabancılar ve de yine kendilerini Batı kökenli sayarak diğerlerinden ayıran

Levantenler tarafından başlatıldığını söylemek mümkündür. Üyelik statüsüyle kapılarını başkalarına kapalı tutmak ve sorunlarını kendi içlerinde çözümlemenin yanı sıra, yine kendi aralarında eğlenme ve vakit geçirme işlevlerini yürüten bu Batı kulübüne tepki olarak, buraya kabul edilmeyen diğer bazı toplumların da daha sonra yine kendilerine özgü sosyal kuruluşları içinde örgütlendikleri görülmektedir. Böylece İzmir, zaman içinde hemen bütün toplumların kendi içlerinde biraraya geldikleri çeşitli kulüplere sahip olmaya başlamıştır. Ancak İzmir'in Türk toplumunda bu çeşit sosyal gruplaşmalara pek itibar edilmemekteydi.

Zamanla Avrupalıların ve Levantenlerin kurduğu kulüplerde üyelik başvurusunda konulan katı kuralların yumuşadığı ve bu haliyle de Batı kökenli olmayan yerli azınlık guruplarının üst tabakalarına mensup kişilerin de üyeliğe kabul edilmeye başlandığı görülmektedir.

19. yüzyılın ikinci yarısında bu gelişmenin daha da belirginleştiği, azınlıkların oluşturduğu kulüpler etnik kökene bağlı özelliklerini korurken, sosyal kulüplerin en itibarlısı sayılan kitaplarda Avrupa Kulübü, Gazino (Casino), 'Cercle Européen' ya da Frenk Gazinosu gibi adlarla anılan kulübün daha çok belli bir sosyal statü ve sınıf kulübü haline geldiği anlaşılmaktadır. Gazino ilk kuruluş dönemlerinde İzmir'de Frenklerin ve daha sonraki yıllarda zaman zaman onlara katılan azınlıkların bir sosyal buluşma alanı, bir kültür merkeziydi. Gazinolar yüzyıl ortalarında da balolar ve sosyal olaylar yönünden yoğun olmakla birlikte, üyelerine kültürel açıdan da hizmet götürülmesi amacıyla büyük bir kütüphane salonuna ve okuma odasına sahip olduğu bilinmektedir.

İzmir'de özellikle yabancıların, Levantenlerin ve diğer Hristiyan unsurların üye oldukları kulüpler, kentin bu gruplara ilişkin sosyal yaşamında önemli birer canlılık odağı olmuşlardır. Çeşitli toplantı ve katılımların zaman zaman düzenlenen balo, konser, tiyatro ve benzeri etkinliklerin dışında, kulüplerin 20. yüzyıl başlarına kadar zaman zaman çeşitli yerlere geziler düzenlemeleri sıklıkla görülmekteydi.

(Koyu Gri) Kulüpler: 1- Avrupa Kulübü-gazino 2- Tüccar Kulübü 3- Yeni Avcılar Kulübü
4- Avcılar Kulübü 5- Sporting Kulüp 6- Yeni Kulüp 7- Rum Kulübü
(Açık Gri) Tiyatrolar: A- Alhamra Birahane ve Tiyatrosu B- Paris kahvehanesi ve tiyatrosu
C- Rıhtım Tiyatrosu D- Luka Tiyatrosu E- Türk Tiyatrosu F- Concert America Tiyatrosu
Not: Ermeni ve Musevi toplumlarının tiyatro ve sosyal kulüpleri kendi mahalleleri içindedir.

Kaynak: Rauf Beyru, İzmir'de Yaşam, 2000

Harita 5.1. 19. yy sonunda İzmir'lilerin Yaşamında Kent Merkezinde Bulunan
Sosyal Kulüpler ve Tiyatrolar

5.3. 19. Yüzyılda İzmir'de Kültür ve Sanat Etkinlikleri

19. yüzyılın başlarında kozmopolit bir nüfus yapısına sahip olan İzmir kentinde, batı ülkelerinden gelerek buraya yerleşmiş bulunan Levantenlerden ve yine çeşitli amaçlarla kenti ziyaret ederek belirli süreler için burada kalan Avrupalılardan oluşan hayli kalabalık bir grup yer almaktadır. Bu gruba mensup kişilerin giyimleri bir dereceye kadar yaşam biçimleriyle batı kültüründen çokça esinlendikleri söylenebilir. Yüzyıl sonlarına doğru ise kentin azınlık gruplarının, özellikle Rumların ve Ermenilerin bunlara benzemeye özen gösterdikleri görülmektedir. Ancak pek çok gezginin kitaplarında ve notlarında, İzmir'deki Levanten ve onları izleyen diğer grupların yaşam biçimlerinde görülen batılılaşma eğiliminin daha çok şekle yönelik

olduğu, kentin bu anlamda sanat ve kültür yönünden ulaştığı düzeyin övünülecek bir düzeye ulaşamadığı anlatılmaktadır.

Eğlence hayatının ve modanın hemen benimsenmesine karşın, sanat ve edebiyat akımlarının İzmir kentine pek yansımadığı fakat pek çok gezginin gezi izlenimlerinde belirttiği gibi, aslında varlığının ve gelişmesinin nedeni tümüyle ticarete dayanan, bunun sonucu olarak da davranış ve düşünceleri ticari yarar amacı etrafında dönen İzmir Frenk toplumunun, kültürel alanında da eğitilmesi ve geliştirilmesi yolunda girişimler yapılmıştır.

1821 yılında kentte özel kişiler tarafından, kar amaçlı da olsa edebiyat salonu açılmıştır. 1826 yılında ise, Fransız konsolosunun girişimiyle, kentte bilim ve sanat alanında faaliyet gösterecek bir akademinin kurulduğu görülmektedir.

Levanten ailelerin üst düzey grubunda, müzik eğitimine önem verildiği, ressam M. Compas'ın Paris'ten İzmir'e gelmiş olduğu, kış aylarında İngilizce, Fransızca, İtalyanca dillerinde kaligrafi ve aritmetik derslerinin verildiği bilinmektedir.

20. yüzyıl başlarında İzmir'de bulunan, mimar, ressam, heykeltıraş gibi güzel sanatlara mensup onbeş kişinin aralarında toplanarak kentte Güzel Sanatlar Kulübü kurma girişiminde bulunmuşlardır.

İzmir'de 19. yüzyılın sonlarında kamuya her zaman açık, iyi düzenlenmiş bir müze ve benzeri bir kuruluşun varolmadığı anlaşılmaktadır. Bazı tarihi eserlerin, heykellerin kışlada bulunan bir odada muhafaza edildiği sanılmaktadır. Ancak bunları halkın her zaman ziyaret edebileceği müzeler olarak göremiyoruz. Yine kentteki Rum Evanjelik Okulunun bünyesinde, epey zengin bir kütüphanenin yanı sıra bir de Arkeoloji müzesinin varlığı bilinmektedir. Verilen bilgilere göre burada çeşitli dönemlere ait 145 el yazması eserden başka mermerden yapılı 500'den fazla heykel, rölyef ve benzeri yapıtlarla 1500 parçayı aşkın seramik koleksiyonunun saklandığı açıklanmıştır.

1870’li yıllarda kentte on kadar kitapçı olduğu bunlardan beşinin Rumca, ikisinin Ermenice, ikisinin Fransızca, birinin de Almanca kitaplar bulundurduğu bilinmektedir.

1900 yılına ait İzmir Ticaret Rehberinde adları verilen kitapçı sayısı 16’dır. Bunlardan üçü Türk biri Musevi diğerleri de Rum ve Musevilerden oluşmaktadır.

20. yüzyıl başında bazı yazarlara göre, İzmir’de bulunan halka açık kütüphanelerden en özenlisi Evanjelik Okuluna ait olanıdır. Bu kütüphanede, 1900 yılına ait kent rehberinde, çeşitli konularda 15.000’in üzerinde kitap ve dergi bulunduğu anlatılmaktadır. (Rauf Beyru, s. 291)

Kentin Türk nüfusuna hitap eden kültür ve sanat etkinliklerine ilişkin duyurulara 19. yüzyıl sonları 20. yüzyıl başlarında rastlanabilmektedir. 1901 yılında ‘Kütüphane-i Osmani’ başlıklı bir gazete ilanında Göztepe tramvay caddesi üzerinde bu isimle bir kütüphane kurulmuş olduğu bildirilmektedir. İlanda, o anda kütüphanede mevcut kitap sayısı 200 cilt iken 1.000 cilt kitabın daha alınacağı anlatılmaktadır. Fakat çeşitli mali, idari ve sosyal güçlükler nedeniyle kütüphane kapanmak zorunda kalmıştır (Nezihi, s.13).

5.4. İzmir’de Ekonomik ve Mali Yapı : Göçün Getirdikleri

1990’lı yıllarda hızlanan ve tüm Dünya ülkelerini etkileyen değişim Dünya düzeni, özellikle birçok gelişmekte olan ülkenin yeniden yapılanma süreçlerinde yerini almıştır. Uluslararasılaşma da denilen küreselleşme ulus devlet sınırlarının zorlandığı ve ulus devlet ideolojisinin tartışılmasına yol açtığı bir kavramdır. Küreselleşme olgusu, merkezîyetçi ve buna bağlı olarak müdahaleci bir formda hareket eden ulus devletlerin bu anlamda gücünü yumuşatmış ve yeni bir uluslararası ilişkiler sistemi ortaya çıkmıştır. Bu sistemde ulus devlet sınırları aşılmakta bölge ve kentler ön plana çıkmaktadır. Bunun gelecekte bölge veya kent devletlerinin oluşumuna ortam hazırlayacağını ileri sürenler olduğu gibi, bölge ve kent düzeyinde

ekonomik gelişmenin getireceği olumlu dinamizmin tüm ülke ekonomisine ve refah seviyesine etkileri olacağını ileri sürenler de bulunmaktadır.

Mevcut durumlar bölge ve kentlerin özellikle Türkiye'nin kendine özgü koşulları dikkate alınarak dengeli bir gelişime ihtiyacı olduğunu göstermektedir. Ülkemizde ekonomik, sosyal refah ve güvenlik vb. nedenleri ile Doğu'dan Batı'ya doğru bir göç söz konusudur. Göçün getirdiği en büyük maliyet kentsel kamu hizmetlerinin aksaması, yetersiz hale gelmesidir. Bunun yanında kent işsizlik oranının artması, gelir dağılımının bozulması ve marjinal kayıtsız işlerin artarak kayıt dışı ekonominin güçlenmesidir. Ekonomik ve sosyal yapı kadar kentin kültürel ve tarihi dokusu da bu göçlerden büyük oranda incinmekte ve dejenere olmaktadır.

Göçün meydana getirdiği dengesizliklerin yanında, bölgesel fark ve potansiyellerin ön plana çıktığı bir sanayileşme ve gelişme yapısı ortaya çıkmaktadır. Bu süreçler Türkiye'de metropoliten alanlar çevresinde yoğunlaşan bölgesel kutuplaşmalara hız vermiştir. Bölge metropollerinin gelişme dinamiğine bağlı olarak bazı bölgelerin diğerlerinin önüne geçtiği görülmektedir.

Başlangıçtaki tarımsal üretim ve ihracat avantajlarına rağmen Ege Bölgesi zaman zaman duraklama dönemleri geçirmiş ve sahip olduğu avantajların sanayinin gelişiminde kullanamamıştır. Ancak Bölge ülkenin sanayileşmesinde önemli bir yere sahip olabilecek düzeyde bir potansiyele sahiptir.

İzmir'in içinde bulunduğu Ege Bölgesi'nin sosyo-ekonomik yapısı, başta sanayi, ticaret ve turizm olmak üzere, ekonomisi hızlı bir şekilde gelişen bir durumdadır. Özellikle bölgenin tarım ve tarıma dayalı sanayilerde son derece ileri bir düzeyde ihtisaslaştığı gözlenmekte ve hala Türkiye'nin gıda ambarı niteliğini korumaktadır.

Ege Bölgesi dışa açık bir bölge olarak da dikkati çekmektedir. Organize Sanayi birlikleri, uluslararası fuar, serbest bölgeler, ihracatçı birlikleri ve meslek odaları ve girişimcileri ile bölge dışa açılmış bir bölge özelliğindedir.

Ancak Ege Bölgesi gelişmiş bölgeler içinde sayıldığı ve görüldüğü için, hükümetlerce çoğu zaman ihmal edilmiş ve bölgenin gelişimine paralel, enerji, yol, havaalanı, liman v.b. gibi alt-yapı ihtiyaçları giderek artmıştır. Oysa altyapı sorunu çözümlenmiş bir İzmir ve bütününde Ege Bölgesi çok önemli bir güç olarak ortaya çıkacaktır. Çünkü girişimcilerin daha fazla yatırım yapmaları ve yabancı sermayenin çekilebilmesi için kısaca, daha fazla üretim, istihdam, ihracat ve gelir için enerji, liman, yol gibi alt-yapı yatırımlarının yapılması gerekmektedir.

Ege Bölgesi'nin Milli Gelire katkısı % 17'dir. Özellikle tarım üretiminin yüksek bir katma değere sahip olması, tarım sektörü % 20 pay almaktadır.

Bölgenin sanayiye katkısı % 25, ticarete % 21, ulaştırma payı % 17'dir.

İzmir gerek nüfus ve gerekse GSYİH'daki payı, gelişme hızı ve sanayi malı üreten firma sayısı bakımından İzmir bölgenin olduğu kadar Türkiye'nin de önemli illerinden biridir.

5.4.1. Sanayi

İlin sanayi sektörü ağırlıklı olarak özel girişimciliğe dayanmaktadır. Tarımın gelişmişliğine bağlı olarak tarıma dayalı sanayi kolları gelişmiş ve ihracata kanalize olmuştur. Bu kapsamda tekstil, konfeksiyon, gıda, içki, bira, tütün yan sanayi önemli iş kollarıdır. (İzmir-İl Yıllığı 1994 s. 240) Ayrıca demir-çelik petro-kimya, otomotiv, çimento, ayakkabı, gübre, tarım, alet makineleri, seramik sanayi, iç ve dış pazara yönelik olarak gelişmiştir. 1996 Devlet Planlama Teşkilatı Sanayi Bakanlığı'nın önerisiyle, Ege Bölgesi ve bölgeye yakın bazı alanlarda 17 organize sanayi bölgesi kurulmasına izin vererek, İzmir başta olmak üzere, Batı Anadolu'da önemli yatırım imkanları sağlamıştı. (Son On Yılda Ege Bölgesi'ndeki Ticaret ve Endüstriyel Gelişmeler Raporu. 1997, s. 2).

5.4.2. Tarım

Ege Bölgesi iklimsel özellikleri ve bereketli toprağı nedeniyle Türkiye'nin en verimli bölgelerinden biridir. Ülkenin en zengin tarımsal bölgesi ve buna bağlı olarak önemli gıda sanayi üreten bölgedir. Türkiye'nin tarım ürünlerinin % 15'i yetiştirilmektedir.

İzmir'de birim alana gübre, ilaç gibi girdilerin yoğun olarak kullanılmaları suretiyle "ekstansif" tarım yapıldığı söylenebilir. Hububat başta olmak üzere, tütün, pamuk, zeytin, üzüm, meyve ve sebze önemli ürünler arasındadır.

Tarım sektörü sanayi sektörüne ham ve yarı mamul maddeler sağlayarak sanayiye geliştirirken, sanayi de tarım sektörü için gerekli olan makine, ekipman ve kimyasal gübre sağlamaktadır.

Besi ve süt sığırcılığı, koyun ve keçi yetiştiriciliğı, tavukçuluk önemli hayvansal faaliyetlerdir.

Kıyı kenti olması nedeniyle, su ürünleri üretimi de İzmir için önem arz etmektedir.

5.4.3. Ticaret

Çok önemli uygarlıkların yaşadığı bölgede, ticaret en gelişmiş ve önemli sektördür. Çünkü yaşanmış her uygarlık, bölgenin kültürel gelişiminin yanı sıra ticari gelişimine de zenginlikler getirmiştir.

Büyük bir liman, serbest bölge, Uluslararası Fuar, Organize Sanayi Bölgeleri'nin bulunmasının yanı sıra, ihracatçı birlikleri, Ticaret Odaları, Sanayi Odası ve Ticaret Borsaları gibi önemli kuruluşların bulunması ithalat ve ihracatın da gelişmesine yol açmıştır. İzmir gümrüklerinden yapılan ihracatın bölgedeki payı % 94, ithalatı ise %

95'dir. Görüldüğü gibi İzmir bölgenin en önemli dış merkezlerinden biridir (Ege Bölgesi İhracat-İthalat Yıllığı, İzmir, İTO, s.4).

5.4.4. Turizm

Ege Bölgesi çok önemli bir turizm potansiyeline sahiptir. 1995 yılı itibariyle bölgedeki Turizm Yatırım Bölgeleri dikkate alındığında diğer bölgelere göre dikkat çekici bir üstünlük taşımaktadır. Özellikle 1900'lı yıllar turistik tesis ve işletmeler açısından önemli gelişmeler göstermiştir. Ülkedeki turizm yatırım belgeli tesislerin % 39.7'i yatak sayısına göre de % 41'i bölgede yer almaktadır.

5.5. Göç Olgusunun İzmir'e Getirdikleri

İzmir göç olgusu ile 1950'lerde tanışmıştır. Bu yıllar aynı zamanda kentin gelişim sürecinde olduğu yıllardır. Bu gelişim dinamiğinin göç olgusu ile birlikte yürümesi ise birçok kentte olduğu gibi İzmir'i de olumsuz etkilemiştir. Kentin nüfusu yıllar itibariyle hızla artmış ve Türkiye'nin yıllık nüfus artış hızı % 2.1 iken, İzmir'deki nüfus artış hızı % 3 gibi çok büyük bir orana ulaşmıştır. 1990 yılı istatistiklerine göre İzmir'in aldığı net göç % 6.4'tür. İzmir'deki nüfus artışına ve göç hareketlerine baktığımızda, İzmir nüfusunun doğumlarla değil, gelen göçlerle arttığını söyleyebiliriz. Özellikle İzmir İl merkezi yoğun bir şekilde göç almaktadır.

Gecekonduların merkezde değil, sadece kent çevresinde yer aldığı en tipik ilimiz İzmir'dir. Kentin merkezi Konak'tan başlamak üzere gelişmesi ve önceki dönemlerde Banliyö durumundaki Bornova, Karşıyaka gibi çevre yerleşimleriyle birleşmesi sonucunda gecekondu merkezle çevre yerleşimlerinin arasında kalmıştır. Daha çok alt-gelir gruplarının yaşadığı bu yerler 1960'lı yıllarda belediye statüsü kazanarak hizmet farklılıklarına yol açmışlardır (Karaman., Kaya., Yerel Gündem 21).

Yerel Gündem 21 kapsamında İzmir bütününde yapılan ankette "İzmir'e Geliş Nedeni" olarak ilk sırada % 64.9 ile iş bulmak cevabı alınmıştır. Bunu sırasıyla %

23.8 eğitim, % 20.9 kent hizmetleri, % 20.3 sağlık izlemektedir. Ekonomik nedenlerle yapılan göçün yoğun bir şekilde Güneydoğu ve Doğu Anadolu'dan yapıldığı % 35 anketle ortaya çıkmıştır (İzmir Yerel Gündem 21, 1998 s. 106).

Türkiye'nin üçüncü büyük kenti olan İzmir özellikle iklim koşullarının getirdiği kolaylık ve rahat yaşanabilirliği eğitim, sağlık ve ticaretin gelişmiş olmasının getirdiği iş imkanları ile göç edecek insanların yüksek oranda tercih ettiği bir kent kimliğindedir. Bu nedenle son on yıldır Güney Doğu ve Doğu Anadolu Bölgesinde terörün zorlaştırdığı gündelik yaşam ve buna bağlı olarak ortaya çıkan güvenlik, eğitim, sağlık ve gelir sorunu bu bölgedeki insanların yoğun olarak göç etmelerine yol açarken yukarıdaki nedenlerden dolayı da İzmir büyük oranda göç almaktadır.

Göç ile kente gelen ailelerin büyük çoğunluğu ortalama hane halkı sayısının üzerinde nüfusa sahiptir. Ekonomik güç ve eğitim eksikliği nedeniyle bu aileler çocuklarına sahip çıkamamaktadırlar. Bu durumda eğitimsiz, suça eğilimli ve sağlıksız bir nesil ortaya çıkmaktadır. Son yıllarda özellikle İzmir merkezinde artan sokak çocukları bu tip ailelerden gelen çocuklardır.

İzmir ilinin sokaklarında rastladığımız, sokakta çalışan çocuklar grubu kentin işlek caddelerinde sakız, mendil satarak kırmızı ışıktaki araba camı silerek, tartı aleti kullanarak, su, midye satarak, ayakkabı boyayarak veya çöplerden kutu, plastik vs toplayarak uygun olmayan sağlık koşullarında sıcakla-soğukta uzun saatler sokaklarda çalışarak aile bütçesine katkıda bulunurlar. Bu çocukların ortak özellikleri olarak ise; bir çocuğun okuma-yazma dahi bilmemeleri, kalabalık hane çocukları olmaları, annelerinin çalışmadığı, bazılarının babalarının da ara işlerde çalıştığı ya da işsiz oldukları sayılabilir.

Bu çocukların okula gidiyor olsalar da hem çalışıp, hem de eğitimlerini sürdürmeleri çok zordur. Aileleriyle ilişkileri sürmekte olan bu çocukların ilişkilerinin devamı da tehlikededir. Sokağın özgürlüğünü tanıyan, kısa yoldan küçük yaşta para kazanmanın tadına varan çocuk, sokağın başıboş tehlikeli ortamı karşısında yol göstericisiz kalmaktadır.

Köy kültüründe, sıkı ilişkiler ağı içindeki çocuk, erken yaşta çalışmaya başlamış olsa bile, toplumdaki geleneksel beraberlikler yüzünden sevgi ve denetimden uzak kalmamaktadır. Yüz yüze ilişkilerin giderek azaldığı kentteki çocuk ise, ailenin ekonomik sorunlarından çalışma yaşamı içinde, yerini alınca denetimsiz ve sevgisiz bir ortamda kalmaktadır. Kırdaki ekonomik sorunlarının kentte de artan ölçüde devam etmesine, boyutları değişen sosyal sorunların da eklenmesi, kültürel farklılıkların beraber yaşamayı değil, ayrışmayı getirmekte oluşu tüm bunların etkileri en fazla çocuğa yansyarak, çocuğun kendi özelliklerini taşıyan çocuk grupları ile kentin sokaklarında, gruplar oluşturmaya neden olur. Çocuk için geçerli olan bu grubun içindeki kurallardır.

5.6. Yöntem Sınaması

5.6.1. Yer Seçimi (İzmir İli Örnekköy İlçesi)

Yöntemin, yöntem ölçütleri açısından değerlendirilebilmesi için, İzmir Örnekköy semtinde bir araştırma düzenlenmiştir. Söz konusu yer seçimine esas olan temel gerekçe Örnekköy'ün kırdan İzmir'e gelen nüfusu barındıran en eski yerleşmelerden biri olmasıdır. Dolayısıyla bireylerin kente uyumunun saptanmasında farklı zaman noktalarını vermesidir.

İzmir'in kuzeybatısında, Karşıyaka'nın kuzeyinde Çanakkale yolu üzerinde yer alan Örnekköy Doğusundan Soğukkuyu, kuzeyinden Gümüşpala, kuzeyinden Yamanlar Dağı, kuzeybatısından Cumhuriyet Mahallesi, batısından Çiğli ve güneyinden Naldöken Mahallesi ile çevrilidir.

Çalışmada Örnekköy'ün 1980'lerde kuzeye doğru yoğunlaşan şu anda orta kısmında kalan mahalleleri ele alınarak anket çalışmaları yapılmıştır.

5.6.1.1. İzmir İli Örnekköy İlçesi Tarihçesi

Örnekköy, merkez belediyesi sınırlarına çok yakın olan ve hizmetlerini bu belediye tarafından karşılayan tarımsal köy karakteri ile gelişimini sürdürmüştür. Özellikle 1945'ten sonra kırsal karakterini tamamen kaybetmiş ve çoğunlukla işçi sınıfının oturduğu yer olarak Karşıyaka ile birleşmiştir. Bu yerleşmenin 1945 yılında henüz bir köy karakteri gösteren nüfusunun bu tarihten sonraki artışı, şehre katılma temposunu yansıtmıştır. 1955'lerde ise artış daha da hızlanmıştır. Nüfusun büyük bir kısmını İç ve Orta Anadolu'dan gelenler oluşturmuştur. Dış göçler için bu alanı cazip kılan noktaları şöyle sıralayabiliriz.

- 1- Yerleşmenin merkeze yakın oluşu,
- 2- Bu dönemde arsaların taksitle satışa sunulması,
- 3- Çalışmak için.

Örnekköy kuzey aksına doğru yayılmaya başlamış ve düzensiz olarak gelişmesini sürdürmüştür. Bunun yanı sıra, aşırı talep nedeniyle arsa fiyatları giderek artış göstermiş, bunu karşılayamayan çevreler kaçak yapılaşma faaliyetine girişmişlerdir.

5.6.1.2. Örnekköy'ün Fiziksel Özellikleri

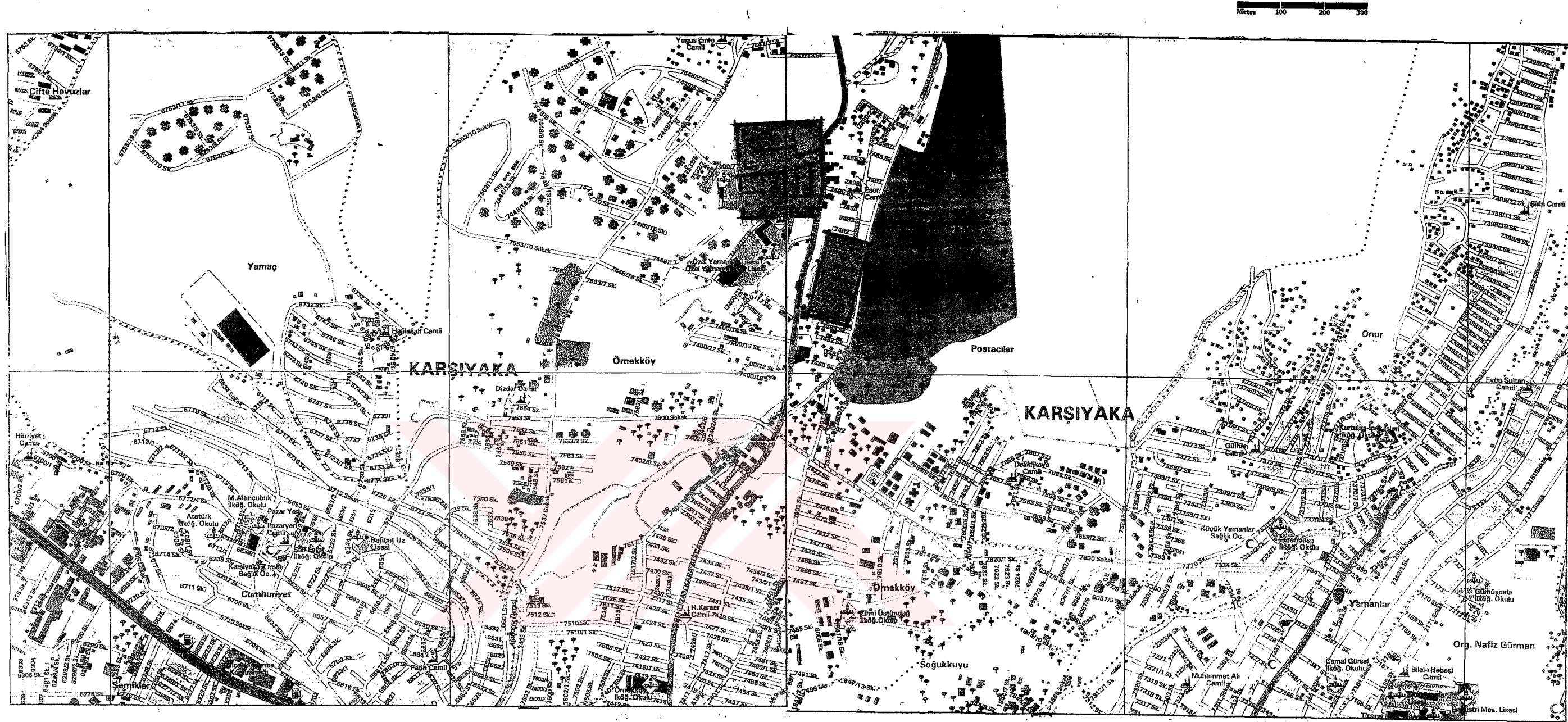
Örnekköy mahallesinde topoğrafya oldukça düz bir yapıdadır. Merkez ve çevresinde sık bir konut dokusu göze çarpar. Yerleşme kuzey aksında gelişmeye devam etmekte ve bu kesim yoğun bir yapılaşma hareketine maruz kalmaktadır. Konutların üzerinde yeni bir kat çıkma faaliyetini yansıtan yarım kalmış inşaatlar, yerleşmenin simgesi haline gelmiştir. Konutlar genellikle betonarmedir. 3 katı pek geçmezler. Bahçeli ve bitişik nizamda yapılmış konutlar, dağınık olarak mekana yayılmışlardır. Düzenli bir yapı adası oluşumu gözlenmemekte ve bu adaların içlerinde boş parseller önemli yer tutmaktadır. Bu parseller ya otopark olarak ya da çocuk oyun alanı olarak kullanılmaktadır.

5.6.1.3. Örnekköy'ün Sosyo-Ekonomik Özellikleri

Örnekköy'ün sosyal yapısındaki çeşitlilik dış göçlerin çokluğundan kaynaklanmaktadır. Çoğunlukla, çalışma ya da mülk edinme gibi nedenlerle buraya göçenlerin, göç sonucu karşılaştıkları güçlükler öncelikle “işsizlik” ve “konut” dur. Göç sonucu iş bulmak amacı ile buraya gelen insanlar mesleki eğitim görmemiş kişilerdir. Göçlerin vasıfsız işçi niteliğini taşıması yerleşmede işsizliğin giderek arttığını göstermektedir.

Örnekköy'de günümüzde, aile reislerinin büyük bir bölümü sanayi işçisi olarak çalışmaktadır. Bu bireylerin genellikle teknik eğitim görmemiş kişilerden oluşması, bunların beden işçisi olarak çalışmalarını zorunlu kılmıştır.

■ Çalışma Alanları

Harita 5. 4. İzmir İli Örnekköy İlçesi Çalışma Kapsamında
Değerlendirilen Mahalleler Planı

Fotoğraf 5. 1. Örnekköy İlçesi, Hayri Özmeriç İlköğretim Okulu ve 7400/7 Sokaktan Konutlara Genel Bakış

Fotoğraf 5. 2. Örnekköy Başpehlivan Kara Ali Caddesinden Konutlara Genel Bakış

Fotoğraf 5. 3. Örnekköy 7400/6 Sokaktan Genel Görünüş

5.6.3. Yer Seçimi (İzmir İli Mavişehir Toplu Konutları)

5.6.3.1. Toplu Konutların Tercih Edilme Nedenleri

İnsanların yaşayabilecekleri konut seçimini yaparken değerlendirme yaptıkları birçok faktör vardır. Konutun hem kişinin aile ortamı içerisinde sosyalleşme sürecini gerçekleştirdiği yer olarak, hem de ailenin toplumsal ilişkilerinin sürekli olarak yeniden üretildiği yer olarak sosyolojik önemi vardır.

Konut seçimi, kullanıcının fikirlerinin, gereksinmelerinin, alışkanlıklarının bir yansıması olduğundan, insanların beklentilerini ve tatmin olma duygusunu doğrudan etkilemektedir. Konutun taşınması gereken özelliklerin mükemmel olması, konutun içinde bulunduğu fiziksel çevrenin uygun koşullarda sağlanmış olması durumunda yeterli değildir.

“İnsanın varlığının temel amacı ve gereksinmesi çevresiyle bütünleşmek ve toplumla iletişim içinde olmaktır... Çevre kişinin fizyolojik ve psikolojik gereksinmelerinden kaynaklanan amaçlarını gerçekleştirmesine olanak yarattığı oranda bireyde tatmin sağlar” (Dülgeroğlu, 1996, s. 123).

Toplu konut tercihinin nedeni, hem sosyal çevre (çocukların sosyal ve ekonomik olarak benzer ailelerin çocukları ile arkadaşlık yapması vb.), hem de evin fiziki yapısının sağladığı (sıcak su, merkezi ısıtma, modern mutfak, vb.) ve alt yapı olanaklarının, fiziki çevrenin düzenli olmasıdır.

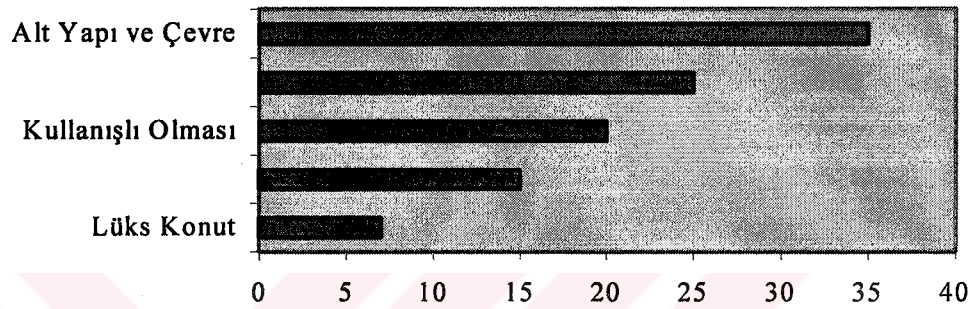
Yapılan diğer araştırmalarda da çevre koşullarının konut seçiminde birinci etken olduğu bilinmektedir.

Uydu kent tercihi yapanlar ağırlıkla çevre uygunluğuna (% 34.3) ve sonra sırasıyla evin kullanışlılığı (% 25.8) ve konutun fiziki yapısına (% 20) önem vermektedir (Ayata, 1996, s. 34).

5.6.3.2. Emlak Bankası Toplu Konutlarının Tercih Edilme Nedenleri

Yapılan anket sonuçlarına göre, Emlak Bankası konutlarının tercih edilme nedenlerinin başında altyapı ve çevre faktörü yer almakta, bunu, ikinci sırada güvenli ve huzurlu bir ortam olması, üçüncü sırada ise yapıların kullanışlı olması izlemektedir (TEB-e, 1993, s. 25).

Emlak Bankası Konutlarının Tercih Nedenleri

Grafik 5. 1

Yerleşim alanlarının planlaması sırasında farklı yapıda ve farklı kültürel, sosyal değerleri taşıyan ailelerin taleplerini karşılayabilmek için değişik m² lerde ve plan tipinde konutlar yapılmaktadır. Aynı yerleşim alanı içerisinde yaşlı, öğrenci, bekar veya çok çocuklu ailelerin bir arada yaşayabilmesi amaçlanmaktadır.

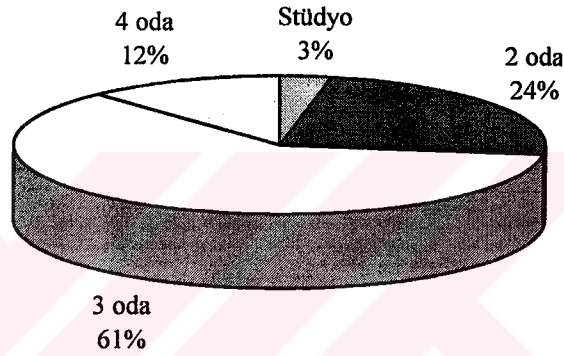
Konut alırken genellikle alçak katlar tercih edilmektedir. Çok katlı bloklarda yaşamak sosyal, kültürel etkileşimi kısıtlamakta ve sosyal izolasyona neden olarak insanları toplumsal ilişkilerden koparmaktadır. Günümüzün ekonomik koşulları ve inşaat maliyetleri toplu konut uygulamalarında imar planlarında belirtilen yoğunlukların tümüyle kullanılmasına neden olmaktadır. İnsanların doğaya toprağa daha yakın olmak için alçak katlarda yaşamak istemelerine rağmen toplu konut uygulamaları yüksek katlı birçok bloktan oluşmaktadır.

Sosyo-ekonomik farklılıkları tercih edilen konut büyüklüklerine yansıtmaktadır. Kişilerin gelir seviyesi, aile fertlerinin sayısı ve kültürel değerleri gereksinim

duyulan konut büyüklüklerini belirlemektedir. 3 odalı konutlar çoğunlukla tercih edilmektedir. Konutların prim yapmasından yararlanmak isteyenler ise 1 veya 2 odalı konutları tercih etmektedir.

1 odalı konutlar bekarlar veya çocukları evden ayrılmış yaşlılar tarafından tercih edilmektedir. Günümüzde konutların satış fiyatlarının ve kira değerlerinin yüksekliği 1 odalı dairelerin öğrenciler tarafından kullanılmasını engellemektedir.

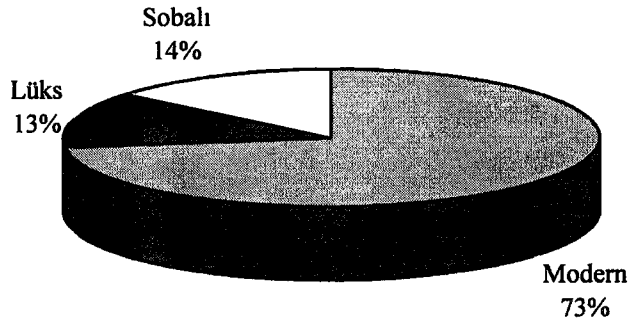
Konutlarda Tercih Edilen Oda Sayısı

Grafik 5. 2

Emlak Bankası son 15 yıldan günümüze kadar lüks konut niteliklerine girebilen toplu konutlar yapmıştır. Mahal listeleri ile belirlenen beyaz eşya, tüm projelerde yer almaya başlamıştır. Emlak Bankası'nın yaptığı toplu konut projelerinden bilgi almak isteyen kişiler arasında yapılan anket çalışmaları fonksiyonel, sağlık koşullarına uygun, güvenli ve kolay yaşanabilen konutların tercih edildiğini göstermiştir. Lüks konut tanımına girebilecek nitelikler bankanın yaptığı konut projelerinden talep edilmemektedir.

Tercih Edilen Konut Nitelikleri

Grafik 5. 3

Mavişehir I. ve II. etap konutları merkezi sistem kalorifer ile ısıtılmaktadır. Proje kullanılan malzemeler ve işçilik kalitesi ile modern konut niteliklerine uymaktadır. Her iki etap projede de mahal listelerinde mutfaklarda beyaz eşya vardır. Yapılan anket çalışmalarında kullanıcılar tarafından beyaz eşya istenmediği görülmektedir. Kullanılan beyaz eşya konut maliyetlerinin dolayısıyla satış fiyatlarının yükselmesine neden olmaktadır ve çoğunluk tarafından yeterli bulunmayarak değiştirilmek istenmektedir.

5.6.3.3. Mavişehir Toplu Konutları Mimari Özellikleri

Mavişehir toplu konut projesi zaman içerisinde 17.000 konutluk yerleşim alanının ilk etabı olarak planlanmıştır. Denize cepheli 260.000 m² lik 2 adet yapı adasında projelendirilmiştir. Yerleşim alanındaki tüm konutlar için 164.380 m² arsa alanı üzerinde 472.230.59 m² inşaat alanı kullanılmıştır. Düzenlenen yeşil alanı 85.600 m² dir. Konutların yapımına Aralık 1992 de başlanmış. Temmuz 1995 de tamamlanarak sahiplerine teslim edilmeye başlanmıştır.

2784 apartman dairesi ile 88 tripleks villa olmak üzere 2872 konutluk bir yerleşim alanıdır. 3 adet 16 katlı, 10 adet 18 katlı, 7 adet 19 katlı 20 adet blok ve 88 villa yapılmıştır. Apartman dairelerinin 341 adedi 1 odalı, 341 adedi 2 odalı, 1420 adedi 3 odalı, 682 adedi 4 odalıdır. Villaların oda sayısı da 4'tür.

Proje kapsamında yer alan 2812 konutun oda sayısına göre m² büyüklükleri şöyledir.

Tablo 5. 2. Mavişehir I. Etap Konut Büyüklükleri

	Net Alanlar (m ²)	Brüt Alanlar (m ²)
4 Odalı Konutlar	129.08 – 149.47	170.85 – 176.21
3 Odalı Konutlar	124.03 – 125.47	152.00 – 148.46
2 Odalı Konutlar	97.22	115.38
1 Odalı Konutlar	57.61	69.58
Villalar	145.16	231.90

Mavişehir I olarak adlandırılan bu etapta tüm peyzaj ve çevre düzenlemeleri, ada içi yollar, yaya, taşıt, bisiklet yolları, çocuk oyun alanları, yağmur suyu ve kanalizasyon tesisatı, elektrik, telefon, temiz su, doğal gaz, kablo TV, gibi teknik altyapı gerektiren imalatları yapılmış ve tamamlanmıştır.

Mavişehir II olarak adlandırılan etap, Mavişehir'in I. etabın devamı niteliğindedir. Proje kapsamında 4 adet konut adası vardır. Bu adaların toplam inşaat alan büyüklüğü 512.803.97 m² dir. Toplam 109 adet apartmanda bulunan 3.446 adet konuttan oluşmaktadır. Bloklar 7 ile 22 kat arasında değişen yüksekliklerdedir. Konutların 583 adedi 4 odalı, 1973 adedi 3 odalı, 466 adedi 2 odalı, 424 adedi 1 odalıdır. Konut adalarının ikisinde günlük ticaret ihtiyacını karşılamak amacıyla, 20 blok altında projelendirilmiş 40 adet dükkan vardır. Proje kapsamında 2448 konut 1997 yılı Temmuz ayında tamamlanmıştır.

Mavişehir II. etap olarak adlandırılan bu inşaatların kapsamında, bahçeli dubleks daireler yerine apartman içi dubleks daireler vardır. Mavişehir I. etaptan farklı; kat planları ve cephe çok hareketlidir: Cepheye çıkma ve çekmeler ile dinamizm kazandırılmaya çalışılmıştır.

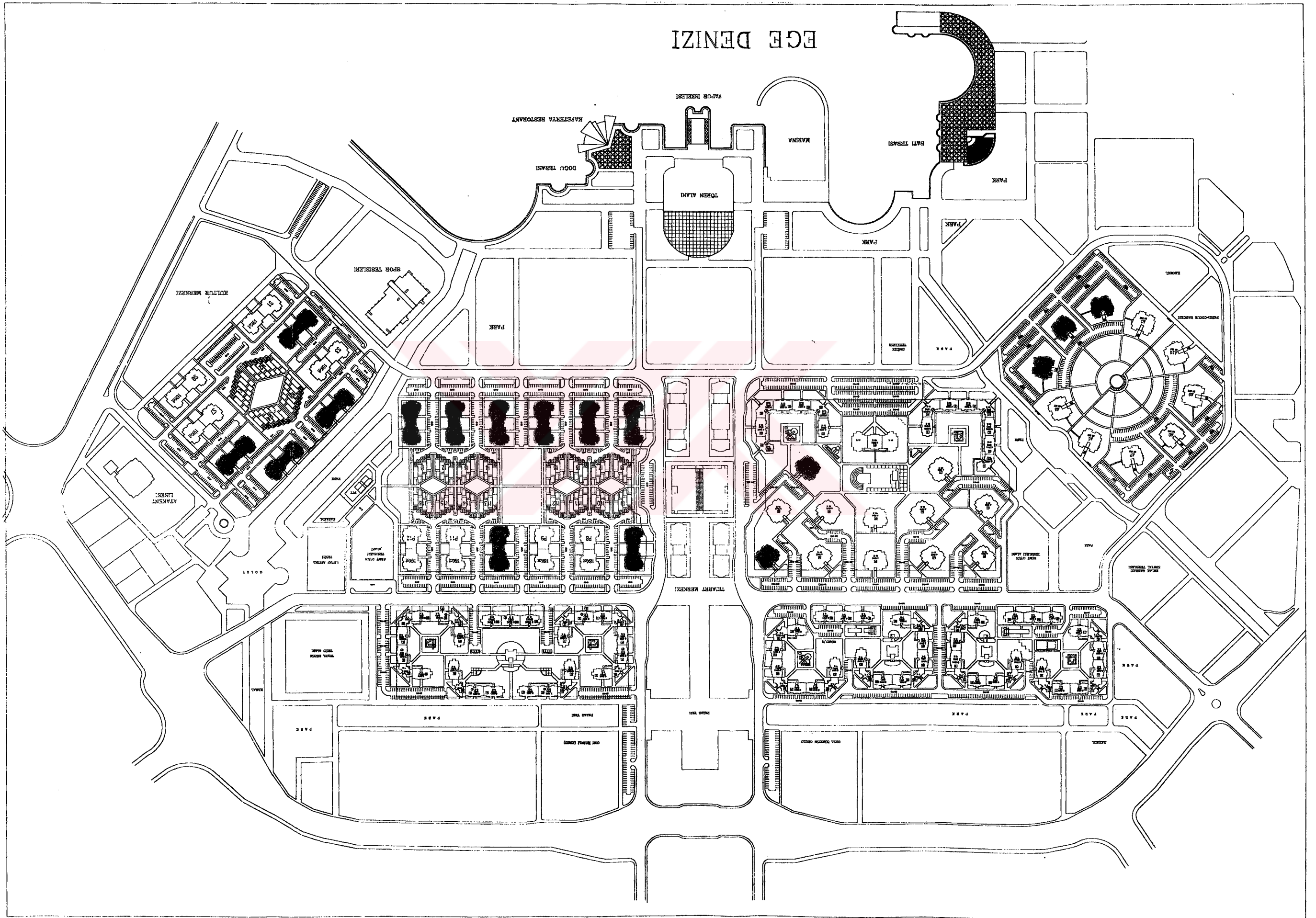
Proje kapsamında yer alan 2448 konutun oda sayısına göre m² büyüklükleri şöyledir.

Tablo 5. 3. Mavişehir II. Etap Konut Büyüklükleri

	Net Alanlar (m ²)	Brüt Alanlar (m ²)
4 Odalı Konutlar	144.19 – 148.37	173.12 – 184.25
3 Odalı Konutlar	131.27 – 149.72	157.27 – 183.74
2 Odalı Konutlar	102.00 – 124.20	112.32 – 149.84
1 Odalı Konutlar	56.19 – 73.07	73.54 – 97.12
Villalar	114.84 – 148.74	138.35 – 195.00

Proje kapsamında 2 adada yapımı tamamlanan; 38 adet blokta yer alan 2448 konutun satışları 1996 yılından itibaren devam etmektedir.

Harita 5.5. İzmir İli Karşıyaka İlçesi Çalışma Kapsamında
Değerlendirilen Mavisehir Tonlu Konutları Planları

Fotoğraf 5. 4. Karsiyaka İlçesi Mavişehir Toplu Konutlarına Sahli şeridinden Genel Bakış

Fotoğraf 5. 5. Mavişehir Albatros Konutlarının Genel Görünüşü

Fotoğraf 5. 6. Mavişehir Turna Konutlarının Genel Görünüşü

5.6.3.4. Türkiye Emlak Bankası'nın İzmir Bostanlı'daki Uygulamaları

1926 yılında Emlak ve Eytam Bankası gayri menkul sermaye piyasasının oluşmasına destek olacak bir ihtisas bankası olması ve yetim paralarının güvence altında tutularak değerlendirilmesi amacıyla kurulmuştur. Yetim sandıklarına ait paralar bankaya devredilince Adalet Bakanlığı Eytam Sandıkları teşkilatını kaldırmış böylece Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin Adalet Bakanlığı çevresinde yürütmek istediği reformların önü açılmıştır.

1935 yılında banka gelişen ve büyüyen şehirlere yardımcı olmak amacı ile bilim adamlarından ve uzmanlardan oluşan bir çalışma yapmış komisyon bankaya şehirleri çevreleyen alanlarda arsa almasını ve buralarda banliyö mahalleleri veya uydu kentler kurmasını önermiştir (Gürsoy, 1984).

Komisyonun önerisi doğrultusunda toplu konut alanları için büyük yerleşim alanları alınarak planlama ve konut yapım çalışmaları yapılmasına rağmen, iç göçler nedeni ile hızla gelişen şehirlerin gelişimi istenilen şekilde yönlendirilememiştir. Çünkü büyük kentlerin tamamının etrafı planlanmış yerleşim alanları olarak değil gecekondular alanları olarak gelişmiştir. 1970'li yılların ortalarına kadar kentler yağ lekeleri halinde düzensiz gelişme göstermiştir.

Bostanlı'da 1972 yılında farklı etaplar halinde başlayan ve devam eden konut uygulamalarında; 1986 yılında Atakent yerleşim alanının yapımına gelinceye kadar geçen 14 yıl içerisinde İzmir'e belediye parselleri ile belirlenmiş konutlar eklenmiştir.

Atakent ve Mavişehir yerleşim alanları ile ileriye dönük gelişmelerin hesaplanarak değerlendirildiği, özel imar planlı konut alanlarının uygulanması gerçekleşmiştir.

Emlak Bankası tarafından projelendirilen yerleşim alanları, altyapı nitelikleri, çevre düzenleme ve sosyal olanakları ile kentin diğer yerleşim alanlarından ayrılmaktadır.

Banka tarafından yapılan konutlara ait ortalama konut alanı zaman içerisinde yükselme göstermiştir. 1975 yılında yapılan konutlar 100.15 m² büyüklüğünde iken 1980 yılında 109.72 m²; 1985 yılında 116.88 m²; 1990 yılında 115.15 m²; 1993 yılında ise 123.86 m² büyüklüğüne yükselmiştir (TEB. – f, 1994).

Yerleşim alanlarının projelendirilmesinde su, kanalizasyon, gaz, elektrik, pis su, telekomünikasyon gibi altyapı yatırımları, yerleşim alanının sosyal, kültürel gereksinimleri de düşünülerek imar planları hazırlanmış ve uygulama yapılmıştır. Bu açıdan bakıldığında Bostanlı’da banka tarafından yapılan Atakent, Mavişehir I ve II’nin İzmir içerisindeki diğer yerleşim alanlarından farklılığı görülmektedir.

5.6.3.5. Mavişehir Yerleşim Alanı Uygulamaları ve Değerlendirilmesi

Emlak Bankası tarafından Bostanlı’da yapılan yerleşim alanlarının değerlendirmesi yapılırken yaşam kalitesinin sosyal, ekonomik, çevresel, estetik ve kurumsal birçok boyutu ile göz önüne alınması gerekir.

Yaşam kalitesi göstergeleri içerisinde; ekonomik göstergeler, sosyal göstergeler, çevresel göstergeler, estetik göstergeler, kurumsal göstergeler sayılabilir.

Ekonomik göstergeler içerisinde ortalama gelir düzeyi ve yaşam çevresinin fiyatlarının ulaşılabilirliği sayılabilir. Mavişehir yerleşim alanındaki konutlar üst ve orta gelir gruplarına hitap edebilmektedir. Arsa payı, altyapı ve üstyapıyı oluşturan konut maliyetleri fiyatları arttırmaktadır.

Sosyal göstergeler içerisinde sağlık hizmetleri, sosyal yardım hizmetleri, iyi eğitim olanakları, düşük suç oranı, kültürel ve rekreasyon olanakları, yeterli gıdaya erişim ve ulaşım olanakları sayılabilir. Yaklaşık 5.500 konutluk Mavişehir I. ve II.

etap konutları içerisinde sağlık hizmeti verebilecek olanakların sağlanmamış olması yerleşim alanının eksikliklerindendir.

Kültürel ve rekreasyon alanları yerleşim alanları içerisinde düzenlenmiş ancak Mavişehir I. etap konutları yönetimi tarafından verimli ve bakımlı olarak işletilememekte ve bakılamamaktadır.

Toplu konut tasarımlarında insan faktörünün fiziksel mekan gereksinmelerinin karşılanmasının yanı sıra insanların sosyal psikolojik gereksinmelerinin de göz önüne alınarak değerlendirilmesi gereklidir. Yaklaşık 160 konuttan oluşan blok içinde toplumsal ve kültürel ilişkiler gelişmemektedir. Mavişehir gibi yerleşim alanlarında yaşayanlar arasında komşuluk ilişkileri daha çok aşinalık ile sınırlı kalmaktadır. Komşuluk ilişkilerinin gelişmesinin önündeki engel, bu ilişkiyi artırıcı nitelikte toplanma mekanlarının bulunmamasıdır.

Mavişehir I. etap yerleşim alanında çevre düzenleme kapsamında parklar çocuk oyun alanları ve kültürel etkinlikler için toplantı alanları düzenlenmiştir. Ancak yerleşim alanının hiçbir topoğrafik özellik taşınamaması ve bataklık alanın doldurulması sonucu kazanılması nedeni ile yerleşim alanının peyzaj düzenlenmesinde, yaşayanların toplanmasına uygun nitelikler sağlanamamıştır.

Nitelikli bir çevrenin tanımlanabilmesi için gereksinimler karşısındaki yeterliliğinin sorgulanması gereklidir. Emlak Bankası tarafından yapılan yerleşim alanları Bostanlı örneğinde olduğu gibi çevresel değerler ve altyapısı ile gelişim göstermiştir. Ancak sosyal ve kültürel değerleri eksiklik göstermektedir.

5.6.4. Araştırma Birimi

Araştırma Birimi olarak hane halkı toplamı esas alınmıştır. Hane halkı aralarında kan ya da hukuki bağ bulunan ve aynı çatı altında yaşayan insanlar topluluğudur. Bu tanıma göre tek kişi de bir hane halkı olabilirken, diğer taraftan aile tanımına sadık kalındığı takdirde dışta kalabilecek kişiler de hane halkı içine girebilmektedir. Böylelikle bir toplumun aile yapısında var olabilecek çeşitli tip ve farklılıkları içermek mümkün olabilmektedir. Hane halkı içinde tüm bireylerin seçilmesinin nedeni ise, her bireyin yaşlarına göre farklı sosyo kültürel beklentiler içinde olmaları ve bu beklentilerin belirlenmesine ilişkin soruları her bireyin kendisinin daha dikkatli cevaplandırma olasılığıdır.

5.6.5. Örneklem

Hane halkı bireylerinden 0-6 yaş arası grup hariç bütün bireyler örneklemeye katılmıştır. Örnekköy örneğinde göç ederek gelen yetişkinlerin ve bunların çocuklarının gerek kente uyumları gerekse sosyal ve kültürel beklentilerinin tespitinin doğru sonuçlanabilmesi için tüm bireylerin ankete katılımları istenmiştir. Bu bağlamda nüfusu yaklaşık 13.000 olan Örnekköy’de 100 hane ve 464 kişi ile görüşme yapılmış örneklemede % 3 lük değere ulaşmıştır. Bu oran evrensel olarak uygun bir değer olarak kabul edilmektedir. Örneklemeye girecek bölge 1/10.000 ölçekli 5.4. nolu haritada koyu renk olarak gösterilmiştir.

Mavişehir örneği için 7.600 nüfuslu toplu konut alanında 100 hane ve 324 kişi ile görüşme yapılmış buradaki örnekleme de % 4.2 değere ulaşmıştır.

Çalışmada her iki bölge içinde hane sayısı eşit tutularak 100 hane ile anket yapılmıştır. Sonuçta farklı yüzde değerlerin bulunması, hane içerisinde yaşayan birey sayısının değişik olması ve bu değişikliğin toplam birey sayısını da etkileyerek nüfus ile orantılandığında ayrı yüzdeleri vermesidir.

5.6.6. Anket Tasarımı

Ek 3’de görülen anket toplam dört bölümden oluşturulmuştur. I. bölümün ilk sorusunda hane halkının kaç kişiden oluştuğunun tespiti yapılmaktadır. İkinci ve

üçüncü sorularda ilerideki bölümlerin sınıflamalarının yapılabilmesi için gerekli olan yaş ve cinsiyet saptanması yapılmıştır. Dördüncü sorudan dokuzuncu soruya kadar ailelerin sosyal yapılarının belirlenmesini sağlayacak bireylerin medeni durumları, eğitim seviyeleri, buna bağlı sosyal iş güvenceleri, çalıştıkları yerler ve aylık hane halkı gelirleri öğrenilmektedir. Anketin II. Bölümü Örnekköy örneği için kırdan İzmir'e gelenlerin daha çok hangi bölgelerden geldikleri ve geldikleri yerlerin idari bölünüşüne göre statüsünü belirlemeye yöneliktir. Böylelikle İzmir'in daha çok hangi bölgelerden göç aldığı, göç eden halkın yüzde kaçının kırsaldan kente geldiğini belirlemektedir.

Mavişehir toplu konutlarına yerleşen halkın ne kadarının kentli ne kadarının kırsal olduğunun ya da İzmir'in farklı kentlerden ne kadar göç aldığını ya da almadığını belirlemeye yöneliktir.

Anketin III. bölümünde konutun, toplum yapısını ve değişimini yansıtan somut bir kültür ögesi olması ve sosyal statü içerikli olması nedeniyle konut mülkiyet durumu, konut tipi ve kullanım alanı araştırmada belirleyici olmaktadır.

Anketin III. bölümünün amacı yöntemi sınamaya yarayacak uygun ve ölçümlendirmeye elverişli verileri sağlama amacını gütmektedir. Kuşkusuz ki, bir grup insanın yaşam tarzını, davranış biçimi, sosyal ve kültürel yapısını belirleyen göstergeler gerek içerik gerekse sayı bakımından burada tasarlanmış olanların ötesindedir. Burada amaç, toplum yapısını ve değişimine yansıttığı pek çok araştırma ile ortaya konulmuş olan belirli bir takım belirleyici örneklemek suretiyle, bu belirleyici hakkında bilgi toplamak ve tezde ortaya konulan yöntemi sunmaktır.

Bu belirleyici, sosyo kültürel yapı buda kendi içinde eğitim, kültür, spor içeriklidir.

Eğitim içerikli ilk alt belirleyici Örnekköy örneğinde göçe maruz kalmış bir kitlenin yaşam tarzında etkin bir unsur olan eğitim konusuna açıklık getirmeyi hedef almaktadır.

Kentleşme modernleşme sürecinin özellikle gelişmekte olan ülkeler açısından sosyo-ekonomik statüdeki artışla eşdeğer bir anlam taşıması bu sürece maruz kalan nüfus kitlelerinde yeni yetişen gençlerin eğitim ihtiyacını giderek arttıracaktır. Bu nedenle eğitim içerikli bölümde yaş gruplarına göre bireylerin eğitimden beklentileri ele alınıp, böylelikle, eksiklikleri, istekleri, ne tür eğitsel aktivitelere gereksinim duydukları araştırılmıştır. Yaş gruplaması yapılırken çocuklarda okula başlangıç yaşı baz alınır

6-13 yaş arası çocuklar

13-22 yaş arası gençler (orta okul sonrası, üniversite bitimi)

22-50 yaş arası yetişkinler

50 yaş üzeri yaşlılar

olmak üzere dört grup ele alınmıştır.

Mavişehir örneğinde ise gençlerin teknolojinin yeniliklerini takip etmeye yönelik eğitim aktiviteleri yetişkin ve yaşlıların ise boş zamanlarını değerlendirmeye yönelik aktivitelere ne ölçüde gereksinim duydukları ya da duyup duymadıkları belirlenmeye çalışılmıştır.

İkinci alt belirleyici kültürel yapıyı yansıttığı bilinen eğlenceye yönelik aktivitelerin var olup olmadığını, eksikliklerin ve bu doğrultuda isteklerin neler olduğunu araştırmaktır.

Bireylerin gerek ruhsal gerek fiziksel gelişimi için gerekli olan, gençlerin suça yönelimlerini önleyici boş zamanlarını değerlendirmeye yönelik aktivite olan spor üçüncü alt belirleyiciyi oluşturmaktadır.

Kırsal sportif aktivite ile kentsel sportif eylemler arasındaki farklılıklar araştırılmakta kırsal kesimden gelenlerin hangi sporları yapabiliyor oldukları ve yapmak istedikleri belirlenmeye çalışılmaktadır.

5.6.7. Kodlama ve Analiz

Anket bölümlerinden I. bölümdeki aylık gelir hariç diğer hepsi kapalı uçlu sorulardan oluşturulmuş, her cevap önceden kodlanmıştır. Böylece kodlama işlemi hızlandırılmış ve zaman kaybı önlenmiştir.

Ancak hassas ve aynı zamanda diğer sorulara oranla çok daha soyut bir konu olan gelir, açık uçlu olarak bırakılmış II. bölümde belirli sabit değerler haline dönüştürülüp kodlanmıştır.

Anketlerin kodlamasını takiben tanımlayıcı istatistiklerin düzenlenmesi için E.Ü. Bilgisayar Mühendisliği Bölümü'nde SPSS 10.0 for Windows paket programı yapılarak istatistikler değerlendirilmiştir.

5.6.8. Bulgular ve Anket Sonuçları

Sosyo kültürel yapısı gelişmiş ve gelişmemiş toplumlar için hazırlanan anket formunun birinci bölümü toplumun sosyal ve kültürel yapısını ortaya koymaya yöneliktir. İkinci bölüm ise yapısı belirlenen bu grupların eğitsel, kültürel, sportif alanda beklentilerini ve isteklerini belirler.

Birinci bölümün anket sonuçları tezin Ek 3 bölümünde verilirken, ikinci bölüm sonuçları program şemamızı oluşturmaya doğrudan etkili olduğundan tez içerisinde yer almaktadır.

Bu bölümde ankete katılanlar kendi aralarında :

- 1- 6-12 Yaş Grubu Erkek Ve Kız
- 2- 13-22 Yaş Grubu Erkek Ve Kız
- 3- 23-50 Yaş Grubu Erkek Ve Kadın
- 4- 51-Üstü Yaş Grubu Erkek Ve Kadın

Gruplarına ayrılarak her grubun

- 1- Eğitim
- 2- Kültürel Faaliyetler
- 3- Spor Faaliyetler

Beklentileri ayrı ayrı değerlendirilerek aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

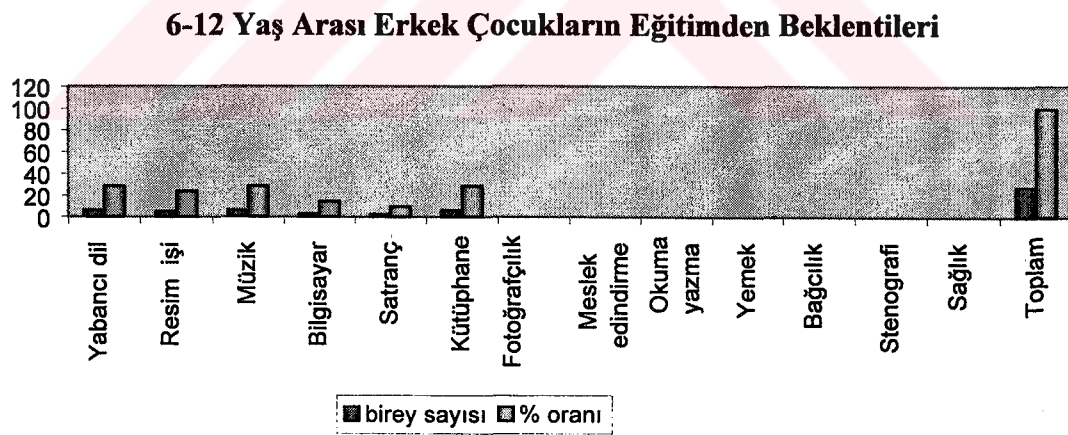
5.6.8.1. İzmir İli Örnekköy İlçesi Anket Sonuçları

6-12, 13-22, 23-50, 51 ve Üstü Yaş Gruplarının Eğitim, Kültür, Spor, Faaliyetlerinden Beklentileri

Eğitim

Tablo 5. 26. Ankete Katılan 6-12 Yaş Arası Erkek Çocukların Eğitimden Beklentileri (Ankete Katılan Erkek Çocuk Sayısı 21)

Beklentiler	İstekli sayısı	Yüzdesi
Yabancı dil kursları	6	28,5
Resim seramik el işi kursları	5	23,8
Müzik kursları	6	28,5
Bilgisayar internet kursları	3	14,28
Satranç kursları	2	9,5
Okul derslerine yardımcı olacak kütüphane	6	28,5
Fotoğrafçılık kursları	0	0
Meslek edindirme kursları	0	0
Okuma yazma kursları	0	0
Yemek kursları	0	0
Bağcılık arıcılık bitki yetiştirme	0	0
Stenografi kursları	0	0
Sağlık kursları	0	0
Toplam		100

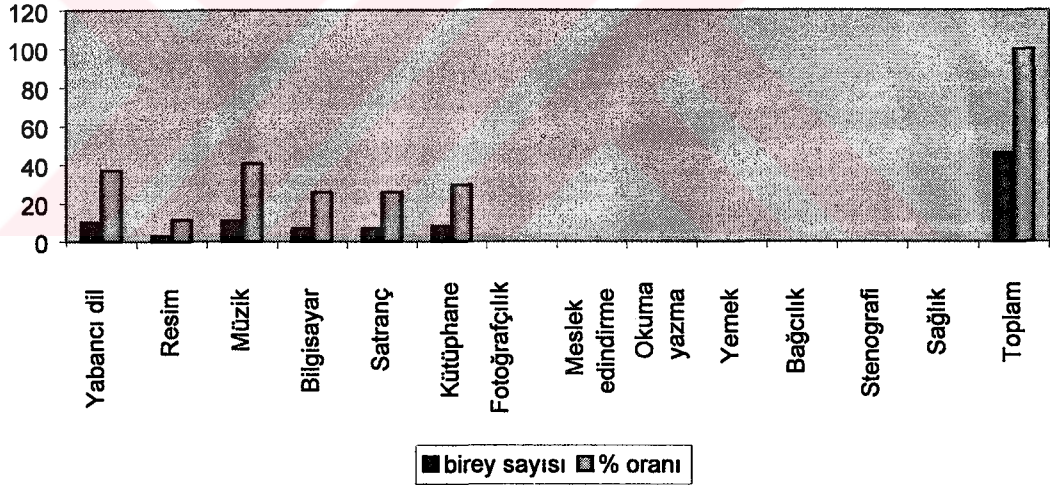
Grafik 5. 26.

6-12 yaş erkek çocukları % 28,5 lik eşit bir oranla yabancı dil, müzik, kursları ve kütüphane istemiş, bunu % 23,8'lik bir oranla resim, seramik, el işi kursları izlemiştir. % 14,28 ile bilgisayar internet, % 9,5 ile satranç kursları daha düşük oranlarda kalmıştır.

Tablo 5. 27 Ankete Katılan 6-12 Yaş Arası Kız Çocukların Eğitimden Beklentileri (Ankete Katılan Kız Çocuk Sayısı 27)

Beklentiler	İstekli sayısı	Yüzdesi
Yabancı dil kursları	10	37,3
Resim seramik el işi kursları	3	11,11
Müzik kursları	11	40,74
Bilgisayar internet kursları	7	25,9
Satranç kursları	7	25,9
Okul derslerine yardımcı olacak kütüphane	8	29,6
Fotoğrafçılık kursları	0	0
Meslek edindirme kursları	0	0
Okuma yazma kursları	0	0
Yemek kursları	0	0
Bağcılık arıcılık bitki yetiştirme	0	0
Stenografi kursları	0	0
Sağlık kursları	0	0
Toplam		100

6-12 Yaş Arası Kız Çocukların Eğitimden Beklentileri

Grafik 5. 27

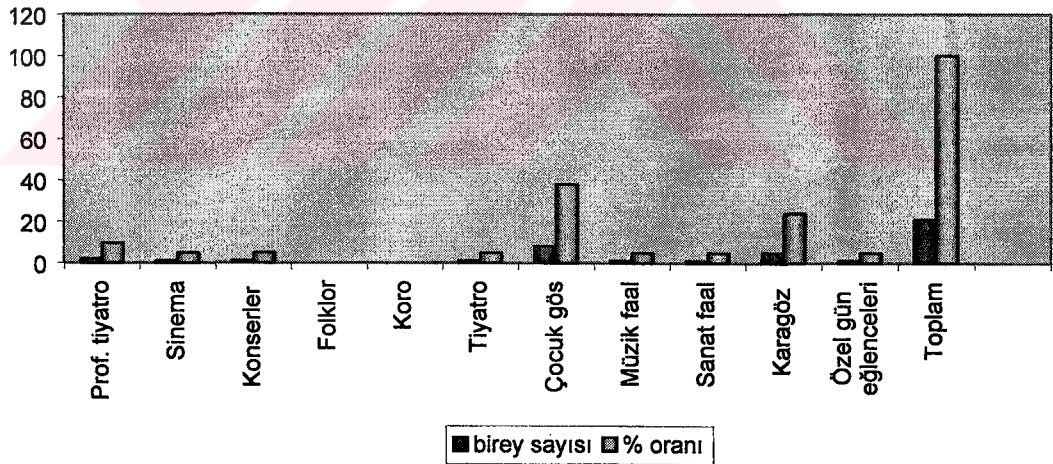
Kızlar % 40,74 ile müzik, % 37,3 ile yabancı dil, % 29,6 ile kütüphane, % 25,9 ile bilgisayar internet, % 11,11 ile resim seramik el işi kursları istemektedirler. Bu durumda gerek kız gerek erkek çocukların müzik ve yabancı dil öğrenmeye gereksinim duyduklarını ve kütüphane eksikliği hissettiklerini anlamaktayız.

Kültürel faaliyetler

Tablo 5. 28. Ankete Katılan 6-12 Yaş Erkek Çocukların Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri (Ankete Katılan Erkek Çocuk Sayısı 21)

Beklentiler	İstekli sayısı	Yüzde oranı
Profesyonel aktiviteler tiyatro	2	9,5
Sinema	1	4,76
Konserler gösteriler	1	4,76
Halkevi çalışmaları sunumu folklor	0	0
Koro	0	0
Tiyatro	1	4,76
Çocuk gösterileri	8	38,09
Müzik faaliyetleri	1	4,76
Sanat faaliyetleri	1	4,76
Karagöz orta oyunu	5	23,8
Özel günlerde düzenlenen günün anlam ve önemini anlatan eğlenceler (bayramlar,anneler günü, vs)	1	4,76
Toplam		100

6-12 Yaş Erkek Çocukların Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri

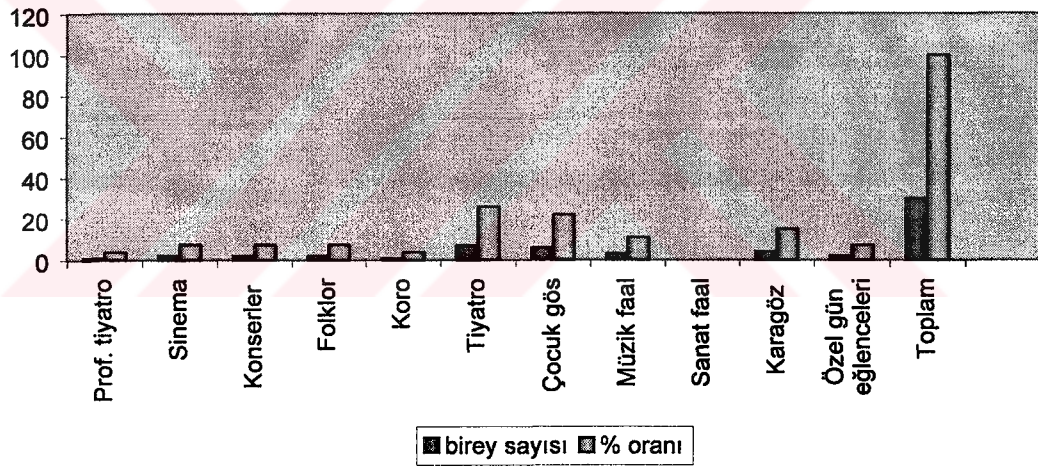
Grafik 5. 28

Altı oniki yaş erkek çocuklarının % 38'i çocuk gösterileri, % 23,8'i karagöz orta oyunu, % 9,5'i tiyatro, % 4,76'sı eşit olarak sinema, konser, müzik faaliyetleri, sanat faaliyetleri, özel gün eğlenceleri istemektedirler.

Tablo 5. 29. Ankete Katılan 6-12 Yaş Kız Çocukların Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri (Ankete Katılan Kız Çocuk Sayısı 27)

Beklentiler	İstekli Sayısı	Yüzdesi
Profesyonel aktivite Tiyatro	1	3,7
Sinema	2	7,4
Konserler Gösteriler	2	7,4
Halkevi çalışmaları Folklor	2	7,4
Koro	1	3,7
Tiyatro	7	25,9
Çocuk gösterileri	6	22,2
Müzik faaliyetleri	3	11,1
Sanat faaliyetleri	0	0
Karagöz orta oyunu	4	14,8
Özel günlerde düzenlenen günün anlam ve önemini anlatan eğlenceler (bayramlar, anneler günü,öğretmenler günü,v.s)	2	7,4
Toplam		100

6-12 Yaş Kız Çocukların Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri

Grafik 5. 29

Altı oniki yaş kız çocukları % 25,9'u tiyatro, % 22,2'si çocuk gösterileri, % 14,8'i karagöz orta oyunu % 11,1'i müzik faaliyetleri % 7,4'ü sinema, konser, folklor, özel günlerin önemini anlatan eğlenceleri tercih etmektedirler.

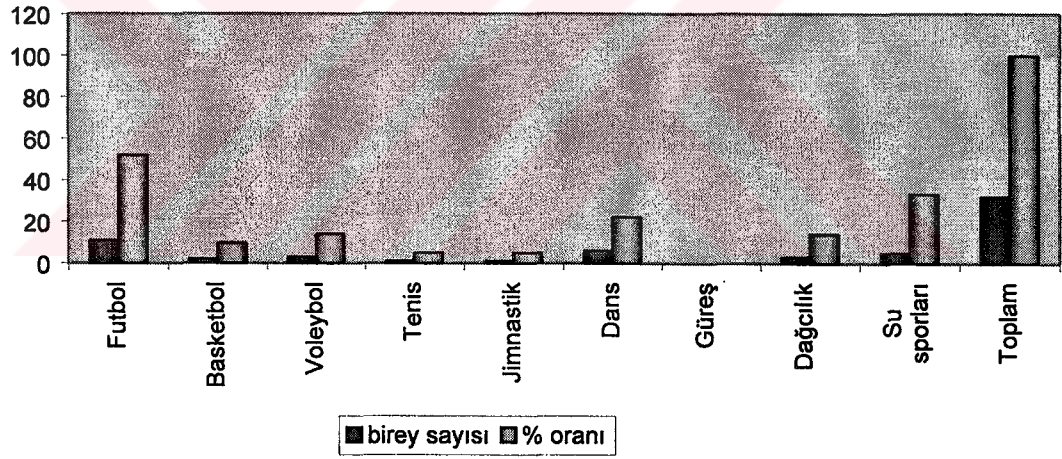
Çocukların en çok çocuk gösterileri, tiyatro, karagöz orta oyununa ilgi duydukları görülmektedir.

Spor

Tablo 5. 30. Ankete Katılan 6-12 Yaş Erkek Çocukların Spordan Beklentileri
(Ankete Katılan Erkek Çocuk Sayısı 21)

Beklentiler	İstekli sayısı	Yüzdesi
Futbol	11	52,3
Basketbol	2	9,5
Voleybol	3	14,2
Tenis	1	4,79
Jimnastik	1	4,79
Dans	0	0
Güreş	3	14,2
Dağcılık	5	23,8
Su sporları	6	28,5
Toplam		100

6-12 Yaş Erkek Çocukların Spordan Beklentileri

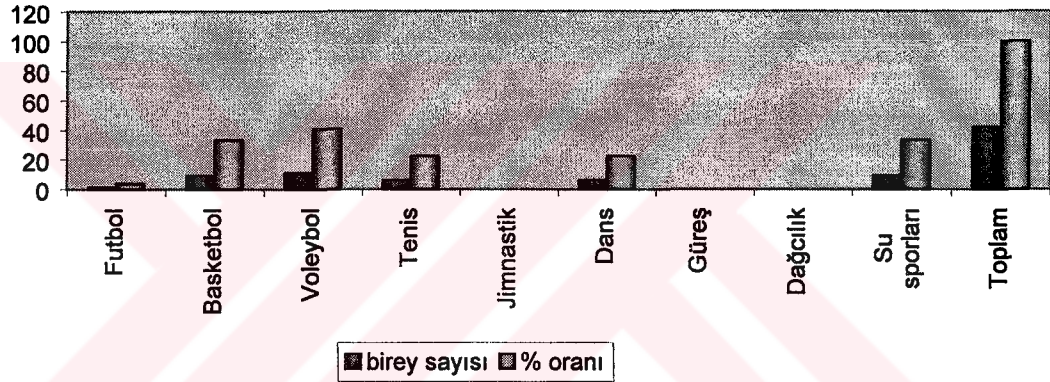
Grafik 5. 30

Çocukların % 52,3'ü futbol, % 28,5'i su sporları, % 23,8'i dağcılık, % 14,2'si eşit olarak voleybol, güreş, % 9,5'i basketbol, % 4,79'u eşit olarak tenis, jimnastik istemektedirler.

Tablo 5. 31. Ankete Katılan 6-12 Yaş Kız Çocukların Spordan Beklentileri
(Ankete Katılan Kız Çocuk Sayısı 27)

Beklentiler	İstekli sayısı	Yüzdesi
Futbol	1	3,7
Basketbol	9	33,3
Voleybol	11	40,7
Tenis	6	22,2
Jimnastik	0	0
Dans	6	22,2
Güreş	0	0
Dağcılık	0	0
Su sporları	9	33,3
Toplam		100

6-12 Yaş Kız Çocukların Spordan Beklentileri

Grafik 5. 31

Kız çocukların ise % 40,7'si voleybol, % 33,3'ü su sporları, % 22,2'si eşit olarak dans, tenis % 3,7'si futbolu tercih etmektedir.

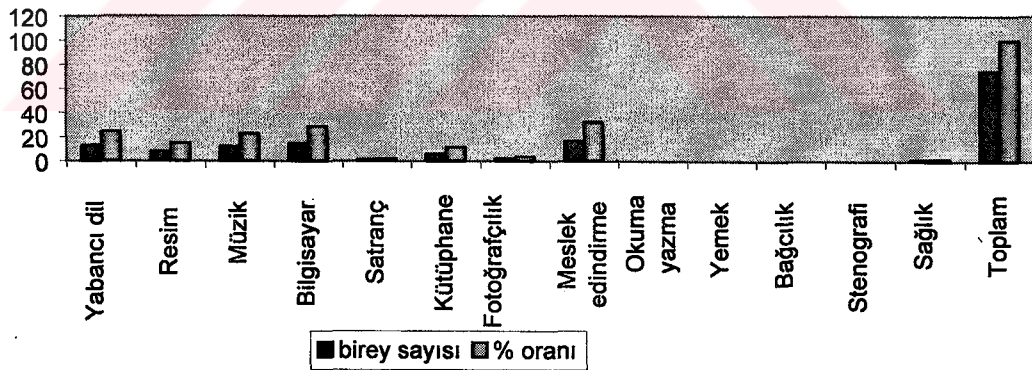
Erkeklerin büyük çoğunluğunun futbolu tercih ettiğini, kızların da voleybolu tercih ettiklerini görmekteyiz.

13-22 Yaş Gurubu Eğitim Beklentileri

Tablo 5. 32. Ankete Katılan 13-22 Yaş arası Gençlerin (erkek) Eğitimden Beklentileri (Katılan Erkek Sayısı 53)

Beklentiler	İstekli sayısı	Yüzdesi
Yabancı dil kursları	13	24,5
Resim müzik seramik el işi kursları	8	15
Müzik kursları	12	22,6
Bilgisayar internet kursları	15	28,3
Satranç kursları	1	1,8
Okul derslerine yardımcı olacak kütüphane	6	11,3
Fotoğrafçılık kursları	2	3,7
Meslek edindirme kursları	17	32
Okuma yazma kursları	0	0
Yemek kursları	0	0
Bağcılık arıcılık bitki yetiştirme	0	0
Stenografi kursları	0	0
Sağlık kursları	1	1,8
Toplam		100

13-22 Yaş arası Gençlerin (erkek) Eğitimden Beklentileri

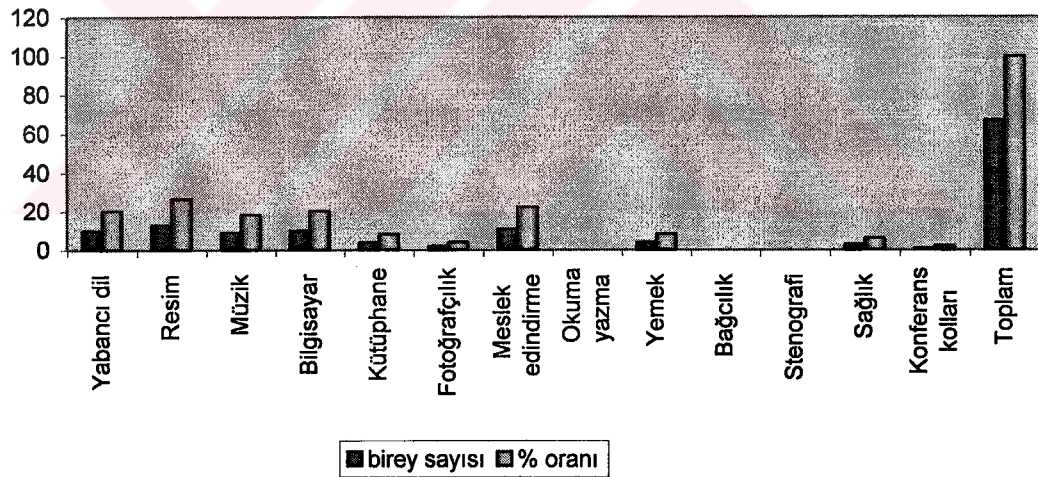
Grafik 5. 32

Genç erkekler % 32 ile meslek edindirme, % 28,3 ile bilgisayar internet, % 24,5 ile yabancı dil, % 22,6 ile müzik, % 15 ile resim seramik el işi ve % 11,3 ile kütüphaneye ihtiyaç duyduklarını diğerlerine ise düşük oranlardan dolayı rağbet etmediklerini görmekteyiz. Ekonomik gelir düzeyleri düşük ailelerden gelen bu gençlerin hayata daha çabuk atılabilme ve erken para kazanma isteklerinden dolayı meslek edindirme kurslarına ihtiyaç duyduklarını görüyoruz.

Tablo 5. 33. Ankete Katılan 13-22 Yaş Arası Gençlerin (kız) Eğitimden Beklentileri (Katılan Kız Sayısı 49)

Beklentiler	İstekli sayısı	Yüzdesi
Yabancı dil kursları	10	20,4
Resim seramik el işi kursları	13	26,5
Müzik kursları	9	18,3
Bilgisayar internet kursları	10	20,4
Okul derslerine yardımcı olacak kütüphane	4	8,1
Fotoğrafçılık kursları	2	4
Meslek edindirme kursları	11	22,4
Okuma yazma kursları	0	0
Yemek kursları	4	8,1
Bağcılık arıcılık bitki yetiştirme	0	0
Stenografi kursları	0	0
Sağlık kursları	3	6,1
Önemli günlerin önem ve manasını anlatmak yaşamla ilgili konularda halkı bilinçlendirmek ve kaynaştırmak amacıyla konferans kolları oluşturmak	1	2
Toplam		100

13-22 Yaş Arası Gençlerin (kız) Eğitimden Beklentileri

Grafik 5. 33

13-22 yaş genç kızlar, % 26,5 resim seramik el işi, % 22,4 meslek edindirme kursları, % 20,4 yabancı dil kursları, bilgisayar internet, % 18,3 müzik kursları, % 8,1 kütüphane ve yemek kursları % 6,1 sağlık kurslarına ihtiyaç duymaktadırlar.

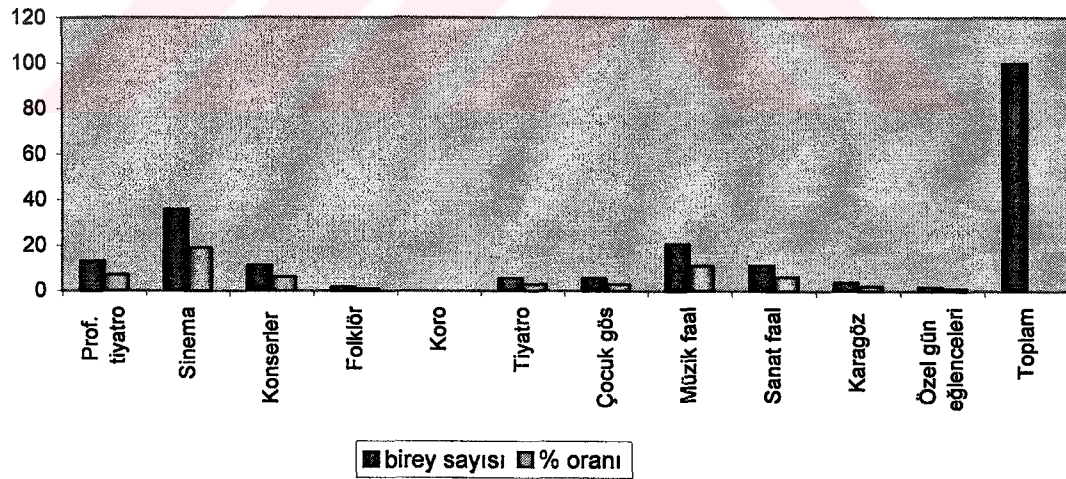
Genç kızların da geçimlerini sağlayabilmeye yönelik el işine ve meslek edindirme kurslarına yöneldiklerini görmekteyiz.

Kültürel Faaliyetler

Tablo 5. 34. Ankete Katılan 13-22 Yaş Arası Gençlerin (erkek) Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri (Katılan Erkek Sayısı 53)

Beklentiler	İstekli sayısı	Yüzdesi
Profesyonel aktiviteler tiyatro	7	13,2
Sinema	19	35,8
Konserler gösteriler	6	11,3
Halkevlerinde yapılan çalışmaların sunumu folklor	1	1,8
Koro	0	0
Tiyatro	3	5,6
Çocuk gösterileri	3	5,6
Müzik faaliyetleri	11	20,7
Sanat faaliyetleri	6	11,3
Karagöz orta oyunu	2	3,7
Özel günlerde düzenlenen günün anlam ve önemini anlatan eğlenceler (bayramlar, anneler günü)	1	1,8
Toplam		100

13-22 Yaş Arası Gençlerin (erkek) Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri

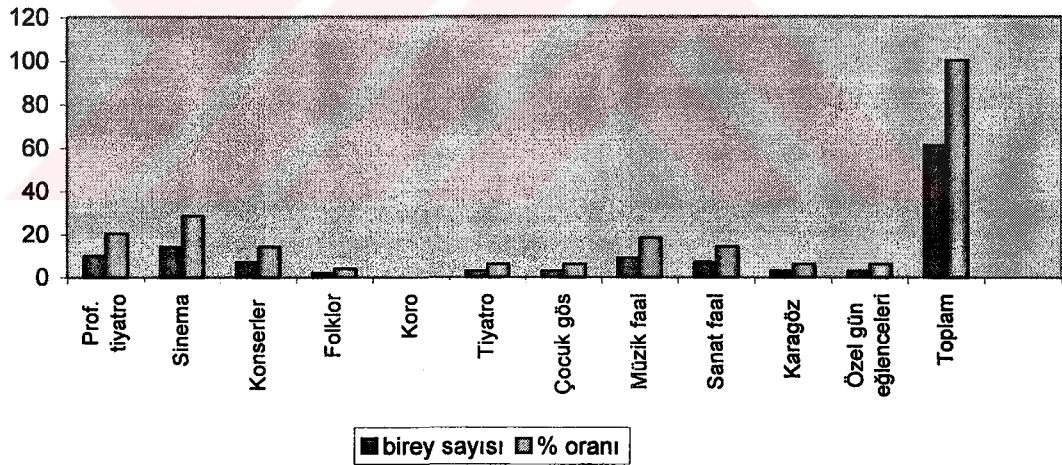
Grafik 5. 34

Genç erkeklerin % 35,8'i sinema, % 20,7 si müzik faaliyetleri, % 13,2'si profesyonel aktivite olarak tiyatro % 11,3'ü konserler gösteriler, sanat faaliyetleri % 5,6'sı eşit olarak tiyatro ve çocuk gösterilerine yönelmişlerdir.

Tablo 5. 35. Ankete Katılan 13-22 Yaş Arası Gençlerin (kız) Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri (Katılan kız sayısı 49)

Beklentiler	İstekli sayısı	Yüzdesi
Profesyonel aktiviteler tiyatro	10	20,4
Sinema	14	28,5
Konserler gösteriler	7	14,2
Halkevlerinde yapılan çalışmaların sunumu folklor	2	4
Koro	0	0
Tiyatro	3	6,1
Çocuk gösterileri	3	6,1
Müzik gösterileri	9	18,3
Sanat faaliyetleri	7	14,2
Karagöz orta oyunu	3	6,1
Özel günlerde düzenlenen günün anlam ve önemini anlatan eğlenceler (bayramlar, anneler günü, öğretmenler günü v.s)	3	6,1
Toplam		100

13-22 Yaş Arası Gençlerin (kız) Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri

Grafik 5. 35

Genç kızların % 28,5'i sinema, % 20,4'ü profesyonel aktivite tiyatro, % 18,3'ü müzik gösterileri, % 6,1'i eşit olarak tiyatro, çocuk gösterileri, karagöz orta oyunu, özel günlerde düzenlenen eğlenceleri tercih etmektedirler.

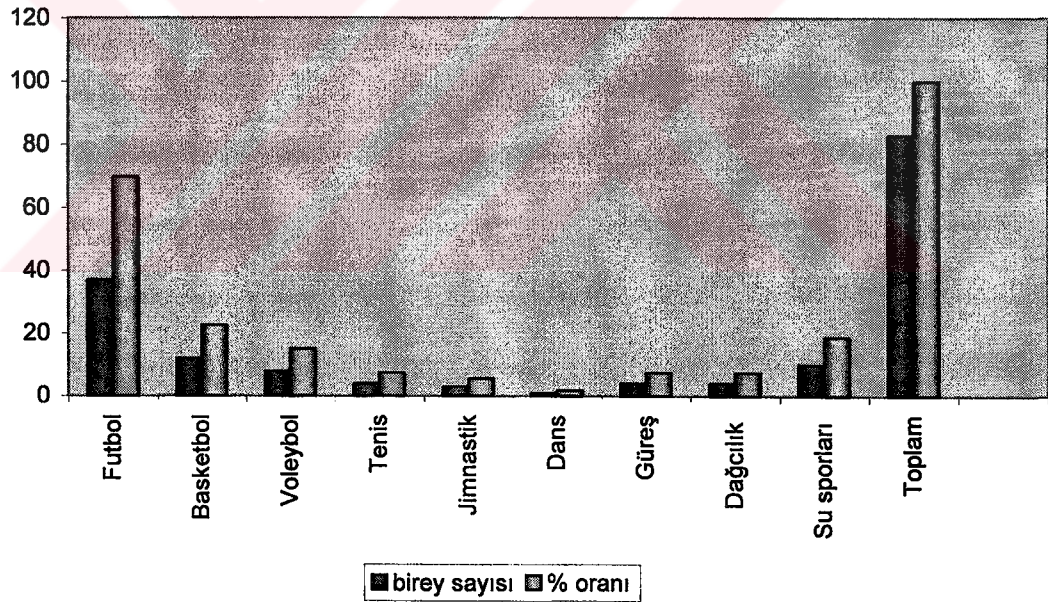
Gençlerin gerek kız gerek erkek olsun eğlenceden beklentileri yüksek oranda sinema, müzik gösterileri ve profesyonel aktivite olarak tiyatrodur.

Spor

Tablo 5. 36. Ankete Katılan 13-22 Yaş Arası Gençlerin (erkek) Spordan Beklentileri (Katılan Erkek Sayısı 53)

Beklentiler	İstekli sayısı	Yüzdesi
Futbol	37	69,8
Basketbol	12	22,6
Voleybol	8	15
Tenis	4	7,5
Jimnastik(Açık kapalı alan)	3	5,6
Dans	1	1,8
Güreş	4	7,5
Dağcılık	4	7,5
Su sporları (yelken)	10	18,8
Toplam		100

13-22 Yaş Arası Gençlerin (erkek) Spordan Beklentileri

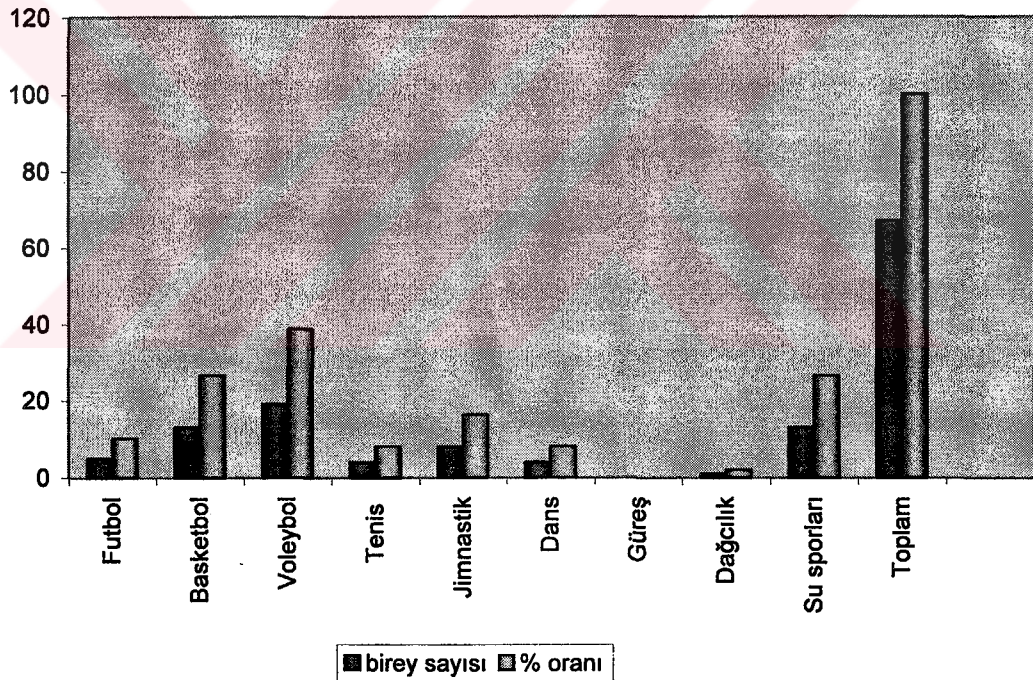
Grafik 5. 36.

Genç erkeklerin % 69,8'i futbol, % 22,6'sı basketbol, % 18,8'i su sporları, % 15'i voleybol, % 7,5'i eşit olarak güreş, dağcılık, tenis, % 1,8 gibi düşük bir oranla dans istemektedirler.

Tablo 5. 37. Ankete Katılan 13-22 Yaş Arası Gençlerin (kız) Spordan Beklentileri (Katılan Kız Sayısı 49)

Beklentiler	İstekli sayısı	Yüzdesi
Futbol	5	10,2
Basketbol	13	26,5
Voleybol	19	38,7
Tenis	4	8,1
Jimnastik (Açık kapalı alan)	8	16,3
Dans	4	8,1
Güreş	0	0
Dağcılık	1	2
Su sporları (yelken)	13	26,5
Toplam		100

13-22 Yaş Arası Gençlerin (kız) Spordan Beklentileri

Grafik 5. 37

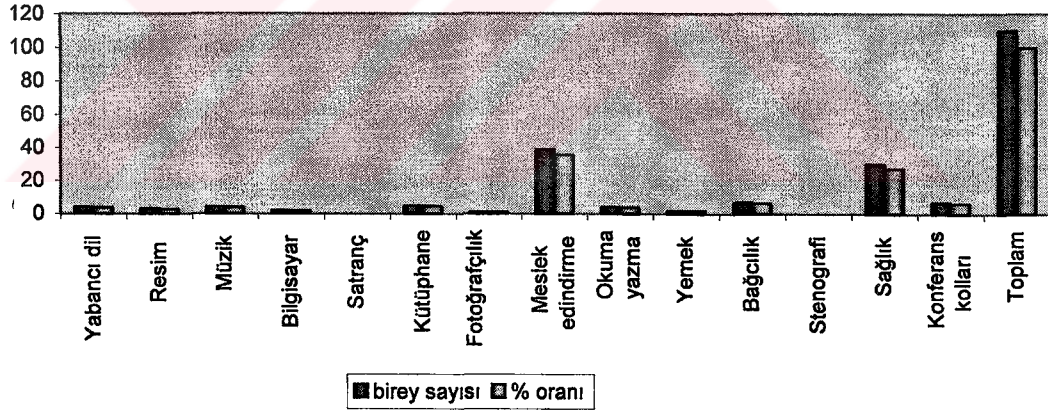
Genç kızların % 38,7'si voleybol, % 26,5'i eşit olarak basketbol ve su sporları, % 16,3'ü jimnastik, % 10,2'si futbol, % 8,1'i eşit olarak tenis, dans, % 2 ise dağcılık istemektedir

23-50 Yaş Eğitim

Tablo 5. 38. Ankete Katılan 23-50 Yaş Arası Bireylerin (erkek) Eğitimden Beklentileri (Katılan Erkek Sayısı 110)

Beklentiler	İstekli sayısı	Yüzdesi
Yabancı dil kursları	4	3,6
Resim seramik el işi kursları	3	2,7
Müzik kursları	4	3,6
Bilgisayar internet kursları	2	1,8
Satranç kursları	0	0
Okul derslerine yardımcı olacak kütüphane	5	4,5
Fotoğrafçılık kursları	1	0,9
Meslek edindirme kursları	39	35,4
Okuma yazma kursları	4	3,6
Yemek kursları	2	1,8
Bağcılık arıcılık bitki yetiştirme kursları	7	6,3
Stenografi kursları	0	0
Sağlık kursları	30	27,2
Önemli günlerin önem ve manasını anlatmak yaşamla ilgili konularda halkı bilinçlendirmek ve kaynaştırmak amacıyla konferans kolları oluşturmak	7	6,3
Toplam	110	100

23-50 Yaş Arası Bireylerin (erkek) Eğitimden Beklentileri

Grafik 5. 38

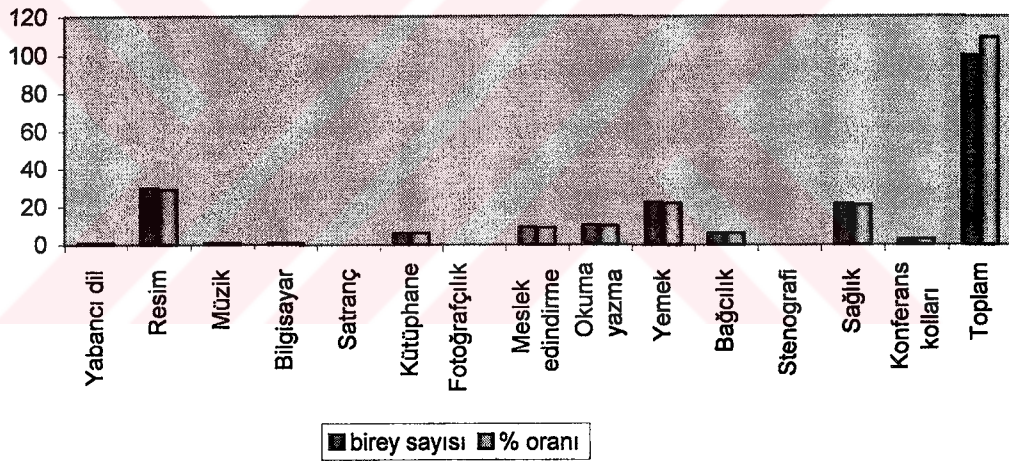
% 35,4 ile meslek edindirme kursları % 27,2 ile sağlık kursları, % 6,3 ile bağcılık arıcılık bitki yetiştirme kursları, % 6,36 ile halkı bilinçlendirmeye yönelik konferans kolları isteklerini oluşturmaktadır.

Göç edenler işsizlikleri ile ilgili sorunlarını eğitimsizlikleri ile de çözemediklerinden meslek edindirme kursları büyük bir çoğunlukla 23-50 yaş bireyler tarafından istenmektedir

Tablo 5. 39. Ankete Katılan 23-50 Yaş Arası Bireylerin (kadın) Eğitimden Beklentileri (Katılan Kadın Sayısı 97)

Beklentiler	İstekli sayısı	Yüzdesi
Yabancı dil kursları	1	1,03
Resim seramik el işi kursları	29	29,8
Müzik kursları	1	1,03
Bilgisayar internet kursları	1	1,03
Satranç kursları	0	0
Okul derslerine yardımcı olacak kütüphane	6	6,1
Fotoğrafçılık kursları	0	0
Meslek edindirme kursları	9	9,2
Okuma yazma kursları	10	10,3
Yemek kursları	22	22,6
Bağcılık arıcılık bitki yetiştirme	6	6,1
Stenografi kursları	0	0
Sağlık kursları	21	21,6
Önemli günlerin önem ve manasını anlatmak yaşamla ilgili konularda halkı bilinçlendirmek ve kaynaştırmak amacıyla konferans kolları oluşturmak	3	3,09
Toplam		100

23-50 Yaş Arası Bireylerin (kadın) Eğitimden Beklentileri

Grafik 5. 39

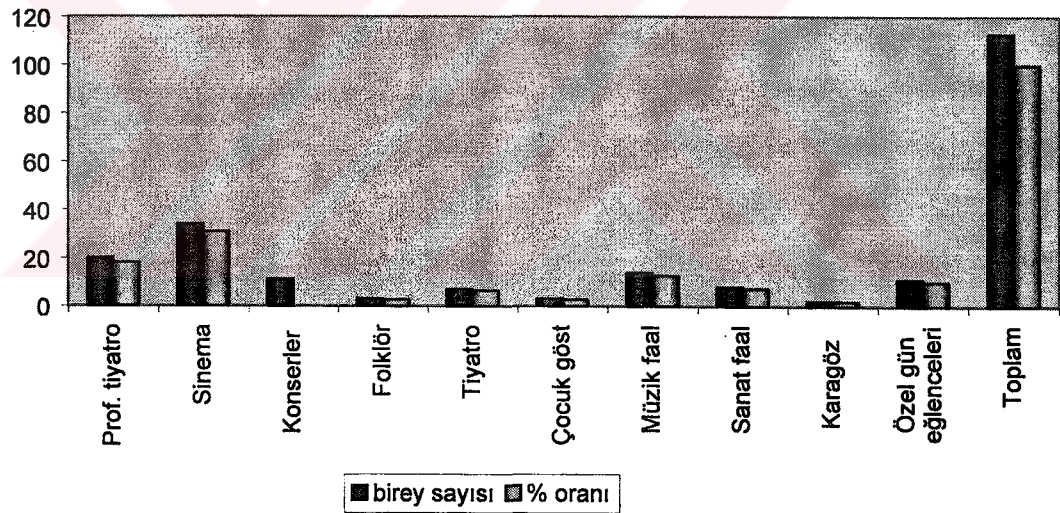
% 29,8 ile kadınlar resim seramik el işi kursları, % 22,6 ile yemek kursları, % 21,6 ile sağlık, % 10,3 ile okuma yazma, % 9,2 ile meslek edindirme, % 6,1 ile kütüphane ve bitki yetiştirme kursları istemektedirler.

Kadınların erkeklerden daha az meslek edindirme kurslarına yönelmeleri niteliksiz iş gücü sınıfına giren temizlik hizmetlerinde daha kolaylıkla iş bulabilmelerinden kaynaklanmaktadır. Fakat el sanatlarına yüksek talepte bulunmaları, yapılan el işlerinden ekonomik kazanç sağlayabilmelerine bağlanmaktadır.

Tablo 5. 40. Ankete Katılan 23-50 Yaş Arası Bireylerin (erkek) Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri (Katılan Erkek Sayısı 110)

Beklentiler	İstekli sayısı	Yüzdesi
Profesyonel aktiviteler tiyatro	20	18,1
Sinema	34	30,9
Konserler gösteriler	11	10
Halkevinde yapılan çalışmaların sunumu folklor	3	2,7
Tiyatro	7	6,36
Çocuk gösterileri	3	2,7
Müzik faaliyetleri	14	12,7
Sanat faaliyetleri	8	7,2
Karagöz orta oyunu	2	1,8
Özel günlerde düzenlenen günün anlam ve önemini anlatan eğlenceler (bayramlar, anneler günü)	11	10
Toplam		100

23-50 Yaş Arası Bireylerin (erkek) Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri

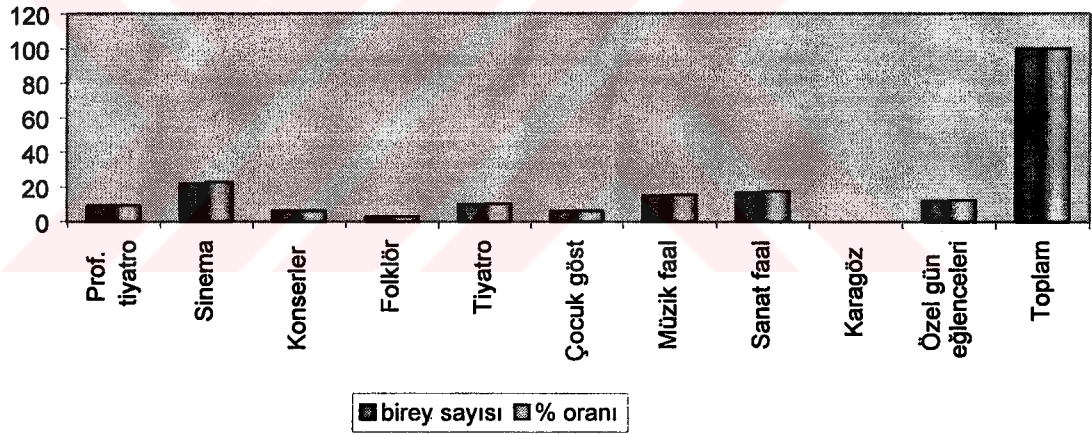
Grafik 5. 40

Erkeklerin % 30,9'u sinema, % 18,1'i profesyonel aktivite tiyatro, % 12,7'si müzik faaliyetleri, % 7,2'si sanat faaliyetleri, % 6,36'sı tiyatro, %10'u özel günlerin anlam ve önemini anlatan eğlenceler istemektedirler.

Tablo 5. 41. Ankete Katılan 23-50 Yaş Arası Bireylerin (kadın) Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri (Katılan Kadın Sayısı 98)

Beklentiler	İstekli sayısı	Yüzdesi
Profesyonel aktiviteler tiyatro	9	9,2
Sinema	22	22,6
Konserler gösteriler	6	6,1
Halkevlerinde yapılan çalışmaların sunumu folklor	3	3
Tiyatro	10	10,3
Çocuk gösterileri	6	6,1
Müzik faaliyetleri	15	15,4
Sanat faaliyetleri	17	17,5
Karagöz orta oyunu	0	0
Özel günlerde düzenlenen günün anlam ve önemini anlatan eğlenceler(öğretmenler günü,anneler günü,vs)	12	12,3
Toplam		100

23-50 Yaş Arası Bireylerin (kadın) Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri

Grafik 5. 41

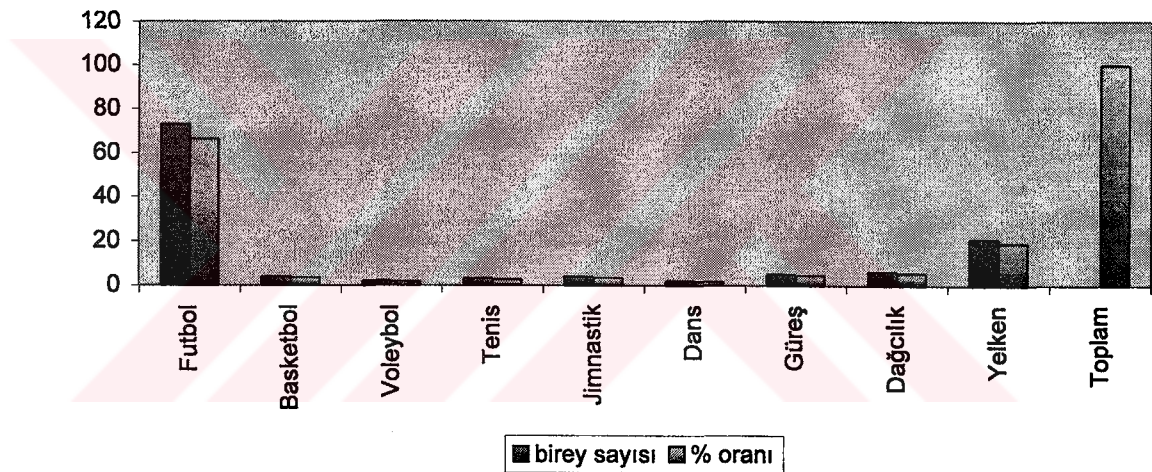
Kadınların % 22,6'sı sinema, % 17,5'i sanat faaliyetleri, % 15,4'ü müzik faaliyetleri, % 12,3'ü özel günlerin anlam ve önemini anlatan eğlenceler, % 10,3'ü tiyatro, % 9,2'si profesyonel aktivite tiyatro, % 6,1'i konserler ve gösteriler istemektedirler.

Erkeklerin ve kadınların eğlenceden en çok bekledikleri, sinema, müzik faaliyetleri, profesyonel aktivite tiyatro, konserler ve gösterilerdir.

Tablo 5. 42. Ankete Katılan 23-50 Yaş Arası Bireylerin (erkek) Spordan Beklentileri (Katılan Erkek Sayısı 110)

Beklentiler	Sıklığı	Yüzdesi
Futbol	73	66,3
Basketbol	4	3,6
Voleybol	2	1,8
Tenis	3	2,7
Jimnastik	4	3,6
Dans	2	1,8
Güreş	5	4,5
Dağcılık	6	5,4
Su sporları (yelken)	21	19
Toplam		100

23-50 Yaş Arası Bireylerin (erkek) Spordan Beklentileri

Grafik 5. 42

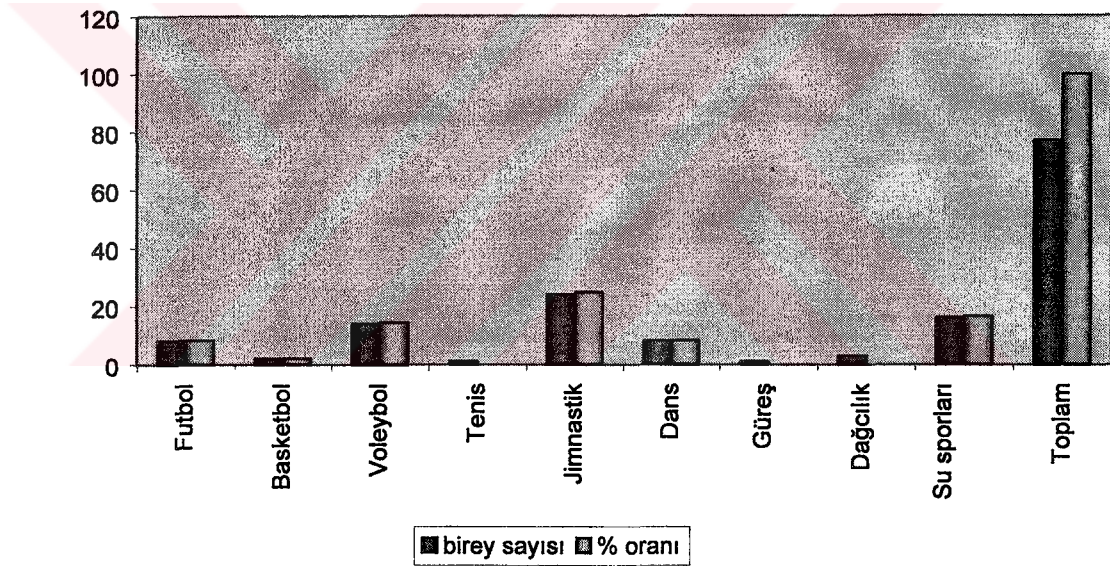
Erkeklerin % 66,3'ü futbol, % 19'u su sporları, % 5,4'ü dağcılık, % 4,5'i güreş, % 3,6'sı da eşit olarak basketbol, jimnastik istemektedirler.

Erkeklerin hangi yaş grubunda olursa olsun sportif faaliyet beklentileri büyük farkla futbol yönündedir.

Tablo 5. 43. Ankete Katılan 23-50 Yaş Arası (kadın) Bireylerin Spordan Beklentileri (Katılan Kadın Sayısı 97)

Beklentiler	Sıklığı	Yüzdesi
Futbol	8	8,2
Basketbol	2	2,06
Voleybol	14	14,4
Tenis	1	1,0
Jimnastik(açık kapalı alan)	24	24,7
Dans	8	8,2
Güreş	1	1,0
Dağcılık	3	3,0
Su sporları (yelken)	16	16,4
Toplam		100

23-50 Yaş Arası (kadın) Bireylerin Spordan Beklentileri

Grafik 5. 43

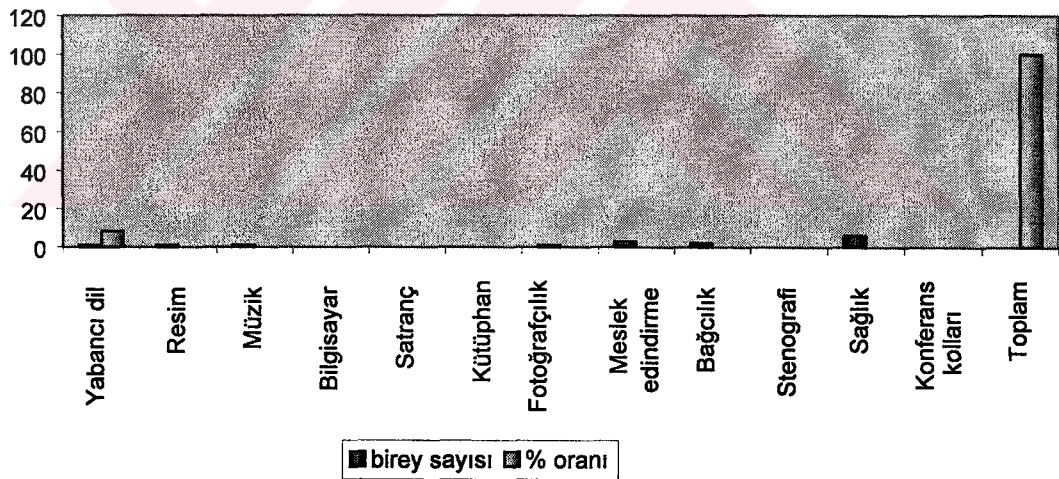
Kadınların % 24,7'si jimnastik, % 16,4'ü su sporları, % 14,4'ü voleybol, % 8,2'si eşit olarak futbol, dans % 3'ü dağcılık, % 2,06'sı basketbol tercih etmektedirler.

Erkeklerin büyük çoğunluğu futbolu tercih ederken, kızlar voleybolu tercih etmektedirler, bunu daha sonra hem kızlarda hem erkeklerde basketbol izlemektedir. Üçüncü sırada ise erkeklerde voleybol istenirken kızlarda jimnastik tercih edilmektedir.

Tablo 5. 44. Ankete Katılan 51 Yaş ve Üzeri Bireylerin (erkek) Eğitimden Beklentileri (Katılan Erkek Sayısı 12)

Beklentiler	İstekli sayısı	Yüzdesi
Yabancı dil kursları	1	8,3
Resim seramik el işi kursları	1	8,3
Müzik kursları	1	8,3
Bilgisayar internet kursları	0	0
Satranç kursları	0	0
Okul derslerine yardımcı olacak kütüphane	0	0
Fotoğrafçılık kursları	1	8,3
Meslek edindirme kursları	3	25
Bağcılık seracılık bitki yetiştirme kursları	2	16,6
Stenografi kursları	0	0
Sağlık kursları	6	50
Önemli günleri önem ve manasını anlatmak yaşamla ilgili konularda halkı bilinçlendirmek ve kaynaştırmak amacıyla konferans kolları oluşturmak	1	8,3
Toplam		100

51 Yaş ve Üzeri Bireylerin (erkek) Eğitimden Beklentileri.

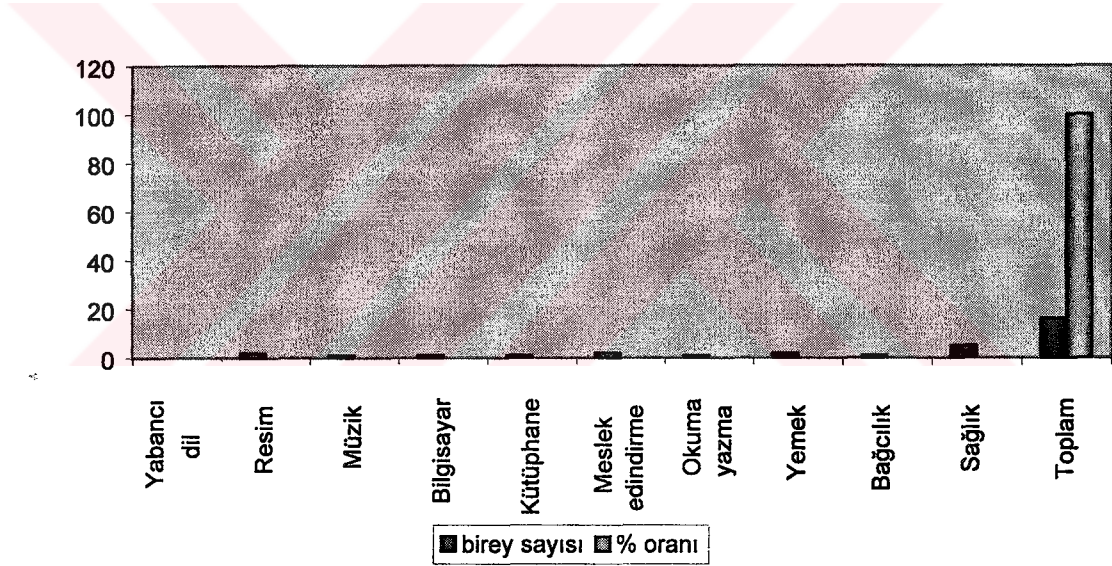
Grafik 5. 44

Elli yaşını geçmiş erkeklerin % 50'si sağlık kurslarını istemektedirler, bunu % 25 ile meslek edindirme ve köy kökenli olduklarından % 16,6 ile bağcılık seracılık bitki yetiştirme kursları izlemektedir.

Tablo 5. 45. Ankete Katılan 51 Yaş ve Üzeri Bireylerin (kadın) Eğitimden Beklentileri (Katılan Kadın Sayısı 9)

Beklentiler	Sıklığı	Yüzdesi
Yabancı dil kursları	0	0
Resim seramik el işi kursları	2	22,2
Müzik kursları	1	11,1
Bilgisayar internet kursları	1	11,1
Kütüphane	1	11,1
Meslek edindirme kursları	2	22,2
Okuma yazma kursları	1	11,1
Yemek kursları	2	22,2
Bağcılık arıcılık bitki yetiştirme kursları	1	11,1
Sağlık kursları	5	55,5
Toplam		100

51 Yaş ve Üzeri Bireylerin (kadın) Eğitimden Beklentileri

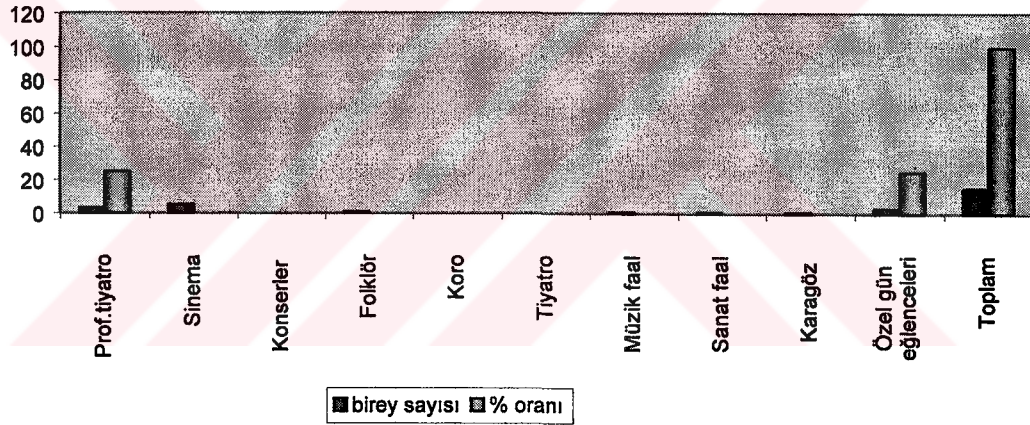
Grafik 5. 45

Orta yaş üstü gurubuna giren kadınlar % 55 ile sağlık ile ilgili kurs isterlerken, % 22,2 gibi bir oranla eşit olarak el işi kursları, meslek edindirme kursları, yemek kursları, istemektedirler, diğer şıklar ise % 11,1 gibi bir oranla üçüncü sırayı almaktadırlar.

Tablo 5. 46. Ankete Katılan 51 Yaş ve Üzeri Bireylerin (erkek) Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri (Katılan Erkek Sayısı 12)

Beklentiler	Sıklığı	Yüzdesi
Profesyonel aktiviteler tiyatro	3	25
Sinema	5	41,6
Konserler gösteriler	0	0
Halkevlerinde yapılan çalışmanın sunumu folklor	1	8,3
Koro	0	0
Tiyatro	0	0
Müzik faaliyetleri	1	8,3
Sanat faaliyetleri	1	8,3
Karagöz orta oyunu	1	8,3
Özel günlerde düzenlenen günün anlam ve önemini anlatan eğlenceler	3	25
Toplam		100

51 Yaş ve Üzeri Bireylerin (erkek) Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri

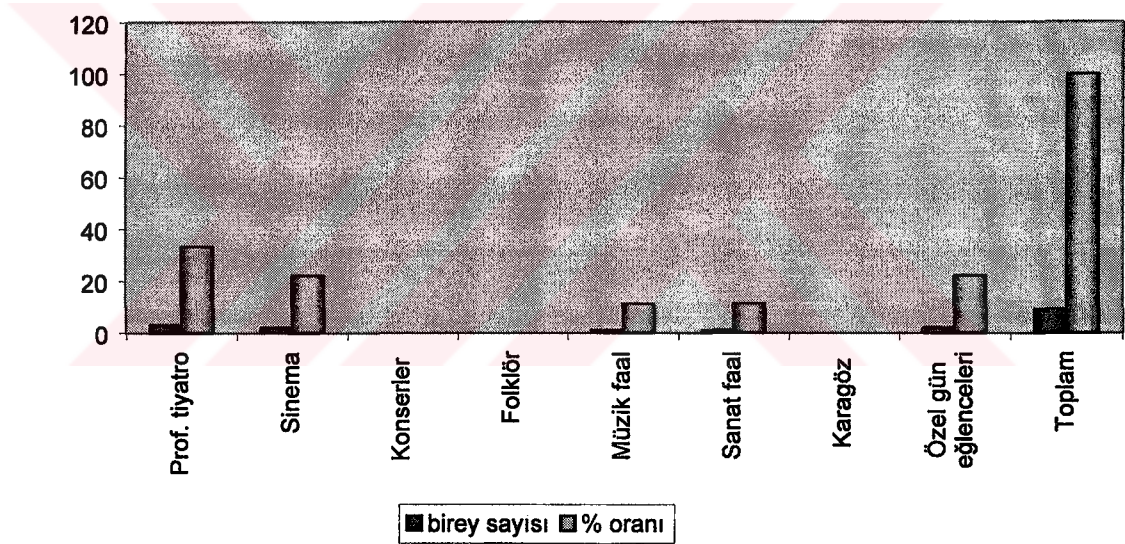
Grafik 5. 46

Orta yaş üstü erkeklerin eğlenceden % 41,6 gibi en yüksek oranla beklentilerini sinema oluştururken bunu % 25 ile eşit olarak profesyonel aktivite tiyatro ve özel günlerin anlam ve önemini anlatan eğlenceler izlemektedir. Diğer faaliyetler düşük oranda kalmaktadır.

Tablo 5. 47. Ankete Katılan 51 Yaş ve Üzeri Bireylerin (kadın) Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri (Katılan Kadın Sayısı 9)

Beklentiler	İstekli sayısı	Yüzdesi
Profesyonel aktiviteler tiyatro	3	33,3
Sinema	2	22,2
Konserler gösteriler	0	0
Halkevlerinde yapılan çalışmaların sunumu folklor	0	0
Müzik faaliyetleri	1	11,1
Sanat faaliyetleri	1	11,1
Karagöz orta oyunu	0	0
Özel günlerde düzenlenen günün anlam ve önemini anlatan eğlenceler	2	22,2
Toplam		100

51 Yaş ve Üzeri Bireylerin (kadın) Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri

Grafik 5. 47

Orta yaş üstü hanımların eğlenceden beklentileri % 33,3 ile tiyatro, % 22,2 ile eşit olarak sinema ve özel günlerin anlam ve önemini anlatan gösterilerdir. Diğer aktivitelerin oranı çok düşüktür.

5.6.8.2. İzmir İli Mavişehir Toplu Konutları Anket Sonuçları

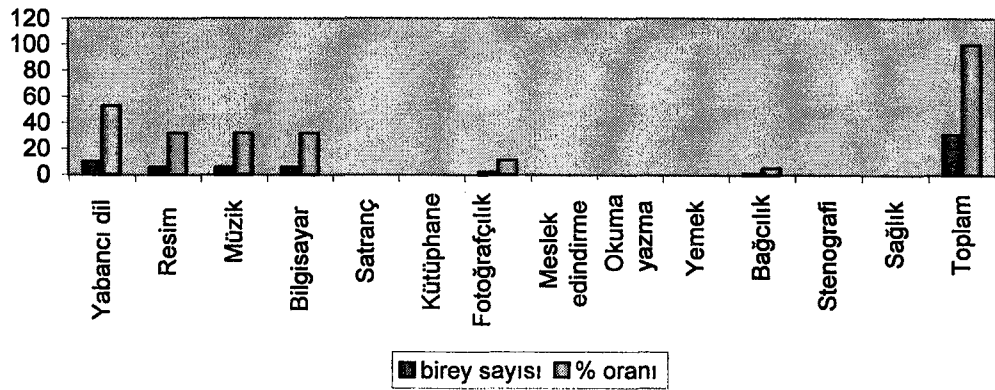
6-12, 13-22, 23-50, 51 ve Üstü Yaş Gruplarının Eğitim, Kültürel Faaliyetler, Spor Faaliyetlerinden Beklentileri

Eğitim

Tablo 5. 66. Ankete Katılan 6-12 Yaş Arası Erkek Çocuklarının Eğitimden Beklentileri (Ankete Katılan Erkek Çocuk Sayısı 19)

Beklentiler	İstekli sayısı	Yüzdesi
Yabancı dil kursları	10	52,6
Resim seramik el işi kursları	6	31,6
Müzik kursları	6	31,6
Bilgisayar internet kursları	6	31,6
Satranç kursları	0	0
Okul derslerine yardımcı olacak kütüphane	0	0
Fotoğrafçılık kursları	2	10,5
Meslek edindirme kursları	0	0
Okuma yazma kursları	0	0
Yemek kursları	0	0
Bağcılık arıcılık bitki yetiştirme	1	5,3
Stenografi kursları	0	0
Sağlık kursları	0	0
Toplam		100

6-12 yaş arası erkek çocuklarının eğitimden beklentileri

Grafik 5. 66

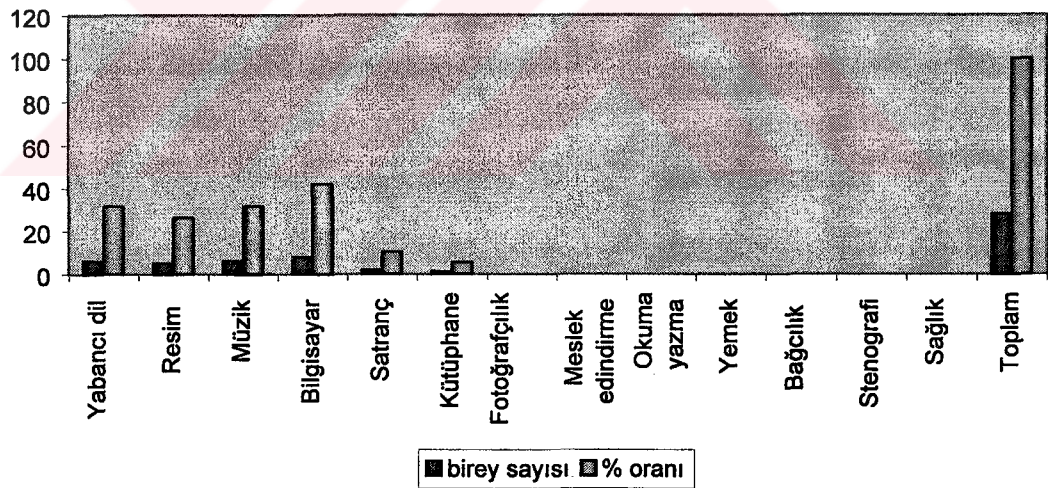
6-12 yaş erkek çocukları % 52,6 lık bir oranla en fazla yabancı dil kursları istemişler, bunu % 31,6 oranıyla eşit olarak resim seramik el işi, müzik, bilgisayar

internet kursları izlemiştir. % 10,5 ile fotoğrafçılık kursu, % 5,3 gibi çok düşük bir oranla da bitki yetiştirme kursu istenmiş diğer kurslara hiç talep olmamıştır.

Tablo 5. 67. Ankete Katılan 6-12 Yaş Arası Kız Çocukların Eğitimden Beklentileri (Ankete Katılan Kız Çocuk Sayısı 19)

Beklentiler	İstekli sayısı	Yüzdesi
Yabancı dil kursları	6	31,6
Resim seramik el işi kursları	5	26,3
Müzik kursları	6	31,6
Bilgisayar internet kursları	8	42,1
Satranç kursları	2	10,5
Okul derslerine yardımcı olacak kütüphane	1	5,3
Fotoğrafçılık kursları	0	0
Meslek edindirme kursları	0	0
Okuma yazma kursları	0	0
Yemek kursları	0	0
Bağcılık arıcılık bitki yetiştirme	0	0
Stenografi kursları	0	0
Sağlık kursları	0	0
Toplam		100

6-12 yaş arası kız çocukların eğitimden beklentileri

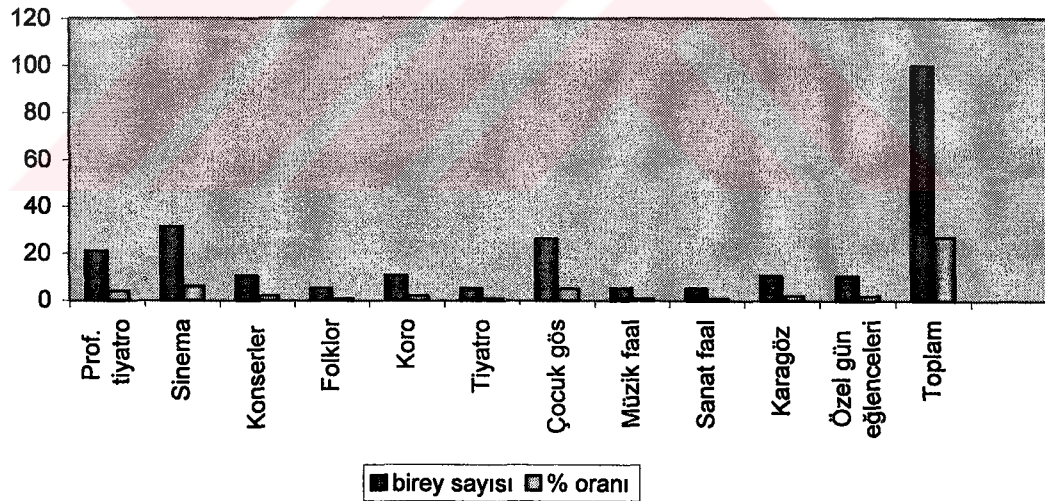
Grafik 5. 67

6-12 yaş arası kız çocukları, en fazla % 42,1 ile bilgisayar internet kursunu tercih etmişler, % 31,6 oranıyla da eşit olarak yabancı dil kursları, müzik kursları, % 26,3 ile resim seramik kursları, % 10,5 ile satranç, % 5,3 ile de kütüphane tercih etmişler diğer kurslara talep göstermemişlerdir.

Tablo 5. 68. Ankete Katılan 6-12 Yaş Arası Kız Çocukların Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri (Katılan Kız Sayısı 19)

Beklentiler	İstekli sayısı	Yüzdesi
Profesyonel aktiviteler tiyatro	4	21,1
Sinema	6	31,5
Konserler gösteriler	2	10,5
Halkevlerinde yapılan çalışmaların sunumu folklor	1	5,3
Koro	2	10,5
Tiyatro	1	5,3
Çocuk gösterileri	5	26,3
Müzik gösterileri	1	5,3
Sanat faaliyetleri	1	5,3
Karagöz orta oyunu	2	10,5
Özel günlerde düzenlenen günün anlam ve önemini anlatan eğlenceler (bayramlar, anneler günü, öğretmenler günü v.s)	2	10,5
Toplam		100

6-12 yaş arası kız çocukların kültürel faaliyetlerden beklentileri

Grafik 5. 68

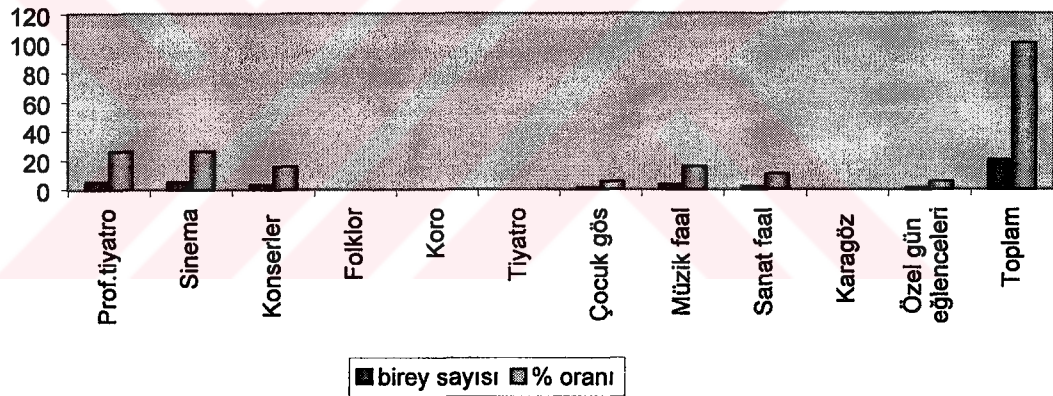
Kız çocukları % 31,5 oranıyla en çok sinemayı tercih etmişler, bunu % 26,3 ile çocuk gösterileri, % 21,1 ile tiyatro, % 10,5 ile eşit olarak konserler gösteriler, koro, karagöz oyunları, özel gün eğlenceleri izlemektedir. % 5,3 gibi düşük bir oranla da eşit olarak folklor, tiyatro, müzik gösterileri, sanat faaliyetleri, tercih edilmiştir.

Kültürel Faaliyetler

Tablo 5. 69. Ankete Katılan 6-12 Yaş Erkek Çocukların Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri (Ankete Katılan Erkek Çocuk Sayısı 19)

Beklentiler	İstekli sayısı	Yüzde oranı
Profesyonel aktiviteler tiyatro	5	26,3
Sinema	5	26,3
Konserler gösteriler	3	15,8
Halkevi çalışmaları sunumu folklor	0	0
Koro	0	0
Tiyatro	0	0
Çocuk gösterileri	1	5,3
Müzik faaliyetleri	3	15,8
Sanat faaliyetleri	2	10,5
Karagöz orta oyunu	0	0
Özel günlerde düzenlenen günün anlam ve önemini anlatan eğlenceler (bayramlar, anneler günü, vs)	1	5,3
Toplam		100

6-12 yaş erkek çocukların kültürel faaliyetlerden beklentileri

Grafik 5. 69

Erkek çocukları % 26,3 gibi eşit bir oranla tiyatro ve sinemayı tercih etmektedirler. Konserler ve gösteriler, müzik faaliyetleri % 15,8 ile ikinci sırada tercih edilmekte, % 5,3 ile çocuk gösterileri ve özel gün eğlenceleri istenmektedir. Diğer aktiviteler erkek çocukları tarafından talep görmemiştir.

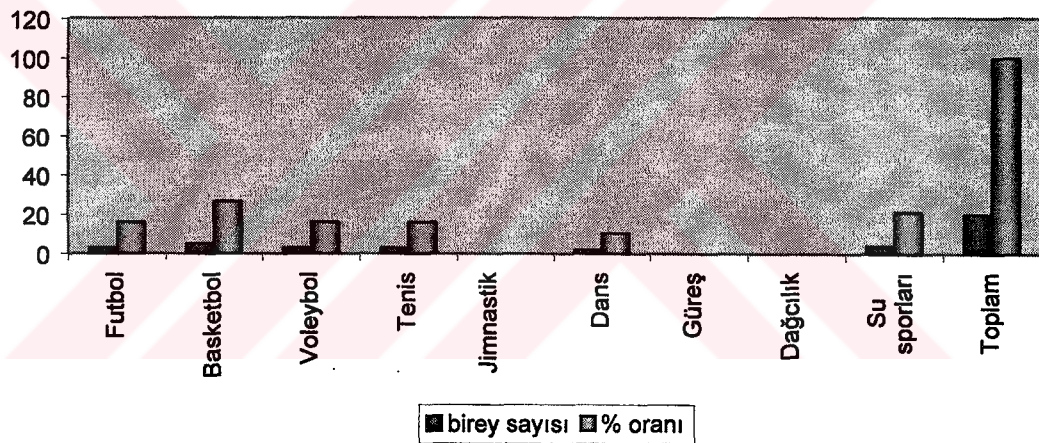
Çocukların en çok sinema, tiyatro, konserler ve gösterilere ilgi duydukları görülmektedir.

Spor

Tablo 5. 70. Ankete Katılan 6-12 Yaş Erkek Çocukların Spordan Beklentileri
(Ankete Katılan Erkek Çocuk Sayısı 17)

Beklentiler	İstekli sayısı	Yüzdesi
Futbol	3	15,8
Basketbol	5	26,3
Voleybol	3	15,8
Tenis	3	15,8
Jimnastik	0	0
Dans	2	10,5
Güreş	0	0
Dağcılık	0	0
Su sporları	4	21,1
Toplam		100

6-12 Yaş Erkek Çocukların Spordan Beklentileri

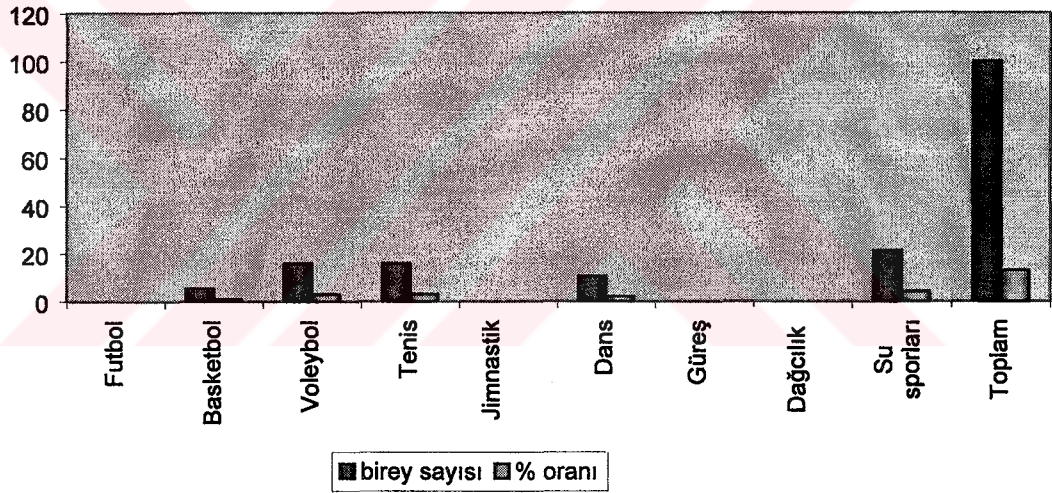
Grafik 5. 70

Erkek çocuklar Mavişehir’de % 26,3 ile basketbol, % 21,1 ile su sporları, % 15,8 ile eşit olarak futbol, voleybol, tenis tercih etmektedirler.

Tablo 5. 71. Ankete Katılan 6-12 Yaş Kız Çocukların Spordan Beklentileri
(Ankete Katılan Kız Çocuk Sayısı 19)

Beklentiler	İstekli sayısı	Yüzdesi
Futbol	0	0
Basketbol	1	5,3
Voleybol	3	15,8
Tenis	3	15,8
Jimnastik	0	0
Dans	2	10,5
Güreş	0	0
Dağcılık	0	0
Su sporları	4	21,1
Toplam		100

6-12 Yaş Kız Çocukların Spordan Beklentileri

Grafik 5. 71

Kız çocukları da % 21,1 ile en çok su sporlarını tercih ederken, % 15,8 ile voleybol, tenis % 10,5 ile de dans tercih etmektedirler. % 5,3 ile de en düşük oranda basketbolu tercih etmektedirler.

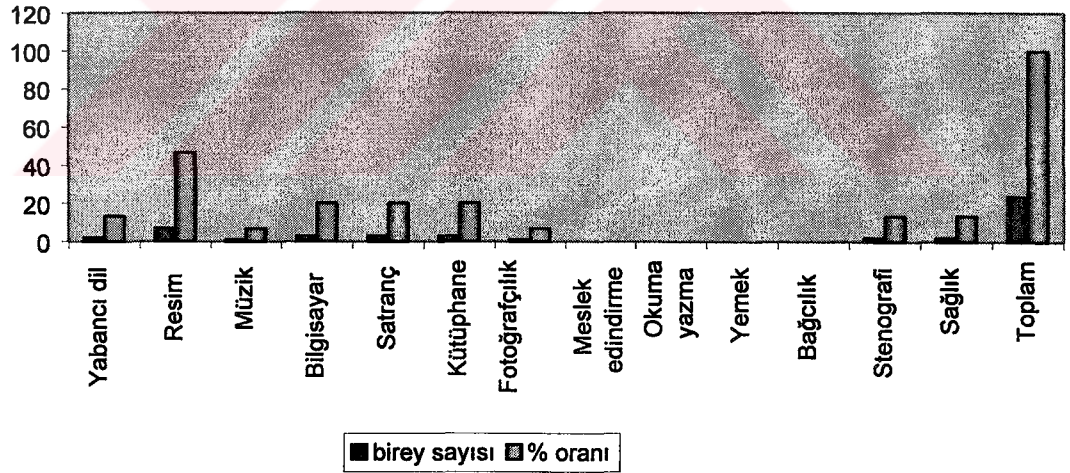
Mavişehir'deki gerek kız gerek erkek çocukların ilk sırada su sporlarını tercih ettiği görülmektedir.

13-22 Yaş Grubu Eğitim Beklentileri

Tablo 5. 72. Ankete Katılan 13-22 Yaş Arası Gençlerin (erkek) Eğitimden Beklentileri (Katılan Erkek Sayısı 15)

Beklentiler	İstekli sayısı	Yüzdesi
Yabancı dil kursları	2	13,3
Resim seramik el işi kursları	7	46,7
Müzik kursları	1	6,7
Bilgisayar internet kursları	3	20
Satranç kursları	3	20
Okul derslerine yardımcı olacak kütüphane	3	20
Fotoğrafçılık kursları	1	6,7
Meslek edindirme kursları	0	0
Okuma yazma kursları	0	0
Yemek kursları	0	0
Bağcılık arıcılık bitki yetiştirme kursları	0	0
Stenografi kursları	2	13,3
Sağlık kursları	2	13,3
Toplam		100

13-22 Yaş Arası Gençlerin (erkek) Eğitimden Beklentileri

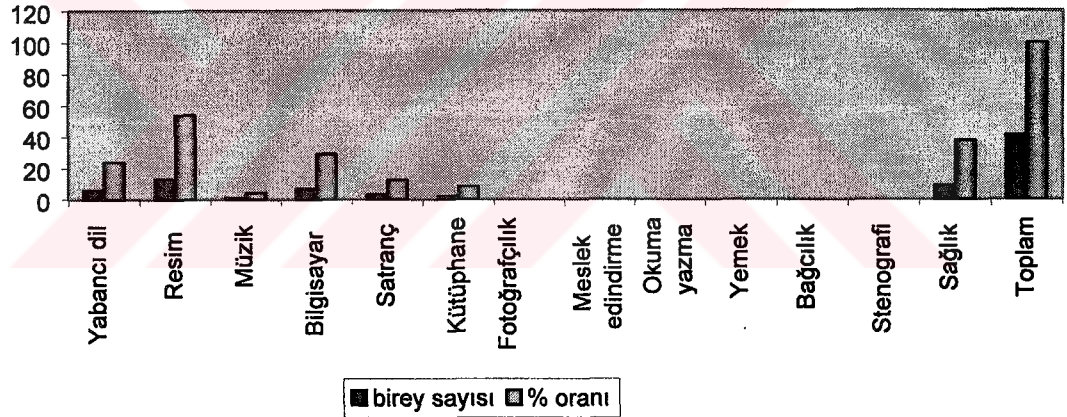
Grafik 5. 72

Genç erkekler % 46,7 ile resim seramik el işi, % 20 ile eşit olarak bilgisayar, satranç kursları, okul derslerine yardımcı olacak kütüphane, % 13,3 oranı ile eşit olarak yabancı dil, stenografi ve sağlık kurslarına ihtiyaç duyduklarını, % 6,7 ile daha düşük oranda müzik kursları, fotoğrafçılık kurslarına ihtiyaç duyduklarını görmekteyiz.

Tablo 5. 73. Ankete Katılan 13-22 Yaş Arası Gençlerin (kız) Eğitimden Beklentileri (Katılan Kız Sayısı 24)

Beklentiler	İstekli sayısı	Yüzdesi
Yabancı dil kursları	6	24
Resim seramik el işi kursları	13	54,2
Müzik kursları	1	4,2
Bilgisayar internet kursları	7	29,2
Satranç kursları	3	12,5
Okul derslerine yardımcı olacak kütüphane	2	8,3
Fotoğrafçılık kursları	0	0
Meslek edindirme kursları	0	0
Okuma yazma kursları	0	0
Yemek kursları	0	0
Bağcılık arıcılık bitki yetiştirme	0	0
Stenografi kursları	0	0
Sağlık kursları	9	37,5
Toplam		100

13-22 Yaş Arası Gençlerin (kız) Eğitimden Beklentileri

Grafik 5. 73

13-22 yaş arası genç kızlar % 54,2 ile resim seramik el işi kursları, %37,5 ile sağlık kursları, % 29,2 ile bilgisayar, % 24 ile yabancı dil kursları, % 12,5 ile satranç kursları % 8,3 ile kütüphane, % 4,2 ile müzik kursları tercih etmektedirler.

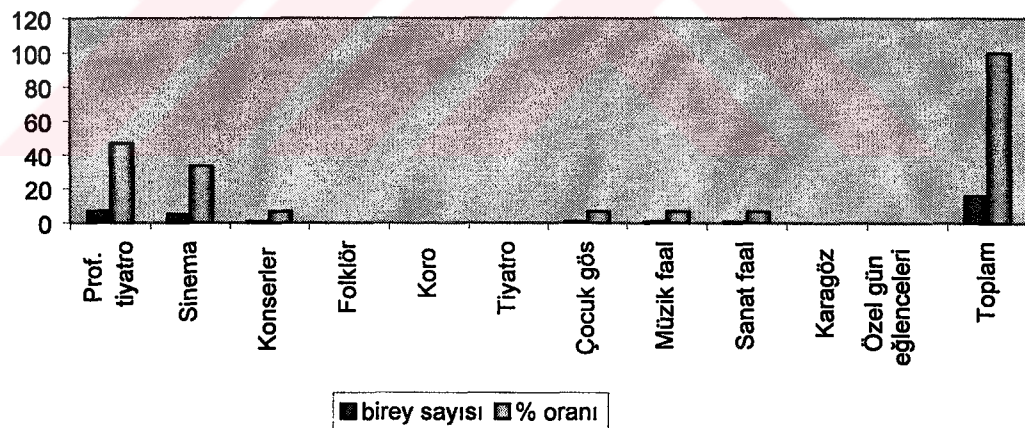
Genç kızların da genç erkeklerin de büyük oranda resim seramik el işi kurslarına ilgi duyduklarını görmekteyiz.

Kültürel faaliyetler

Tablo 5. 74. Ankete Katılan 13-22 Yaş Arası Gençlerin (erkek) Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri (Katılan Erkek Sayısı 15)

Beklentiler	İstekli sayısı	Yüzdesi
Profesyonel aktiviteler tiyatro	7	46,7
Sinema	5	33,3
Konserler gösteriler	1	6,7
Halkevlerinde yapılan çalışmaların sunumu folklor	0	0
Koro	0	0
Tiyatro	0	0
Çocuk gösterileri	1	6,7
Müzik faaliyetleri	1	6,7
Sanat faaliyetleri	1	6,7
Karagöz ortaoyunu	0	0
Özel günlerde düzenlenen günün anlam ve önemini anlatan eğlenceler(bayramlar, anneler günü vs)	0	0
Toplam		

13-22 Yaş Arası Gençlerin (erkek) Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri

Grafik 5. 74

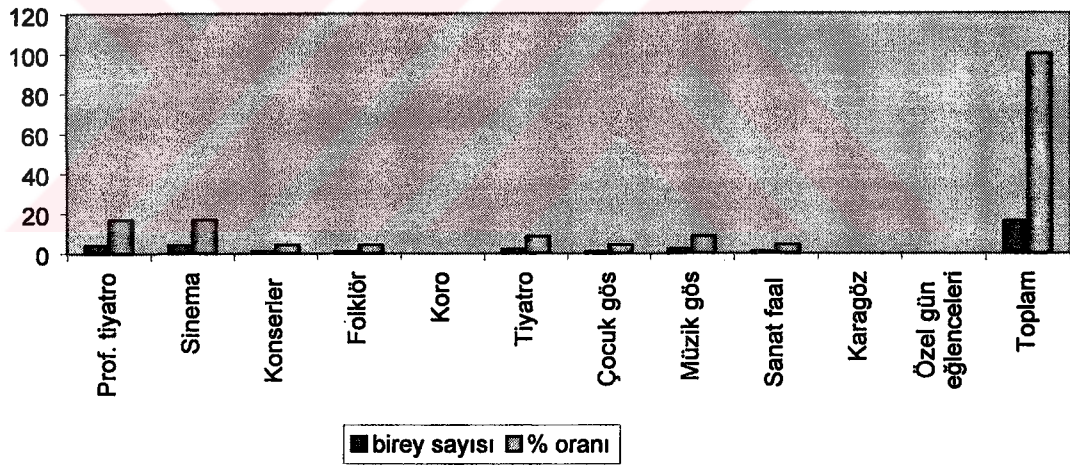
Genç erkeklerin % 46,7'si tiyatroyu tercih ederken, % 33,3'ü sinema, % 6,7'si eşit oranla konserler gösteriler, çocuk gösterileri, müzik faaliyetleri, sanat faaliyetleri tercih etmektedirler.

Genç erkeklerin büyük bir farkla tiyatroyu tercih ettikleri görülmektedir.

Tablo 5. 75. Ankete Katılan 13-22 Yaş Arası Gençlerin (kız) Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri (Katılan Kız Sayısı 24)

Beklentiler	İstekli sayısı	Yüzdesi
Profesyonel aktiviteler tiyatro	4	16,7
Sinema	4	16,7
Konserler gösteriler	1	4,2
Halkevlerinde yapılan çalışmaların sunumu folklor	1	4,2
Koro	0	0
Tiyatro	2	8,3
Çocuk gösterileri	1	4,2
Müzik gösterileri	2	8,3
Sanat faaliyetleri	1	4,2
Karagöz orta oyunu	0	0
Özel günlerde düzenlenen günün anlam ve önemini anlatan eğlenceler(bayramlar, anneler günü, öğretmenler günü v.s)	0	0
Toplam		100

13-22 Yaş Arası Gençlerin (kız) Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri

Grafik 5. 75

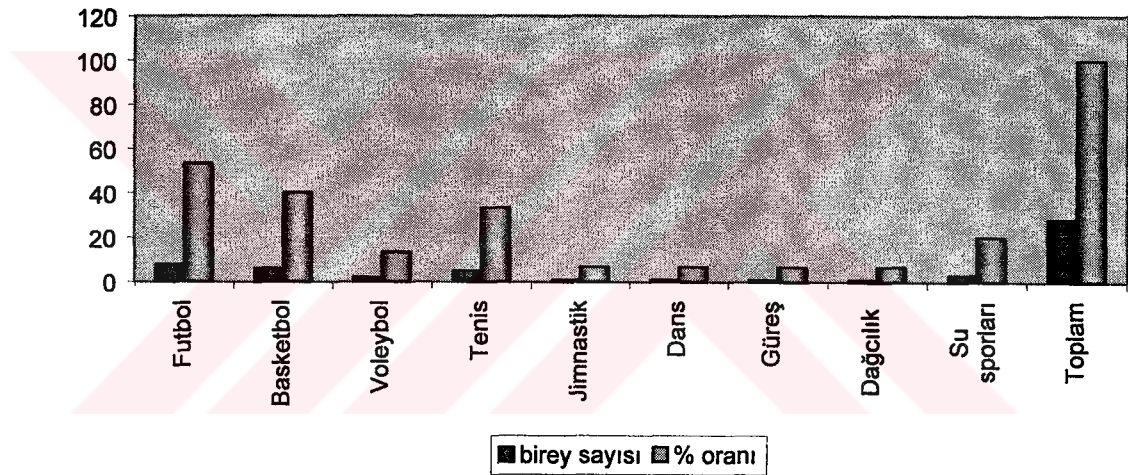
Genç kızların % 16,7'si eşit oranla sinema, tiyatro, % 8,3 ile müzik gösterileri, % 4,2 ile konserler gösteriler, folklor, çocuk gösterileri, sanat faaliyetleri istemektedirler.

Genç kızların sinema ve tiyatro dışında çok fazla kültürel aktiviteye ilgi duymadıkları gözlemlenmektedir.

Tablo 5. 76. Ankete Katılan 13-22 Yaş Arası Gençlerin (erkek) Spordan Beklentileri (Katılan Erkek Sayısı 15)

Beklentiler	İstekli sayısı	Yüzdesi
Futbol	8	53,3
Basketbol	6	40
Voleybol	2	13,3
Tenis	5	33,3
Jimnastik	1	6,7
Dans	1	6,7
Güreş	1	6,7
Dağcılık	1	6,7
Su sporları	3	20,0
Toplam		100

13-22 Yaş Arası Gençlerin (erkek) Spordan Beklentileri

Grafik 5. 76

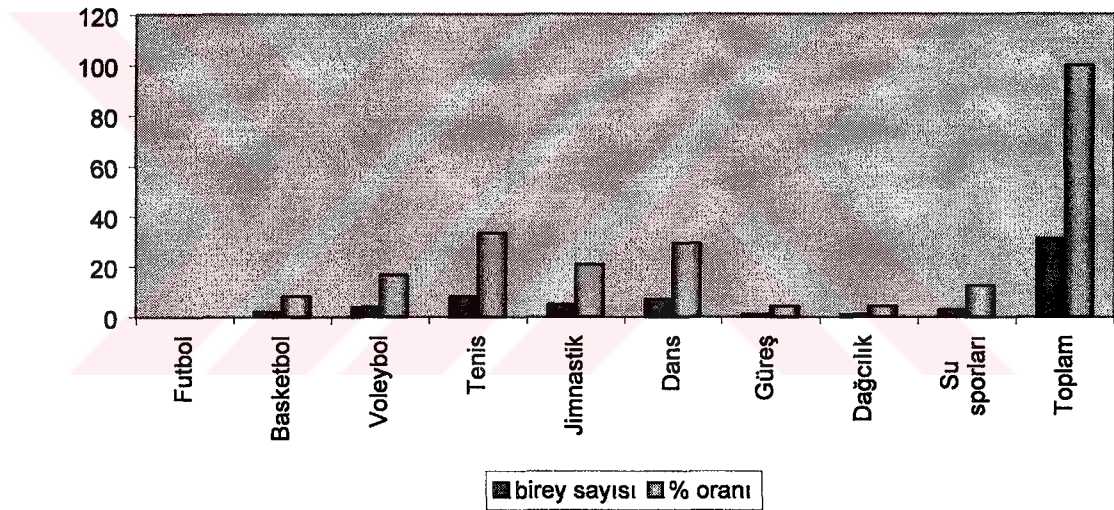
Genç erkekler % 53,3 ile en fazla futbol, % 40 ile basketbol, % 33,3 ile tenis, % 20 ile su sporları % 13,3 ile voleybol, % 6,7 oranıyla eşit olarak jimnastik, dans, güreş, dağcılık sporlarını istemektedirler.

Genç erkeklerde futbol en çok istek alan spor dalı olmaktadır.

Tablo 5. 77. Ankete Katılan 13-22 Yaş Arası Gençlerin (kız) Spordan Beklentileri (Katılan Kız Sayısı 24)

Beklentiler	İstekli sayısı	Yüzdesi
Futbol	0	0
Basketbol	2	8,3
Voleybol	4	16,7
Tenis	8	33,3
Jimnastik	5	20,8
Dans	7	29,2
Güreş	1	4,2
Dağcılık	1	4,2
Su sporları	3	12,5
Toplam		100

13-22 Yaş Arası Gençlerin (kız) Spordan Beklentileri

Grafik 5. 77

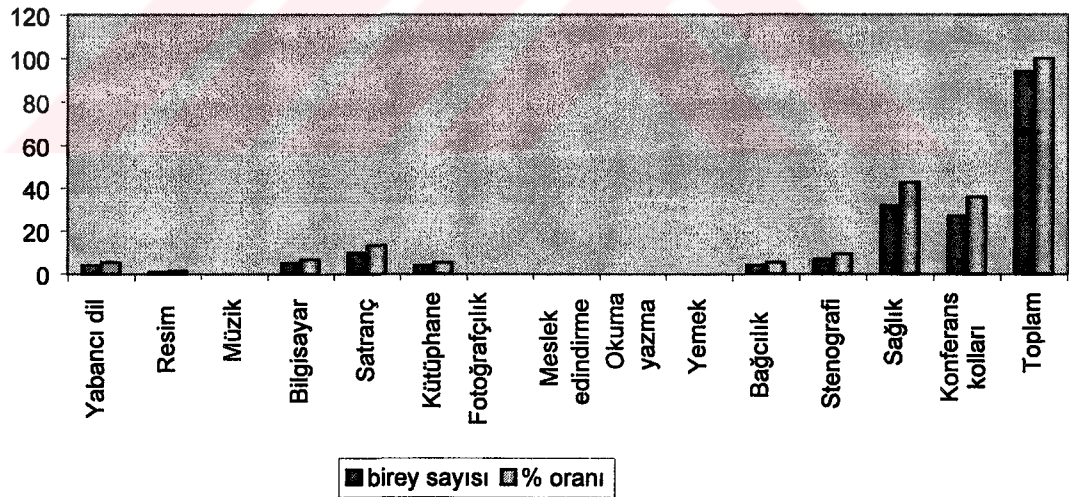
Genç kızlar da tenis % 33,3 ile ilk sırayı alırken, % 29,2 ile dans ikinci sırayı, % 20,8 ile jimnastik üçüncü sırayı. % 16,7 ile voleybol dördüncü sırayı, % 12,5 ile su sporları beşinci sırayı almaktadır. % 8,3 ile basketbol, % 4,2 ile eşit oranlarda güreş ve dağcılık son sıraları almaktadırlar.

23-50 Yaş Eğitim

Tablo 5. 78. Ankete Katılan 23-50 Yaş Arası Bireylerin (erkek) Eğitimden Beklentileri (Katılan erkek sayısı 75)

Beklentiler	İstekli sayısı	Yüzdesi
Yabancı dil kursları	4	5,3
Resim seramik el işi kursları	1	1,3
Müzik kursları	0	0
Bilgisayar internet kursları	5	6,7
Satranç kursları	10	13,3
Okul derslerine yardımcı olacak kütüphane	4	5,3
Fotoğrafçılık kursları	0	0
Meslek edindirme kursları	0	0
Okuma yazma kursları	0	0
Yemek kursları	0	0
Bağcılık halıcılık bitki yetiştirme kursları	4	5,3
Stenografi kursları	7	9,3
Sağlık kursları	32	42,7
Önemli günlerin önem ve anlamını anlatmak yaşamla ilgili konularda halkı bilinçlendirmek ve kaynaştırmak amacıyla konferans kolları oluşturmak.	27	36
Toplam		100

23-50 Yaş Arası Bireylerin (erkek) Eğitimden Beklentileri

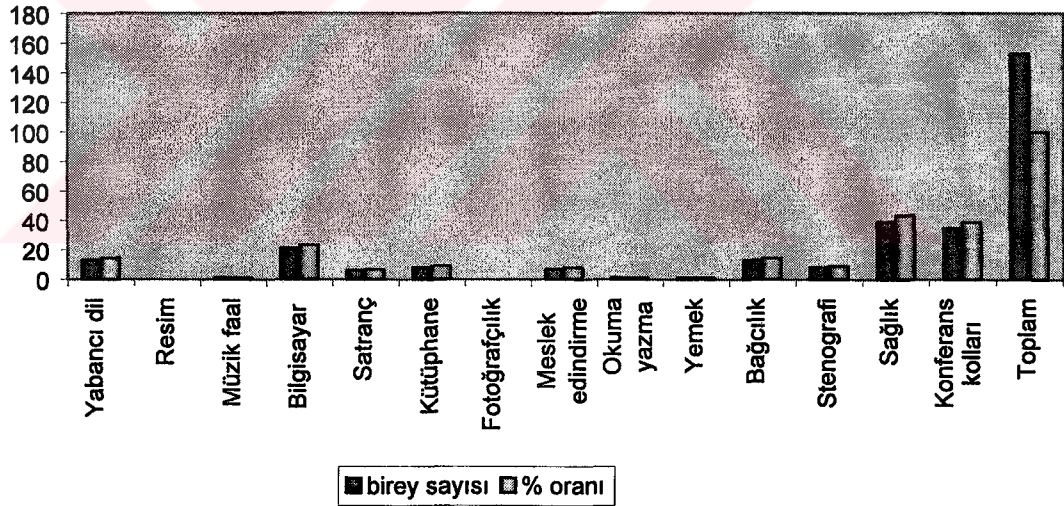
Grafik 5. 78

23-50 yaş arası erkek bireyler % 42,7 gibi en yüksek oranla sağlık kurslarını tercih etmektedirler. % 36 sı önemli günlerin anlam ve önemini belirten konferans kollarını tercih ederek diğer çoğunluklu dilimi oluşturmaktadırlar. % 13,3 ü satranç kursları, % 9,3 ü stenografi kursları, % 5,3 ü bağcılık bitki yetiştirme kursları, kütüphane ve yabancı dil kursları talep etmektedirler.

Tablo 5. 79. Ankete Katılan 23-50 Yaş Arası Bireylerin (kadın) Eğitimden Beklentileri (Ankete Katılan Kadın Sayısı 90)

Beklentiler	İstekli sayısı	Yüzdesi
Yabancı dil kursları	13	14,4
Resim seramik el işi kursları	0	0
Müzik kursları	1	1,1
Bilgisayar internet kursları	21	23,3
Satranç kursları	6	6,7
Okul derslerine yardımcı olacak kütüphane	8	8,9
Fotoğrafçılık kursları	0	0
Meslek edindirme kursları	7	7,8
Okuma yazma kursları	1	1,1
Yemek kursları	1	1,1
Bağcılık arıcılık bitki yetiştirme	13	14,4
Stenografi kursları	8	8,9
Sağlık kursları	39	43,3
Önemli günlerin önem ve manasını anlatmak yaşamla ilgili konularda halkı bilinçlendirmek ve kaynaştırmak amacıyla konferans kolları oluşturmak	35	38,9
Toplam		100

23-50 Yaş Arası Bireylerin (kadın) Eğitimden Beklentileri

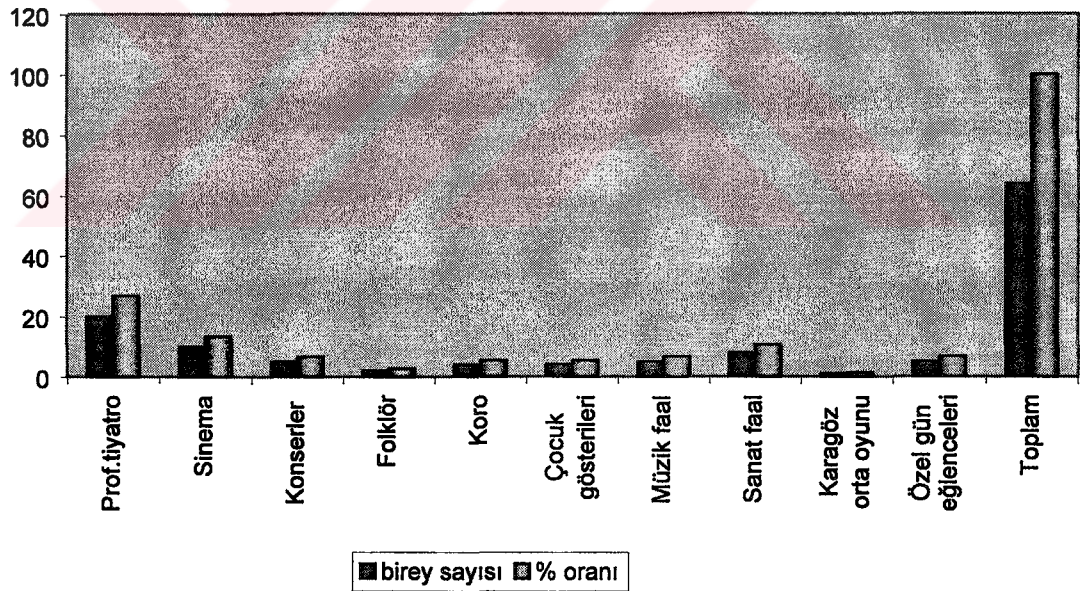
Grafik 5. 79

23-50 yaş arası kadınların da erkekler gibi % 43,3 oranıyla sağlık kurslarını birinci derecede tercih ettikleri görülmektedir . % 38,9 ile konferans kolları onlarda da ikinci sırayı almaktadır. % 23,3 ile bilgisayar internet, % 14,4 ile yabancı dil kursları, bitki yetiştirme kursları üçüncü sırayı almaktadır. % 8,9 u eşit olarak kütüphane ve stenografi kursları isterlerken % 7,8 i meslek edindirme kursları, % 6,7 si satranç kursları istemektedirler.

Tablo 5. 80. Ankete Katılan 23-50 Yaş Arası Bireylerin (erkek) Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri (Ankete Katılan Erkek Sayısı 75)

Beklentiler	İstekli sayısı	Yüzdesi
Profesyonel aktiviteler tiyatro	20	26,7
Sinema	10	13,3
Konserler gösteriler	5	6,6
Halkevinde yapılan çalışmaların sunumu folklor	2	2,7
Koro	4	5,3
Çocuk gösterileri	4	5,3
Müzik faaliyetleri	5	6,7
Sanat faaliyetleri	8	10,7
Karagöz orta oyunu	1	1,3
Özel günlerde düzenlenen günün anlam ve önemini anlatan eğlenceler(bayramlar, anneler günü)	5	6,7
Toplam		100

23-50 Yaş Arası Bireylerin (erkek) Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri

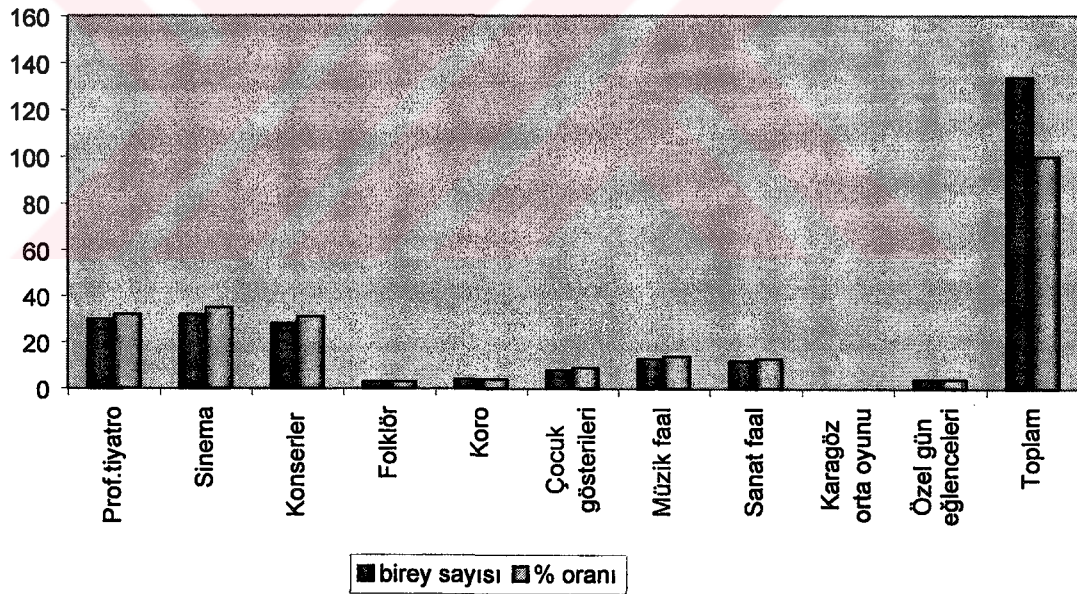
Grafik 5. 80

Erkeklerin % 26,7 si tiyatro, % 13,3 ü sinema, % 10,7 si sanat faaliyetleri, % 6,7 oranıyla eşit olarak konserler gösteriler, müzik faaliyetleri, özel günleri anlatan eğlenceler istenmekte diğerleri ise düşük oranlarda kalmaktadır.

Tablo 5. 81. Ankete Katılan 23-50 Yaş Arası Bireylerin (kadın) Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri (Katılan Kadın Sayısı 90)

Beklentiler	İstekli sayısı	Yüzdesi
Profesyonel aktiviteler tiyatro	29	32,2
Sinema	32	35,5
Konserler gösteriler	28	31,1
Halkevlerinde yapılan çalışmaların sunumu folklor	3	3,3
Koro	4	4,4
Çocuk gösterileri	8	8,9
Müzik faaliyetleri	13	14,4
Sanat faaliyetleri	12	13,3
Karagöz orta oyunu	0	0
Özel günlerde düzenlenen günün anlam ve önemini anlatan eğlenceler(öğretmenler günü, anneler günü, v.s)	4	4,4
Toplam		100

23-50 Yaş Arası Bireylerin (kadın) Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri

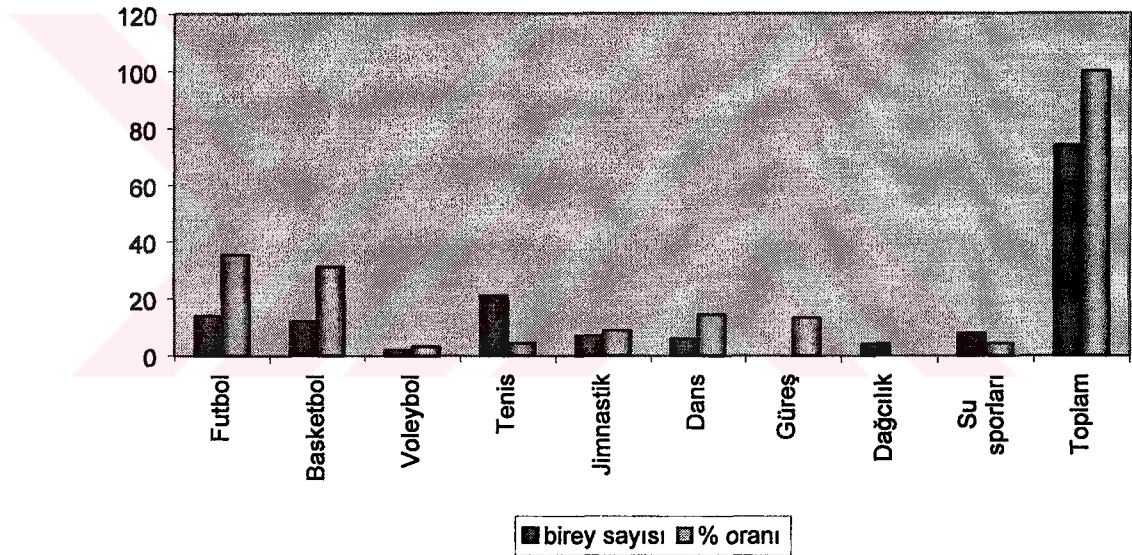
Grafik 5. 81

Kadınlar % 35,5 oranıyla en çok sinema, % 32,2 oranıyla tiyatro, % 31,1 oranıyla konserler ve gösterileri tercih etmektedirler. % 14,4 ile müzik faaliyetleri, % 13,3 ile sanat faaliyetleri, diğer faaliyetler ise düşük oranlarda kalmaktadır.

Tablo 5. 82. Ankete Katılan 23-50 Yaş Arası Bireylerin (erkek) Spordan Beklentileri (Katılan Erkek Sayısı 75)

Beklentiler	İstekli sayısı	Yüzdesi
Futbol	14	18,7
Basketbol	12	16
Voleybol	2	2,7
Tenis	21	28
Jimnastik	7	9,3
Dans	6	8
Güreş	0	0
Dağcılık	4	5,3
Su sporları	8	10,7
Toplam		100

23-50 Yaş Arası Bireylerin (erkek) Spordan Beklentileri

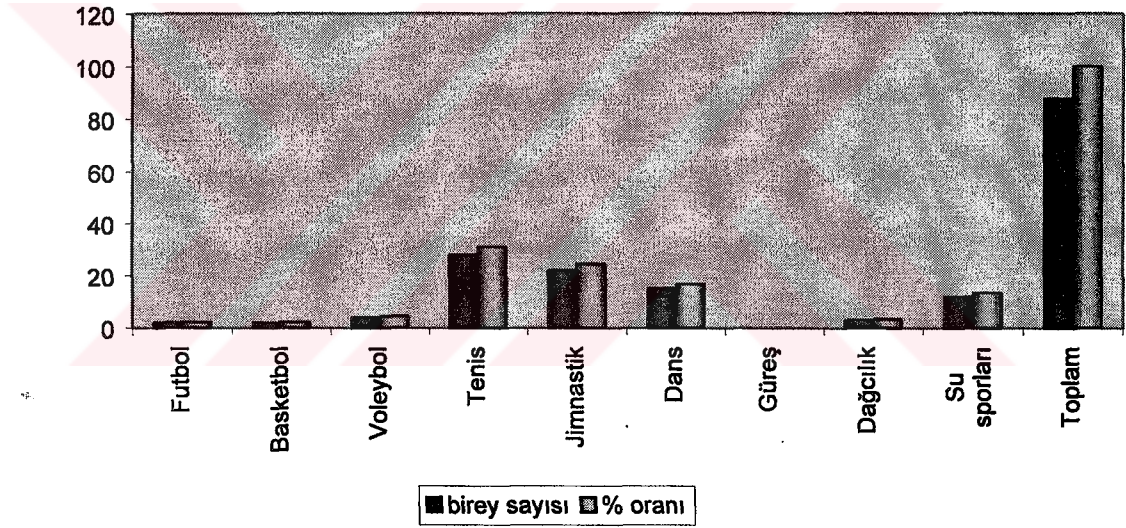
Grafik 5. 82

Erkeklerin % 28 i ilk sırada tenis, % 18,7 si futbol % 16 sı basketbol, % 10,7 si su sporları % 9,3 ü jimnastik, % 8 i dans tercih etmektedir. Voleybol ve dağcılığın oranları düşük, güreş ise hiç talep görmemiştir.

Tablo 5. 83. Ankete Katılan 23-50 Yaş Arası Bireylerin (kadın) Spordan Beklentileri (Katılan Kadın Sayısı 90)

Beklentiler	İstekli sayısı	Yüzdesi
Futbol	2	2,2
Basketbol	2	2,2
Voleybol	4	4,4
Tenis	28	31,1
Jimnastik	22	24,4
Dans	15	16,7
Güreş	0	0
Dağcılık	3	3,3
Su sporları	12	13,3
Toplam		100

23-50 Yaş Arası Bireylerin (kadın) Spordan Beklentileri

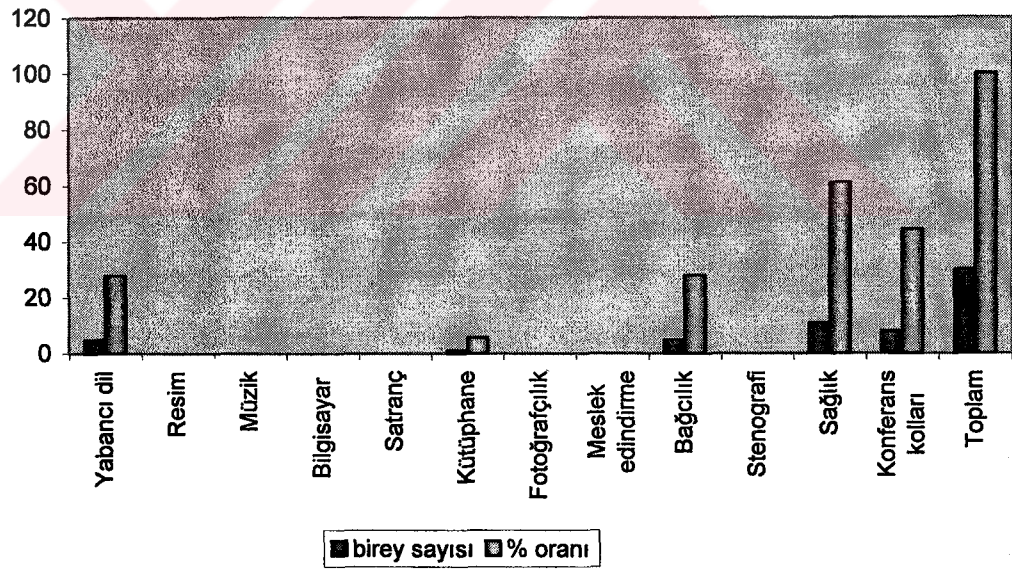
Grafik 5. 83

Kadınlarda da % 31,1 ile tenis ilk sırayı alırken, jimnastik % 24,4 ile ikinci sırayı alırken. % 16,7 ile dans ve % 13,3 ile su sporları bunları izlemektedir. Voleybol, dağcılık, futbol basketbol düşük oranlarda kalmaktadır.

Tablo 5. 84. Ankete Katılan 51 Yaş ve Üzeri Bireylerin (erkek) Eğitimden Beklentileri (Katılan Erkek Sayısı 18)

Beklentiler	İstekli sayısı	Yüzdesi
Yabancı dil kursları	5	27,8
Resim seramik el işi kursları	0	0
Müzik kursları	0	0
Bilgisayar internet kursları	0	0
Satranç kursları	0	0
Okul derslerine yardımcı olacak kütüphane	1	5,6
Fotoğrafçılık kursları	0	0
Meslek edindirme kursları	0	0
Bağcılık seracılık bitki yetiştirme kursları	5	27,8
Stenografi kursları	0	0
Sağlık kursları	11	61,1
Önemli günlerin önem ve anlamını anlatmak yaşamla ilgili konularda halkı bilinçlendirmek ve kaynaştırmak amacıyla konferans kolları oluşturmak	8	44,4
Toplam		100

51 Yaş ve Üzeri Bireylerin (erkek) Eğitimden Beklentileri

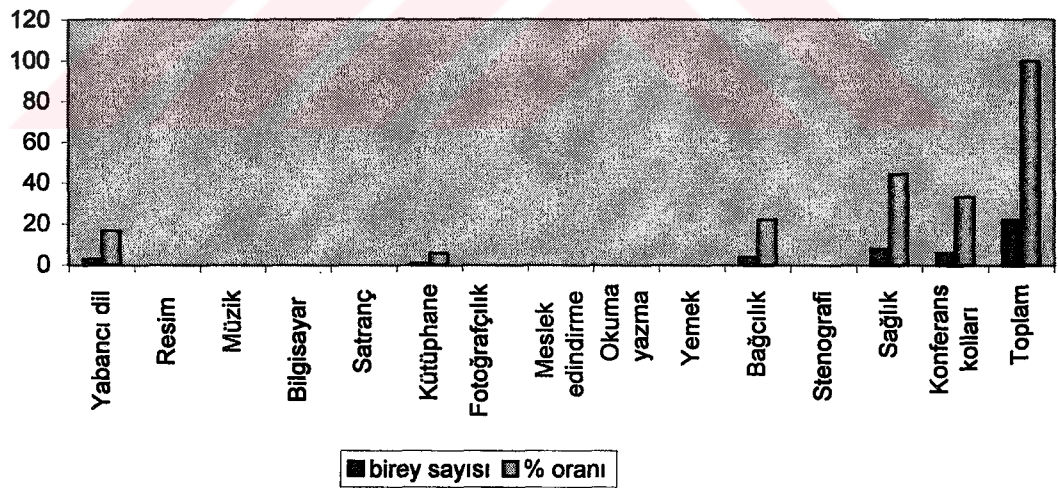
Grafik 5. 84

Orta yaş üstü erkekler % 61,1 ile en çok sağlık ile ilgili kurs istemektedirler. % 44,4 ü önemli günlerin anlam ve önemini anlatan konferans kolları, % 27,8 i eşit olarak yabancı dil, bağcılık seracılık bitki yetiştirme kursları, % 5,6 sı da kütüphane istemektedir. Diğerleri ise tercih edilmemiştir.

Tablo 5. 85. Ankete Katılan 51 Yaş ve Üzeri Bireylerin (kadın) Eğitimden Beklentileri (Katılan Kadın Sayısı 18)

Beklentiler	İstekli sayısı	Yüzdesi
Yabancı dil kursları	3	16,7
Resim seramik el işi kursları	0	0
Müzik kursları	0	0
Bilgisayar internet kursları	0	0
Satranç kursları	0	0
Kütüphane	1	5,6
Fotoğrafçılık kursları	0	0
Meslek edindirme kursları	0	0
Okuma yazma kursları	0	0
Yemek kursları	0	0
Bağcılık seracılık bitki yetiştirme kursları	4	22,2
Stenografi kursları	0	0
Sağlık kursları	8	44,4
Önemli günlerin önem ve anlamını anlatmak yaşamla ilgili konularda halkı bilinçlendirmek ve kaynaştırmak amacıyla konferans kolları oluşturmak	6	33,3
Toplam		100

51 Yaş ve Üzeri Bireylerin (kadın) Eğitimden Beklentileri

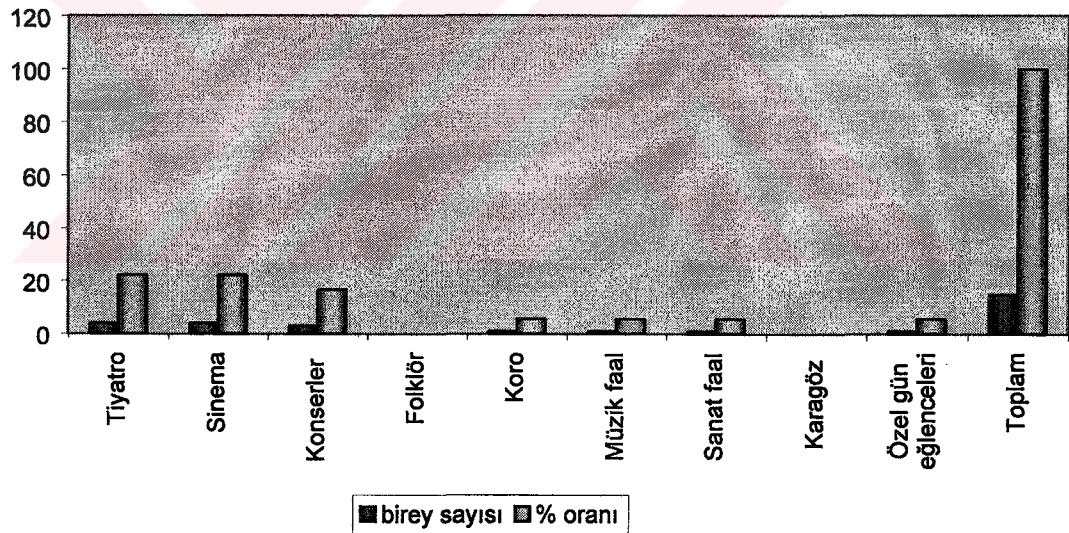
Grafik 5. 85

Orta yaş üstü hanımlarda % 44,4 ile sağlık kurslarını birinci derecede isterlerken, önemli günleri anlatan konferans kollarını da % 33,3 ile ikinci sırada istemektedirler. Bunları % 22,2 ile bağcılık arıcılık bitki yetiştirme, % 16,7 ile yabancı dil kursları, % 5,6 ile kütüphane izlemektedir. Diğerleri ise talep görmemektedir.

Tablo 5. 86. Ankete Katılan 51 Yaş ve Üzeri Bireylerin (erkek) Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri (Katılan Erkek Sayısı 18)

Beklentiler	İstekli sayısı	Yüzdesi
Profesyonel aktiviteler tiyatro	4	22,2
Sinema	4	22,2
Konserler gösteriler	3	16,6
Halkevlerinde yapılan çalışmaların sunumu folklor	0	0
Koro	1	5,6
Müzik faaliyetleri	1	5,6
Sanat faaliyetleri	1	5,6
Karagöz orta oyunu	0	0
Özel günlerde düzenlenen günün anlam ve önemini anlatan eğlenceler	1	5,6
Toplam		100

51 Yaş ve Üzeri Bireylerin (erkek) Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri

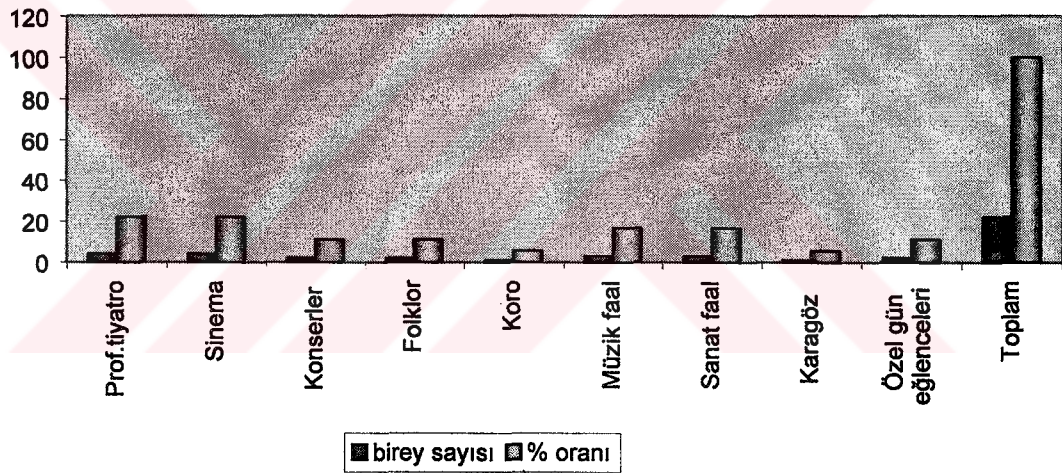
Grafik 5. 86

Orta yaş üzeri erkeklerin kültürel faaliyetlerden beklentileri, % 22,2 eşit oranıyla tiyatro ve sinema dır. % 16,6 ile konserler gösteriler, % 5,6 ile eşit oranlarla koro, müzik faaliyetleri, sanat faaliyetleri, özel günleri anlatan eğlenceler istek almaktadır.

Tablo 5. 87. Ankete Katılan 51 Yaş ve Üzeri Bireylerin (kadın) Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri (Katılan Kadın Sayısı 18)

Beklentiler	İstekli sayısı	Yüzdesi
Profesyonel aktivite tiyatro	4	22,2
Sinema	4	22,2
Konserler gösteriler	2	11,1
Halkevlerinde yapılan çalışmaların sunumu folklor	2	11,1
Koro	1	5,6
Müzik faaliyetleri	3	16,7
Sanat faaliyetleri	3	16,7
Karagöz orta oyunu	1	5,6
Özel günlerde düzenlenen günün anlam ve önemini anlatan eğlenceler	2	11,1
Toplam		100

51 Yaş ve Üzeri Bireylerin (kadın) Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri

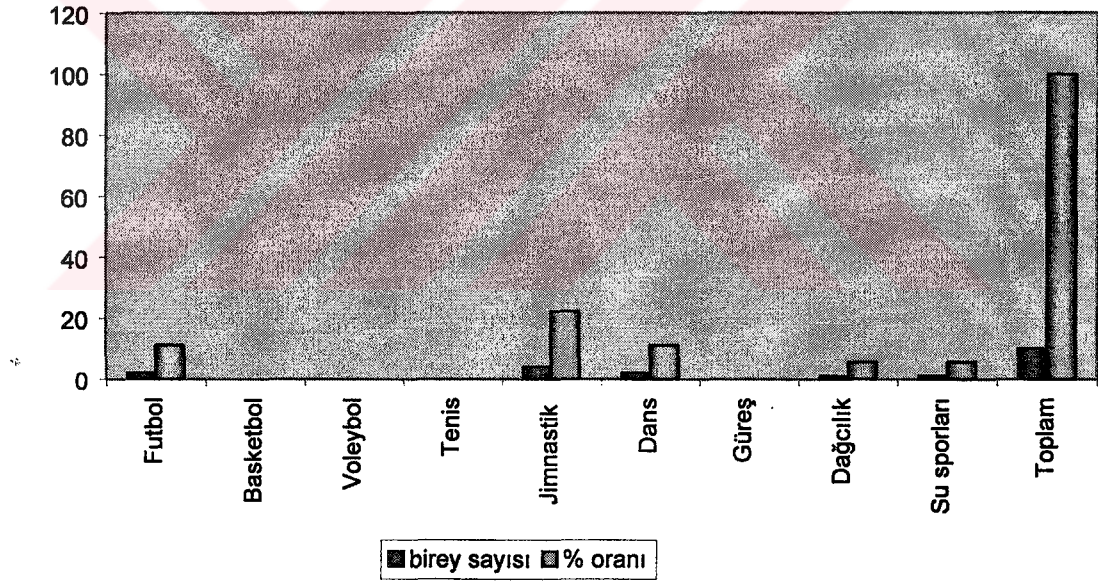
Grafik 5. 87

Orta yaş üstü kadınlar % 22,2 oranıyla eşit olarak tiyatro ve sinemayı istemektedirler. % 16,7 oranıyla eşit olarak da müzik faaliyetleri, sanat faaliyetlerini tercih etmektedirler. % 11,1 eşit oranıyla konserler gösteriler, folklor, özel günleri anlatan eğlenceler üçüncü istek sırasını oluşturmaktadır.

Tablo 5. 88. Ankete Katılan 51 Yaş ve Üzeri Bireylerin (erkek) Spordan Beklentiler (Katılan Erkek Sayısı 18)

Beklentiler	İstekli sayısı	Yüzdesi
Futbol	2	11,1
Basketbol	0	0
Voleybol	0	0
Tenis	0	0
Jimnastik	4	22,2
Dans	2	11,1
Güreş	0	0
Dağcılık	1	5,6
Su sporları	1	5,6
Toplam		100

51 Yaş ve Üzeri Bireylerin (erkek) Spordan Beklentileri

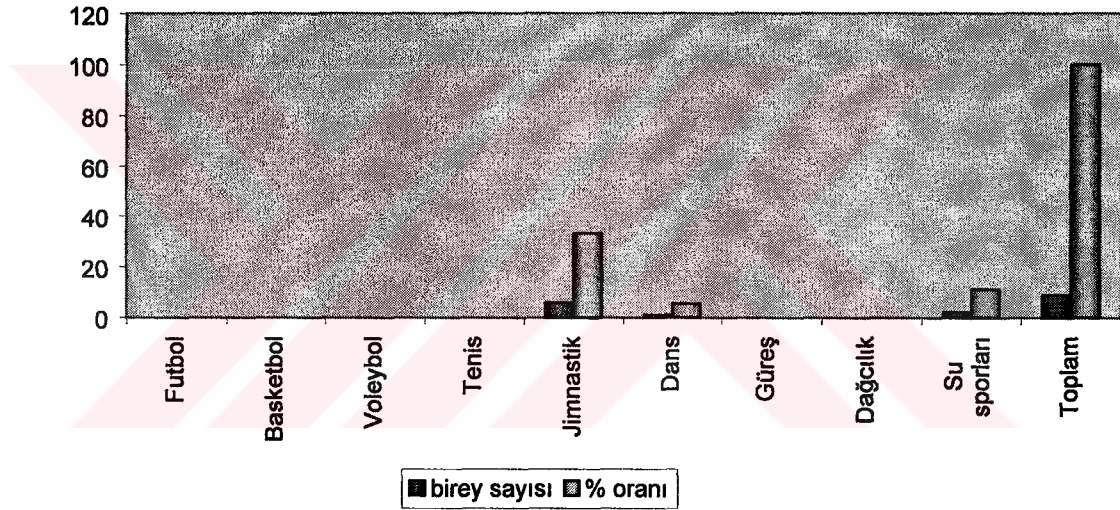
Grafik 5. 88

Orta yaş üstü erkeklerin % 22,2'si jimnastik, % 11,1 i eşit oranla futbol, dans, % 5,6 sı dağcılık ve su sporları tercih etmektedirler.

Tablo 5. 89. Ankete Katılan 51 Yaş ve Üzeri Bireylerin (kadın) Spordan Beklentileri (Katılan Kadın Sayısı 18)

Beklentiler	İstekli sayısı	Yüzdesi
Futbol	0	0
Basketbol	0	0
Voleybol	0	0
Tenis	0	0
Jimnastik	6	33,3
Dans	1	5,6
Güreş	0	0
Dağcılık	0	0
Su sporları	2	11,1
Su sporları		100

51 Yaş ve Üzeri Bireylerin (kadın) Spordan Beklentileri

Grafik 5. 89

Orta yaş üstü hanımlar % 33,3 ile jimnastik, % 11,1 ile su sporları, % 5,6 ile dans tercih etmektedirler, diğer spor dalları hanımlar tarafından tercih edilmemiştir.

5.6.9. Anket Sonuçlarının Değerlendirilmesi ve Yorumu

Genel olarak, kırsal bir yerleşmeden çıkıp kentsel bir yerleşmeye göç etmek zorunda kalmış bir nüfus kitlesinin kentteki yaşam süresinin artışına bağlı olarak giderek kentsel yaşam biçimine uyum yapması doğal bir beklenti, beklentinin ötesinde gözlenen bir olaydır. Bu çalışmada amaç, beklenen ve gözlenen uyumun ve uyumun sağlanmasında destekleyici etkisi olan sosyo kültürel faktörlerin sayısal ifadesidir.

Kentsel yerleşmede olup yine kent içerisinde yeni kurulan toplu konut alanlarına geçen nüfus kitlesinin ise kentsel yaşamdan sosyo kültürel beklentilerin varlığı gerçektir. Bu çalışmada diğer amaç gerçekliği bilinen bu beklentilerin de sayısal ifadesidir. Bu nedenle burada iki ana yapı söz konusudur : Birincisi sosyal ikincisi kültürel.

Gerek sosyal yapı gerek kültürel yapı karışık bir bütün oluşturmaktadır. Ancak burada amaç tüm belirleyicileri üretmekten çok bir yöntem sınaması yapmak olduğundan burada sosyo kültürel yapıyı saptamada genel olarak kullanılan belirleyiciler örneklenmiştir.

İzmir İli Örnekköy İlçesi ile İzmir İli Mavişehir toplu konutlarına ait anket sonuçlarına karşılaştırmalı olarak bakıldığında şu sonuçlar görülür.

5.6.10. Anketin Birinci Bölümü Karşılaştırmalı Sonuçları ve Yorumu

Karşılaştırması yapılan tabloların; Tablo 5.4'den Tablo 5.25' e kadar olan bölümler EK-3'dedir. Tablo 5.48'den Tablo 5.65' e kadar olan bölümler EK-3'dedir.

Tablo 5.4 – 5.5 / 5.48 – 5.49 : Örnekköy ve Mavişehir’de Ankete Katılan Ailelerin Kız Çocuk ve Erkek Çocuğu Sayısı Sıklığı ve Yüzdeleri

Ailelerin kız çocukları ile erkek çocuk sayıları her iki tarafta da birbirlerine yakın eşit değerdelerdirler.

Tablo 5.6 – 5.50 : Örnekköy ve Mavişehir’de Ankete Katılan Ailelerin Çocuk Sayısı

Göç ile gelenler arasında toplam 10 çocuğa kadar sahip aileler olmasına karşın Mavişehir’de 4 çocuktan fazla çocuğa sahip olanlara rastlanmamaktadır. Göç ile gelenlerde üç çocuğa sahip olma oranı da Mavişehir’e göre farklılık göstermektedir. Buradan göç ile gelenlerin kentli ailelerden daha fazla çocuğa dolayısıyla kalabalık aile yapısına sahip olduklarını görmekteyiz. Kalabalık aile yapısı, gelir seviyesi düşük bu insanların eğitim, sağlık, yiyecek ve giyecek harcamalarında katlanarak büyümesine neden olmaktadır.

Tablo 5.7 – 5.51 : Örnekköy ve Mavişehir’de Ankete Katılan Bireylerin Cinsiyet Yüzdeleri

Mavişehir’deki erkek yüzdesi kadınlardan fazladır. Bunun nedeni Mavişehir’de tek başına yaşayan bekar erkek sayısının fazla olduğu düşünülmektedir.

Tablo 5.8 – 5.52 : Örnekköy ve Mavişehir’de Ankete Katılan Bireylerin Yaş Gruplarına Göre Yoğunluğu ve Yüzdeleri

Hem Mavişehir’de hem de Örnekköy’deki verilere göre 23-50 yaş arasındaki grup en fazla yüzdeye sahiptir. Mavişehir’de 13-22 yaş ve 6-12 yaş grupları eşit yüzdelere sahipken Örnekköy’de 13-22 yaş gurubu yüzdesi 6-12 gurubu yüzdesinin iki katından fazladır. Bu da bize son 12 yılda göç ederek gelenlerin çocuk doğurma oranlarının yarı yarıya azaldığını göstermektedir.

Tablo 5.9 – 5.53 : Örnekköy ve Mavişehir’de Ankete Katılan Bireylerin Medeni Durumu

Örnekköy’de birey olarak ele alındığında bekarların oranı Mavişehir’e göre fazla çıkmaktadır. Bunun nedeni de çocuk sayısının fazla olmasından kaynaklanmaktadır. Örnekköy’de boşanma oranı düşük iken Mavişehir’de bunun oranının biraz daha fazla olduğu gözlenmektedir. Bu da bize kadınların ekonomik özgürlüklerinin eğitilmiş kesimde fazla olduğu ve bunun da beraberinde boşanmaları getirdiğini hissettirmektedir.

Tablo 5.10 – 5.54 : Örnekköy ve Mavişehir’de Ankete Katılan Bireylerin Eğitim Durumları

Örnekköy’de halkın yarısının ilköğretim eğitilmiş, Mavişehir’de ise bunun tam tersi halkın yarısından fazlasının yükseköğretim ve lise dengi okul mezunu olduğu görülmektedir. Göç ile gelenlerin eğitim yetersizliği, son derece yüksektir. Eğitim eksikliği bireylerin iş bulma, iş kurma imkanlarını yok denecek kadar azalttığı için buradaki halk ekonomik sıkıntı içinde yaşamakta özellikle gençler geleceklerinden endişeli, psikolojik problemler yaşamaktadırlar.

Tablo 5.11 – 5.55 : Örnekköy ve Mavişehir’de Ankete Katılan Bireylerin Sosyal Güvenceleri

Örnekköy’de Sosyal Sigortalar Kurumuna bağlı olanlar % 60’lık bir gurubu oluştururken Mavişehir’de bu oranın Emekli Sandığı ile yarı yarıya paylaşıldığı görülmektedir. Buna ilave olarak Bağkura bağlı olanlar ve özel sigortası olanlarla Mavişehir halkının sosyal güvence altında olduğu gözlenmektedir.

Tablo 5.12 – 5.56 : Örnekköy ve Mavişehir’de Ankete Katılan Bireylerin İşi

Örnekköy’de niteliksiz iş gücü işçi sınıfı birinci sırayı almaktadır. Kadınlarda da çalışmama oranı oldukça yüksektir. Mavişehir’de ise serbest iş sahipleri ilk sırayı

alırken, memur, esnaf ikinci ve üçüncü sırayı almaktadır. Ev hanımlarının oranı ise Örnekköy'e göre daha düşüktür. Bu da Mavişehir'de yaşayan hanımların da iş sahibi olduğunu düşündürmektedir.

Tablo 5.13 – 5.57 : Örnekköy ve Mavişehir'de Ankete Katılan Bireylerin Çalıştıkları Yer

Her iki kısımda oturan bireylerin büyük çoğunluğu iş için il ya da ilçe merkezine gitmektedirler. Bu da gerek Mavişehir toplu konutlarının gerek Örnekköy ilçesinin sadece konut olarak kullanıldığı alanlar olduğunu göstermektedir.

Tablo 5.14 – 5.58 : Örnekköy ve Mavişehir'de Ankete Katılan Bireylerin Yıllık Hane Halkı Gelirleri

Örnekköy halkının gelir seviyesi büyük oranlarla 100-150 milyon arasında çok düşük iken Mavişehir'de ise büyük oranlarla 1 milyar üzerindedir. Bu da iki kesim arasındaki gelir seviyesinin farkını ortaya koymaktadır.

Tablo 5.15 : Örnekköy'de Ankete Katılan Ailelerin Ek Gelir Elde Edip Etmedikleri

Örnekköy için gelir seviyesi bu kadar düşük olan ailelerin ilave bir işle ek gelir elde edip edemedikleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Fakat birinci işi bulmakta zorluk çeken bu ailelerin ek gelir imkanlarının yok denecek kadar az olduğu gözlemlenmektedir.

Tablo 5.16 : Örnekköy'de Ankete Katılan Ailelerin Bütçelerine Katkıda Bulunacak Aldıkları Yardımlar

Örnekköy için göç ile gelen bu ailelerin geldikleri bölgelerden geride kalan ailelerinden, akrabalarından ya da dostlarından bütçelerine katkıda bulunacak yardım alamadıkları büyük bir yüzde oranıyla görülmektedir

Tablo 5.17 – 5.18 : Örnekköy’de Ankete Katılan Ailelerin İzmir Doğumlu Olup Olmadıklarının Belirlenmesi ve Göç Ederek Geldikleri Bölgeler

Tablo 5.59 : Mavişehir’de Ankete Katılan Bireylerin Doğdukları Bölgeler

Örnekköy’de yerleşenlerin % 88 gibi büyük bir oranı göç yoluyla farklı bölgelerden gelip buraya yerleşenlerden oluşmaktadır. Bunların büyük çoğunluğunu Karadeniz, Akdeniz, Marmara’dan gelenler, Ege Bölgesi’nden olup İzmir dışından gelenler ve Doğu Anadolu Bölgesi’nden gelenler oluşturmaktadır. Mavişehir’in ise büyük bir dilimini İzmir Büyükşehir’de doğup büyüyenler Marmara, Karadeniz, Akdeniz’den gelenler ve Ege Bölgesi’nden olup İzmir dışından gelenler oluşturmaktadır.

Tablo 5.19 : Örnekköy’de Ankete Katılan Ailelerin İzmir İline Yerleşmeden Önce Yaşadıkları Son Yerin İdari Bölünüşüne Göre Statüsü

Tablo 5.68 : Mavişehir’de Ankete Katılan Bireylerin En Son Yaşadıkları Bölgelerin İdari Bölünüşüne Göre Statüsü

Göç ederek Örnekköy’e gelen ailelerin tamamına yakını köylerden gelirken, Mavişehir’de yerleşenler daha önce il merkezlerinde oturan kişilerden oluşmaktadır.

Tablo 5.20 : Örnekköy’de Ankete Katılan Ailelerin Göç Tarihlerinin Saptanması

Ailelerin göç ediş tarihleri büyük bir yüzde ile 1980 öncesine dayanmaktadır. Anket sonuçlarına göre 1990-1995 arasında da göç edişlerin arttığı gözlenmektedir. Özellikle son on yıldır Güneydoğu ve Doğu Anadolu bölgesinde terörün imkansızlaştırdığı gündelik yaşam ve buna bağlı olarak ortaya çıkan güvenlik, eğitim, sağlık ve gelir sorunu bu bölgedeki insanların yoğun olarak göç etmelerine yol açmıştır.

Tablo 5.21 : Örnekköy’de Ankete Katılan Ailelerin Konut Mülkiyet Durumu

Tablo 5.61 : Mavişehir’de Ankete Katılan Ailelerin Konut Mülkiyet Durumu

Göç gelenlerin büyük çoğunluğu bu bölgelerde gecekondular oluşturarak ev sahibi olmaktadır. Bunların oranı % 60%’ı bulurken kiracı olarak oturanların sayısı da % 40’ları bulmaktadır. Mavişehir’e yerleşenlerin büyük bir yüzde ile konut sahibi olduklarını görmekteyiz. Bu da bize bireylerin yeni kurulan toplu konut alanlarına konut sahibi olmak için geldiklerini göstermektedir.

Tablo 5.22 – 5.23 : Örnekköy’de Ankete Katılan Ailelerin Konut Tipi ve Konut Kullanım Alanları

Tablo 5.62 – 5.63 : Mavişehir’de Ankete Katılan Ailelerin Konut Mülkiyet Durumu

Gecekondular şahısların kendileri tarafından bireysel yapıldığı, müşterek olmadığı için bu ailelerin evlerinin bir kısmı tek katlı iken, bir kısmı da iki katlıdır. Apartman dairesinde oturanlar ise daha az bir yüzdeyi oluştururlar. Bu evler genellikle alt yapısız olup kişilerin sadece kapalı bir mekanda barınma ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Evlerin büyük bir kısmının kullanım alanları 75 m² - 100 m² arasında değişmektedir. 100 m² nin üzerinde olanların oranı çok azdır.

Mavişehir’de ise yüksek gelir grubunun gereksinimlerine cevap veren dört odalı ve üç odalı daireler yoğunluk olarak daha fazladır. Bunlar m² olarak 100 ile 250 arasında değişim göstermektedirler.

Tablo 5.25 : Örnekköy’de Ankete Katılan Bireylerin Kent Merkezini Kullanım Sıklıkları ve Hangi Amaçlarla Gidildiğinin Belirlenmesi

Tablo 5.64 – 5.65 : Mavişehir’de Ankete Katılan Bireylerin Kent Merkezini Kullanım Sıklıkları ve Hangi Amaçlarla Gidildiğinin Belirlenmesi

Mavişehir’de oturan bireylerin yarısından fazlasının kent merkezine her gün, bir kısmının da haftada bir iki gün gittikleri gözlemlenmektedir. Burada oturan halkın

kent merkezine gidiş nedenlerini ilk sırada işlerinin orada olması, ikinci sırada eğitim, resmi iş takibi, gezme, eğlenme oluştururken alış veriş ve sağlık problemlerinin çözümü son sırayı almaktadır.

Örnekköy’de ise kent merkezine her gün gidenlerin sayısı yarıdan azdır. Haftada bir, iki ya da ayda bir iki kent merkezine gitme oranı da yüksektir. Örnekköy’de kent merkezini kullanma nedenlerini büyük bir yüzde ile gezme ve eğlenme oluşturmaktadır. Bunu sırasıyla alışveriş ve işlerin orada olması izlemektedir.

Görülüyor ki Mavişehir’de oturanlar en çok sağlık ve alışveriş gereksinimlerini kendilerine yakın merkezlerden giderebilmektedirler. Fakat eğitim, gezme, eğlenme (kültürel aktivite) gibi gereksinimlerini, bu alanda tam olarak karşılayamamaktadırlar. Mavişehir konut yerleşim alanı olduğundan iş için kent merkezini büyük oranda kullanmaları da beklenen bir sonuçtur. Örnekköy’de ise halkın kent merkezini büyük ölçüde gezme eğlenme (kültürel aktivite) amaçlı kullanıldığını görmekteyiz. Bu da gösteriyor ki bölgede kültürel faaliyete yönelik hiçbir aktivite bulunmamaktadır. Alış veriş sağlık için de kent merkezi sıklıkla kullanıldığından bu ihtiyaçlarının da Örnekköy ilçesinde karşılanamadığını görmekteyiz. Eğitim için ise kent merkezi çok az kullanılmaktadır. Bunun nedeni ise ilk ve orta öğretime yetecek okulların ilçede yeterli olması fakat kent merkezinde bulunan lise ve yüksek okulların buradaki gençler tarafından kullanılamamasıdır.

Anketlerin buraya kadar olan bölümünde karşılaştırmalı olarak Mavişehir toplu konutlarında yaşayan halk ile Örnekköy ilçesinde yaşayan halkın sosyal statüsü, yaşam tarzı, ekonomik koşulları, eğitim düzeyleri, aile yapıları incelenerek sosyo ekonomik yapıları ortaya konulmaya çalışılmıştır.

5.6.11. Anketin İkinci Bölümü Karşılaştırmalı Sonuçları ve Yorumu

Anketin ikinci bölümünde ankete katılan bireyler yaş grupları ve cinsiyetlerine göre ayrılarak her grubun eğitim, kültürel faaliyet ve sportif faaliyetlerden beklenenleri sınanıp sayısal ifadeler ile sonuç elde edilmeye çalışılmıştır.

6-12 Yaş Grubu Beklentileri

Tablo 5.26 : Örnekköy’de Ankete Katılan 6-12 Yaş Arası Erkek Çocuklarının Eğitimden Beklentileri

Tablo 5.66 : Mavişehir’de Ankete Katılan 6-12 Yaş Arası Erkek Çocuklarının Eğitimden Beklentileri

Mavişehir’de 6-12 yaş arası erkek çocukları en yüksek oranda yabancı dil kursları istemişler, bunu eşit oranda resim, seramik, el işi, müzik, bilgisayar, internet kursları izlemiş.

Örnekköy’de bu grubun en yüksek ve eşit oranda tercih ettiği üç seçenek yabancı dil kursları, müzik kursları ve okul derslerine yardımcı olacak kütüphane oluşturmaktadır.

Ortak istekleri her iki grubun da yabancı dilde birinci sırada yer almış, bu arada fotoğrafçılık gibi daha maddiyata dayanan kurslar istekli bulurken Örnekköy’de hiç istekli almamış buna karşılık Örnekköy’deki çocuklar kaynak yetersizliğinden kütüphaneyi tercih etmişlerdir.

Tablo 5.27 : Mavişehir 6-12 Yaş Kız Çocukların Eğitimden Beklentileri

Tablo 5.67 : Örnekköy 6-12 Yaş Kız Çocukların Eğitimden Beklentileri

Mavişehir’de 6-12 yaş kız çocuklarının birinci tercihi, bilgisayar internet olurken bunu ikinci sırada yabancı dil, müzik kursları izlemiş, resim el işi kursları da üçüncü sırada yer almıştır. Satranç kursları ve kütüphane ye ilgi önemsenmeyecek kadar düşük oranlarda kalmıştır.

Örnekköy’de ise birinci sırada müzik kursları, ikinci sırada yabancı dil, üçüncü sırada okul derslerine yardımcı olacak kütüphane istenmiş bunu bilgisayar internet ve resim seramik el işi kursları izlemiştir.

Görüldüğü gibi gerek erkek çocukları, gerekse kız çocukları her iki yerleşim bölgesinde yüksek oranlarda yabancı dil eğitimi almak istemişlerdir. Bu her iki grup içinde ortak bir eksiklik olarak ele alınıp üzerinde durulması gereken bir konudur. Diğer bir yoğunluklu ortak beklenti ise müzik kurslarıdır. 6-12 yaş çocukların müzik eğitimi alma eğiliminde oldukları hissedilir derecededir. Okullarda çok fazla üzerinde durulmayan enstrüman kullanımı, küçük yaşlarda kurslarla çocuklara verilip sevdirmelidir.

Bölgeler ayrı ayrı ele alındığında, Örnekköy’de çocukların yüksek oranda kütüphaneye gereksinim duydukları görülmektedir. Bu da ailelerin kaynak kitaplara ayırabilecek ekonomik güçlerinin olmadığını, çocukların kendi yakınlarında kolay ulaşabilecekleri bir kütüphaneye gereksinimleri olduğunu göstermektedir. Oysa Mavişehir’de ekonomik yapıya bağlı olarak kütüphaneye istek yok yada yok denilecek kadar azdır.

Bilgisayar ve internet kursları Mavişehir’de hem kızlar hem de erkek çocuklar tarafından yüksek oranlarda talep götürken Örnekköy’de yüzdeleri daha düşüktür.

Bunun nedeni Mavişehir’de hemen her ailede bir bilgisayar bulunurken Örnekköy’de hiç olmaması, kullanıma ilgiyi azaltıyor olabilir. Gelişen teknolojiye uyum sağlanabilmesi için her iki grup içinde gerek kullanım gerek tanıtım amaçlı bilgisayar kursları verilmesi zorunludur.

Tablo 5.28 : Mavişehir 6-12 Yaş Erkek Çocukların Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri

Tablo 5.68 : Örnekköy 6-12 Yaş Erkek çocukların Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri

Mavişehir’de erkek çocukları birinci derecede tiyatro ve sinemayı tercih etmektedirler. İkinci derecede bunları konserler gösteriler ve müzik faaliyetleri izlemektedir. Sanat faaliyetleri de dördüncü sırayı oluşturmaktadır.

Örnekköy'deki çocuklar ise ilk sırada çocuk gösterileri, ikinci sırada karagöz orta oyunu, üçüncü sırada tiyatroyu tercih etmektedirler. Diğerlerinin oranı önemsenmeyecek kadar azdır.

Burada kültürel farklılıklar hissedilir derecededir. Köy kökenli ailelerin eğlence tarzları, köy meydanlarında kendilerinin düzenledikleri aktivitelerden oluştuğundan, çocukların tercihleri kendilerinin düzenleyebilecekleri gösterilere, karagöz orta oyunları vs yöneliktir.

Mavişehir'de tiyatro ve sinema kültürüne alışkın olan çocuklar beklentilerini bu yönde kullanmaktadırlar.

Tablo 5.69 : Mavişehir 6-12 Yaş Arası Kız Çocukların Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri

Tablo 5.29 : Örnekköy 6-12 Yaş Arası Kız Çocukların Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri

Mavişehir'de 6-12 yaş arası kız çocuklar en yüksek oranda sinema, ikinci sırada çocuk gösterileri, üçüncü sırada da tiyatroyu tercih etmektedirler.

Örnekköy'de birinci derecede çocuk gösterileri, ikinci derecede müzik faaliyetleri, üçüncü derecede karagöz orta oyunu istek alırken, bunu müzik faaliyetleri izlemektedir. Diğer şıkların ise istek oranları düşüktür.

Örnekköy'deki kız çocukların beklentileri kendi bölgelerindeki erkek çocukları ile örtüşmektedir. Mavişehir'de ise erkek çocukların da olduğu gibi en fazla ilgi sinemaya duyulmaktadır. Burada amaç hem her iki grubun isteklerine cevap vermek olacağı gibi hem de farklı iki yapının kültürel beklentilerini kaynaştırarak iki gruba da tanıtmak olmalıdır.

Tablo 5.70 : Mavişehir 6-12 Yaş Erkek Çocukların Spor Faaliyetlerinden Beklentileri

Tablo 5.30 : Örnekköy 6-12 Yaş Erkek Çocukların Spor Faaliyetlerinden Beklentileri

Mavişehir’de 6-12 yaş erkek çocukları birinci derecede basketbolu tercih ederlerken ikinci derecede su sporlarına ilgi göstermektedirler. Su sporlarını da eşit olarak futbol, voleybol ve tenis takip etmektedir..

Örnekköy’de çocukların yarısından fazlası futbolu tercih ederlerken bunu su sporları ve dağcılık izlemekte, voleybol, güreş üçüncü sırayı alırken diğerlerinin yüzdeleri çok düşük kalmaktadır.

Su sporları her iki grupta da yüksek değerlerde istek alırken, Örnekköy’de çocukların mahalle aralarında oynayabildikleri futbol, ata sporları güreş ve dağcılığı tercih etmeleri kültürel yapı farklılıklarını burada da ortaya koymaktadır. Mavişehir’de güreş ve dağcılığa hiç istek duyulmazken, Örnekköy’ün aksine voleybol, tenis, basketbol gibi özel mekanlara, eğitmenlere gereksinim duyulan sporlar tercih edilmektedir. Ekonomik gelire paralel olarak beklentilerin de farklılaştığı görülmektedir.

Tablo 5.71 : Mavişehir 6-12 Yaş Kız Çocukların Spor Faaliyetlerinden Beklentileri

Tablo 5.30 : Örnekköy 6-12 Yaş Kız Çocukların Spor Faaliyetlerinden Beklentileri

Mavişehir’de kız çocukları en yüksek oranda su sporlarını tercih ederlerken bunu eşit oranlarda voleybol, tenis izlemiş üçüncü sırada da dans yer almıştır.

Örnekköy’de kız çocukların büyük çoğunluğu voleybolu tercih ederken bunu eşit oranlarda basketbol ve su sporları izlemektedir. Tenis ve dans gene eşit ağırlıkla üçüncü sırada yer almaktadır.

Her iki grupta da su sporları ortak olarak kız çocukları tarafından talep görmektedir. İzmir'in kıyı kenti olması, ikliminin uygunluğu göç ederek gelenlerin bu spora olan isteklerini arttırırken, İzmir'li olanların alışkanlıkları bu taleplerin yüksek olmasında etken olabilir. Örnekköy ilçesinde basketbol ve voleybola istek fazlalığı gözlenirken, tenis ve dansa olan talebin Mavişehir'den fazla olması da dikkat çekicidir.

6-12 yaş grubu çocukların ebeveynlerinin kente göç ederek gelen ailelerin ikinci yada üçüncü kuşak çocuklarından oluşmaları bu ailelerin kente bir ölçüde zaman içerisinde uyum sağladıklarını hissettirmektedir. Kız çocukların beklentileri bunu kanıtlar niteliktedir..

13-22 Yaş Grubu Beklentileri

Tablo 5.72 : Mavişehir 13-22 Yaş Grubu Genç Erkeklerin Eğitimden Beklentileri

Tablo 5.32 : Örnekköy 13-22 Yaş Grubu Genç Erkeklerin Eğitimden Beklentileri

Mavişehir'de genç erkeklerin büyük çoğunluğu resim, seramik, el işi kurslarını tercih ederken ikinci sırada ve eşit olarak bilgisayar, internet, satranç kursları ve kütüphane talep etmektedirler. Bunları takiben yabancı dil, stenografi ve sağlık kursları gelmektedir.

Örnekköy'de ise ilk sırayı meslek edindirme kursları almaktadır. Bunu sırasıyla bilgisayar internet, yabancı dil, müzik, resim, seramik, el işi kursları ve kütüphane izlemektedir.

Örnekköy'de açık bir farkla görülmektedir ki ekonomik olanaksızlıklar nedeniyle okuyamayan gençler, kendilerine en çabuk ve kolay yoldan gelir sağlayabilecek meslek edindirme kurslarına talep göstermektedirler. Aynı semtte 6-12 yaş grubu okula giden çocuklarda gördüğümüz kütüphane gereksinimi bu grupta okula gitme

oranı düşük olduğundan en sonlarda yer aldığı gözlenmektedir. Bu gençlerin topluma kazandırılabilmesi için meslek edindirmeye yönelik kursların açılması zorunludur.

Mavişehir'deki gençlerin ise okula gitme oranı ve ekonomik yönden hayat garantileri daha yüksek olduğundan onların boş zamanlarını değerlendirmeye yönelik resim, seramik, el işi kurslarını tercih ettiklerini görmekteyiz.

Tablo 5.73 : Mavişehir 13-22 Yaş Grubu Genç Kızların Eğitimden Beklentileri

Tablo 5.33 : Örnekköy 13-22 Yaş Grubu Genç Kızların Eğitimden Beklentileri

Mavişehir'deki genç kızlarda genç erkekler gibi resim seramik el işi kurslarını ilk sırada tercih etmektedirler. Bunu ikinci sırada sağlık kursları, üçüncü sırada bilgisayar internet, yabancı dil satranç kursları ve en son müzik kursları izlemektedir.

Örnekköy'de ise resim seramik el işi kursları Mavişehir'de olduğu gibi en çok talep gören kurs olmaktadır. Bunu sırasıyla meslek edindirme, bilgisayar, internet, yabancı dil kursları, kütüphane ve yemek kursları izlemektedir.

Örnekköy'de genç kızların da erkekler gibi meslek edindirmeye yönelik resim, seramik, el işi ve meslek edindirme kurslarına ilgi gösterdiklerini görmekteyiz. Yabancı dil ve bilgisayar kurslarının da günün koşullarına ve teknolojiye ayak uydurma endişesi ile istendiği hissedilmektedir. Kütüphane ise okula gitme oranı düşük olan kızlarda pek fazla talep görmemektedir. Bu kesimde yemek kurslarına da çok fazla olmasa da bir ilginin varlığı söz konusudur.

Mavişehir'de aynı yaş grubundaki erkekler gibi kızların da boş zamanlarını değerlendirmeye yönelik resim, seramik, el işi kurslarına ilgileri en yoğun düzeydedir. Kızlar sağlık kurslarına özel bir ilgi duyarlarken, yabancı dil, bilgisayar eşit ağırlıklı olarak üçüncü sırayı almaktadırlar.

Göç ederek gelen gençlerin kız ve erkek meslek edindirmeye yönelik kurslara talepleri göz ardı edilmeden karşılanabilmelidir. Okumak için ailelerinden maddi destek alamayan bu gençlerin topluma kazandırılabilmesi, boş zamanlarını faydalı etkinliklerde değerlendirip suça yönelmemeleri için bu kursların düzenlenmesi şarttır.

Tablo 5.74 : Mavişehir 13-22 Yaş Genç Erkeklerin Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri

Tablo 5.34 : Örnekköy 13-22 Yaş Genç Erkeklerin Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri

Mavişehir’de en yüksek oranda tiyatro ardından sinema yoğun istek almaktadır. Diğerlerinin oranı ise yok denilecek kadar azdır.

Örnekköy’de ise sinema ilk sırada yer alırken bunu müzik faaliyetleri, tiyatro, konserler gösteriler ve sanat faaliyetleri izlemektedir. Diğerlerinin ise oranı düşük kalmaktadır.

Mavişehir’de gençler sadece tiyatro ve sinemaya gereksinim duyarlarken, Örnekköy’de farklı alternatiflere ilgi duyulduğu anlaşılmaktadır.

Kültürel beklenti farklılıkları çocuklarda olduğu gibi gençlerde de göze çarpmaktadır. Mavişehir’de sinema ve tiyatroya ilgi duyuluyorken, Örnekköy’de konserler gösteriler sanat faaliyetleri de beklentiler arasındadır.

Tablo 5.75 : Mavişehir 13-22 Yaş Arası Genç Kızların Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri

Tablo 5.35 : Örnekköy 13-22 Yaş Arası Genç Kızların Kültürel Faaliyetlerden Beklentiler

Mavişehir’de kızlarda erkeklerde olduğu gibi ilk sırada tiyatro ve sinemayı tercih etmektedirler.

Örnekköy’de de sinema ilk sırayı, tiyatro ikinci sırayı alırken bunları müzik gösterileri, sanat faaliyetleri, konserler ve gösteriler izlemektedir.

Her iki bölgede ve her iki cinsiyet grubunda tiyatro ve sinema ilk sırada istek almaktadırlar.

Tablo 5.76 : Mavişehir 13-22 Yaş Arası Genç Erkeklerin Spor Faaliyetlerinden Beklentileri

Tablo 5.36 : Örnekköy 13-22 Yaş Arası Genç Erkeklerin Spor Faaliyetlerinden Beklentileri

Mavişehir’de genç erkekler en yüksek oranda futbol ardından basketbol ve sırasıyla tenis, su sporları, voleybol tercih etmektedirler.

Örnekköy’de erkeklerin yarısından fazlası futbolu tercih ederken, bunu basketbol ve su sporları izlemektedir. Tenis, güreş dağcılık üçüncü sırada yer almaktadırlar.

Her iki bölgede de futbol ilk sırada olsa da Örnekköy’de futbol %70 gibi bir oranla en yüksek talebi görmektedir. Mavişehir’de de futbol en yüksek değeri almış olsa da bunu ona yakın bir değerle basketbol ve tenis izlemektedir. Su sporları ise her iki bölgede eşit değerlerle istek almaktadır.

Tablo 5.77 : Mavişehir 13-22 Yaş Arası Kız Çocuklarının Spor Faaliyetlerinden Beklentileri

Tablo 5.37 : Örnekköy 13-22 Yaş Arası Kız Çocuklarının Spor Faaliyetlerinden Beklentileri

Mavişehir’de genç kızların en yüksek oranda tenis, onu takiben dans, jimnastik, voleybol ve su sporlarını tercih ettiklerini görmekteyiz.

Örnekköy'de ise ilk sırayı voleybol alırken bunu ikinci sırada basketbol ve su sporları izlemektedir. Jimnastik ve futbol ise düşük olmayan oranlarla istek alırken, dans ve tenise genç kızlar tarafından daha az talep geldiği gözlenmektedir.

Mavişehir'de genç kızların ilk sıradaki isteklerini tenis ve dans oluştururken, Örnekköy'de ise bu spor dalları son sırada yer almaktadır.

Örnekköy'de ilk sırayı alan voleybol göç ile gelen bu gençlerin kendi aralarında toplanarak parklarda oynamaya alışkın oldukları oyunlar olduğundan yüksek talep görmektedir. Su sporlarının istek alması da dikkat çekicidir.

23-50 Yaş Grubu Beklentileri

Tablo 5.78 : Mavişehir 23-50 Yaş Grubu Erkek Bireylerin Eğitimden Beklentileri

Tablo 5.38 : Örnekköy 23-50 Yaş Grubu Erkek Bireylerin Eğitimden Beklentileri

Mavişehir'de yaşayan erişkinler en büyük oranla sağlık kurslarını tercih etmektedirler bunu önemli günlerin anlam ve önemini anlatan konferans kolları, daha düşük bir oranla da satranç kursları izlemektedir. Diğerlerinin oranı ise çok düşük kalmaktadır.

Örnekköy'de ise ilk sırayı en büyük oranla meslek edindirme kursları almaktadır. İkinci sırayı sağlık kursları alırken diğerlerinin oranı çok düşük kalmaktadır.

Örnekköy'de yeterli eğitimleri olmadığından iş sahibi olamamış bu bireylerin tek beklentilerinin meslek edindirme kursları olduğu görülmektedir. Ekonomik olanaksızlıkları nedeni ile daha çok boş zamanları değerlendirmeye yönelik diğer eğitim faaliyetlerini tercih etmemelerinin nedeni bir an önce iş sahibi olup kendilerini ve ailelerini geçindirebilecek imkanı elde etme endişesini taşıyor olmalarından kaynaklanabilir.

Sağlık kursları ise her iki bölgede de yoğun istek almaktadır. Özellikle Mavişehir’de yarıya yakın bir oranla istek alması bu konunun toplumun her kesiminde eksikliği hissedilen, merak uyandıran bir konu olduğu, toplumun sağlık kurum ve kuruluşlarından gereken bilgiyi alamadıkları ve problemlerini çözemedikleri açıklıkla hissedilmektedir.

Tablo 5.79 : Mavişehir 23-50 Yaş Grubu Kadın Bireylerin Eğitimden Beklentileri

Tablo 5.39 : Örnekköy 23-50 Yaş Grubu Kadın Bireylerin Eğitimden Beklentileri

Mavişehir’de kadınların yarısına yakın bölümü sağlık kurslarına talep göstermektedirler. Bunu ikinci sırada günün anlam ve önemini anlatan konferans kolları izlemektedir. Bilgisayar internet, yabancı dil ve bitki yetiştirme kurslarının oranları ise daha düşük kalmaktadır.

Örnekköy’de ise birinci sırada resim seramik el işi kursları, ikinci sırada yemek kursları, üçüncü sırada sağlık kursları dördüncü sırada da okuma yazma kursları gelmektedir. Diğerlerinin oranı ise çok düşük kalmaktadır.

Mavişehir’deki erkek bireyler de görüldüğü gibi kadın bireyler de yüksek oranda sağlık kursları talep etmektedirler. Konferans kolları oluşturmak, bilgisayar internet, yabancı dil kurslarına katılmak, kadınların aktif çalışmalarda bulunmak istediklerinin bir göstergesidir. Çoğu yüksek okul ve lise mezunu olan bu hanımların eğitimle bağlantılı olarak daha çok bir işte kullanabilecekleri faaliyetlerde bulunmak istemeleri dikkat çekicidir.

Örnekköy’de ise resim seramik el işi, yemek kursları gibi daha pasif kurslar tercih edilirken sağlık kursları da önemli talep görmüş, okuma yazma kursları da küçümsenemeyecek oranda istek almıştır. Okuma yazma eksikliğinin halen varlığı ve bireylerin öğrenme gereksinimlerinin olması bu tür kursların bir an önce açılmasını gerektirmektedir.

Tablo 5.80 : Mavişehir 23-50 Yaş Grubu Erkek Bireylerin Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri

Tablo 5.40 : Örnekköy 23-50 Yaş Grubu Erkek Bireylerin Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri

Mavişehir’de erkekler en çok tiyatro daha sonra sinema ve sanat faaliyetleri talep etmişler bunları daha düşük oranlarla konserler gösteriler, müzik faaliyetleri, özel günler için düzenlenen eğlenceler izlemiştir.

Örnekköy’de sinema, tiyatro, müzik faaliyetleri, konserler, gösteriler, özel günler için düzenlenen eğlenceler talep görmüştür.

Mavişehir’de tiyatro Örnekköy’de sinema en fazla talep almıştır. Mavişehir’de sanat faaliyetlerine eğilim görülürken, Örnekköy’de müzik ve eğlenceye eğilimin fazlalığı dikkat çekicidir.

Tablo 5.81 : Mavişehir 23-50 Yaş Grubu Kadın Bireylerin Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri

Tablo 5.41 : Örnekköy 23-50 Yaş Grubu Kadın Bireylerin Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri

Mavişehir’de birinci sırada sinema ikinci sırada tiyatro üçüncü sırada konserler gösteriler yüksek oranlarda talep almıştır. Müzik faaliyetleri ve sanat faaliyetleri de bunları takip etmektedir.

Örnekköy’de birinci sırada sinema, ikinci sırada sanat faaliyetleri, üçüncü sırada müzik faaliyetleri istenirken bunu özel günler için düzenlenen eğlenceler ve tiyatro izlemektedir.

İki bölgede de sinema en yüksek talebi görmektedir. Örnekköy’de erkeklerin aksine hanımlar sanat faaliyetlerine yoğun eğilim göstermektedirler. Bu da köy

kökenli hanımların sanat faaliyetlerine daha yatkın ve istekli olduklarını göstermektedir.

Mavişehir’de ise tiyatro ve konserlere talep daha fazladır bu da İzmir’de yeteri kadar tiyatro ve konsere önem verilmediğinin ve eksikliğinin hissedildiğinin bir göstergesi olarak kabul edilebilir.

Tablo 5.82 : Mavişehir 23-50 Yaş Arası Erkek Bireylerin Spor Faaliyetlerinden Beklentileri

Tablo 5.42 : Örnekköy 23-50 Yaş Arası Erkek Bireylerin Spor Faaliyetlerinden Beklentileri

Mavişehir’de yaşayan erkeklerin birinci derecede tercihleri tenis, ikinci derecede futbol, üçüncü derecede basketbol olmuştur. Bunları sırasıyla daha düşük oranlarda su sporları, jimnastik ve dans izlemiştir.

Örnekköy’de ise çok yüksek bir oranla birinci derecede futbol ikinci derecede su sporlarıdır. Diğerlerinin oranları çok düşük yüzdelerde kalmaktadır.

Gene ekonomik yapıya bağlı olarak, özel bir kort, eğitmen, giysi, v.s gerektiren bir spor dalı olan tenis Örnekköy’de hiç talep görmezken Mavişehirde’de en yüksek talebi almaktadır. Bu spor dalı Mavişehir’de gereksinimi karşılamaya yönelik verilirken, Örnekköy’de de tanıtım ve sevdirmeye amacıyla ekonomik koşullar sağlanarak halka benimsetilmelidir. Futbol bütün bölgelerde ve bütün yaş gruplarında, erkekler arasında hemen hemen en yüksek talebi almaktadır. Bu spor dalı için gerekli şartlar sağlanarak halkın istek ve ilgisi karşılanabilmelidir.

Tablo 5.83 : Mavişehir 23-50 Yaş Arası Kadın Bireylerin Spor Faaliyetlerinden Beklentileri

Tablo 5.43 : Örnekköy 23-50 Yaş Arası Kadın Bireylerin Spor Faaliyetlerinden Beklentileri

Mavişehir’de hanımların da erkekler gibi birinci tercihlerini tenis oluştururken, ikinci tercihlerini jimnastik, üçüncüyü dans, dördüncüyü de su sporları oluşturmaktadır. Diğerlerinin yüzdeleri ise yok denilecek kadar azdır.

Örnekköy’de birinci sırayı jimnastik alırken ikinci sırayı su sporları, üçüncü sırayı voleybol dördüncü sırayı da dans almaktadır. Diğerlerinin oranı ise çok düşüktür.

Örnekköy’de erkeklerde olduğu gibi hanımlar da tenise olan istek yok denilecek kadar azdır. Fakat hanımlarda her iki bölgede de jimnastik, su sporları ve dans aynı yoğunlukta olmasalar da aynı spor dalları olarak ortak istek almışlardır.

51 Yaş ve Üzeri Bireylerin Beklentileri

Tablo 5.84 : Mavişehir’de 51 Yaş ve Üzeri Erkek Bireylerin Eğitimden Beklentileri

Tablo 5.44 : Örnekköy’de 51 Yaş ve Üzeri Erkek Bireylerin Eğitimden Beklentileri

Mavişehir’de orta yaş üzerindeki erkeklerin büyük çoğunluğu birinci derecede sağlık kurslarını tercih etmektedirler. İkinci olarak önemli günlerin anlam ve önemini anlatan konferans kolları, üçüncü ve eşit olarak bitki yetiştirme, yabancı dil kursları gelmektedir. Yüzdesi az da olsa bu yaş grubundaki erkekler kütüphaneye de ilgi göstermektedirler. Diğer şıklar ise tercih edilmemektedir.

Örnekköy’de de erkeklerin yarısı sağlık kurslarını tercih etmektedirler. Bunu meslek edindirme kursları, bağcılık seracılık bitki yetiştirme kursları izlerken diğerlerinin oranları çok düşük kalmaktadır.

Bu yaş grubunda her iki bölgede de sağlık kursları en fazla istek alan kurs olmaktadır. Daha önce de değindiğimiz gibi sağlık konusundaki eksiklik 23 yaş ve üzerindeki bireylerin büyük bir çoğunluğunda hissedilmektedir. Bu konuda bilgilendirilme arzusu yüksek oranlarda bulunmaktadır. Orta yaş üzeri erkek bireyler tarafından bitki yetiştirme kursları her iki bölümde de istek almaktadır. Örnekköy’de bireyler ilerlemiş yaşlarına rağmen meslek edindirme kurslarına talep göstermektedirler. Mavişehir’de ise bireylerin boş vakitlerini değerlendirmeye yönelik yabancı dil kursları ve kütüphane talep ettikleri görülmektedir.

Tablo 5.85 : Mavişehir’de 51 Yaş ve Üzeri Kadın Bireylerin Eğitimden Beklentileri

Tablo 5.45 : Örnekköy’de 51 Yaş ve Üzeri Kadın Bireylerin Eğitimden Beklentileri

Mavişehir’de kadınların büyük çoğunluğu birinci derecede sağlık kurslarını tercih etmektedirler. İkinci derecede özel günlerin önemini anlatan konferans kolları, üçüncü derecede bağcılık seracılık bitki yetiştirme kursları, dördüncü olarak da yabancı dil kurslarını tercih etmektedirler.

Örnekköy’de ise hanımların yarısından fazlası sağlık kursları tercih ederlerken, ikinci sırada ve eşit olarak resim seramik el işi, meslek edindirme ve yemek kursları tercih etmektedirler.

Burada da her iki bölümde sağlık kursları ilk sırada yer almaktadır. Hanımlarda da erkeklerde olduğu gibi aynı tür isteklerde bulunmaktadır. Örnekköy’de meslek edindirme kursları talep görürken, Mavişehir’de bireylerin ekonomik durumları yeterli olduğundan boş zamanlarını değerlendirmeye yönelik konferans kolları oluşturma, yabancı dil kursları, bitki yetiştirme, yabancı dil kurslarını tercih ettiklerini görmekteyiz.

Tablo 5.86 : Mavişehir’de 51 Yaş ve Üzeri Erkek Bireylerin Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri

Tablo 5.46 : Örnekköy’de 51 Yaş ve Üzeri Erkek Bireylerin Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri

Mavişehir’de orta yaş üzeri erkekler sinema ve tiyatroyu birinci sırada ve eşit olarak tercih ederlerken, konserler ve gösterileri ikinci sırada tercih etmektedirler diğer faaliyetlerin oranı ise düşüktür.

Örnekköy’de sinema yüksek bir oranla ilk sırayı alırken, tiyatro ve özel günler için düzenlenen eğlenceler ikinci sırayı almaktadır.

Sinema ve tiyatro her iki grupta da eşit olarak istek almaktadır. Örnekköy’de özel günler için düzenlenen eğlencelere olan talep köylerde toplu olarak eğlenmeye alışkın olan bu bireylerin aynı düzeni kentlerde de sürdürmek istediklerini düşündürebilir.

Tablo 5.87 : Mavişehir’de 51 Yaş ve Üzeri Kadın Bireylerin Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri

Tablo 5.47 : Örnekköy’de 51 Yaş ve Üzeri Kadın Bireylerin Kültürel Faaliyetlerden Beklentileri

Mavişehir’de orta yaş üzeri hanımlar sinema ve tiyatroya birinci sırada istek duyarlarlarken, müzik ve sanat faaliyetleri ikinci sırada gelmektedir. Konserler, gösteriler, günün anlam ve önemini anlatan eğlenceler üçüncü sırada bulunmaktadır.

Örnekköy’de ilk sırayı tiyatro alırken, ikinci sırayı sinema ve özel günlerin önemini anlatan eğlenceler almaktadır. Müzik ve sanat faaliyetlerinin oranı ise düşüktür.

Görüldüğü gibi sinema ve tiyatroya ilgi bu yaş grubunda da en yüksek oranları almaktadırlar. Bu tür mekanların ve aktivitelerin eksikliği her yaş ve cinsiyet grubunda hissedilmektedir. Örnekköy’de hanımlarda da özel günleri anlatan

eğlenceler istek alırken, Mavişehir’de müzik ve sanat faaliyetleri daha yüksek oranlarda istek almaktadır.

Tablo 5.88 : Mavişehir’de 51 Yaş ve Üzeri Erkek Bireylerin Spordan Beklentileri

Tablo 5.48 : Örnekköy’de 51 Yaş ve Üzeri Erkek Bireylerin Spordan Beklentileri

Mavişehir’de orta yaş grubu erkekler birinci derecede jimnastik tercih ederlerken ikinci derecede futbol ve dansı tercih etmektedirler.

Örnekköy’de ise futbol ilk sırada yer alırken, voleybol ve dağcılık ikinci sırada yer almaktadır.

Mavişehir’de bu yaş grubuna kadar erkekler en yüksek oranlarda futbolu tercih ederlerken, orta yaş ve üzerinin çok yorucu olmayan jimnastik ve dansı tercih ettikleri görülmektedir. Örnekköy’de futbol ilk sırada yerini alırken voleybol ve dağcılığın ikinci sırada yer alması da dikkat çekicidir.

Tablo 5.89 : Mavişehir’de 51 Yaş ve Üzeri Kadın Bireylerin Spordan Beklentileri

Tablo 5.49 : Örnekköy’de 51 Yaş ve Üzeri Kadın Bireylerin Spordan Beklentileri

Mavişehir’de hanımların büyük çoğunluğu jimnastik tercih ederlerken bunu su sporları ve dans izlemektedir.

Örnekköy’de de jimnastik ilk sırayı alırken, su sporları ikinci sırada bulunmaktadır. Diğerlerinin ise oranı yok denilecek kadar azdır.

Her iki bölümde de orta yaş grubu hanımlarda jimnastik en uygun spor dalı olarak görünmektedir, su sporları da bu yaştaki hanımlar için yorucu olmayan ve yoğun talep alan sporlar arasında bulunmaktadır.

ALTINCI BÖLÜM

SONUÇ

6.1. Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada amaç genelde mimarlık disiplininin kantitatif ifadelerle olanaklar dahilinde ölçümlendirilmiş bir çaba sonucu mekan tasarımına yönelmesini sağlayacak, özelde ise, tutarlı, akılcı ve geçerli temel kabuller çerçevesinde sosyo kültürel mekanların belirlenmesinde, sosyal, kültürel ve ekonomik göstergeleri ölçümlendirmek suretiyle kantitatif olarak ifadelendirecek bir yöntem geliştirmektir.

Çalışmanın ana nedeni tasarımda karşılaşılan sorunlara daha güvenilir ve geçerli cevaplar verebilecek bir yöntem oluşturmaktır. Ancak oluşturulmuş olan yöntemin bu amaca hizmet edebilmesi için bunun, birtakım yeterlilik ölçütlerine cevap vermesi gerekir. Bu ölçüt dizilemesi Stuart Chapin'e göre şöyledir:

Bir yöntemin her şeyden önce incelenen olayın dinamizmini simgeleyebilmesi gerekir. İkinci olarak yöntemin ampirik yönden kanıtlanabilmesi, sınamaya elverişli olması, üçüncü olarak, kendi içinde bir mantığa ve tutarlılığa sahip olması ve son olarak da, olayı gerçek dünyada vuku bulduğu gibi simgelemede yeterli olması gerekmektedir (Chapin,1964,s.51).

Çalışmada 1980 ve sonrası ele alınmak suretiyle yöntem doğasının gerektirdiği dinamizim sağlanmaya çalışılmıştır. Bu zaman dilimi sosyo-ekonomik ve kültürel değişim için yeterli bir ara olarak kabul edilmektedir.

İkinci olarak bu yöntem, çalışmada insani eylemlerin gerçekleştiği mekanlardan biri olarak sosyo kültürel merkezler ve bu merkezler içerisinde yer alan işlevlerin sosyal, ekonomik, kültürel yapı ile farklılık kazandığını ampirik yönden rahatça kanıtlanabilir hale getirmiştir.

Üçüncü kuram ölçütü açısından değerlendirildiğinde, çalışmada yöntemin iç tutarlılığa sahip olduğu açıktır. Yöntem kurgusunda iç tutarlılığı sağlama endişesi, temel hareket noktasını oluşturduğundan, kurgu, yöneme iç tutarlılık sağlayacak ve geçerliliği tartışılmayacak bir varsayımlar dizilemesine oturtulmuştur. Şöyle ki: Mimarlık disiplininin ana uğraşı insani eylemleri barındıran mekanlar tasarlamaktır. Sosyo kültürel merkezlerde bu mekanlardan biridir.

Sosyo kültürel mekan içerisindeki aktiviteleri belirleyen soyut ve somut sistem öğeleri kuşkusuz ki karmaşık bir bütündür. Ancak bu karmaşık bütün içerisinde sosyo-ekonomik ve kültürel faktörleri ayırdetmek mümkündür. Varsayılan bu faktörlerin eksikliği tartışılabilir. Ancak bunların temel faktörler olduğu kesinlikle ortadadır

Bir yöntemin iç tutarlılığı, yöntemin incelemeye çalıştığı olayda, olayı temel etmenlerinin saptanması ise, o takdir de çalışma yöntemi bir iç tutarlılığa sahiptir demek abartılmış bir iddia olmaz.

Dördüncü kuram ölçütü, kuramın (yöntemin) olayı gerçekte olduğu şekilde simgeleme gerekçesinden kaynaklanmaktadır. Gerçek olay burada farklılıktır. Bu çalışmada geliştirilen yöntemin farklılığı içerebilmesi, giderek olayı gerçekte olduğu şekilde sağlayabilmesi için, mekanda olay kır-kent ikilemine indirgenerek farklılıklar ve ortak noktalar saptanmaya çalışılmıştır.

6.2. Anket Verilerine Dayalı Öncelik Sırasına Göre, Eğitsel, Kültürel, Sportif Faaliyetler İçin Gerekli Mekan Önerileri

6-12 Yaş Grubu Erkek çocukları

Eğitim Faaliyetleri	Kültürel Faaliyetler	Sportif Faaliyet.
Yabancı dil laboratuvarı	Tiyatro ve çocuk gösterileri salonu	Basketbol sahası
Müzik kursları odası	Sinema salonu	Voleybol sahası
Bilgisayar internet laboratuvarı		Futbol oyun alanı
Kütüphane		Tenis kortu
Resim seramik el işi odası		Yüzme havuzu
		Güreş salonu

6-12 Yaş Grubu Kız Çocukları

Eğitim Faaliyetleri	Kültürel Faaliyetler	Sportif Faaliyet.
Bilgisayar internet laboratu.	Tiyatro ve çocuk gösterileri salonu	Yüzme havuzu
Yabancı dil laboratuvarı	Sinema salonu	Voleybol sahası
Kütüphane		Tenis kortu
Resim seramik el işi odası		Basketbol sahası
		Dans salonu

13-22 Yaş Grubu Genç Erkekler

Eğitim Faaliyetleri	Kültürel Faaliyetler	Sportif Faaliyet.
Resim seramik el işi odası	Tiyatro ve konser salonu	Futbol oyun alanı
Bilgisayar internet laboratuvarı	Sinema	Basketbol sahası
Meslek edindirmeye yönelik, kursların verildiği odalar	Sanat etkinliklerinin sergilendiği salon	Tenis kortu
Yabancı dil laboratuvarı		Yüzme havuzu
Kütüphane		Güreş odası
Satranç oyun odası		
Sağlıkla ilgili bilgi verilen, seminer odası		
Stenografi kurs odası		

13-22 Yaş Grubu Genç Kızlar

Eğitim Faaliyetleri	Kültürel Faaliyetler	Sportif Faaliyet.
Resim seramik el işi odası	Tiyatro ve konser salonu	Tenis kortu
Bilgisayar internet laboratuvarı	Sinema	Dans ve jimnastik, salonu
Yabancı dil laboratuvarı	Sanat faaliyetlerinin gerçek- leştirileceği sergi salonu	Voleybol sahası
Sağlıkla ilgili bilgi verilen , seminer odası		Yüzme havuzu
Meslek edindirmeye yönelik, kursların verildiği odalar		Futbol oyun alanı
Kütüphane		
Yemek kurslarının verilebileceği, mutfak		

23-50 Yaş Grubu Erkek Bireyler

Eğitim Faaliyetleri	Kültürel Faaliyetler	Sportif Faaliyet.
Sağlıkla ilgili bilgi verilen, seminer odası	Tiyatro ve konser salonu	Tenis Kortu
Satranç kursu odası	Sinema	Futbol oyun alanı
Meslek edindirmeye yönelik, kursların verildiği salonlar	Sanat faaliyetlerinin gerçek- leştirileceği sergi salonu	Basketbol sahası
Konferans odaları		Jimnastik ve dans salonu

23-50 Yaş Grubu Kadın Bireyler

Eğitim Faaliyetleri	Kültürel Faaliyetler	Sportif Faaliyet.
Sağlıkla ilgili bilgi verilen, seminer odası	Sinema	Tenis kortu
Bilgisayar internet kurs odası	Tiyatro ve konser salonu	Jimnastik ve dans salonu
Yabancı dil kursları salonu	Sanat faaliyetleri için sergi salonu	Yüzme havuzu
Bitki yetiştirme kursları için, sera ve küçük bahçeler		Voleybol sahası
Resim seramik el işi kursları , için odalar		
Yemek kursu için mutfak		
Okuma yazma kurs odası		

51 Yaş ve Üstü Erkek Bireyler

Eğitim Faaliyetleri	Kültürel Faaliyetler	Sportif Faaliyet.
Sağlık ile ilgili bilgi verilen seminer odası	Sinema	Jimnastik ve dans salonu
Konferans odaları	Tiyatro, konser ve gösteri salonu	Futbol oyun alanı
Bitki yetiştirmek için sera ve küçük bahçeler		Voleybol sahası
Yabancı dil kurs odası		
Kütüphane		

51 Yaş ve Üst Grup Kadın Bireyler

Eğitim Faaliyetleri	Kültürel Faaliyetler	Sportif Faaliyet.
Sağlık ile ilgili bilgi verilen, seminer odası	Sinema	Jimnastik ve dans salonu
Konferans odaları	Tiyatro, konser ve gösteri salonu	Yüzme havuzu
Bitki yetiştirmek için sera, ve küçük bahçeler sergilenebileceği salon	Müzik ve sanat faaliyetleri	
Resim seramik el işi kurs odaları		
Meslek edindirmeye yönelik, kursların verildiği salonlar		
Yemek kursları için mutfak		

6.2.1. Eğitim Faaliyetleri İle İlgili Sonuç ve Öneriler

Sonuç olarak, bu çalışmada kentin yoksul kesimi ile üst gelir sahibi kesimin yaşadığı bölgelerde sosyal, kültürel, ekonomik yapı analizi gerçekleştirilmiş ve çalışmada elde edilen bulgular kırsal kesimden gelen halkın toplumsal, ekonomik, kültürel süreçlerden etkilendiğini, fakat farklı kültürel birikime sahip oldukları gibi farklı ekonomik ve sosyal yapıya da sahip olduklarını göstermiştir. Bu farklılıklar bireylerin beklentilerine de yansımaktadır.

Çalışma bize gelir seviyesi düşük, göç ederek gelen halkın beklendiği gibi eğitim seviyesi düşük buna bağlı olarak iş bulma olanağı olmayan vasıfsız işlerde çalışan bireylerden oluştuğunu göstermektedir. Bu grupta yaşayan bireylerin, çocuklar hariç her yaş grubunda olanların hepsi meslek sahibi olabilmelerine yönelik kurslar talep etmektedirler. Kente uyumda güçlük çeken, bulundukları bölgelerden ekonomik olanaksızlıklar yüzünden göç ederek gelen bu insanların topluma kazandırılabilmesi, psikolojik, zihinsel ve duygusal yapılarının güçlendirilebilmesi için eğitilmeleri toplum sağlığı açısından da zorunludur.

Sağlık sorunlarının çözümünün gerek kentli, gerekse kırsal kesimden gelen topluluklarda büyük bir boşluk olarak karşımıza çıktığını görmekteyiz. Her iki gruptan da bu konu üzerinde eğitilmek, problemleri konusunda bilgi sahibi olabilmek için yüksek oranlarda talep geldiğini görmekteyiz. Ülke geneline baktığımızda sosyal sağlık kuruluşlarının yetersizliği, dar gelirli halkın gereksinimlerine cevap verememesi, özel kuruluşların aşırı ücret talepleri, toplumun en azından belirli kurslarla, seminerlerle sağlık konusunda bilinçlendirilip, kendilerine bakabilmeleri sağlanmalıdır. Oluşturulacak merkezde slayt gösterileri ile de destekli seminer odaları sadece sağlık ve sağlık ile ilgili kurslar için özel olarak tasarlanmalıdır.

Eğitim konusunda üst gelir grubuna sahip ve çoğu iyi eğitim almış bireylerden oluşan topluluğun çocukları da dahil olmak üzere bilgisayar-internet, yabancı dil kurslarının yüksek talep aldığı görülmektedir. Bireylerin kendilerini geliştirmelerine yönelik bu kurslar dar gelirli ve eğitimsiz bireyler tarafından talep almamış olsa bile gelişen teknolojiye uyum sağlamak açısından her kesime verilmelidir. Merkez içerisinde internet bağlantılı bilgisayarların bulunduğu özel bir oda ile yabancı dil kursları için de bir laboratuvar yer almalıdır.

Göç ederek gelen bireyler kırsal kökenli olduklarından toprak ile bağlantıları, doğa ile yakınlıkları daha fazladır. Fakat kentlerde karşılaştıkları toprak yetersizliği ve arsa değerlerinin yüksek olması onları alışkın oldukları değerlerden uzaklaştırıp, o yaşama özlem duymalarına neden olmaktadır. Orta yaş grubu ve üstünün bağımlılık ve bitki yetiştirmeye olan talepleri bunun bir göstergesidir. Bu istek kentli bireylerde orta yaş grubunun üzerinde görülmektedir ki onu da yaşlılıkla paralel doğaya dönme arzusu olarak tanımlayabiliriz. Tasarlanacak olan merkezde bir sera ve küçük bahçeler oluşturularak yerleşim alanlarına da nefes aldıracak açık ve yarı açık mekanlar yaratılabilir.

Kütüphane her iki grupta da çocuklar ve gençler arasında talep görmüştür. Özellikle dar gelirli ailelerin çocukları olanaksızlıklar yüzünden kendi ders kitaplarını karşılayamazken kaynak kitap bulmaları son derece zordur. Çocukların eğitimlerine katkıda bulunabilmek için bir kütüphane oluşturulması zorunludur,

kütüphaneye olan talep 6-23 yaş grubu arasında ki çocuklar ve gençlerden geldiğinden kitapların niteliği de onların okul derslerine destek olacak yönde olmalıdır. İzmir’de toplu yerleşim alanlarında çocukların yürüme mesafesinde ulaşabilecekleri kütüphaneler yoktur. Onların yetişkinlerden yardım almadan kendilerinin kolaylıkla ulaşabilecekleri böyle bir mekana sahip olmaları eğitime katkı yönünden büyük bir kazançtır. Anket sonuçlarına göre 23-50 yaş arasındaki bireylerden hiç kütüphane talebi gelmezken 51 yaş ve üstünün konuyla ilgili oldukları görülmektedir. Orta yaş üstü olan bu sınıfın boş vakitlerini değerlendirmeye ve gereksinim duydukları konularda bilgi sahibi olmaya istekli oldukları düşünülebilir. Oluşturulacak kütüphane mekanı içerisinde bu yaş grubuna hitap edecek eserlerin yer aldığı ayrı bir bölüm çocuklardan ayrı olarak tasarlanabilir.

Resim seramik ve el işine en büyük talep gerek kız gerek erkek her iki bölgede de gençlerden gelmektedir. Bunu da çocuklar izlemektedir. Gençlerin ve çocukların derslerden bunaldıkları anlarda düşüncelerini dağıtabilecekleri, el becerilerini ve zekalarını geliştirebilecekleri, eğlenebilecekleri, sosyal iletişim sağlayabilecekleri, bu tür sanat faaliyetlerine yönelmeleri son derece sevindiricidir. İzmir’de belediyelerin açmış olduğu kursların özel olarak bu tür faaliyetler için tasarlanıp hazırlanmamış mekanlarda verilmesi ulaşım, ısınma, ışık yetersizliği vs gibi sorunların doğmasına kimi zaman halkın talebini karşılayamamasına da neden olmaktadır. Bu yüzden tasarlanacak olan bu mekanların verilecek aktiviteye göre fonksiyonlarına uygun olarak hazırlanması sağlanmalıdır. Kurslar özellikle gelir seviyesi düşük olan kesimde ise okula gitme imkanı elde edememiş gençler için onların zararlı alışkanlık edinmelerini engellemek, meslek edinmelerini sağlamak, topluma kazandırılmaları için bir fırsattır. Yetişkin bireyler de özellikle erkekler den bu tür faaliyetlere hiç talep gelmezken, gelir seviyesi yüksek hanımlardan da çok fazla istek almadığı görülmektedir. Kır kökenli yetişkin hanımların el işine alışkın olmaları, eğitimleri ve meslekleri olmadığından dolayı evde oturmaları, onları bu tür faaliyetlere yöneltmiş olabilir. Ayrıca halı kilim dokuma, dikiş nakış, kumaş-ahşap boyama, örgü, oya v.s gibi işlerden de para kazanarak aile bütçelerine katkıda bulundukları bilinmektedir. Hanımların bu yetenekleri daha da geliştirilerek ekonomiye kazandırılmaları, boş

vakitlerini değerlendirebilmelerini sağlamaları, psikolojik rahatlık kazanmaları sağlanabilir.

Yemek kurslarının 13 yaşından itibaren bütün hanımların ilgi alanına girdiği görülmektedir. Dünya mutfaklarında da üne sahip olan Türk yemeklerinin gençlere öğretilmesi, yetişkin hanımların da bu konu da geliştirilmesi geleneklerimizin sürdürülmesi, nesilden nesile aktarımı için önemlidir. Bu yönde çalışmaların yapılabilmesi için içerisinde ocağı, fırını, soğutucusu ve bir kileri bulunan mutfak aynı anda birden fazla kişiye hizmet verebilecek şekilde özel olarak tasarlanmalıdır.

Önemli günlerin anlam ve önemini anlatan, yaşamla ilgili konularda halkı bilinçlendiren konferanslar, seminerler, aktiviteler düzenlemek amacıyla oluşturulması beklenen konferans kollarına talep büyük oranda orta yaş üzeri eğitimli erkek ve kadın bireylerden gelmektedir. Amacı halkı bir araya getirmek kaynaştırmak sosyal iletişimi sağlamak, eğlendirmek olan kollar gönüllü çalışmayı gerektirmektedir. Daha çok emekli olan ve toplulukları bir araya getirebilme, organize edebilme yeteneğine sahip deneyimli ve boş vakit sahibi bireylerin bu tür aktivitelerde çalışmaya gönüllü olmaları doğaldır. Konferans salonu ve seminer odaları bu tesis içerisinde yer alması gereken diğer mekanlardır.

Okuma yazma eksikliği günümüzde olmaması gereken önemli bir eğitim problemi iken özellikle yetişkin ve orta yaş üzerinde ki göç ederek gelmiş bireylerde var olması üzücü bir durumdur. Her konudan habersiz, hayata kapalı bu bireylerin topluma kazandırılabilmesi için okuma yazma kursları verilmeli ve bunlar için özel bir sınıf oluşturulmalıdır.

6.2.2. Kültürel Faaliyetlerle İlgili Sonuç ve Öneriler

Hemen hemen bütün yaş grupların da ve her iki bölgede tiyatro ve gösteriler en yüksek talebi almaktadır. İzmir’de özellikle tiyatro ve konserler kent merkezinde belirli iki kültür merkezinde, fuarda sanat merkezinde, ya da devlet opera balesi salonlarında sergilenmektedir, bunun dışında bazı büyük sahneye sahip olan

okullarda konserler ve gösteriler şeklinde verilmektedir. İzmir büyüyen bir kent olduğundan halkın çoğu için mesafeler uzak gelirken, otopark problemi, ulaşım problemi, ulaşımında kaybedilen zaman problemi bu tür kültürel aktivitelere katılımı azaltmaktadır.

Ev özeline çekilen halk vaktini televizyon, bilgisayar ve internet ile geçirmeyi tercih etmektedir. Oysa bu tür aktivitelere talep ve ilgi çok fazladır. Günümüz Türkiye'sinde özellikle alt yapıda ki kültür boşluğu büyüktür. Tıpkı doğa gibi sosyal yaşamda da boşluk olamayacağından toplumun ruhsal, entelektüel ve felsefi boşluğunu dolduracak kültürel aktiviteler ve bunların gerçekleştirileceği özel mekanlar zorunludur.

Sinema da her yaş grubunda ve her bölgede en çok istek alan etkinliği oluşturmaktadır. Sinema salonları da, tiyatrolar gibi aynı problemlere sahiptir. Bireylerin sosyal iletişimi yakalayabilmeleri, toplu olarak aynı kültürel aktivitelerden faydalanabilmeleri, eğlenebilmeleri, birbirleri ile karşılaşabilmeleri, için her iki kesimde de sosyo kültürel merkez içerisinde sinema salonları oluşturulmalı, halkın uygun fiyatlarla kullanımı sağlanmalı ve cazip hale getirilmelidir.

6.2.3. Spor Faaliyetleri İle İlgili Sonuç ve Öneriler

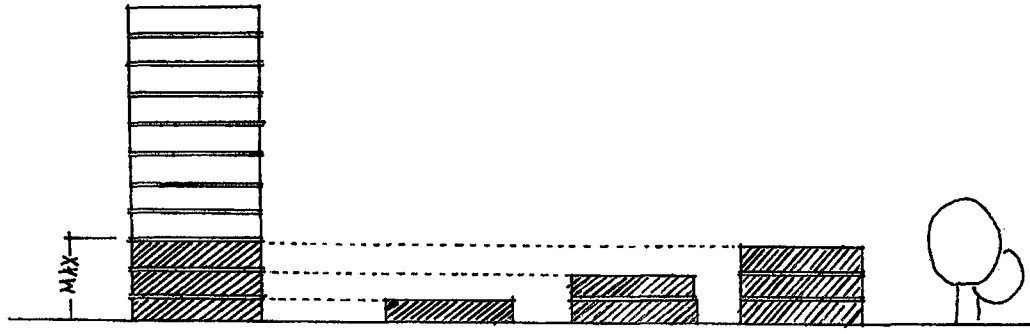
Sportif faaliyetler çocukların zihinsel ve fiziksel gelişimini arttırırken, yetişkin bireyler için ruhsal ve bedensel rahatlatma sağlar. Takım sporu toplum içi çalışma zevki aşılar, kişilikten fedakarlığı öğretir. Bireysel spor ise kendine güveni artırır.

Anket sonuçlarına göre 6-12 yaş erkek çocukları basketbol, voleybol, futbol gibi takım oyunlarını tercih ederlerken kızlar da yüzme voleybol tenis gibi sportif faaliyetleri tercih etmektedirler. Yaşlarının küçük olması özellikle erkek çocuklarını takım sporlarını oyun haline dönüştürebilecekleri faaliyetlere yöneltmiş olabilir. Kız çocukları da hem takım, hem bireysel sporları tercih etmektedirler. Yüzme ve diğer su sporları (su balesi, su topu vs) kız çocuklarının her iki bölgede de en çok rağbet ettikleri spor dalıdır. Bu nedenle açık ve kapalı olmak üzere iki havuz yapılması

zorunludur. Genç erkekler ve yetişkin erkekler futbolu büyük farklarla tercih etmektedirler. Özellikle göç ederek gelenlerde bu oran oldukça yüksektir. Bu nedenle sosyo kültürel merkez içerisinde halı saha olarak adlandırılan, geceleri de ışıklandırılarak oynamaya elverişli bir futbol alanı mutlaka tasarlanmalıdır. Ekonomik yapısı güçlü olan kesimde genç kızlarda ve yetişkin hanımlarda tenis, dans, jimnastik talep görmektedir. Sosyal yapısı güçlü olmayan kesimden de öğrenilmesi, maddi imkan gerektiren özel korta ya da salonlara gereksinim duyulan spor dallarına ilgi çok fazla değildir. Bu nedenle halkın çok fazla tanımadığı, yada tanıyamadığı bu tür spor faaliyetleri için gerekli mekanlar hazırlanmalı, düşük maliyetlerle eğitim verilmeli halkın yabancılaşması önlenmelidir. Sosyal yapıları güçlü olmayan genç kızların tercihleri voleybol ve basketbol yönünde iken, yetişkin hanımların jimnastik ve su sporlarıdır. Kapalı ve açık alan voleybol ve basketbol sahaları, jimnastik salonları yapılması da gereklidir. Dans faaliyetleri de jimnastik salonunda gerçekleştirilebilir. Orta yaşın üzerindeki erkek bireylerde, diğer yaş grupların da olduğu gibi performans gerektiren yoğun ve yorucu, aktiviteler yerine (futbol, basketbol vs) jimnastik, dans, yüzme dalları tercih edilmiştir. Kır kökenli orta yaş üstü erkeklerin dağcılığa olan ilgileri diğerlerinden daha fazladır, bu konuya uygun çalışmaların yapılabileceği açık hava tırmanma parkurları tasarlanabilir. Hanımlarda da jimnastik, dans ve su sporlarının her iki kesimde istek aldığını bu dalların ileri yaşlarda vücudu zinde tutan, yorucu olmayan, eğlenceli, zevkli olduklarından dolayı tercih edildiğini söyleyebiliriz.

6.3. Toplum Merkezleri Genel Tasarım Kriterleri

- Merkezler toplu yerleşim alanlarına, yürüme mesafesinde, geniş bir alan içerisinde konumlandırılmalıdır.
- Bireyleri yoğun ve yüksek bina psikolojisinden soyutlamak amacıyla en fazla üç katlı olarak inşa edilmelidir.

Şekil 6. 1. Maksimum Bina Yüksekliği

- İçerisine açık yüzme havuzu ve terası, tenis kortu, basketbol, voleybol sahası ve halı saha alabilecek kadar geniş, bir o kadar da yeşillendirilmiş alan üzerinde konumlandırılmalıdır.
- Merkezin bahçesi gerektiğinde halkın rahatlayabilmesini sağlamaya yönelik süs havuzları, banklar, evcil hayvan beslenebilecek mekanlar ile donatılmalıdır. (tavuk, ördek, kuş, vs.)
- Bina içerisinde tasarlanacak olan eğitim mekanları farklı zamanlarda farklı yaş gruplarına hizmet verebilecek tarzda gerektiğinde değiştirilebilen esnek mobilya ve elemanlarla donatılmalıdır (masalar, sıralar, kapılar, vs.)
- Kütüphane mekanı farklı yaş gruplarına hizmet verebilecek tarzda bölümlere ayrılmalı, kullanım yoğunluğuna göre tekrar biraraya getirilebilecek şekilde düzenlenmelidir. Duvarlar yerine ayırıcılar (separatörler) kullanılabilir. 6-12 yaş grubu çocuklar için kitap rafları, masa, sandalye boyutları özel olarak düşünülmelidir.
- Seminer ve konferans odalarından biri ya da hepsi dinleme ve görüntü rahatlığı sağlama bakımından anfi şeklinde tasarlanabilir.
- Sinema ve konser salonlarında, ses, ışıklandırma, akustik, ısıtma, havalandırma, gürültü, ses ve nem, ızalasyonu ayrı, ayrı düşünülmeli ve uygun içmekan koşulları sağlanmalıdır.

Konser ve tiyatro salonu tasarımı yapılırken sanatçı odaları, sahne atelyesi, fuaye, küçük bir orkestra için, orkestra çukuru düşünülmelidir.

- Spor salonları tasarımında özellikle basketbol ve voleybol salonlarında direk gün ışığının içeri girmesi önlenmeli, pencereler pota arkalarına ve yukarı açılarak güneş kırıcılar ile örtülmelidir.

6.4. Toplum Merkezlerinde Gereksinim Duyulan Mekanlar ve Kapasiteleri

Anket verilerinin değerlendirilmesi sonucunda en çok istek alan faaliyetlere göre bir değerlendirme yapıldığında, sosyal ve kültürel yapılarının farklılıklarına göre, bazı yönlerden ayrı bazı yönlerden farklı mekanlara gereksinim duyulduğu gözlemlenmektedir.

6.4.1. Sosyo Kültürel Yapısı Gelişmiş Topluluklarda Toplum Merkezi Mekan Gereksinimleri ve Kapasiteleri

7600 kişilik nüfus yoğunluğuna sahip Mavişehir toplu konutları yoğunluk olarak baz alındığında, yapılan anket verilerine göre sosyo kültürel yapısı gelişmiş topluluklarda toplum merkezi mekan gereksinimleri ve mekan kapasiteleri en az aşağıdaki gibi olmalıdır.

Kapalı Mekanlar

Spor Aktivitelerine Yönelik Mekanlar

300 m² lik basketbol ve voleybol salonu

100 kişilik jimnastik salonu

10 m x 20 m uzunluğunda kapalı yüzme havuzu

300 m² soyunma odaları, duşlar, wc ler olmak üzere toplam kapalı yüzme havuz mekanı

Kültürel Aktivitelere Yönelik Mekanlar

500 kişilik tiyatro ve konser salonu

100'er kişilik üç adet sinema salonu

Eğitim Aktivitelerine Yönelik Mekanlar

60 m²'lik kütüphane (1/3'ü halka, 2/3'ü kitap ve kitap yerlerine ayrılmalı)

15'er kişilik iki adet yabancı dil laboratuvarı

- 20'şer kişilik iki adet bilgisayar laboratuvarı
- 50'şer kişilik iki adet seminer ve konferans odası (Bir tanesi tamamen sağlık ile ilgili seminerler için ayrılmalı)
- 20 kişilik resim atölyesi
- 20 kişilik seramik atölyesi (6 – 12, 13 – 22 yaş grupları için)
- 20'şer kişilik beş adet halk kursları odası.

Açık Mekanlar

- 4 adet tenis kortu
- 1 halı saha
- Basketbol ve voleybol sahası
- 100 m² büyüklüğünde bitki serası.
- 12.5 m x 25 m büyüklüğünde açık yüzme havuzu. Teras ve kafeterya ile birlikte.

6.4.2. Sosyo Kültürel Yapısı Gelişmemiş Topluluklarda Toplum Merkezi Mekan Gereksinimleri ve Kapasiteleri

13.000 nüfusa sahip Örnekköy İlçesi daha geniş bir yüzölçüme ve yoğunluğa sahip olduğundan, farklı yerlerde konumlandırılmak üzere bir yerine üç tesis düşünülebilir.

On bin kişilik bir nüfus baz alınırse anket sonuçlarına göre sosyo kültürel yapısı geri topluluklarda gereksinim duyulan mekanlar ve büyüklükleri en az aşağıdaki gibi olmalıdır.

Kapalı Mekanlar

Spor Aktivitelerine Yönelik Mekanlar

- 300 m² lik basketbol ve voleybol salonu
- 100 kişilik jimnastik salonu
- 10 m x 20 m uzunluğunda kapalı yüzme havuzu
- 300 m² soyunma odaları, duşlar, wc ler olmak üzere toplam kapalı yüzme havuz mekanı

Kültürel Aktivitelere Yönelik Mekanlar

800 kişilik tiyatro ve konser salonu

100'er kişilik dört adet sinema salonu

Eğitim Aktivitelerine Yönelik Mekanlar

50 - 60 m²'lik kütüphane

15'er kişilik iki adet yabancı dil laboratuvarı (6 – 12, 13 – 22 yaş grupları için)

20'şer kişilik iki adet bilgisayar laboratuvarı (6 – 12, 13 – 22 yaş grupları için)

50 kişilik bir adet seminer odası (sağlık kursu için)

20 kişilik resim atölyesi (6 – 12, 13 – 22 yaş grupları için)

20 kişilik seramik atölyesi (6 – 12, 13 – 22 yaş grupları için)

20'şer kişilik 10 adet halk kursları odası

20 kişilik mutfaklı yemek kursu mekanı.

Açık Mekanlar

1 adet tenis kortu

1 halı saha

1 basketbol ve voleybol sahası

100 m²'lik iki adet bitki serası

12.5 m x 25 m büyüklüğünde açık yüzme havuzu. Teras ve kafeterya ile birlikte.

Sosyo kültürel yapısı zayıf, göç alarak gelmiş toplumlarda meslek edindirmeye yönelik kurslar çok fazla talep gördüğünden, bu kursların verilmesine yönelik mekan sayısı, daha fazla tutulmalıdır. Program oluşturmaya yardımcı olması amacıyla kursların nitelikleri aşağıdaki gibi sıralanabilir.

- Halı, kilim, kumaş dokuma
- Biçki, dikiş
- Nakış dantel örgü
- Sanayi tipi dikiş makine kullanımı
- Çiçek şapka yapımı
- Vitray
- Patchwork
- Kumaş boyama
- Takı tasarımı
- Çocuk yetiştirme ve bakımı
- Yemek, pasta kursları
- Bitki yetiştirme
- Estetisyenlik kursları
- Elektrik elektronik
- Makine teknisyenliği
- Muhasebe
- Bağcılık, arıcılık
- Konservecilik
- Fotoğrafçılık
- Müzik ve müzik aletleri kullanımı

Çalışmanın hipotezini oluştururken iki konu üzerinde durduk. Bunlardan ilki kentli halkın, çağdaşlaşmanın getirdiği etkilerle aralarındaki sosyal iletişimi kaybetmeleri bireyselleşme ve özeliyetin kişilerin ruhsal, fiziksel ve entelektüel yapılarının zayıflamasına yol açtığıdır. Bunun sonucu çevrelerine olaylara duyarsız, paylaşma, yardımlaşma, sosyal iletişim kurma yetisinden yoksun bireylerin çoğaldığı ve toplum sağlığını tehlikeye sokulacak boyutlarda olduğudur.

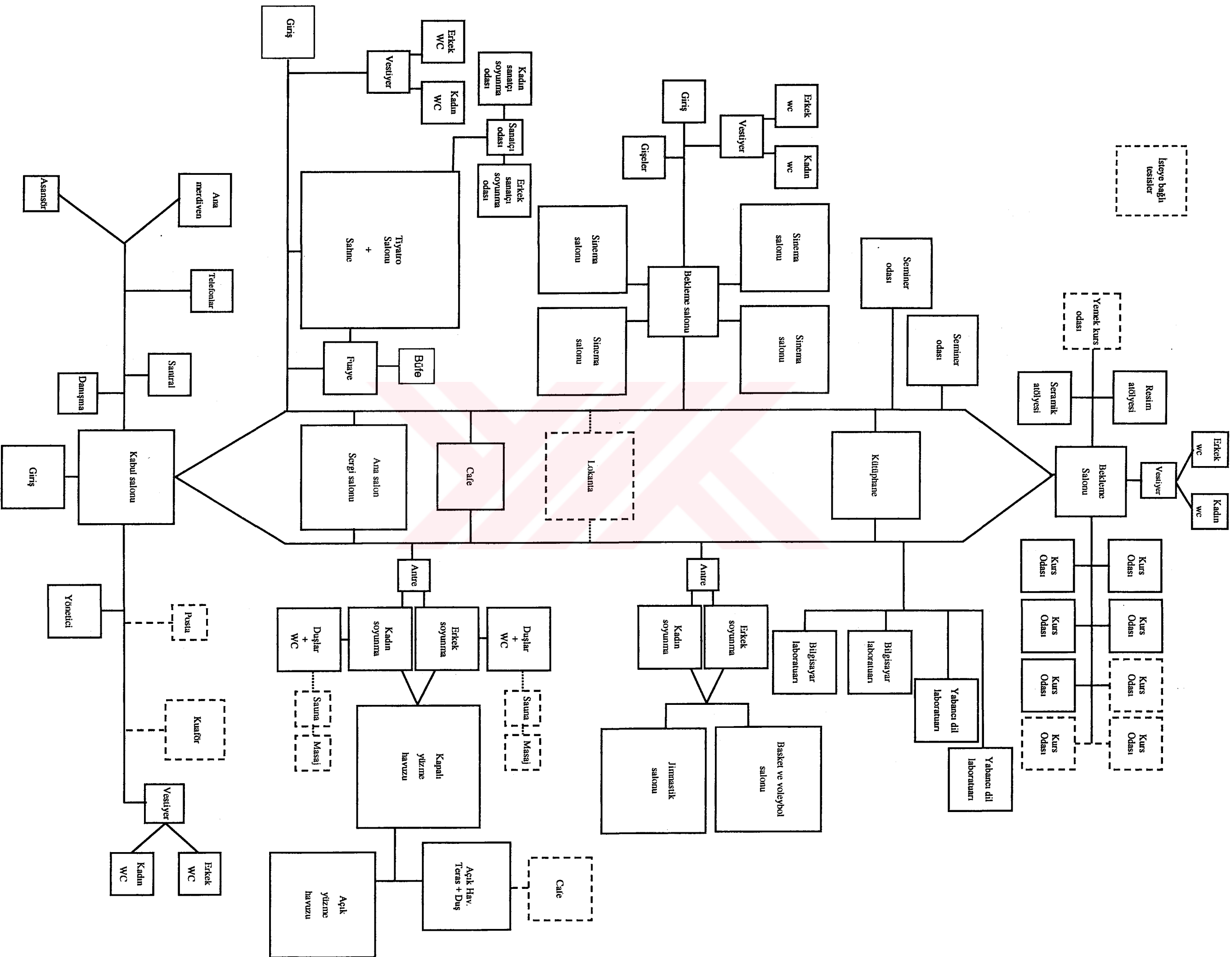
İkinci sorun ise köyden kente göç ile gelen ekonomik gelir düzeyi, eğitim düzeyi düşük, toplumsal yapıları, yaşam davranış biçimleri, düşün yapıları farklı olan bu insanların, gerek birbirleriyle, gerekse geldikleri büyük şehrin ve çevrenin sosyal kültürel yaşamına adaptasyonda zorluk çekmeleridir. Bu zorluklar yeni çevrelerinde yanlış anlaşılmalara çeşitli sorunların ortaya çıkmasına, mutsuzluklara ve psikolojik sıkıntılar çekmelerine neden olurken toplumun yapısını tehdit edici unsurları da doğurmaktadır.

Çalışmanın sonucunda ise yukarıda savunduğumuz hipotezlerin büyük çoğunluğunun sağlandığını, var olduğuna inandığımız problemlerin geçerli olduğunu gördük. Örnekköy’de halkın yarısı, ilkokul eğitimi, ekonomik sıkıntı içinde ve işsizken, sosyal ve kültürel yöndeki beklentileri meslek edinmelerine yönelik kurslar,

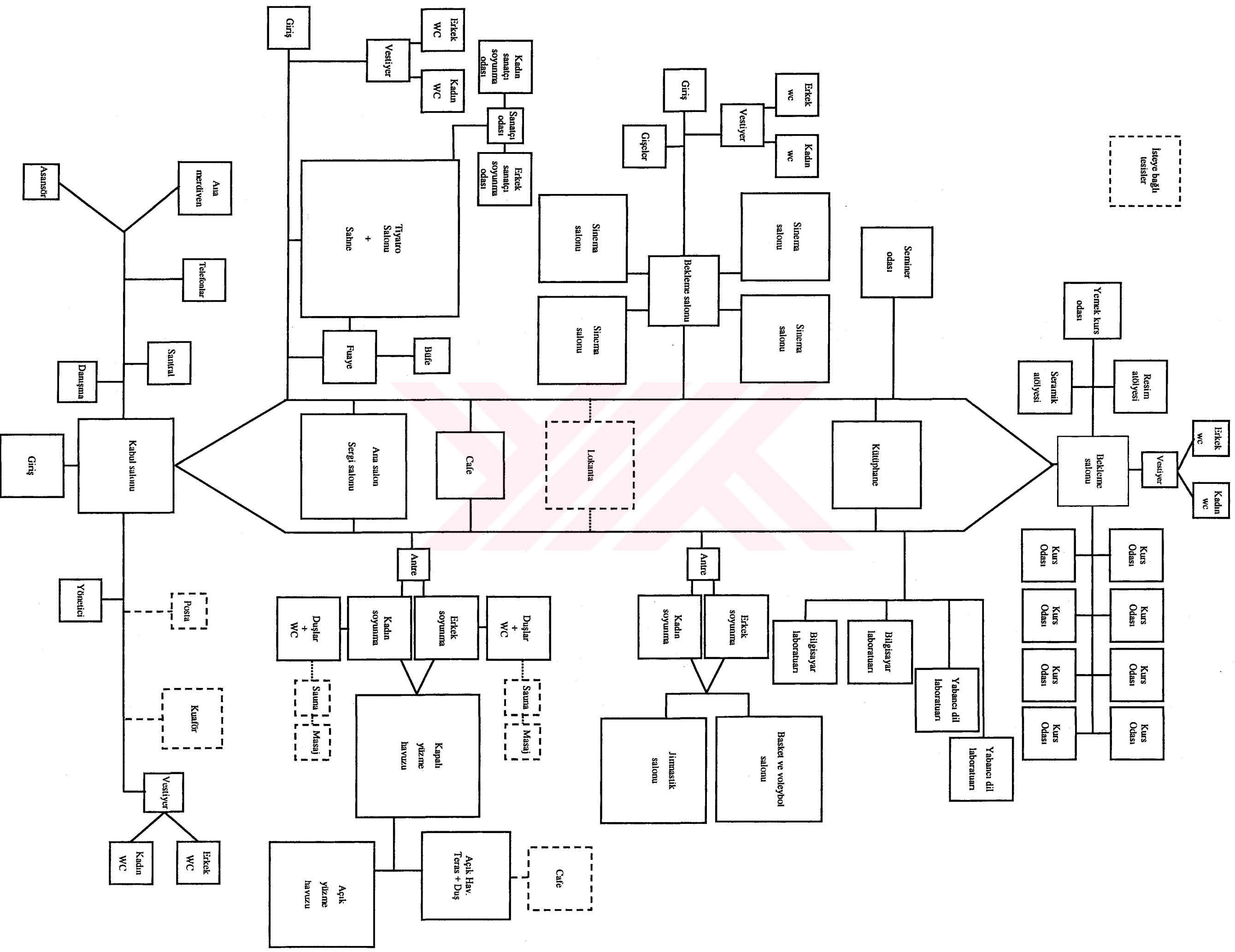
sağlıkla ilgili bilgilendirilmelerine yönelik kurslar ve eğitim kurslarıdır. Mavişehir’de ise Örnekköy’ün aksine halkın yarısından fazlası yüksekokul, lise mezunu, ekonomik gelir seviyeleri yüksek, çalışan sayısı da buna bağlı olarak fazladır. Beklentileri ise tahminlerimiz yönünde boş zamanlarını değerlendirmeye yönelik aktiviteler ve sağlık sorunlarının çözümüyle ilgili bilgilendirilmeleri doğrultusundadır.

Her iki kesimden anket sonuçlarına göre elde ettiğimiz istekler ortaya koyduğumuz hipotezi destekler niteliktedir. Program şemaları, gereksinimlerin yoğunluğu göz önüne alınarak verilere göre oluşturulmuştur. Sosyo kültürel yapısı gelişmemiş topluluklar için halk kursu mekanlarının sayısı daha fazla tutularak, program şeması oluşturulurken, sosyo kültürel yapısı gelişmiş topluluklar için kurs mekan sayısı daha az tutulup, seminer ve konferansların istek alması üzerine bu aktivitelerin gerçekleştirildiği mekan ilavesi yapılmıştır. Diğer mekanların aynı tutularak şemaya dahil edilmesi göçerek gelenlerin kente uyumlarının daha çabuk ve kolay sağlanması düşünüldüğündendir.

6.4.3. Sosyo Kültürel Yapısı Gelişmiş Topuluklarda Toplum Merkezlerinin Mekan İlişkileri

6.4.4.4. Sosyo Kültürel Yapısı Gelişmemiş Topluluklarda Toplum Merkezlerinin Mekan İlişkileri

KAYNAKLAR

- Ackoff, R.L. (1962). Scientific Method, Optimizing Applied Research Decisions, John Wiley and Sons, Inc. N.Y.
- Altman, I., Rapoport, A. (1980). Environment and Culture, Vol. 4, N. York, Plenum Press.
- Americana Corporation. (1958). Amerikana Ansiklopedisi.
- Arkitekt. (1936). Kayseri Halkevi, Aylık Yapı Sanatı ve Şehircilik ve Dekoratif Sanatlar Dergisi.
- Arkitekt. (1937). Karamürsel Halkevi, Aylık Yapı Sanatı ve Şehircilik ve Dekoratif Sanatlar Dergisi.
- Arkitekt. (1938). Kadıköy Halkevi – Bursa Halkevi – İstanbul Şehremini Halkevi, Aylık Yapı Sanatı ve Şehircilik ve Dekoratif Sanatlar Dergisi.
- Arkitekt. (1939). Sivas Halkevi, Aylık Yapı Sanatı ve Şehircilik ve Dekoratif Sanatlar Dergisi.
- Baltacıoğlu, İ.H. (1950). Halkın Evi, CHP Halkevleri Bürosu Kılavuz Kitaplar, No: 29, Ulus Basımevi, Ankara.
- Beyru, R. (2000). 19.Yüzyılda İzmir’de Yaşam, Literatür Yayıncılık.
- Bir Açıklama (1969). Halkevleri Dergisi, Sayı: 32.
- Blakely, E. (1991). The New Technology City : Infrastructure For the Future Community, Longman Cheshire Pty Limited, Australia.
- Bottomore, T.B. (1972). Toplumbilim, Doğan Yayınevi, Ankara.
- Bucher Charles, A., Richard, D.B. (1974). Recreation For Today is Society, Prentice Hall, Inc. Englewood Cliffs, New Jersey.
- Celal, D. (1940). Halkevleri ve Halkodaları Çalışmaları, Ülkü Dergisi, Sayı: 85-90, Cilt: 15.

- Celal, S. (1933). Halkevleri Yıldönümünde Düşünceler, Ülkü Halkevleri Dergisi, Sayı: 2, Cilt: 1.
- Cem, İ. (1970). Türkiye’de Geri Kalmışlığın Tarihi, Cem Yayınları, İstanbul.
- Chapin, S. (1964). Selected Teories of Urban Growth and Structure, A.I.P. Journal Vol. 30 No: 1.
- Chinoy, E. (1987). Sociological Perspective, N.York Random House. Inc.
- C.H.P. (1945). Halkevleri ve Halkodaları, Ankara
- Cirhinlioğlu, Z. (1999). Az Gelişmişliğin Toplumsal Boyutu, İmge Kitabevi, Ankara.
- Civaoğlu, G. (1999). Gözler M.G.K.’da, Milliyet Gazetesi, Makale.
- Çeçen, A. (1971). Halk ve Halkçılık Üzerine, Adım Dergisi, Ankara.
- Dülgeroğlu Yüksel, Y., Aydınli, S., Pulat, G. (1996). Toplu Konutlarda Nitelik Sorunu, Cilt: 1-2, Ankara T.C. Başbakanlık Toplu Konut İdaresi Başkanlığı Konut Araştırmaları Dizisi :4.
- Erder, S. (1997). Kentsel Gerilim, Ankara.
- Erder, S. (1999). Göç Yerleşme ve Kültürel Tanışma.
- Flanagar, W.G. (1993). Contemporary Urban Sociology, New York, Cambridge University Press.
- Gold, S.M. (1980). Recreation Planing and Design.(Mc Graw – Hill Book Company. U.S.A.).
- Gürsoy, B. (1984). Konut Sorunu ve Gayrimenkul Sermaye Piyasası, Ankara, Türkiye Emlak Bankası 100. Yıl Konut ve Bankacılık Enstitüsü Vakfı Yayını, No: 1.
- Güvenç, B. (1974). İnsan ve Kültür, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Güvenç, B. (1971). Kültür Sorunu Üzerine Tartışmalar, Mimarlık
- Güvenç, B. (1985). Kültür Konusu ve Sorunlarımız, Evrim Mat.Ltd.Şti., İstanbul.
- Halkevleri Haberleri (1972). Halkevleri Dergisi, Sayı: 63.
- Halkevleri ve Köykentler (1974). Halkevleri Dergisi, Sayı: 91.
- Harper, C. (1995). Collins Cobuild English Dictionary, Harper Collins Publishen, London.
- Higashinagaya Community Center, (1995). Japan Architecture, Sayı:19.
- Hollander, R. (1971). Principles and Methods of Social Psychology, N. York, Oxford Uni., Press.

- Hornby, A.S. (1994). Oxford Students Dictionary, Current English (The University Press, Oxford).
- Irvington Community Center, (1997). L'arca-Wood, Sayı: 112.
- Işık, O. (1999). Sultan Beyli Notları.
- İğdemir, U. (1945). Halkevleri ve Halkodaları, Aylık Ansiklopedi.
- İllich, İ. (1985). Okulsuz Toplum, Çev: B. Üstün, B.T. Yayınları, Ankara.
- İnan, R. (1970). Orta Avrupa'da Gelişmenin Demokrasinin Temeli Eğitim, İş Bankası Yayını, Ankara.
- Joseph, D.C., John, H.C. (1973). Community Centers, Time-Saver Standards For Building Types.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1988). İnsan ve İnsanlar, Sosyal Psikolojiye Giriş, İstanbul.
- Kansu, C. (1975). Yeniden Halkevleri, Halkevleri Dergisi, Sayı: 100.
- Kansu, Ş.A. (1939). Kültür Teoriler Hakkında, Ülkü Halkevleri Dergisi, Sayı: 73-78, Cilt: 13.
- Keleş, R. (1972). 100 Soruda Türkiye'de Şehirleşme Konut ve Gecekondu, Gerçek Yayınları, İstanbul.
- Kili, S. Atatürk Devrimi, İş Bankası Kültür Yayınları.
- Kongar, E. (1972). Toplumsal Değişme, Bilgi Basımevi, Ankara.
- Kongar, E. (1979). Toplumsal Değişme Kuramları ve Türkiye Gerçeği, Bilgi Yay., İstanbul.
- Levy, Jr. M. (1952). The Structure of Society, Princeton University Press, Princeton.
- Malinowski, B. (1990). İnsan ve Kültür, Verso Yayıncılık, Çeviren: Doç. Dr. M. Fatih Gümüş.
- Mead, M. (1961). Cultural Patterns and Technical Change, Unesco : A Mentor Book.
- Murdock, G.P. (1965). Outline of Cultural Materials, N. Haven HRAF, Inc.
- Mustafa Kemal (1952-1954). Söylev ve Demeçler.
- Nezihi, R., İzmir'in Tarihi, Birinci Kitap.
- Öksüz, E. (1974). Sosyal Değişme, Ders Yılı Sosyoloji Konferansları, İktisat Fakültesi, İstanbul.
- Redhouse. İngilizce-Türkçe, Türkçe-İngilizce Sözlük, Milliyet Yayınları.
- Savaşır, V.A. (1977). Halkevlerine Doğru, Halkoyu Dergisi.

- Seligman, E.R.A., Johnson, A. (1957). Encyclopaedia of Social Sciences (The Macmillan Company, U.S.A.)
- Sorokin, P.A., Zimmerman, C.C. (1979). Principles of Rural Urban Sociology, N.York, Holt, Rinehart.
- Şenyapılı, Ö. (1981). Kentleşemeyen Ülke, Kentlileşen Köylüler, O.D.T.Ü. Mim.Fak., Ara Yay., Ankara.
- Timur, T. (1919-1946). Türk Devrimi ve Sonrası.
- Tuğsavul, O. (1965). Halkevlerinin İkinci Kuruluşu, Bakırköy Halkevi Yayını, Refah Basımevi, İstanbul.
- Türk, H.S. (1968). Niçin Halk Eğitimi, Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı: 1-4, Ankara.
- Ünlü, C. (1974). Halkevleri Ne Zaman Kapandı, Halkevleri Dergisi, Sayı: 9-12.
- Yasa, İ. (1970). Türkiye'nin Toplumsal Yapısı ve Temel Sorunları. Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Ens., Sevinç Matbaası, Ankara.
- Yörükkan, T. (1968). Gecekondu ve Gecekondu Bölgelerinin Sosyo-Kültürel Özellikleri, İmar ve İskan Bak. Mesken Gn.Md. Sosyal Araştırma Dairesi-1 Sosyal İnceleme-1, Ankara.

Tezler

- Akın Bahçıvan M. (1989). Planlama ve Uygulamada 18. Madde Karşıyaka-Örnekköy Dedebaşı Örneği, Lisans Bitirme Tezi, İzmir.
- Baytın, D. (1975). Az Gelirli Toplu Konut, (İstanbul İçin Bir Deneme), Şehircilik Bölümü, Yük.Lisans Tezi, İzmir.
- Dalgakıran, A. (1999). Design Criteria Development For Community Centers and Manisa As A Case Study, D.E.Ü. Şehircilik Bölümü, Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- Özçelik, A. (1998). İzmir'deki Toplu Konutların Türkiye Emlak Bankası Uygulamaları Örneğinde İrdelenmesi, D.E.Ü. Mim.Fak., Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- Özveren, A. (1987). İslah İmar Planı (Örnekköy Örneği), Lisans Bitirme Tezi, İzmir.

Raporlar

Birinci Doğu Halkları Kurultayı – Baku, (1920), Koral Yayınları, Ankara, 1975.

Ege Bölgesi İhracat İthalat Yıllığı, İ.T.O., İzmir.

Halkevleri V. Kurultay Raporu. (1971). Ankara.

Halkevlerinin Doğuşu. (1971). Halkevleri Genel Merkez Yayını.

İzmir Yerel Gündem 21 (1998). İzmir'in Kentleşme-Çevre-Göç Sorunları ve Çözüm Önerileri Göç Raporu 3. Cilt, (Ed: Karaman Z., Kaya İ., Yesügey T., Şenol A., Özer A.), İzmir, İBŞB Yayıncılık.

Rapor. (1997). Son On Yılda Ege Bölgesi'ndeki Ticaret ve Endüstriyel Gelişmeler, İzmir Ticaret Odası.

Teb (e) Rapor. (1993). Piar Gallup Araştırma Raporu, Türkiye Emlak Bankası İzmir Pazarlama Müdürlüğü.

Teb (f) Rapor. (1994). Türkiye Emlak Bankası Konut Anket Sonuçları, Organizasyon Müdürlüğü, İstanbul.

Kişisel Görüşmeler

Akıncılar, B. (2001 Ekim). Mavişehir Muhtarı.

Kıldış, S. (2001 Eylül). Karşıyaka Belediyesi Mimarı.

Özçelik, A. (2001 Haziran). Emlak Bankası Mimarı.

Web Siteleri

<http://www.cityofseattle.net>

<http://www.goddard.org>

<http://www.libertynet.org>

<http://melbourne.citysearch.com.au>

<http://www.midlandcommunitycenter.org>

<http://osgood.colgate.edu>

EK – 1

Dünyadaki Toplum Merkezleri Örnekleri

Goddard Riverside Community Center (New York, A.B.D.)

Felsefi Anlayışı :

New York City’de bir yüzyıldan daha fazla zamandır ihtiyaç sahibi çocukların, gençlerin, yaşlıların daha iyi bir yaşam sürmelerini sağlamak amacıyla faaliyetlerini sürdüren bir kurumdur.

Goddard Toplum merkezinde esas düşünce insanların becerilerinin çevrelerini şekillendirmesi ve toplumun karakterini oluşturmastır. Bütün insanlar hayatlarını etkileyecek olan problemlerle ilgilenmelidirler. Hedefleri insan hayatının kalitesinin gelişimidir. Farklı sınıfları, ırkları, dini, cinsiyeti, yaşı, inancı ve background’u olan insanları kabul eder. Bireyler arası aktivitelerinde eşitlik ve çeşitlilik vardır. Karşılıklı dayanışma ile var olan insan başarısının olanaklarının kalitesini artırır.

Temelde farklı olan insanların aleyhine davranma ve ayırımcılığı insanları ve toplumları yokedici faktörler olarak görür. Özgürlük ve sorumluluk birbirinden ayrılmaz bir bütündür. Özgürlük yalnızca sosyal sorumluluğun artan kabul edilebilirliği ile büyüyüp yayılabilir.

Sadece sosyal etkileşim ve sosyal yapı kuralları koruyabilir ve her bireyin potansiyelini arttırabilir.

Merkezin Yürüttüğü Programlar :

Merkezin yürüttüğü 22 programı vardır. Manhattan'ın batı bölümünde 13 birimi yer alır. Her yaştan ve etnik background'a sahip 15.000 kişiye yıllık olarak servis verir. Bu insanların büyük kısmı ekonomik yönden güçlük çeken şehrin dışında ya da civarında yaşayan kişilerdir.

Yardımlaşma ve işbirliği ruhu ile Goddard Riverside güç olan sosyal problemlere çözüm aramaya çalışır. İnsanlara cesaret vererek onların yaşamlarını etkileyecek kararları paylaşır.

Goddard Riverside'ın programı küçük yaştaki çocuk bakımı eğitimi, okul çağı ve sonrası eğitim, sanat, rekreasyon, kariyer ve üniversite danışmanlığıdır. Kent, eyalet ve federal acentalar yaklaşık olarak merkezin bütçesinin % 65'ini karşılarlar. Bu da yaklaşık 10 milyon dolardır.

Geri kalan miktar ise vakıflardan, sosyal acentelerden, anonim şirketlerden ve bireylerden sağlanır. Özel sektör hükümetin verdiği limitlerin ötesine çıkabilmesi için Goddard Riverside'ı destekler ve hizmet verdiği kişiler için daha kapsamlı ve yaratıcı programlar sağlar. Bu programlar aşağıda belirtildiği gibidir.

Çocuk Programları

Günlük bakım

Sanat kursları

Yaz kampları (Katılım yıllık olarak 3000 çocuk ve genç)

Akşam ve Hafta sonu etüd programı

İlkokul çocukları için okul saatleri ve sonrası eğitsel, kültürel, sanatsal ve rekreasyonel programlar. Özel öğretmen, ödev asistanlığı, computer danışmanlığı ve diğer eğitici aktiviteler.

1-8 yaş arası çocuklar için eğitim, geziler, sanat, çevre ile ilgili yada spor programları 180 çocuk için.

Fotoğraf 1. Goddard Riverside Community Center Çocuk Oyun Alanı ve Çocuklar

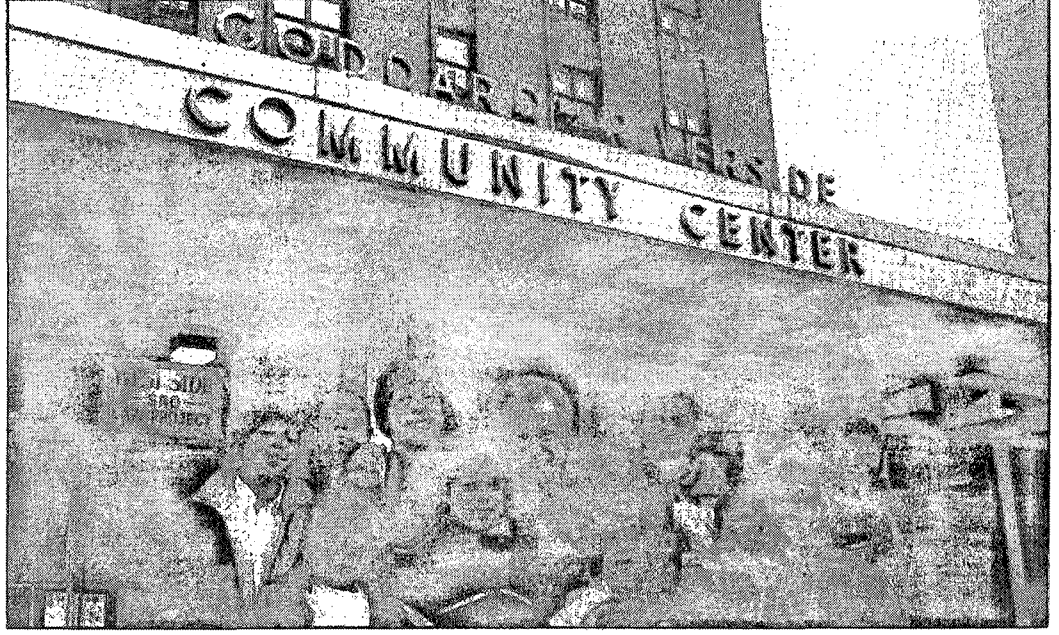
Gençler İçin Programlar :

Gençlik Merkezi : Gündüz ve akşam 475 genç ve onların aileleri için eğitim, sanat, danışmanlık ve rekreasyon programları.

Yol gösterici programlar : Orta okul ve lise öğrencileri ve aileleri için okul çıkışı, akşam, hafta sonu programları, işsizlik, sağlık, eğitim, rekreasyonel ve sanatsal aktiviteler, sağlık gelişimi destekleyici çalışmalar

Meslek Edindirme ve Yüksekokul Programları Danışmanlığı :

Bireysel kolej ve finansal yardım danışmanlığı, lise son sınıf öğrencileri ve yetişkinler için önceden bilgilendirme, genç öğrenciler için konuyla ilgili aktiviteler hakkında grup çalışmaları ve seminerler düzenlerler. Her yıl 300 lise son sınıf öğrencisinin üniversiteye girmesine yardımcı olur. 2600 den fazla öğrencinin de yardım almasını sağlar.

Fotoğraf 2. Goddard Riverside Community Center Genç Üyeleri ve Müdürleri

Fotoğraf 3. Goddard Riverside Community Center Genç Üyeleri ve Yüzme Faaliyetleri

Yatılı Olmayan Yaşlılar, Hastalar İçin Programlar :

Senior Merkezi, Yardım Evi 200 yaşlıyla, 170 yaşlı ve sakat insanı barındırır. Günde iki kez sabah kahvaltısı ve öğle yemeği verir. Senior Center üyelerine 2000 in üzerinde servis verir.

Evsiz ve Daha Önce Evsiz Olanlar İçin Programlar :

Senato evi, Capital Hall evi, Corner House evi. Daha önceden yerleşmiş olan 340 evsiz erkek ve kadını barındırır. Yılda 8000 in üzerinde evsiz insana uzun dönemli sağlık rehabilitasyonu sunar.

Yaptığı Diğer Çalışmalar :

Aile Danışmanlığı, yaz konserleri, yıllık New York kitap fuarı, tatillerde akşam yemekleri.

Aile Danışmanlığı : Halk toplantıları ve konferanslar düzenler. Bireylere kendi yaşamlarını ve toplum yaşamını etkileyecek seminerler düzenler.

Goddard Riverside'ın düşük gelirli yaşlılar ve sakatlar için kurduğu ek üniteler:

Amaçları daimi kalınabilecek evler ve evsizliği önleme.

Phelps House : 169 üniteden oluşan düşük geliri olan yaşlılar ve sakatlar için sosyal servis veren sürekli oturulabilen evler.

Senate Residence : 136 üniteli, kapsamlı, sosyal servis hizmeti veren sürekli yaşanan evler. Evsiz erkek ve kadınlar, kronik akıl hastaları ve kirada oturanlar için hizmet verir.

Capitol Hall Oteli : Düşük gelirli erişkinler için 201 üniteli sürekli kalınabilen yerleşimler.

The Corner House : 34 üniteli yaşlılar evsiz, akıl hastası erkek ve kadınlar için sosyal servisli ev.

Verilen Servisler : W.59th ve W.157th caddelerde, Central Park'da Hudson Nehri kenarında diğer cadde ve parklarda yaşayan akıl hastası ve evsizlere ulaşabilmek için sağlanan servisler, danışma, tıbbi ve psikiyatrik servisler, ilk yardım merkezi, günlük programlı psikiyatrik rehabilitasyon servisleri, sanat, meslek eğitimi, 140 akıl hastası evsizede yemek (Goddard Riverside magazine fall/winter 2000).

Cumartesi günleri sosyal kulüp ve Pazar günü 50 akıl hastası evsiz yetişkine eğitim programı (<http://www.goddardriverside.org>).

Fotoğraf 4. Goddard Riverside Community Center Sera Alanı ve Yaşlı Üyeleri

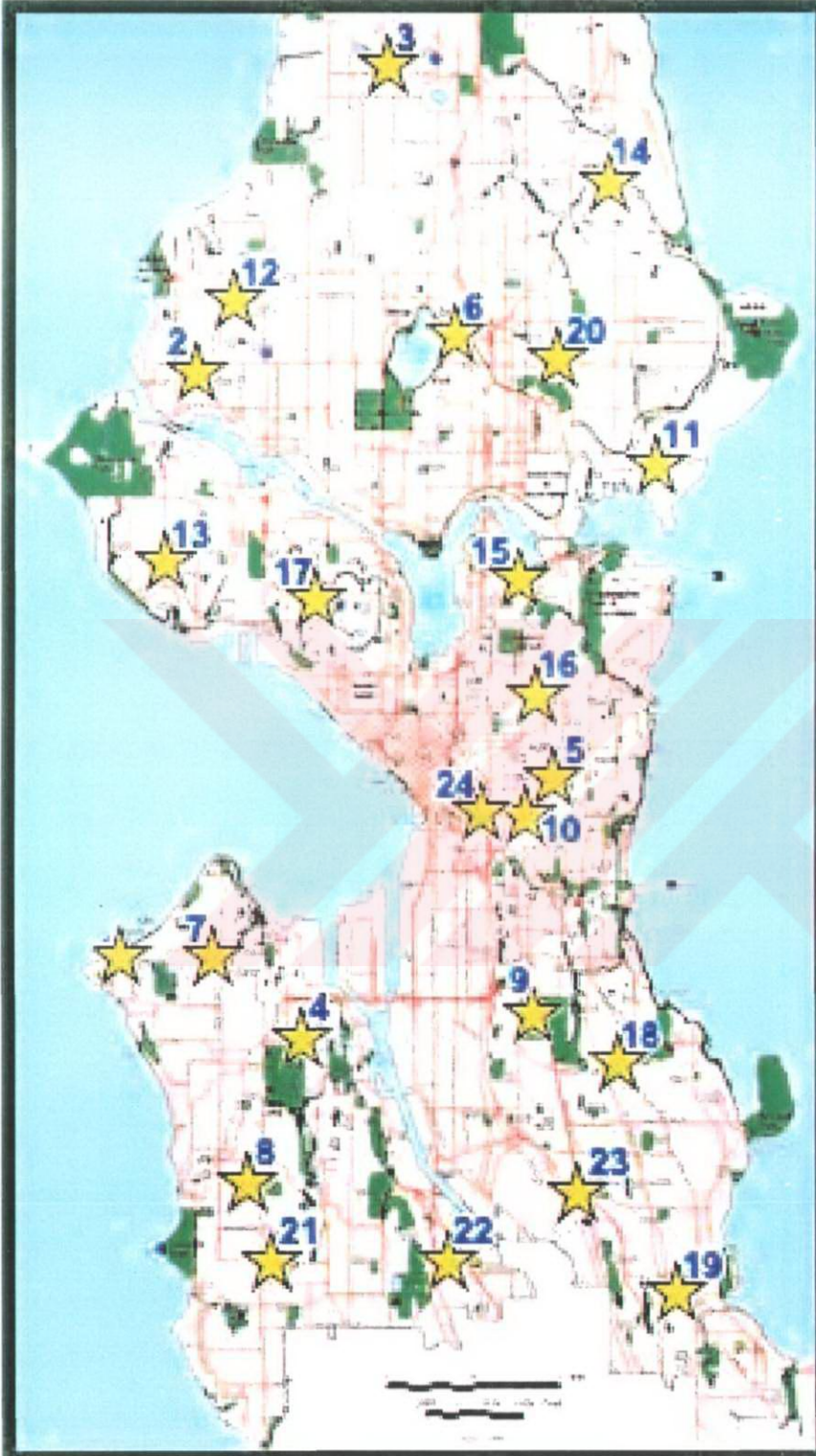
Seattle Parks and Recreation Alki Community Center (Seattle, A.B.D.)

Alki, Seattle Parks ve rekreasyon merkezi tarafından işletilen yirmi dört community center'dan biridir.

- Alki Beach Parkın iki blok güneyinde yer alır. Geniş bir program zincirine ve özel aktivitelere sahiptir.
- Yılın herbir çeyreğinde bireyler ve aileler için özel sınıflar ve aktiviteler sunar.
- Yetişkin sınıfları, sanat, yoga, kapalı alan hockey
- Her hafta kapalı mekan aktiviteleri, masa tenisi, havuz, basketball
- Hayvan terbiye etme sınıfları
- Cuma akşamları yaklaşık 100 kişilik rollerskating programları, aileler için eğlendirici sporlar

Dış mekan basketball kortu, spor alanları.

(<http://www.ct.seattle.wa.us/parks/centers>)

1. Alki
2. Ballard
3. Bitter Lake
4. Delridge
5. Garfield
6. Green Lake
7. Hiawatha
8. High Point
9. Jefferson Park
10. Langston Hughes
11. Laurelhurst
12. Loyal Heights
13. Magnolia
14. Meadowbrook
15. Montlake
16. Miller
17. Queen Anne
18. Rainier
19. Rainier Beach
20. Ravenna-Eckstein
21. Southwest
22. South Park
23. Van Asselt
24. Yesler

Harita 1. Amerika Birleşik Devletleri Seattle Kentinde Yer Alan

Toplum Merkezlerinin (Community Center) bulunduğu yerler

**Amerika Birleşik Devletleri Seattle Kentinde Yeralan Toplum Merkezlerinin
(Community Center) Görünüşleri**

Fotoğraf 5. Ballard "Community Center" Görünüşü

Fotoğraf 6. Delridge "Community Center" Görünüşü

Fotoğraf 7. Garfield "Community Center" Dış Görünüşü

Fotoğraf 8. Garfield "Community Center" İç Görünüşü

Fotoğraf 9. Green Lake "Community Center" Görünüşü

Fotoğraf 10. Laurelhurst "Community Center" Görünüşü

Fotoğraf 11. Meadowbrook "Community Center" Ön Görünüşü

Fotoğraf 12. Meadowbrook "Community Center" Arka Görünüşü

Fotoğraf 13. Loyal Heights "Community Center" Görünüşü

Fotoğraf 14. Rainierbeach "Community Center" Görünüşü

Fotoğraf 15. Rainier "Community Center" İç Görünüşü

Fotoğraf 16. Southpark "Community Center" Görünüşü

Fotoğraf 17. Yesler "Community Center" Görünüşü

IBL Community Center

Programları :

1. Hayvanseverler için aktiviteler (Tropikal Balık)
2. Sanat ve Eğlence (Yerel tiyatro, drama, müzik)
3. Kompüter ve İnternet (Oyunlar ve Stratejileri)
4. Community servisleri
5. Aile sorunları (Alkol bağımlılığı, hastalıklar)
6. Yiyecek ve Şarap
7. Hükümet
8. Sağlık (Fiziksel fitness, zihinsel ve duygusal)
9. Fen ve teknoloji)
10. Spor ve dinlenme
11. Seyahat, su sporları.

EK – 2

Halkevlerinde Yapılan Çalışmalar

Dil, Tarih ve Edebiyat Kolu

Cumhuriyet rejiminin uluslaşma süreci açısından çok önem verdiği dil, tarih ve edebiyat bu kol çatısı altında ortak ele alınıyor ve konular beraberce işlenerek ulusal bütünlük yaratmak amaçlanıyordu. Bu kol halkın genel bilgisinin arttırılmasına olduğu kadar parti ilkeleri doğrultusunda yurt sevgisinin yurttaşlık anlayışının yükselmesine yarayacak çalışmalar hazırlar ve bunların yazın yolu ile topluma yayılmasına öncülük eder. Milli bayram ve törenlerin başarı ile kutlanması bu kolun görevleri arasındadır. Hazırlanan kitap ve dergilerin basım ve dağıtım işini kütüphane ve yayım kolları üzerlerine almışlardır. Dergi ve benzeri yayınlarla Türk dilinin gelişmesine çalışır, bunları çevreye dağıtarak halkın bilinçlenmesine çalışır. Dil devriminin gelişmesine çalışır, bu amaçla güzel yazı ve söz söyleme yarışmaları düzenler. Yazın alanlarında özel yetenek gösterenleri yetiştirmek ve desteklemek de bu kolun görevleri arasındadır. Halkevleri düzenledikleri konferanslar için kendi üyelerinden faydalandıkları gibi dışarıdan yetkili kimselere de başvurmaktadırlar. Bunlar çeşitli üniversitelerden profesörler, memleketin fikir adamları v.s dir.

Halkevlerinde verilen konferanslar içinde:

- ✓ Sıtma, Bataklık ve Sıtma, Sıtma ve Sivri Sinekler
- Tifüs, Kızamık ve Çiçek
- Dizanteri, Frengi
- Boğaz anjini ve Difteri
- Verem sebepleri ve bulaşması
- Hayvanlardan insanlara geçen hastalıklar ve çareleri
- Mevsim ve çocuk ishali

İçkinin zararları, Uyuz

Ziraat ve ziraatta teknik

Ormanlarımız ve orman işletmeleri

Deprem sebepleri ve Anadolu'da deprem bölgeleri

İlköğretim ve önemi, köyde okul yapımı

Meyve ağaçlarının arttırılması, ağaç dikme ve budama, bağ çapası ve aşısı

Bulaşıcı ve salgın hastalıklar

Pasif korunma

Zehirli gazlardan korunma çareleri gibi verildikleri yerlerde o gün için özel bir değer taşıyan konulardır.

Cumhuriyet bayramı ile 23 Nisan Milli Egemenlik Çocuk, 19 Mayıs Gençlik ve Spor bayramları, Birinci ve İkinci İnönü Harpleri, 30 Ağustos Zafer Bayramı, Atatürk'ün ölüm yıldönümü, Yerli Mallar Haftası gibi günlerde çeşitli sebeplerle yapılan toplantı ve günlerde o günlerin manasını canlandıran güzel konuşmalar yapılmaktadır.

Çocuk konulu konferanslarda sıkça verilmektedir bunlar:

Çocuk terbiyesi, çocuk ve okul, ailede çocuk terbiyesi, çocuk hastalıkları, çocuklarda bel kemiği çarpıklıkları, okul hekimliği, okul ve aile, çocuk ve toplum, çocuk ölçümleri ve nüfus problemi, ailenin çocuklarına karşı görevleri.

Bu toplantılar çocukları yetiştirmeğe hizmet ettiği gibi büyükleri de, Halkevine ve toplum hayatına ısındırmaya yaramaktadır. Halkevlerinin çalışmaları arasında Edebiyat yarışmalarını da önemli bir yeri vardır. Başlıca konuları şiir, nesir, hikaye, çocuk hikayeleridir. Bu yarışmalar da hakim olan düşünce; Genç yeteneklerin gerçek değerlerin bulunmalarına tanıtılmalarına ve yetiştirilmelerine fırsat vermektir. Aydınlar ve gençlerin katıldığı kültür geceleri adı verilen toplantılarda belli bir konu üzerinde görüşler anlatılmaktadır. Bu toplantılar üniversiteli gençler tarafından rağbet görmektedir.

Güzel Sanatlar Kolu

Güzel sanatlar kolu, halkın güzel sanatlara ilgisini arttırmak ve bu alanda gelişme sağlamakla birlikte ürünlerin topluma yayılmasına çalışmak görevine de sahiptir. Güzel sanatlarla ilgilenenleri sanatsal etkinliklere yönlendirir, yetenekli kişileri korur ve bunları yetiştirerek ustalaşmaları için eğitim çalışmalarına ağırlık verir. Halk için müzik ve sanat geceleri düzenler. Çağdaş ve çok sesli müziğin ülkemizde yerleşmesi ve gelişmesi için çalışmalar yapar. Köylerde ve çeşitli bölgelerde halkın geleneksel sanat değerleri ile beraber şarkı ve türkülerini derler, bunları belirli ayırımlardan geçirdikten sonra düzenli çalışmalarla bu ürünleri geliştirir.

Halk oyunları ve bedii rakslar

Halkevleri halkoyunları çalışmalarına önem vermişler ve bu çalışmalarını halk türküleriyle birleştirmişlerdir. Öteden beri davul, zurna, bağlama, kemençe gibi halk sazlarıyla oynanan halk oyunları çok sesli orkestranın türlü sazlarıyla renklendirilmiş ve yepyeni bir hale getirilmiştir. Bu halk oyunlarımızın bedii raks alanına götürecek denemeleri yapmak ve gerek müzik gerek kareografi yolundan bu amaca yürüten yetenekleri tutmak ve teşvik etmek.

Koro

Koro çalışmaları da halkevlerinde gelişmekteydi gönüllü olan gençler Halkevlerinde toplanarak solfej ve kulak dersleri alarak koro çalışmalarını yürütmektedirler.

Bando

Gündüz işleriyle uğraşan esnaf ve gençler akşam olunca Halkevinin çatısı altında toplanmakta ve öğretmenlerin önderliğinde düzenli bando çalışmaları yapmaktaydılar.

Orkestra

Önceleri sadece yaylı sazlardan meydana gelen orkestraya sonraları nefesli sazlarda katılarak senfonik orkestra haline dönüştürülmüştür. Bu dönemde en büyük güçlük müzik aletlerinin temininde, usta tamirci ve akortçu bulunamamasında yaşanmıştır. Bu güçlüklerle rağmen bazı halk evlerinde küçük salon orkestraları oluşturulurken bazılarında da geniş salon orkestraları kurulmuştur.

Resim ve fotoğraf

Güzel sanatlar şubelerinin bir sanat bölümü olan resim ve fotoğrafçılık bazı esaslara bağlanarak Halkevleri çalışmaları arasında önemli bir konu olarak işlenmiştir. Bu alanda çalışan evler her yıl amatör üyelerinin eserlerinden Halkevi Amatör Resim ve Fotoğraf sergisi adı ile kendi salonlarında bir sergi açmakta derece alanlara Halkevi ödülü verilmekteydi. Derece alan eserler her yıl merkeze gönderilerek Genel sekreterlikçe seçilen bir jüri tarafından incelenip, bunlardan Halkevi amatör Resim ve Fotoğraf sergisi açılırdı.

Temsil Kolu

Temsil kolu genelde tiyatro sanatı ile ilgilenir. Ülkede tiyatro sanatının gelişmesi ve yerleşmesi için çalışmalar yapar. Geleneksel değerleri işleyen ulusal piyeslerle halkın eğitilmesi ve bilinçlendirilmesi de bu kolun görevleri arasındadır. Kukla ve karagöz gibi geleneksel sahne ve halk sanatlarının geliştirilmesi için de çaba gösterir.

Tiyatro

Geniş halk topluluklarının yetiştirilmesinde, toplum hayatının gelişmesinde tiyatronun büyük etkisi ve faydası olduğundan, Halkevlerinin bu konu üzerinde ki çalışmaları bir çok yerlerde hareketli ve verimli olmuştur. Bazı Halkevleri kapalı bir temsil salonu olmadığı için ancak yaz ve bahar mevsimlerinde bahçesinden ve bahçedeki sahneden faydalanarak temsiller verebilmişlerdir. Birçok Halkevinin

temsil kolu üyeleri ise kendi binaları içinde verdikleri temsillerden başka bayram ve tatil günlerinde yakınlarındaki Halkevlerine ve hatta Halk odalarına giderek temsiller vermişlerdir. Bazılarında da amatör sanatçıları yetiştirmek üzere tiyatro kursları açılmıştır. Ayrıca serbest tiyatro topluluklarının da bazı şartlar altında Halkevi sahnelerinde temsiller verilmesine olanak verilmiştir.

Spor Kolu

Spor kolu, gençliğin eğitiminde beden eğitime ağırlık vermek spor kolunun başlıca amacıydı. Sporun bilimsel temellere oturtulması ve planlı olarak yapılabilmesi için araştırma ve hazırlıklar yapılıyor, sporun ulusal karakterinin kökleştirilmesi, toplumsal yapının sağlamlaştırılması, ülkeye sağlıklı ahlaklı ve dürüst insanlar yetiştirilmesi için seferber edilmesi bu kolun görevleri arasındaydı.

Türkler tarih boyunca güç denemeyi, atı ve ata binmeyi, avcılığı, canlılığı ve hareketleri sevdikleri için Türk milletinin milli sporları olan güreş, cirit ve avcılık önem verilen spor dalları olup, jimnastik, eskrim, yürüyüş, salon oyunları, milli danslar, dağcılık, kayak hareketleri de canlandırılmağa çalışılmıştır. Bundan başka deniz kıyısındaki bazı evlerde yüzme, kürek ve yelken kullanma gibi su sporları üzerinde çalışmalarda yapılmıştır.

Sosyal Yardım Kolu

Sosyal yardım fikri yurttaşlarımızın benliğine işlemiş olan tarihi geleneklerinden ve milletimizin üstün değerlerinden birisidir.

Bugünkü hayır kurumlarımız ve bundan önceki çağlarda atalarımızın kaldıkları yerlerde kurdukları hanlar, hamamlar, kervansaraylar hastaneler, darüşşifalar, aşevleri ve bunun gibi türlü türlü yardım kurumları: milletimizin geçmişte ve bugünkü yaşayışında daima yüksek bir insanlık vasfına sahip olduğunu göstermeye yeter.

Halk evlerinin Sosyal Yardım kolları, kimsesizlere ve yardıma muhtaçlara karşı toplumda şefkat ve yardım duyguları uyandırmak, onlar üzerine topluluğun ilgisini çekmek; çeşitli hayır kurumları ile ve bunların birbirleriyle irtibat ve bağıni kuvvetlendirerek verimlerini arttırmaya çalışmak; bütçesinin yettiği kadar yardımda bulunmak gibi başlıca üç yönde çalışmaktaydılar. Ayrıca hasta ve yardıma gereksinmesi olanlara doktor ile beraber gereken malzemelerin gönderilmesi, çalışkan ve yetenekli öğrencilerin korunması, dilencilikle savaşmak, işsizlere iş bulmak, halk için gezi ve eğlence günleri düzenlemek sosyal yardım kolunun diğer etkinlikleri arasındaydı.

Sosyal yardım işlerinin değeri maddi olmaktan çok manevidir. Milletçe yardımlaşmanın yarattığı güç ve birlik topluluk hayatında kendini açıkça gösterir. Sosyal yardım kolları muhtaç olanlara geçici yardımdan çok onlara iş bulmak ve darlığa düşüren sebepleri önleyerek veya azaltarak sorunlarının çaresini bulmaya çalışmışlardır.

Bazı Halkevleri kışın soğuk aylarında okuma odalarını öğrencilere açık tutmak ve orta okul öğretmenlerinin sıra ile başlarında gözcülük yapmalarını sağlamak yoluyla hizmetlerde bulunmuşlardır.

Varlıklı kimselerin yoksulları düşünmemesi yoksulların onları hor görmesi gibi sosyal yaşayışta düzensizlik yaratacak ve milli birliği kuvvetten düşürecek zararlı durumları önlemek Sosyal Yardım Kurumlarının başlıca görevidir.

Köylerde bulunan Halkevleri ve Halk odalarında çevrelerinin şartlarına uygun çalışmalar görölmekteydi. Bunlardan bir kısmı çevrelerinin özelliğine uyarak güreşler, temsiller düzenlemekte, gelirlerini sosyal yardım işlerine harcamaktaydılar. Sosyal yardım kolları vatandaşlardan bağış kabul ettiği gibi kentlerde ve köylerde bu gibi yollarla da gelir sağlamaya çalışmaktaydılar.

Deprem, sel baskını, yangın gibi felaketlere uğrayan yerlere yöreye yakın Halkevleri büyük ilgi göstermekteydiler.

Bazı köylerde halk, harman zamanı, sosyal yardım için az çok bir zahire bağışlamakta bunlar köyün düşkünlerine ve yoksullarına parasız olarak tohumluk veya yemeklik olarak dağıtılmaktaydı. Bu usul özellikle köylerde uygulaması kolay ve faydalıydı.

Halk Dershaneleri ve Kurslar Kolu

Bütünüyle halk eğitime yönelik çalışmaları düzenlemekteydi. Her türlü okuma yazma, yetiştirme çalışmaları bu kolun görev alanı içine girmektedir. Halkın bilgisini arttıracak, onlara belirli meslekleri öğretecek, el becerilerini geliştirecek, el sanatlarını destekleyecek olan bu kol bölge halkının gereksinimleri doğrultusunda her türlü eğitim ve kurs çalışması yapabilmeye yetkiliydi. Özel yönetmeliklerle kursların çalışması düzenlenir, Halkevi üyesi uzmanlar kurslarda öğretmenlik yaparlar ve kursların sonunda törenler düzenlenerek bitirenlere diplomalar verilir.

Halkevleri halkın bilgisini yükseltecek her türlü okutma yazdırma ve yetiştirme hareketlerinin ilerleyip genişlemesini sağlamak amacıyla çeşitli kurslar açmaktaydılar. Bunların başında da Türkçe okuyup yazma kursları gelmekteydi. Yurtta okuyup yazma bilmeyen bir tek yurttaşın bırakılmaması milli kültür davasının temeliydi.

Diğer kurslar ise şöyle sıralanabilir:

Biçki ve dikiş kursları

Pasif korunma ekipleri için hasta bakıcı yetiştirme kursları

Stenografi, matematik, fizik, kimya kursları

Konservecilik, bağcılık, arıcılık, ipek filatür kursları

Çiçek, şapka kursları

Dokumacılık kursları

Müzik, resim, fotoğraf kursları

Yabancı dil kursları

Kitaplık ve Yayın Kolu

Halkevleri üyeleri ile beraber çevre halkının okuyabilmesi için her türlü önlemi alır, büyük kitaplıklar kurarak halkın gereksinme duyduğu konularda kitap sağlardı. Kitap sergileri açmak, gezici kitaplıklarla halkın ayağına kitap götürmek, okuma odaları oluşturmak, halkın her an kitaplıktan yararlanması için düzen kurmak, kitabın yanı sıra gazete ve dergilerin de okuma odasında bulundurulmasını gerçekleştirmek, belirli ve önemli konularda arşivler kurarak halkın yararlanmasına açmak kitaplık ve yayın kolunun görevleri arasındaydı.

Her Halkevinde ve odasında bir kütüphane veya bir okuma odası bulunması bunların ilk kurulma şartlarındandı. Bazı yerlerde eleman azlığı nedeniyle kütüphane şubeleri açılmamış olduğu halde kütüphane işleri Dil Edebiyat veya Halk Dershaneleri gibi bu konuya en yakın komite tarafından görülmekteydi. Halkın okuma yoluyla yararlanmasını sağlamak için kütüphane işleri üzerinde gerek genel sekreterlikçe gerek mahallelerince devamlı çaba sarfedilmekteydi. Çalışmaların başında da ev ve odaların kitap sayılarının çoğaltılması gelmekteydi. Kütüphanelerdeki düzenin sağlanması için iyi yetişmiş, iş bilir ve iş sever kütüphanecilere gereksinim vardı. Bu yüzden bazı Halkevlerinde Halkevleri kütüphanecilik kursları açılmıştır.

Halkın okuma yoluyla yetiştirilmesini sağlamak için olanaklar ölçüsünde başvuru bir çare de güzel ve faydalı kitapların parasız olarak halka ve özellikle köylülere dağıtılmasıydı.

Kitap geceleri de kitap sevdirmeye ve okutma yolunda güzel örneklerdi. Kitap geceleri yılda bir defa yapılmaktaydı, bütün Halkevlilerle oranın idari temsilcileri ve ileri gelenleri katılmaktaydılar. Bu toplantılarda kitapların faydası ve okuma sevgisi üzerine konuşmalar düzenlenmekteydi. Toplantının özelliği, davetlilerin gelirken beraberinde adları Halkevi tarafından kendilerine daha önceden bildirilmiş olan birer kitap getirip eve armağan etmiş olmalarıdır.

Kütüphaneler konusunda üzerinde durulması gereken bir diğer nokta kütüphane salon ve odalarının gereksinime uygun bir şekilde düzenlenmesi ve okuma için gelenlerin rahat kitap okuyabilecekleri temiz sakin mekanların oluşturulmasıydı. Odaların bu yoldaki çalışmaları merkezce imkanlar dahilinde desteklenmekteydi.

Köycülük Kolu

Halkevlerinin köycülük kolları halkın büyük kesimini oluşturan köylülerin toplumsal bakımdan daha çabuk kalkınmasını sağlamak kentli ve köylü arasındaki karşılıklı sevgi ve birlik duygularını kuvvetlendirmek amacı ile kurulmuşlardır. Her köyün kendine göre çeşitli konuları ve problemleri olduğundan ve bunların her biri üzerinde ayrı ayrı durulması gerektiğinden bu şube Halkevinin bütün kolları ile işbirliği yaparak çalışmak durumunda kalmıştır.

Kolun çalışmaları incelendiği zaman iki ana yönde geliştiği görülür. Bunlardan biri köylülere kendi köylerinde, ötekisi de kasaba veya kentteki işlerinde faydalı olmaktır. Bu iki yöndeki gelişme bir bakıma köylerin ve köylünün durumundan, bir bakıma da kent ve kasabalardaki Halkevlerinin salon, sahne ve varsa sinemasından, müzik aletlerinden ve her çeşit çalışma araçlarından faydalanmak, kısaca köylümüze her konuda daha çok faydalı olmak düşüncesinden doğmuştur.

Köye giderek yapılan tifüs, sıtma, uyuz gibi başlıca hastalıklarla mücadele ve bu bakımdan yapılan açıklama ve verilen öğütler, hazır ilaçlardan dağıtma yoluyla yardım başta gelmekteydi. Bu arada zirai, iktisadi konularla köylülere yarayacak faydalı hukuk bilgileri ve konular üzerinde, tarihimiz, tarihi eserlerimiz hakkında bilgilerde veriliyordu.

Köy gezilerinde köylüye faydalar sağlamak yanında onları bir arada eğlenmeye alıştırmak, milli değerlerimizi canlandırmak amacıyla güreşler yaptırılması, cirit oyunları düzenlenmesi, milli oyunlar ve orta oyunları oynatılması halk türküleri söylenmesi köylülerin görgü ve neşesini arttırma, onları toplu hareketlere alıştırmak bakımından çok iyi sonuçlar vermekteydi.

Köycülük kolu üyeleri yakınlarındaki köylere giderek çeşitli ürün yetiştirmenin, ağaç ve bağ dikmenin faydalarını türlü köy işleri üzerinde bildiklerini ve öğrendiklerini anlatıp yaymağa çalışmışlardır.

Halkevleri ve Halkodaları çevrelerinde bulunan veya kurulacak olan Orman İşletmeleriyle, teknik, ziraat ve sıtma mücadele teşkilatıyla sıkı bir işbirliği yapmışlar ve her biri ayrı birer önem taşıyan büyük milli davalarımızın bir an önce gerçekleşmesi yolunda faydalar ve olanaklar sağlamışlardır.

Tarih, Müze ve Folklor

Halkevlerinin tarih ve müze kolları milli kültürümüzün ve halk terbiyesinin gerçekleştirilmesine çalışmıştır. Tarih ve medeniyeti öğrenme yolu ile milletin kabiliyet ve gücünü, özüne güvenme duygusunu sağlamaya, bu arada tarihi eserlerin toplanmasına eski eserlerin düzenlenmesine ve korunmalarına önem vererek geniş halk topluluklarında bu bilincin uyandırılması yolunda çalışmalar yapmıştır.

Tarih ve müze kolunun ikinci ve geniş bir çalışma alanı da folklordur. Bir taraftan halk dilinde yaşayan zengin halk bilgilerini derlemek, folklor ve etnografya bakımından değeri olan maddi eserleri halkı teşvik ederek satın almak yoluyla toplamak ve bunların düzgün kayıtlarını tutmak bu kolların görevleri arasındadır.

Bulundukları yerlerin tarih ve sanat bakımından değer taşıyan eski eserlerini koruma onların onarılması ve korunmasına çalışma, yıkılmaya yüz tutmuş olan tarihi eserlerin müzelere sevk edilmesine çalışmışlardır. Bazı Halkevleri yıl dönümü kutlama günlerinde Türk el işlemleri sergisi, Türk kumaşları sergisi yörenin mahalli kıyafetlerini tanıtıcı sergiler açmış ve böylelikle milli benliği tanıtmak, sevdirmek konusunda faydalar sağlanmıştır.

Birçok Halkevlerinde de tarih ve milli anıtlar üzerinde konuşmalar yapıp, konferanslar düzenlenmiş bu toplantılar folklor oyunları ile de desteklenerek bu yolla

halkın bu konular üzerinde aydınlatılmasına, tarihe ve eski eserlere ve milli varlıklara karşı vatandaşların sevgi ve ilgilerinin uyandırılmasına ve arttırılmasına çalışılmıştır.

Halkevleri Projeleri Örnekleri

Karamürsel Halkevi 1937

Mimarlar: Leman Tomsu, Münevver Belen

Binanın ön cephesi bir meydan sağ ve sol cepheleri sokakla çevrilmiştir. Arka tarafında komşu bahçesi ile ilişkili olan binayı manzaralı tarafa (meydana) karşı ferah bir vaziyette bırakmak için önünde bahçe kısmı bırakılmış aynı zamanda giriş de üzeri örtülü ve direkli bir yol ile meydanlıkla birleştirilmiştir. Bu şekilde bağlantı milli mimarimizin karakteristik elemanlarından birini oluşturur.

Bahçenin etrafı salonda oturanlara manzaraya karşı engel oluşturmaması için alçak bir koruma duvarı üzerine demir parmaklıkla çevrilmiştir. Binaının zemin katı tamamen Halkevine aittir. Üst katta ise bürolar yer alır.

Zemin kat:

Binaya sokaktan alçak bir demir kapı ile girilir ve üzeri örtülü, dikmeli, zemini tabi taşlarla kaplanmış bir girişten rüzgarlık ile girilir. Yan tarafta kapıcıya ait bir oda, kütüphane, sinema, konferans salonu bürolara çıkan merdiven ve koridor bulunur. Holü şerefliendiren ve arkaya bakan dar bahçenin komşu duvarını gizleyen bununla beraber salona doğal bir manzara sağlayan geniş çiçekli penceresi vardır. Solda camlı kapılarla tiyatro salonuna girilir. Salon iki kat yüksekliğindedir. Binaının manzaralı kısmı kuzeye dönük olduğundan hem manzaradan maksimum yararlanma hem de kuzey rüzgarlarından salonu korumak amacıyla üzeri örtülü camekanlı bir teras yapılmıştır. Bu teras konferans ve oyun zamanlarında halkın dinlenmesini sağlamak için fuaye işlevini görmektedir. Toplantı odalarına çıkan merdiven sahanlığından pencereleri yan sokağa verilen kadın ve erkek tuvaletleri vardır. Yan

sokaktan bodruma servis görölmek üzere ayrıca bir de servis kapısı yapılmıştır. Böylece her üç sokakta da giriş mevcuttur.

Birinci Kat:

Deniz tarafında bir başkan, bir toplantı, ve memur odaları bulunmakla beraber sinema salonu için film makine dairesi ve bir depo vardır. Memurlar için tuvalet düşünülmüştür.

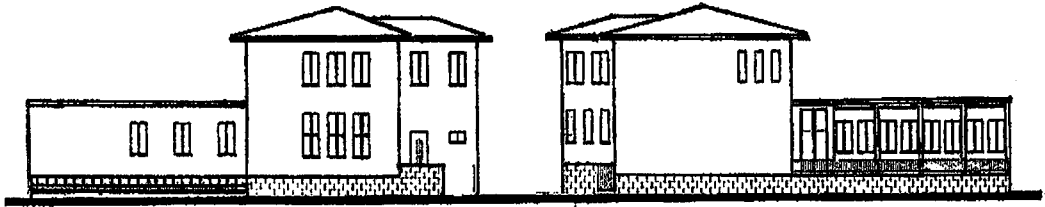
Bodrum Kat:

Sığınak odun ve kömür depoları ve ayrıca sığınak giriş ve çıkışını bulundurur.

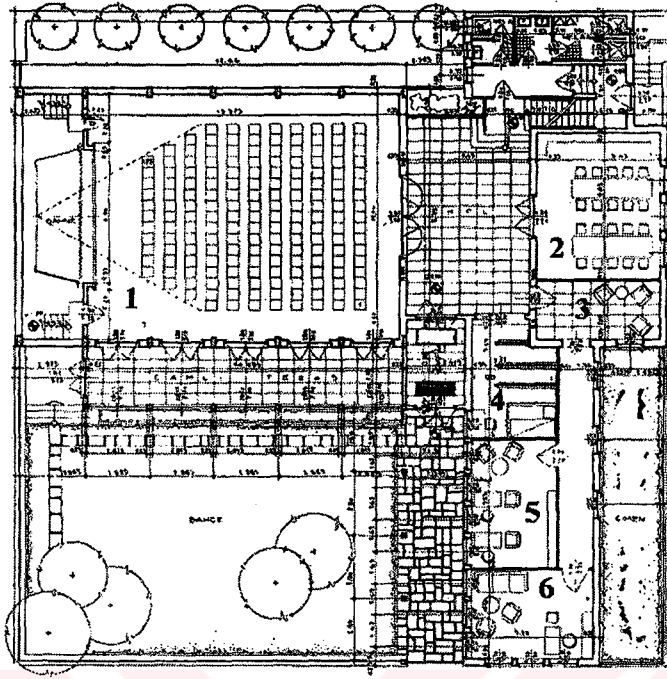
Kaynak: Arkitekt Dergisi, 1937

Şekil 1. Karamürsel Halkevi Genel Görünüşü

Kaynak: Kaynak: Arkitekt Dergisi, 1937

Şekil 2. Karamürsel Halkevi Yan Görünüşü

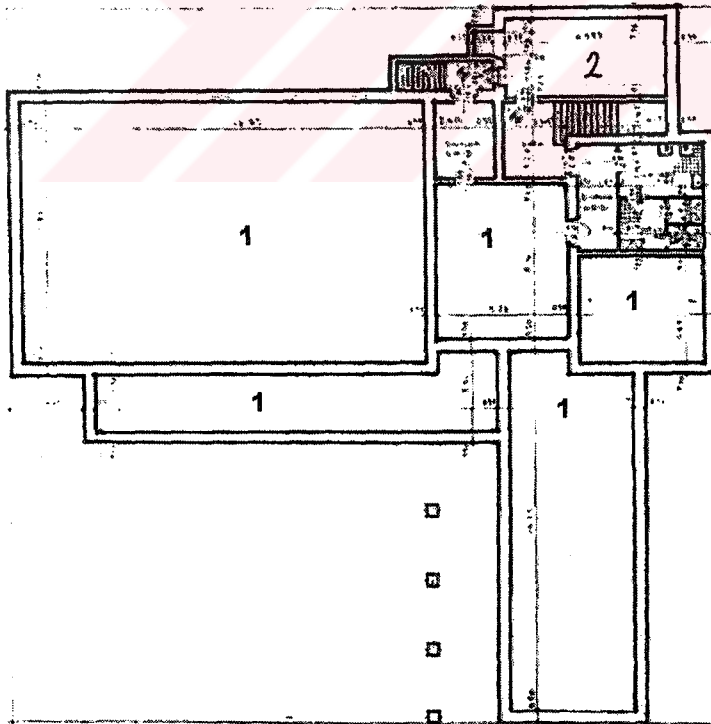

Zemin Kat

- 1- Sinema ve Sergi Salonu
- 2- Kütüphane
- 3- Bekleme
- 4- Gardrop
- 5- Toplantı Odası
- 6- Başkan Odası

Kaynak: Kaynak: Arkitekt Dergisi, 1937

Şekil 3. Karamürsel Halkevi Zemin Kat Planı

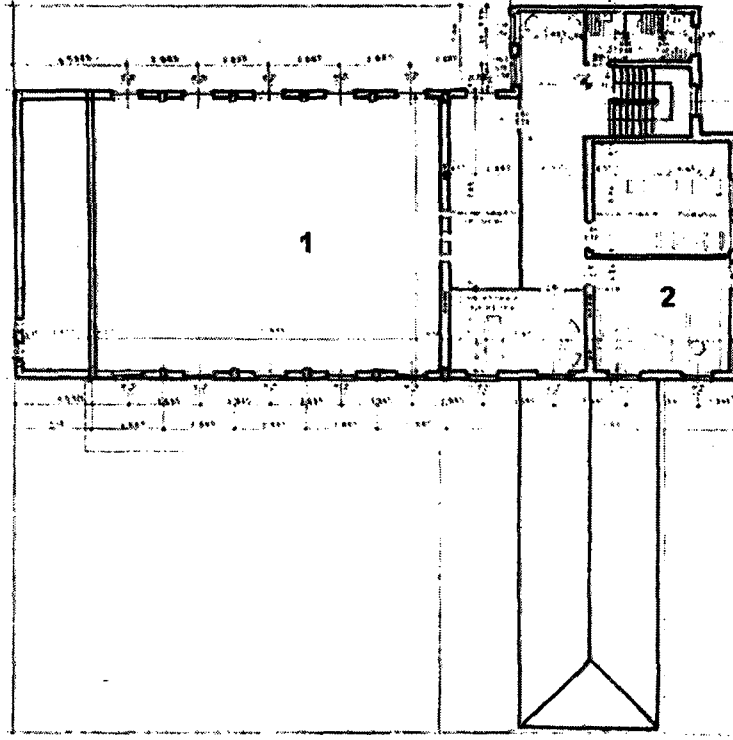

Bodrum Kat

- 1- Dolgu Alanı
- 2- Odun Kömürlük

Kaynak: Kaynak: Arkitekt Dergisi, 1937

Şekil 4. Karamürsel Halkevi Bodrum Kat Planı

Birinci Kat Planı
1- Sinema ve Konferans
Salonu Boşluğu
2- Başkan Odası

Kaynak: Kaynak: Arkitekt Dergisi, 1937

Şekil 5. Karamürsel Halkevi Birinci Kat Planı

İstanbul Şehremini Halkevi 1938

Mimar: Leman Tomsu

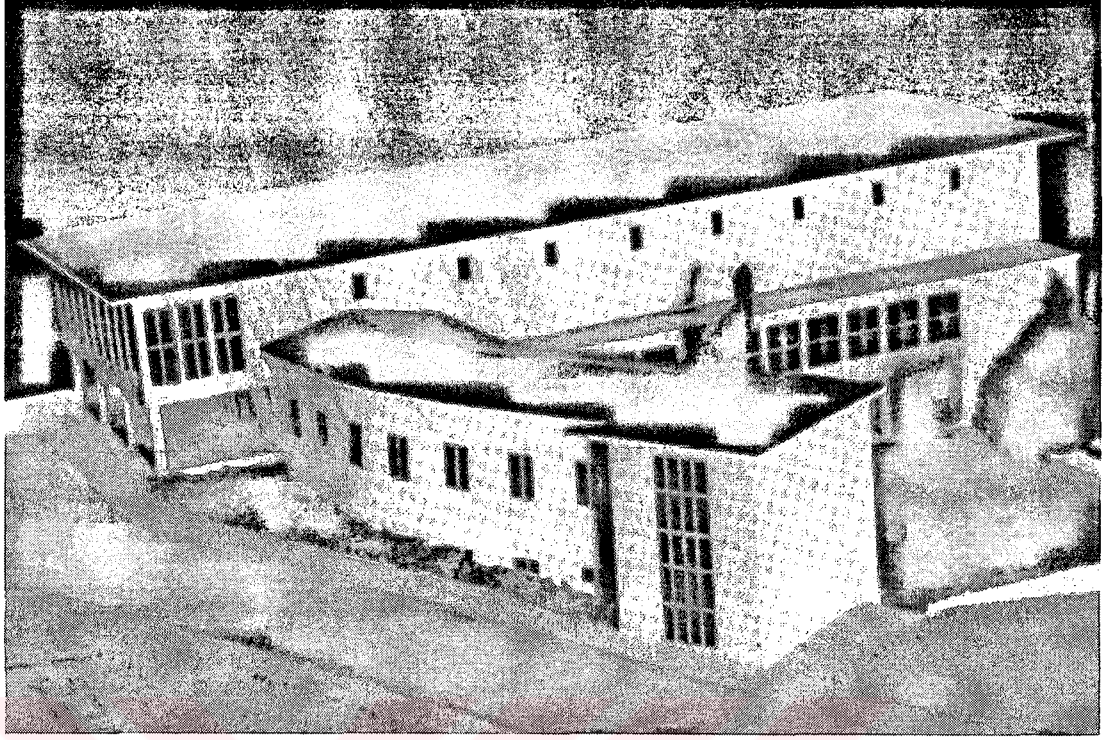
Tatlı Pınar ve Baruthane caddelerinin yönlerini korumak için bina doğrudan doğruya bu caddeler üzerine konulmuş ve köşeli olan bu arsadaki iki bina kitlesini düzgün bir şekilde bağlamak için Baruthane caddesi üzerindeki kitle Tatlı Pınar caddesindeki kola dik olacak şekilde kıvrılmıştır.

Giriş kısmının önünde bir meydan vardır. Kitlelerden birisini Halkevine ait bürolar diğerini de büyük toplantı salonu oluşturur.

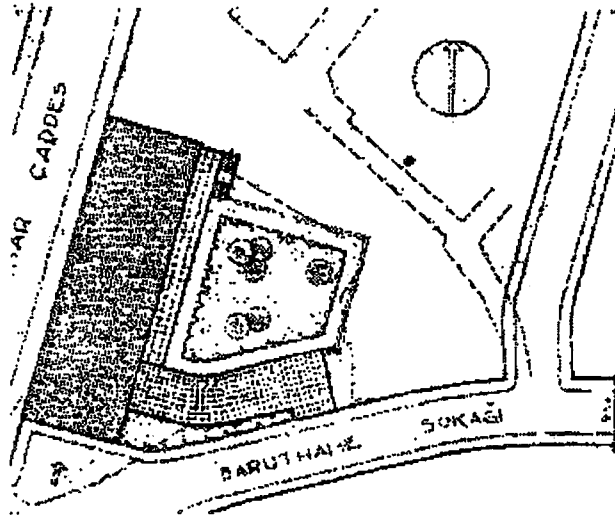
Halkevi büroları arsanın güzel manzarasından yararlanmak için bahçe tarafına alınmış ve sokak tarafında koridor düzenlenmiştir. Meyilden yararlanarak kütüphane ve sınıf alt kata yerleştirilmiş bu yolla hem manzaradan faydalanılmış hem de bahçe ile yakınlaşılarak bağlanmak mümkün olmuştur.

Büyük toplantı salonunu barındıran diğer bina kitlesinin altına meyilden faydalanılarak jimnastik salonu konmuştur. Binada büyük bir giriş bulunur. Bu giriş direkli ve üstü örtülüdür. Buradan bir hole girilir. Bu holden sağda bulunan Halkevi bürolarına üst kattaki galeriye ve alt kattaki jimnastik salonuna geçilir. Büyük toplantı salonunun girişi 1m aşağıdadır. Buna ait gardrop ve tuvaletler de buradadır. Salon 500 kişilik olup, yukarıda düzenlenen galeri katında da 200 kişi yer alır. Salonun manzaraya hakim olan bahçe tarafına camlı bir fuaye yapılmıştır. Burası temsil ve müsamere aralarında halkın dinlenmesini sağlar. Fuayenin bitiminde bir merdiven vardır, bununla bahçeye inilebilir. Fuayenin altındaki örtülü teras da güneşli günlerde gölgede oturmayı sağlar. Galeri katında da ayrıca bir fuaye vardır.

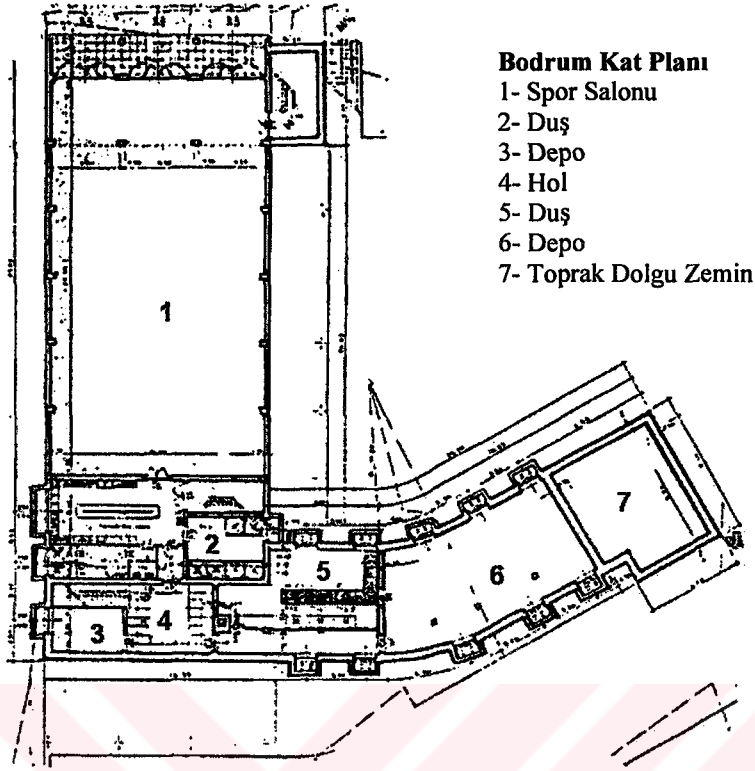
Jimnastik salonu alt kattadır. Arsa küçük olduğundan şimdiki halde spor sahası için yer yoktur. Sahnenin altını sanatçılara ait odalar oluşturur. Baruthane caddesindeki bahçe kapısından bunlar için bir giriş düşünülmüştür. Fuayenin arka kısmındaki merdiveni aynı zamanda sanatçılarda kullanır.

Şekil 6. İstanbul Şehremini Halkevi Genel Görünüşü

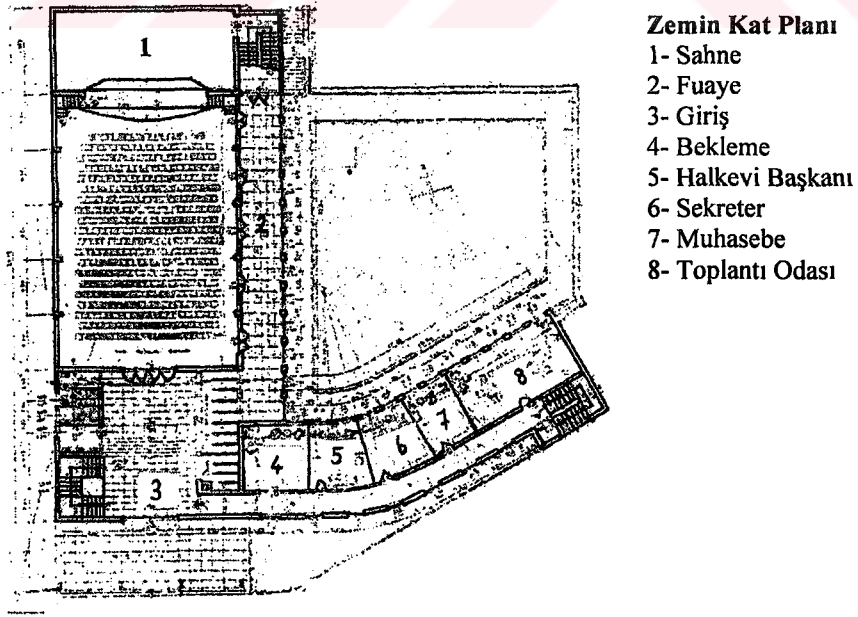

Şekil 7. İstanbul Şehremini Halkevi Vaziyet Planı

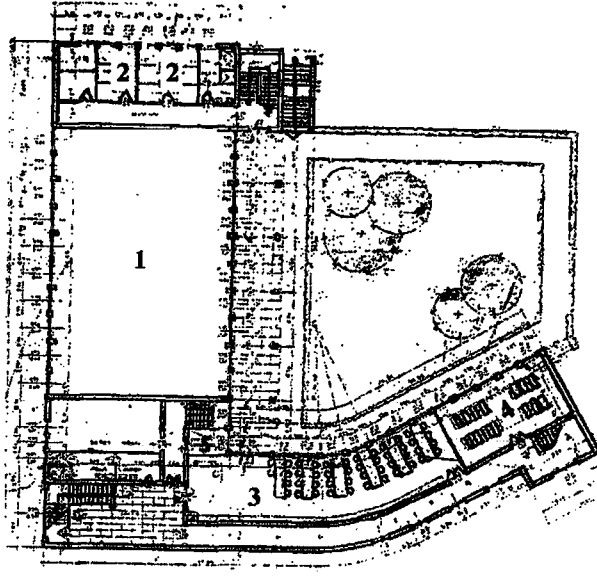
Kaynak: Arkitekt Dergisi, 1938

Şekil 8. İstanbul Şehremini Halkevi Bodrum Kat Planı

Kaynak: Arkitekt Dergisi, 1938

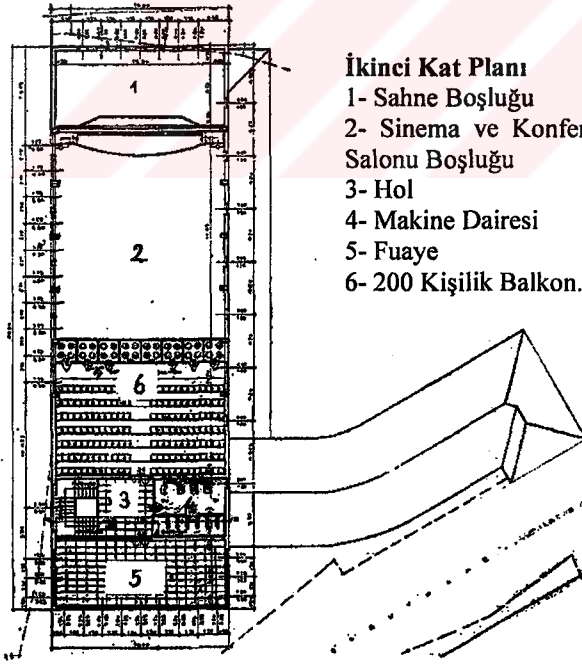
Şekil 9. İstanbul Şehremini Halkevi Zemin Kat Planı

- Birinci Kat Planı**
 1- Spor Salonu Boşluğu
 2- Soyunma
 3- Kütüphane
 4- Sınıf
 5- Hademe

Kaynak: Arkitekt Dergisi, 1938

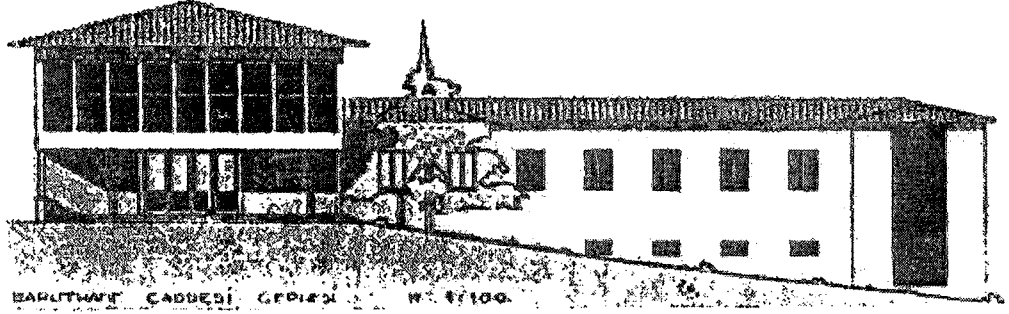
Şekil 10. İstanbul Şehremini Halkevi Birinci Kat Planı

- İkinci Kat Planı**
 1- Sahne Boşluğu
 2- Sinema ve Konferans
 Salonu Boşluğu
 3- Hol
 4- Makine Dairesi
 5- Fuaye
 6- 200 Kişilik Balkon.

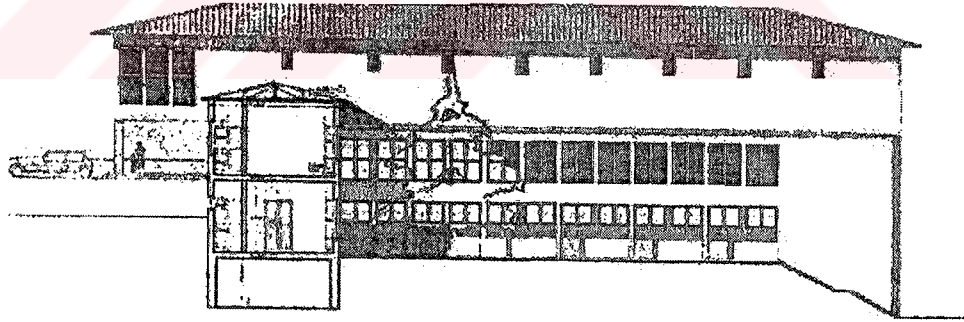
Kaynak: Arkitekt Dergisi, 1938

Şekil 11. İstanbul Şehremini Halkevi İkinci Kat Planı

Kaynak: Arkitekt Dergisi, 1938

Şekil 12. İstanbul Şehremini Halkevi Yan Görünüşü

Kaynak: Arkitekt Dergisi, 1938

Şekil 13. İstanbul Şehremini Halkevi Boyuna Kesiti

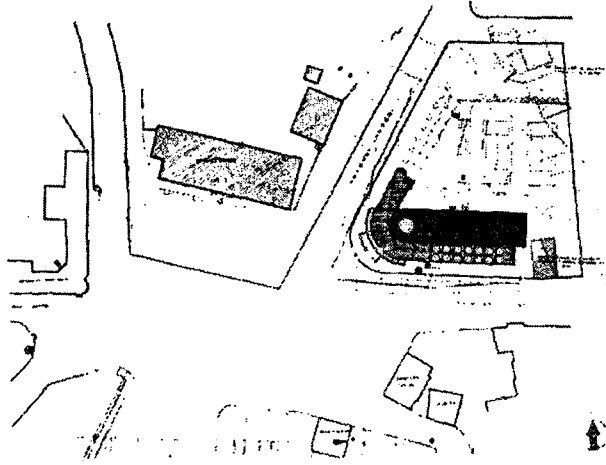
Sivas Halkevi 1939

Yer: Sivas Cumhuriyet Meydanı

Mimarlar: Nazif Asal, Emin Necip

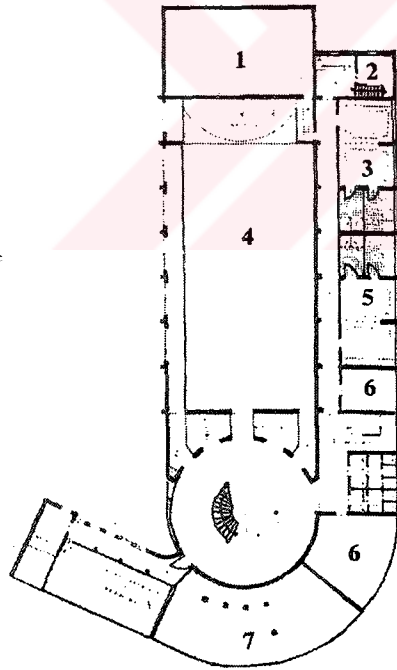
Bina arsanın köşesinde konumlanacağından iki sokak cephesine ve arka bahçeye nazır olacaktır. Bina üç katlı olup orta kat bütün müstemilat ile Atatürk dairesine aittir. Bununla beraber bina içerisinde yer alan mekanlar şunlardır:

1. Hol
2. Atatürk dairesi
3. Okuma odası, kitap odası
4. Kapalı jimnastik salonu
5. Müzik çalışma odası
6. Kurs dershanesi
7. Başkan ve kurul odası
8. Büro
9. Komite çalışma odası
10. Misafir odası
11. Parti kurul salonu
12. Parti büro odası
13. 600 kişilik bir sinema,tiyatro salonu
14. 600 kişilik toplantı salonu (büfeli)

Kaynak: Arkitekt Dergisi, 1939

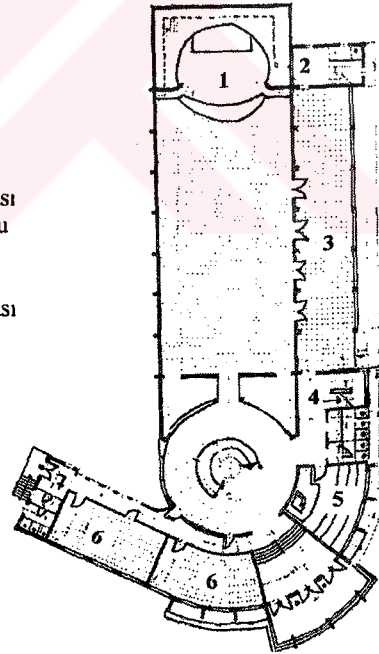
Şekil 14. Sivas Halkevi Vaziyet Planı

Bodrum Kat Planı
 1- Sahne Altı
 2- Depo
 3- Kadın
 Soyunma Odası
 4- Spor Salonu
 Boşluğu
 5- Erkek
 Soyunma Odası
 6- Depo
 7- Kömürlük

Kaynak: Arkitekt Dergisi, 1939

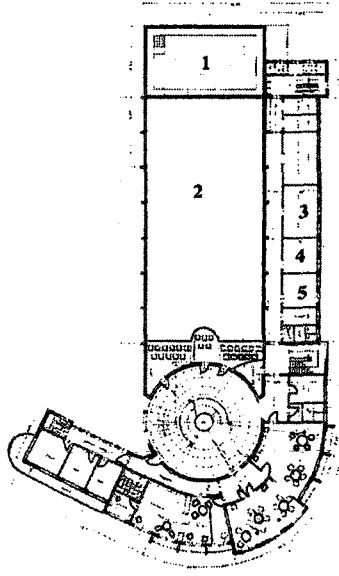
Şekil 15. Sivas Halkevi Bodrum Kat Planı

Zemin Kat
 1- Sahne
 2- Hol
 3- Teras
 4- Hol
 5- Müzik Salonu
 6- Dershane
 7- Giriş

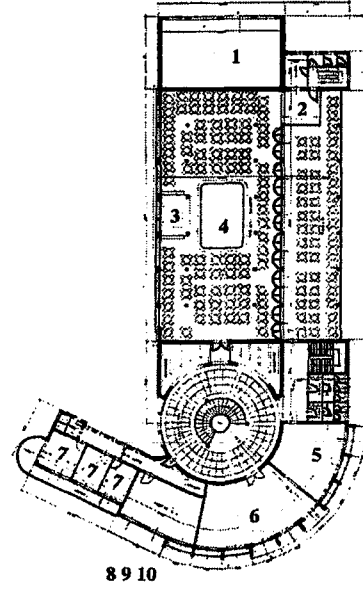
Kaynak: Arkitekt Dergisi, 1939

Şekil 16. Sivas Halkevi Zemin Kat Planı

Birinci Kat Planı

- 1- Sahne Boşluğu
- 2- Tiyatro Salonu
- 3- Komite Toplantı Odası
- 4- Büro
- 5- Başkan

İkinci Kat Planı

- 1- Sahne Boşluğu
- 2- Kiler
- 3- Müzik
- 4- Dans Pisti
- 5- kütüphane
- 6- Okuma Salonu
- 7- Parti Odaları

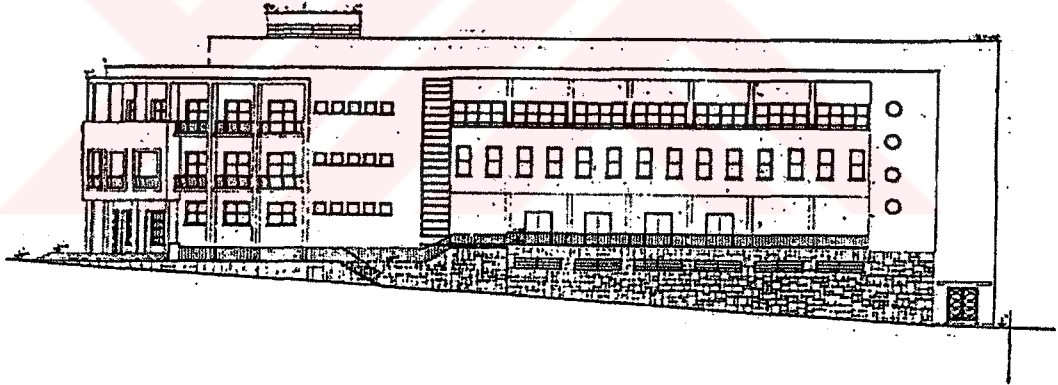
8 9 10

Kaynak: Arkitekt Dergisi, 1939

Şekil 17. Sivas Halkevi Birinci Kat Planı

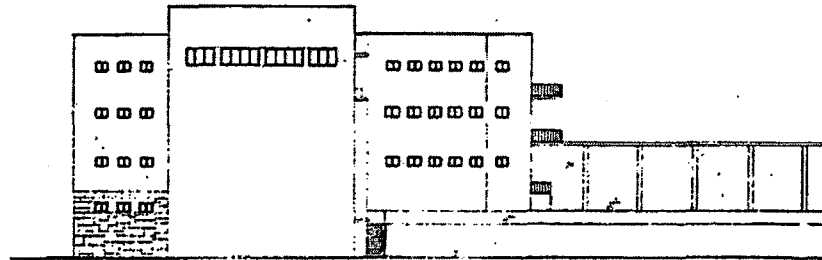
Kaynak: Arkitekt Dergisi, 1939

Şekil 18. Sivas Halkevi İkinci Kat Planı

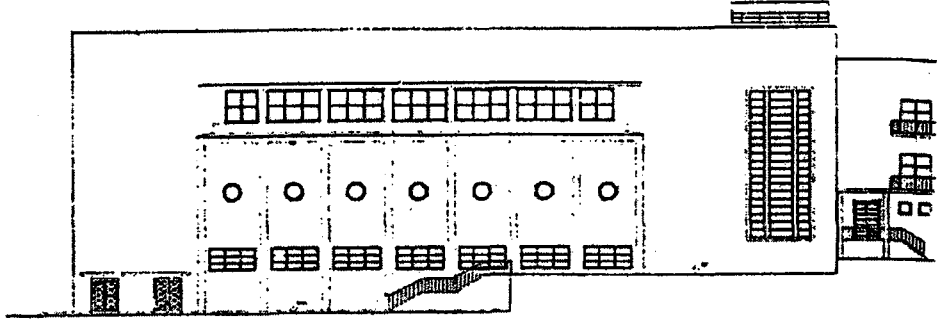
Kaynak: Arkitekt Dergisi, 1939

Şekil 19. Sivas Halkevi Ön Görünüş

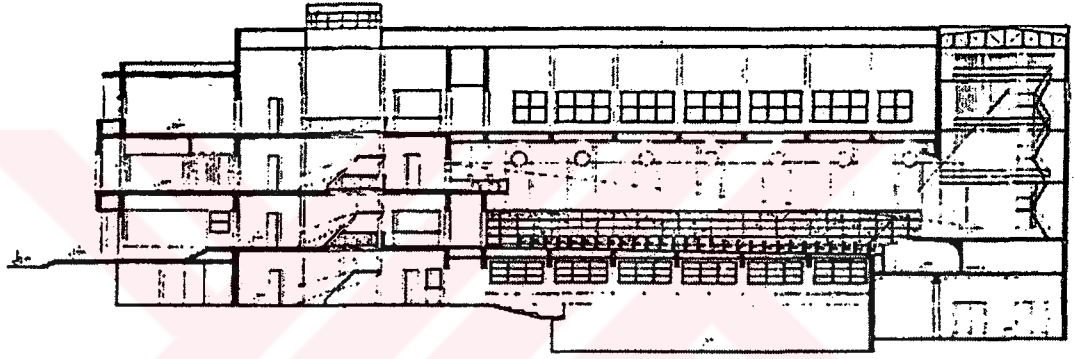
Kaynak: Arkitekt Dergisi, 1939

Şekil 20. Sivas Halkevi Yan Görünüş

Kaynak: Arkitekt Dergisi, 1939

Şekil 21. Sivas Halkevi Yan Görünüş

Kaynak: Arkitekt Dergisi, 1939

Şekil 22. Sivas Halkevi Boyuna Kesit

Çorlu Halkevi 1939

Nafia Vekaleti projeler bürosu tarafından hazırlanmış olan bu Halkevi projesinde ana düşünce halkın yapıdan kolayca faydalanabilmesi olmuştur.

Bir metre yüksekliğinde yedi basamakla rahatça çıkılan su basman farkından sonra ilk girişteki rüzgarlık-antre ve bunun ilerisindeki hol sıkıcı bir etki yaratmaz. Bu hol etrafında toplanan mekanlar şöyledir.

Yuvarlak köşeli bir vestiyer, yanında üst kat merdiveni, bu merdivenin çıkan kolu ile örtülen bir kadın ve bir erkek tuvaleti.

Holün sağında ve solunda karşılıklı geniş birer kapı bulunur. Sağ taraftaki kapı 115m genişliğinde olan bir okuma salonuna açılır. Okuma salonu önünde ve arkasında geniş bir teras yer alır. Bu salon gerektiğinde toplantılar içinde kullanılabilir.

Holün solundaki kapıdan 200 kişilik bir toplantı salonuna girilir. Bu salon büyük temsillerden çok konferanslar ve sinema için yapılmıştır. Sahne için tamamlayıcı kısımlar yapılmadığından büyük temsillere uygun değildir.

Üst kat tamamıyla idari kısımlar yedek bir oda ile hademe bir de sinema için makine odasından oluşmuştur.

Plan herhangi bir kaza merkezinde yapılmaya uygundur. Salonun 300 kişi olabilmesi sahne için gerekli bölümlerin eklentisi plana rahatlıkla uygulanabilir.

Küçük Halkevi Tip Projeleri 1940

Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreterliği tarafından, yurdun çeşitli kaza ve ilçe merkezlerinde yapılması düşünülen Halkevleri için iki tip proje hazırlattırılmıştır. Halk partisi özellikle kaza ve köylerde Halkevleri faaliyetlerine çok önem verdiğinden bunlar için gerekli binaların çabuk ve bir program dahilinde meydana getirilmesi için çalışmalar yapmışlardır. Bu iş için Genel Sekreterlikte bir müşavir mimarlık kurulmuş ve yüksek mimar Ahmet Sabri Oran tayin edilmiştir.

Müşavir mimarlık, yurt içinde yapılan Halkevleri projelerini incelemekle birlikte bazı Halkevlerinin projelerini de düzenlemişlerdir. Bundan başka kaza merkezleri için küçük ve büyük iki tip proje hazırlamışlardır.

Küçük A tipi Halkevi ve

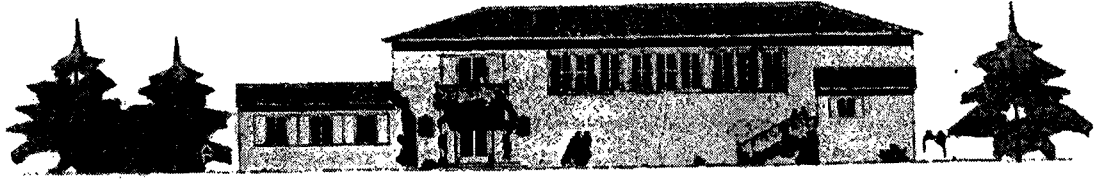
Küçük B tipi Halkevi

Küçük A tipi :

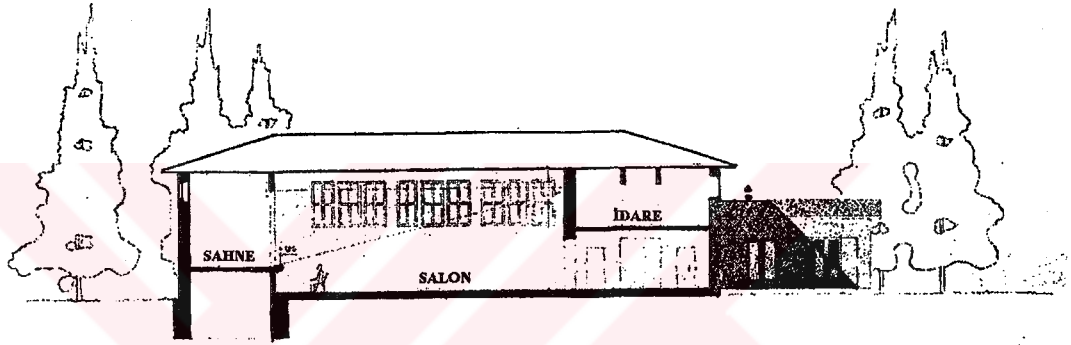
Bina aşağı yukarı 275m² lik bir alana sahiptir. İdare kısmı altında küçük bir bodrum katı vardır. Büyük salonun ve diğer kısımların altı doludur. Binanın önemli bir kısmını tören salonu oluşturmaktadır. İdare kısmı bu salonun yüksekliği içinde iki kat olarak düzenlenmiştir.

Zemin katta bir okuma odası bulunur. Küçük bir antre ile zemin kat holüne girilir. Salonun girişi bu hol üzerindedir. Karşıya vestiyer ve bir küçük kat merdiveni gelir. Vestiyerin yanında tuvaletler yer alır.

Merdivenlerden birinci kata çıkılır. Burada beş tane oda vardır. Toplantı, başkan, sekreter vs odaları. Fakat bu odalar küçüktür. Genişlikleri 2.60 metre kadardır.

Şekil 26. Küçük A Tipi Halkevi Görünüşü

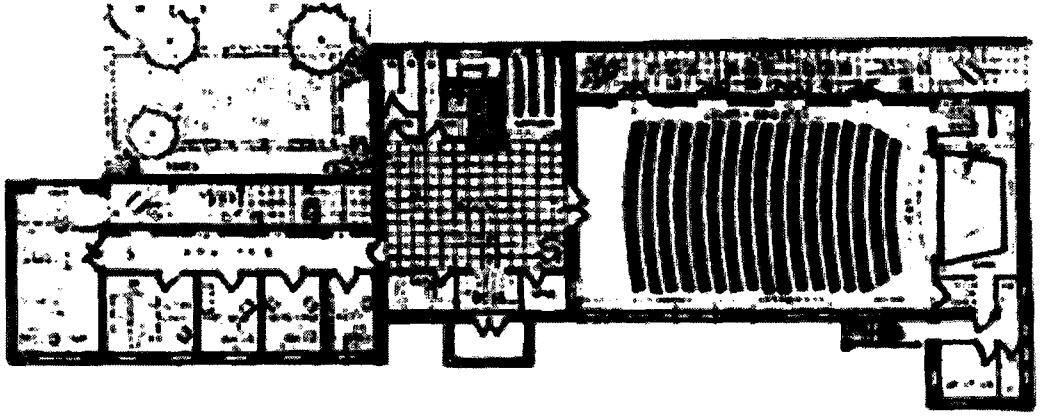

Şekil 27. Küçük A Tipi Halkevi Boyuna Kesiti

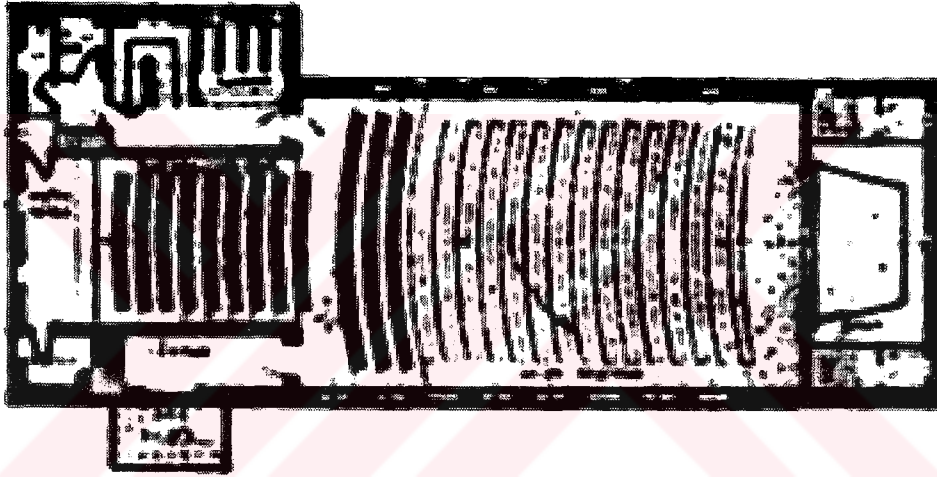
Büyük B Tipi :

Bu planda projenin ana hatları diğerleri gibidir. Yalnız idare kısmı daha büyük tutulmuştur. Okuma odası toplantı ve diğer odaların ölçüleri daha kullanışlıdır. Salon 300 kişiliktir. Ayrıca 150 kişilik balkonu vardır. Balkon ve antre katları salon yüksekliğinin içine girmiştir.

Her iki projenin dış mimarisine gelince; çok sade ve basittir. Hiç bir milli iddiası yoktur.

Şekil 28. B Tipi Halkevi Zemin Kat Planı

Şekil 29. B Tipi Halkevi Birinci Kat Planı

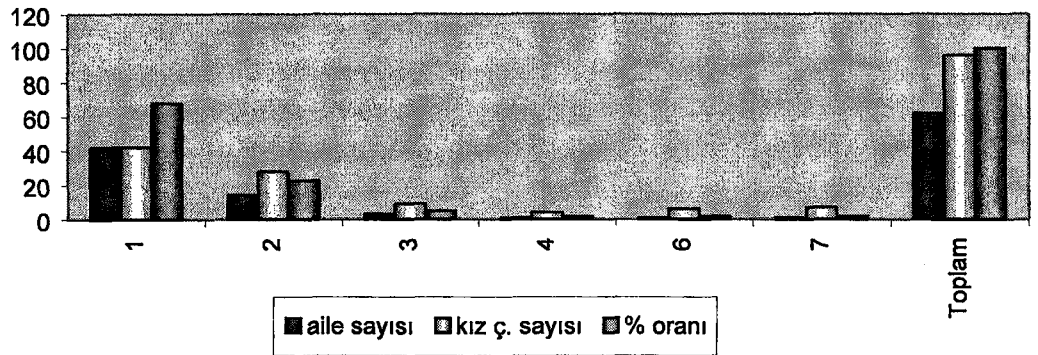
EK – 3

İzmir İli Örnekköy İlçesi Sosyal Yapısının Belirlenmesine Yönelik Anket Sonuçları

Tablo : 5.4 Ankete Katılan Ailelerin Kız Çocuğu Sayısı, Sıklığı ve Yüzdeleri

Bir aile içerisindeki kız çocuğu sayısı (A)	Aile sayısı (B)	A×B Kız çocuğu sayısı	Aile sayısına göre yüzde oranı
1	42	42	67,8
2	14	28	22,6
3	3	9	4,8
4	1	4	1,6
6	1	6	1,6
7	1	7	1,6
Toplam	62	96	100

Ailelerin Kız Çocuk Sayısı, Sıklığı ve Yüzdeleri

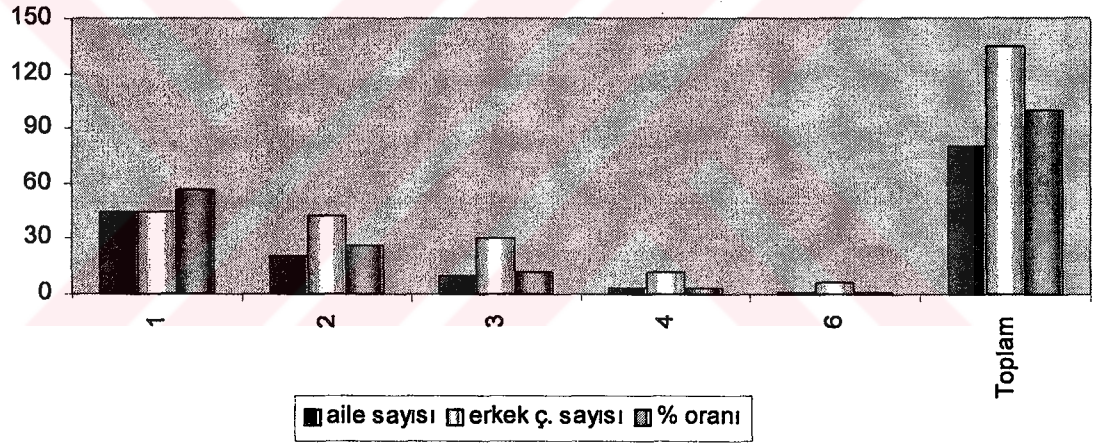
Grafik 5.4

Ankete katılan ailelerin % 67'si tek kız çocuğuna sahiptir. İki kız çocuğuna sahip olanlar % 22,6'yı oluşturmaktadır.

Tablo : 5.5 Ankete Katılan Ailelerin Erkek Çocuğu Sayısı, Sıklığı ve Yüzdeleri

Bir aile içerisindeki erkek çocuğu sayısı (A)	Aile sayısı (B)	A×B Erkek çocuğu sayısı	Aile sayısına göre yüzde oranı
1	45	45	56,3
2	21	42	26,3
3	10	30	12,5
4	3	12	3,7
6	1	6	1,2
Toplam	80	135	100

Ailelerin Erkek Çocuğu Sayısı, Sıklığı ve Yüzdeleri

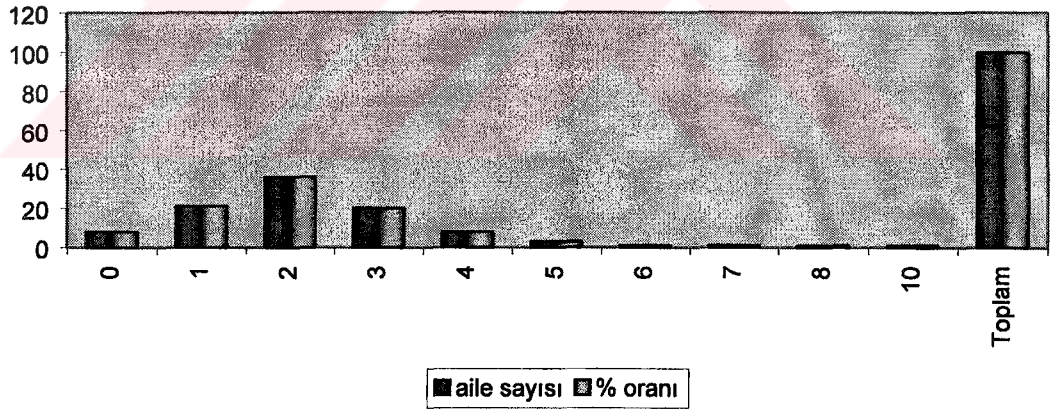
Grafik 5.5

Ankete katılan ailelerin % 56,3'ü tek erkek çocuğuna sahiptir. İki erkek çocuğuna sahip olanlar % 26,3'ünü oluşturmaktadır.

Tablo : 5.6 Ankete Katılan Ailelerin Çocuk Sayısı

Aile içindeki çocuk sayısı	Aile sayısı	Yüzde oranı
0	8	8
1	21	21
2	36	36
3	20	20
4	8	8
5	3	3
6	1	1
7	1	1
8	1	1
10	1	1
Toplam	100	100

Ailelerin Çocuk Sayısı

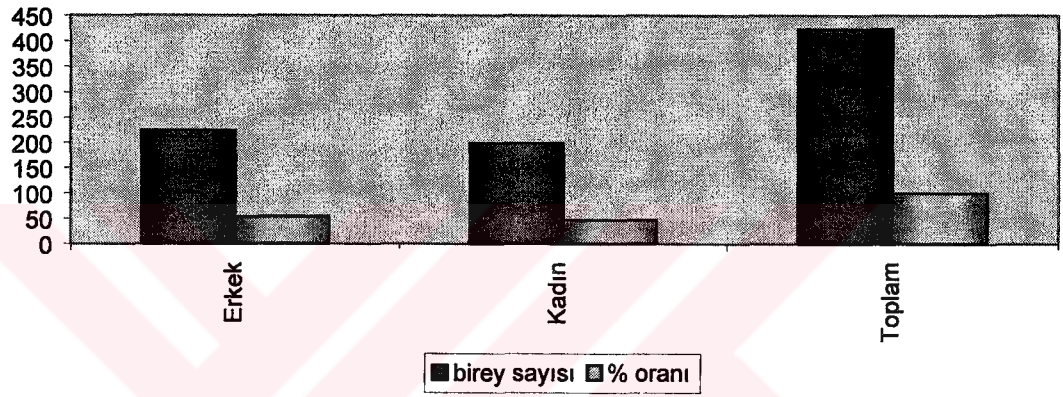
Grafik 5.6

Örnekköy ilçesinde % 36 oranıyla iki çocuklu aileler ilk sırayı alırken bir ve üç çocuklu aileler % 21 ve % 20 oranıyla ikinci sırada yer almaktadırlar. Hiç çocuğu olmayanlar ve dört çocuğu olanlar % 8 gibi bir orana sahiptirler. Beş ve üzerinde çocuğu olanların oranı ise % 1 oranı ile yok denilecek kadar azdır.

Tablo : 5.7 Ankete Katılan Bireylerin Cinsiyet Yüzdeleri

Cinsiyet	Adet	Yüzde olarak oranı
Erkek	225	52,8
Kadın	199	46,7
Toplam	424	100

Bireylerin Cinsiyet Yüzdeleri

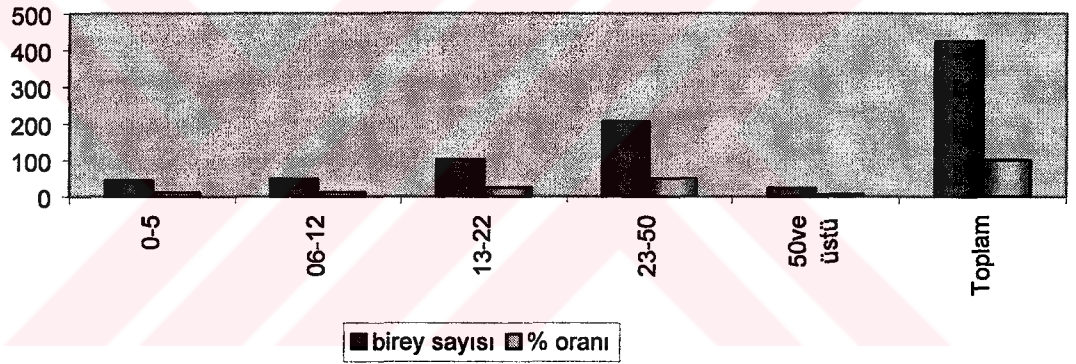
Grafik 5.7

Çocuklar da dahil olmak üzere erkek birey sayısı % 52,8'i oluştururken kadın birey sayısı % 46,7'dir.

Tablo : 5.8 Ankete Katılan Bireylerin Yaş Gruplarına Göre Yoğunluğu ve Yüzdeleri

Yaş grubu	Birey sayısı	Yüzde oranı
0-5	44	10,30
6-12	48	11,30
13-22	102	24,05
23-50	207	48,80
50 ve üstü	23	5,42
Toplam	424	100

Bireylerin Yaş Gruplarına Göre Yoğunluğu ve Yüzdeleri

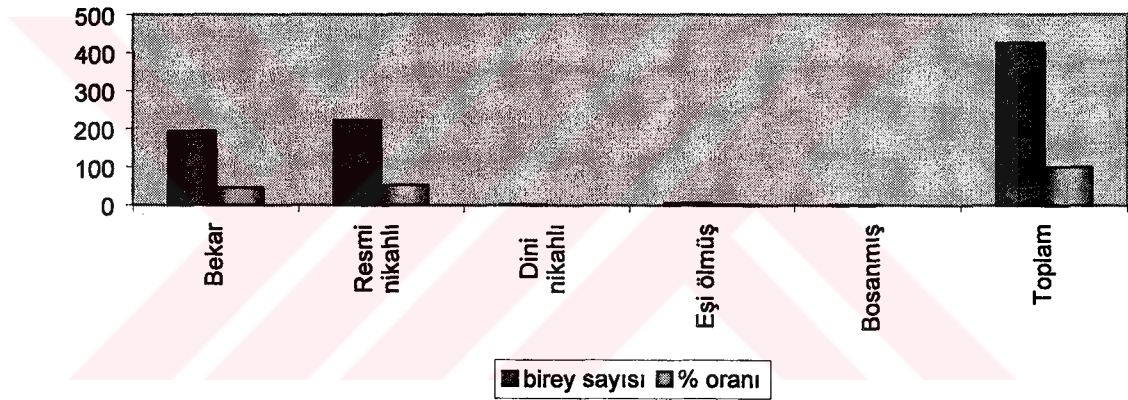
Grafik 5.8

23-50 yaş arası bireyler anketin % 48,8 gibi büyük bir dilimini oluştururken, 13-22 yaş arası gençler % 24,05 ile ikinci sırayı 6-12 ve 0-5 yaş arası çocuklar % 10'luk dilimlerle son sırayı almaktadırlar.

Tablo : 5.9 Ankete Katılan Ailelerin Medeni Durumları

Medeni Hal	Adet	Yüzde oranı
Bekar	194	45,6
Resmi nikahlı	222	52,2
Dini nikahlı	1	0,2
Eşi ölmüş	7	1,6
Boşanmış	1	0,2
Toplam	425	100

Ailelerin Medeni Durumları

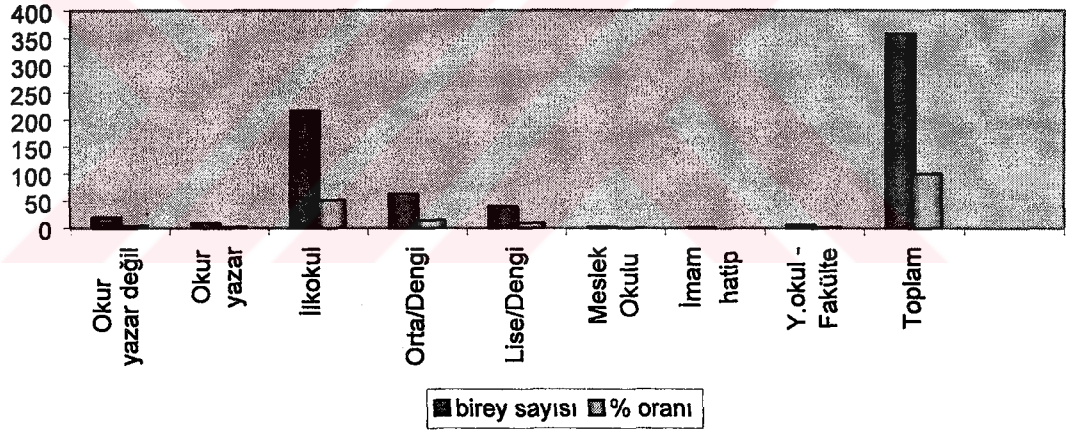
Grafik 5.9

Bireylerin % 52'si evli iken % 45,6'sı bekarlardan oluşmaktadır. Boşanma oranı ise % 0,2 gibi bir değerle yok denilecek kadar azdır.

Tablo : 5.10 Ankete Katılan Bireylerin Eğitim Durumları

Eğitim Durumu	Kişi sayısı	Yüzdesi
Okur yazar değil	20	4,7
Okur yazar	10	2,3
İlkokul	217	50,9
Orta/Dengi	63	14,8
Lise/Dengi	40	9,4
Meslek Okulu	2	0,5
İmam hatip	1	0,2
Y.okul / Fakülte	6	1,4
Toplam	359	100

Bireylerin Eğitim Durumları

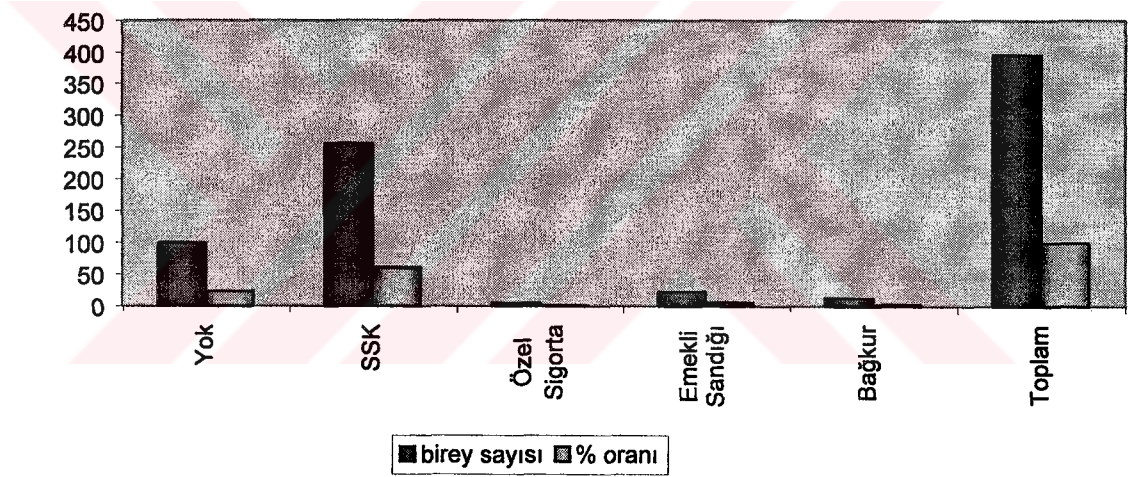
Grafik 5.10

Örnekköy halkı eğitim yönüyle değerlendirildiğinde ilkokul eğitimi alanların oranı % 50,9 ile en yüksek orana sahiptir. Orta eğitim alanlar % 14,8 iken, lise eğitimi alanlar % 9,4 tür. Yüksek okul fakülte eğitimi alanların oranı ise % 1,4 kadar düşüktür. Buna göre bölgede eğitim yetersizliği hissedilir derecededir.

Tablo : 5.11 Ankete Katılan Bireylerin Sosyal Güvenceleri

Sosyal Güvenceleri	Kişi sayısı	Yüzdesi
Yok	99	23,2
SSK	256	60,1
Özel Sigorta	5	1,2
Emekli Sandığı	23	5,4
Bağkur	13	3,1
Toplam	396	100

Bireylerin Sosyal Güvenceleri

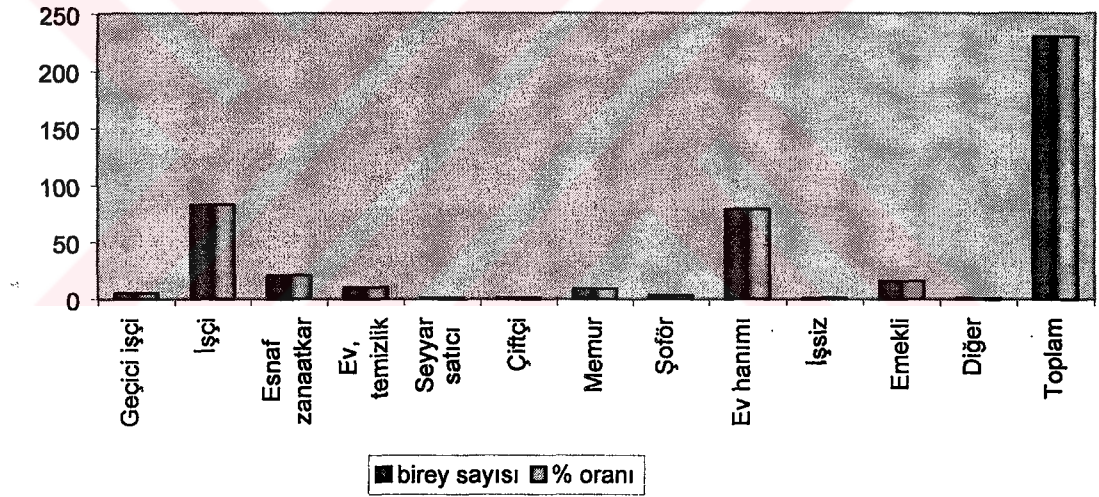
Grafik 5.11

Sosyal sigortalar kurumuna bağlı sosyal güvencesi olanlar % 60,1dir. Bu oranı % 23,2 ile hiçbir sosyal güvencesi olmayanlar izlemektedir. Diğer sosyal güvence haklarını elde etmiş olanlar düşük oranlarda görülmektedir.

Tablo : 5.12 Ankete Katılan Bireylerin İşi

İşi	Kişi sayısı	Yüzdesi
Geçici işçi	5	2,1
İşçi	83	36,1
Esnaf zanaatkar	21	9,1
Ev, temizlik	10	4,3
Seyyar satıcı	1	0,4
Çiftçi	1	0,4
Memur	9	3,9
Şoför	3	1,3
Ev hanımı	79	34,3
İşsiz	1	0,4
Emekli	16	7,0
Diğer	1	0,4
Toplam	230	100

Bireylerin İşi

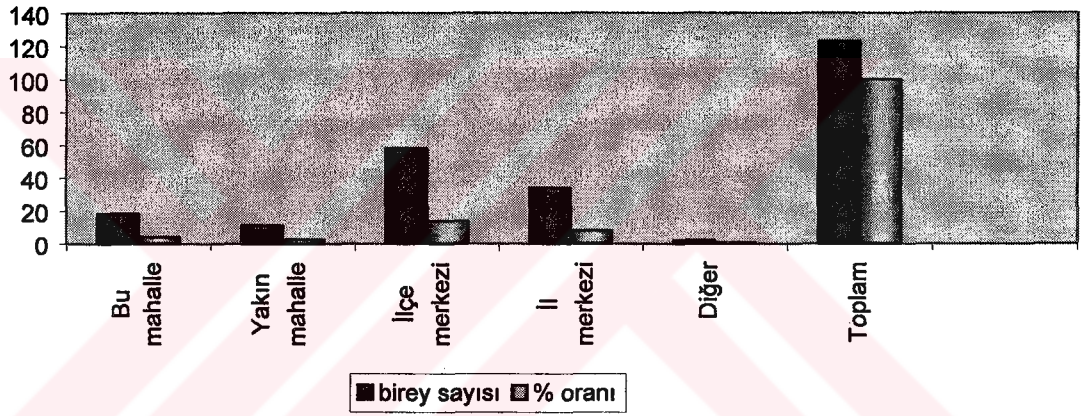
Grafik 5.12

İş hayatına ilişkin değerlendirmede % 36,1 oranıyla işçi grubu ilk sıradadır. Bunu % 9,1 gibi düşük bir oranla esnaf zanaatkar izlerken % 34,3 oranıyla ev hanımı konumunda olan grup önemli bir yer oluşturur. Genel olarak değerlendirildiğinde gecekondü alanlarının ekonomiye katkısı niteliksiz iş gücünün ağırlıklı olması nedeniyle sınırlı görülmektedir.

Tablo : 5.13 Ankete Katılan Bireylerin Çalıştığı Yer

Çalıştığı yer	Kişi sayısı	Yüzdesi
Bu mahalle	18	4,2
Yakın mahalle	11	2,6
İlçe merkezi	58	13,6
İl merkezi	34	8
Diğer	2	0,5
Toplam	123	100

Bireylerin Çalıştığı Yer

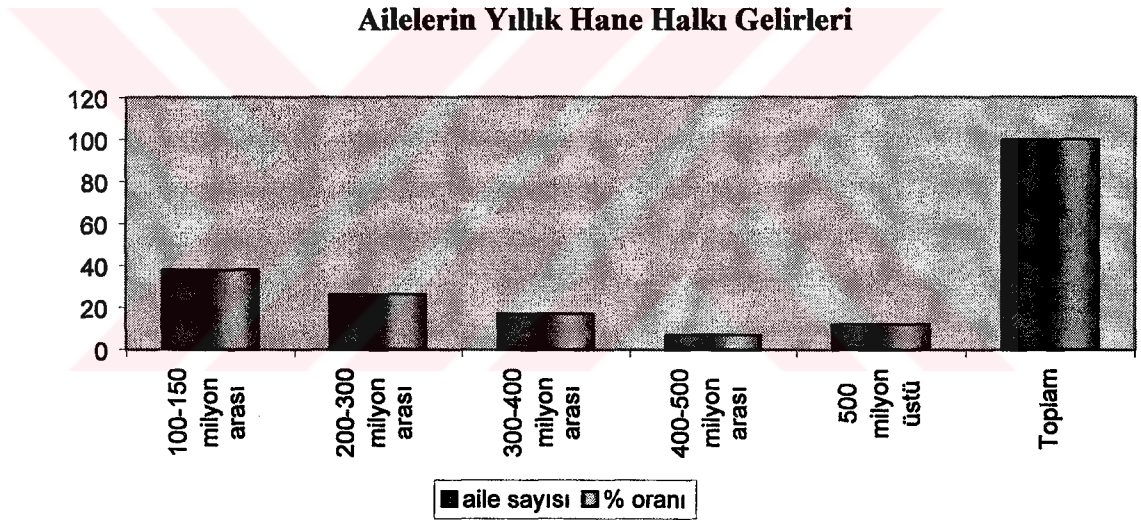

Grafik 5.13

İlçe merkezine % 13,6, il merkezine % 8 gibi bir oranla gidiş varken yakın mahallelerde çalışma oranı düşük bir orana sahiptir.

Tablo : 5.14 Ankete Katılan Ailelerin Yıllık Hane Halkı Gelirleri

Hane halkı geliri	Hane sayısı	Yüzde oranı
100-150 milyon arası	38	38
200-300 milyon arası	26	26
300-400 milyon arası	17	17
400-500 milyon arası	7	7
500 milyon üstü	12	12
Toplam	100	100

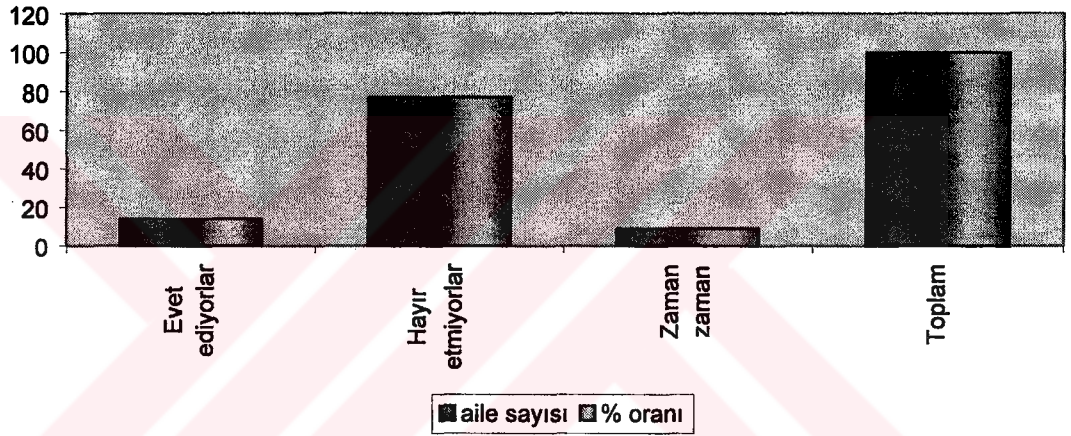
Grafik 5.14

100-150 milyon TL arasında gelir sahibi olanlar düşük gelir grubu olarak değerlendirilirken bunun yüzdesi 38 dir. 200-300 milyon arası % 26 ve 300-400 milyon arası % 17 ile orta gelir grubunu oluşturmaktadır. Yüksek gelir grubu 400-500 milyon arası ve üstüdür. Bunların toplam oranı da % 19'dur. Bu sonuçlara göre anket yapılan mahallelerde yaşayan ailelerin sınırlı gelir imkanlarına sahip oldukları görülmektedir.

Tablo : 5.15 Ankete Katılan Ailelerin Ek Gelir Elde Edip Etmedikleri

Ek gelir elde edip etmedikleri	Hane sayısı	Yüzde oranı
Evet ediyorlar	14	14
Hayır etmiyorlar	77	77
Zaman zaman	9	9
Toplam	100	100

Ailelerin Ek Gelir Elde Edip Etmedikleri

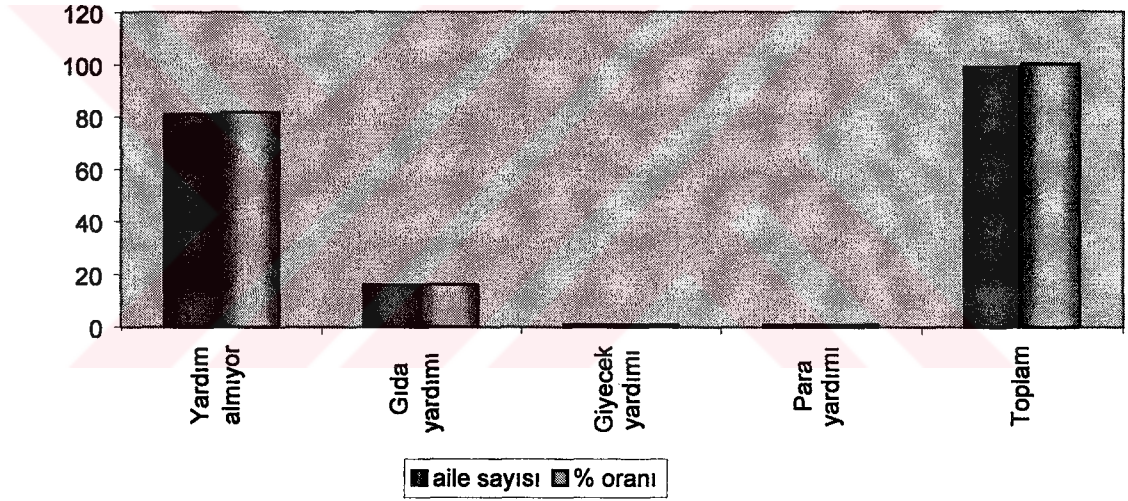
Grafik 5.15

% 77 gibi yüksek bir oranla ailelerin ek gelir elde edemedikleri % 14 gibi düşük bir oranla da ek gelir elde ettikleri görülmektedir. Bu da gelir elde etmekteki kısıtlılıkların bir göstergesidir.

Tablo : 5.16 Ankete Katılan Ailelerin Bütçelerine Katkıda Bulunacak Aldıkları Yardımlar

Alınan yardımlar	Hane sayısı	Yüzde oranı
Yardım almıyor	81	81,8
Gıda yardımı	16	16,2
Giyecek yardımı	1	1,0
Para yardımı	1	1,0
Toplam	99	100

Ailelerin Bütçelerine Katkıda Bulunacak Aldıkları Yardımlar

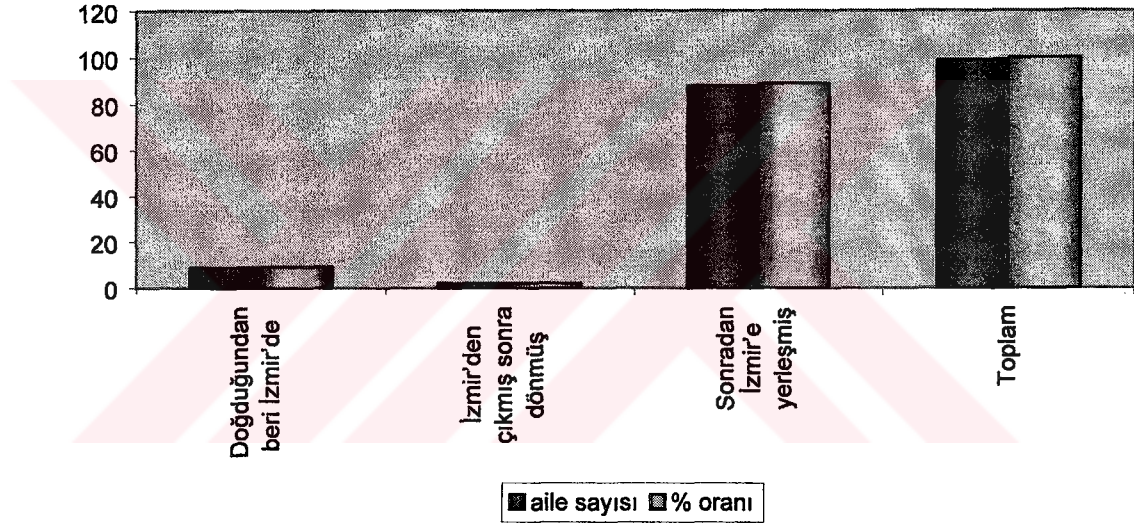
Grafik 5.16

Ailelerin % 81 oranıyla göç ettikleri yerlerden yardım alamadıklarını sadece % 16 gibi düşük bir oranla gıda yardımı aldıklarını görebiliyoruz.

Tablo : 5.17 Ankete Katılan Ailelerin İzmir Doğumlu Olup Olmadıklarının Belirlenmesi

Ailelerin kökeni	Hane sayısı	Yüzde oranı
Doğduğundan beri İzmir’de yaşıyor	9	9,1
Arada İzmir’den çıkmış sonra dönmüş	2	2,0
Sonradan İzmir’e yerleşmiş	88	88,9
Toplam	99	100

Ailelerin İzmir Doğumlu Olup Olmadıklarının Belirlenmesi

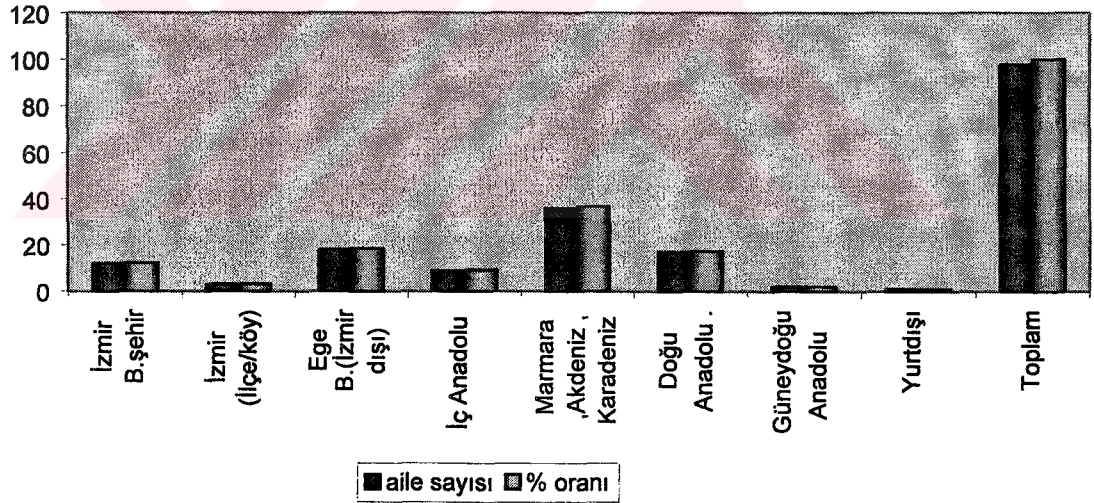
Grafik 5.17

Ailelerin % 88,9 unu göç ile İzmir’e sonradan gelenler oluşturmaktadır. % 9,1’i ise doğduğundan beri İzmir’de yaşıyor olanlardır ki bu da Örnekköy’de oturanların büyük çoğunluğunun göç yoluyla farklı yerlerden geldiğini göstermektedir.

Tablo : 5.18 Ailelerin Göç Ederek Geldiği Bölgeler

Göç Ederek Geldiği Bölgeler	Hane sayısı	Yüzde oranı
İzmir B.şehir	12	12,2
İzmir (İlçe/köy)	3	3,1
Ege B.(İzmir dışı)	18	18,4
İç Anadolu B.	9	9,2
Marmara B. Akdeniz B. Karadeniz B.	36	36,7
Doğu Anadolu B.	17	17,3
Güneydoğu Anadolu B.	2	2,0
Yurtdışı	1	1,0
Toplam	98	100

Ailelerin Göç Ederek Geldiği Bölgeler

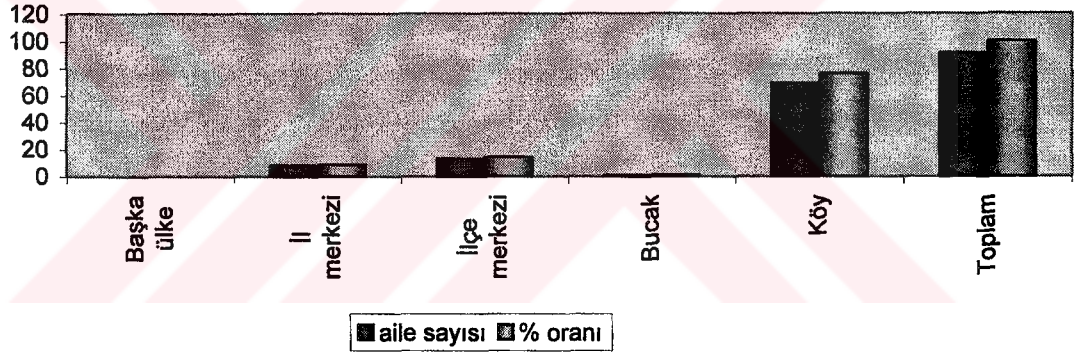
Grafik 5.18

Göç ile gelen bu ailelerin % 36,7'si Marmara, Akdeniz, Karadeniz bölgelerinden, % 18,4'ü İzmir dışı Ege bölgesinden, % 17,3'ü Doğu Anadolu bölgesindedir. % 12,2'si İzmir büyük şehirde bulunanlardır. % 9,2'si İç Anadolu, % 2'si ise Güneydoğu Anadolu bölgesinden olup bunlar düşük oranlara sahiptirler.

Tablo : 5.19 Ailelerin İzmir İline Yerleşmeden Önce Yaşadıkları Son Yerin İdari Bölünüşe Göre Statüsü

İdari bölünüşe göre statü	Hane sayısı	Yüzde oranı
Başka ülke	0	0
İl merkezi	8	8,8
İlçe merkezi	13	14,3
Bucak	1	1,1
Köy	69	75,8
Toplam	91	100

Ailelerin İzmir İline Yerleşmeden Önce Yaşadıkları Son Yerin İdari Bölünüşe Göre Statüsü

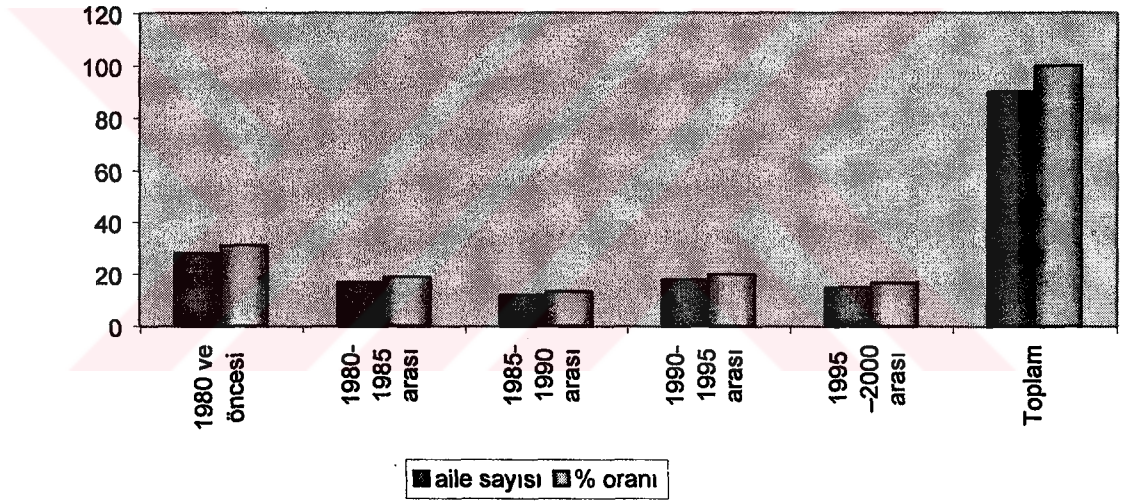
Grafik 5.19

Göç ederek Örnekköy'e gelen ailelerin % 75,8 gibi büyük oranı köylerden, % 14,3'ü ilçe merkezinden, % 8,8 gibi düşük bir oranı ise il merkezinden gelmektedirler.

Tablo : 5.20 Ailelerin Göç Tarihlerinin Saptanması

Göç tarihleri	Hane sayısı	Yüzde oranı
1980 ve öncesi	28	31,1
1980-1985 arası	17	18,9
1985-1990 arası	12	13,3
1990-1995 arası	18	20
1995 –2000 arası	15	16,7
Toplam	90	100

Ailelerin Göç Tarihlerinin Saptanması

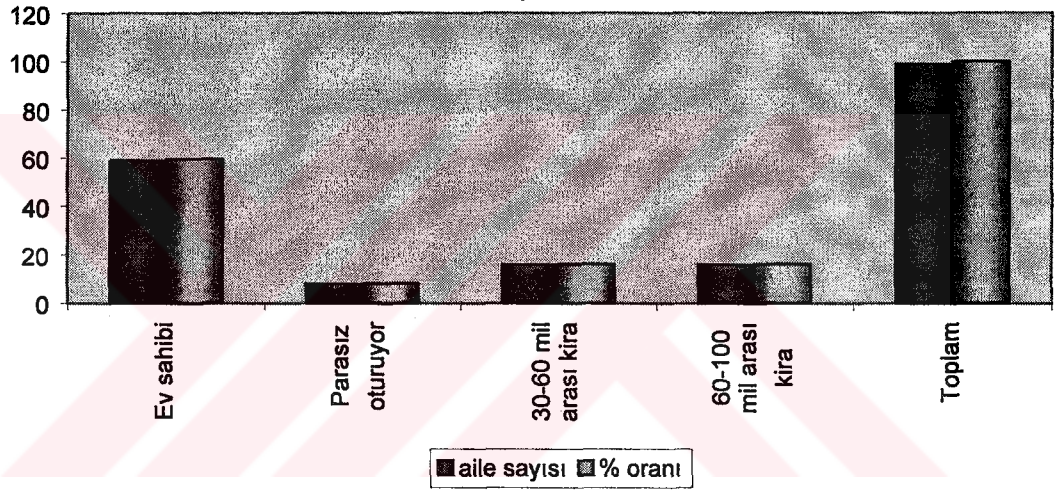
Grafik 5.20

% 31,1 ile çoğunluk 1980 öncesinde göç ederek İzmir'e gelmişler, % 18,9'u 1980-1985 arasında, % 20'si 1990-1995 arasında, % 16,7'si 1995-2000 arasında göç ederek gelirken, 1985-1990 arası % 13,3'lük oranla en düşük göç alınan tarihi vermektedir.

Tablo : 5.21 Ankete Katılan Ailelerin Konut Mülkiyet Durumu

Konut mülkiyeti	Hane sayısı	Yüzde oranı
Ev sahibi	59	59,6
Parasız oturuyor	8	8,1
30-60 milyon arası kira	16	16,1
60-100 milyon arası kira	16	16,1
Toplam	99	100

Ailelerin Konut Mülkiyet Durumu

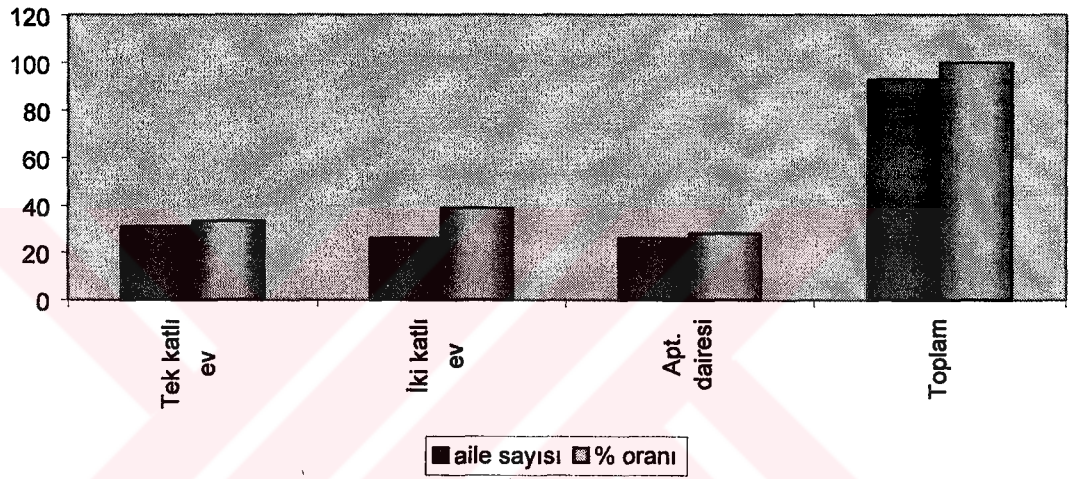
Grafik 5.21

Göç ile gelen bireylerin % 59,6'sı ev sahibi iken (bunların büyük çoğunluğu gecekondur) 30-60 milyon arasında kira ödeyen kişi yüzdesi 16,1, 60-100 milyon arasında kira ödeyenler yine % 16,1'dir. Parasız oturanlar da % 8,1 gibi düşük bir değerle üçüncü bir dilimi oluşturmaktadır.

Tablo : 5.22 Ankete Katılan Ailelerin Konut Tipi

Konut tipi	Hane sayısı	Yüzde oranı
Tek katlı ev	31	33,3
İki katlı ev	26	38,7
Apt. dairesi	26	28
Toplam	93	100

Ailelerin Konut Tipi

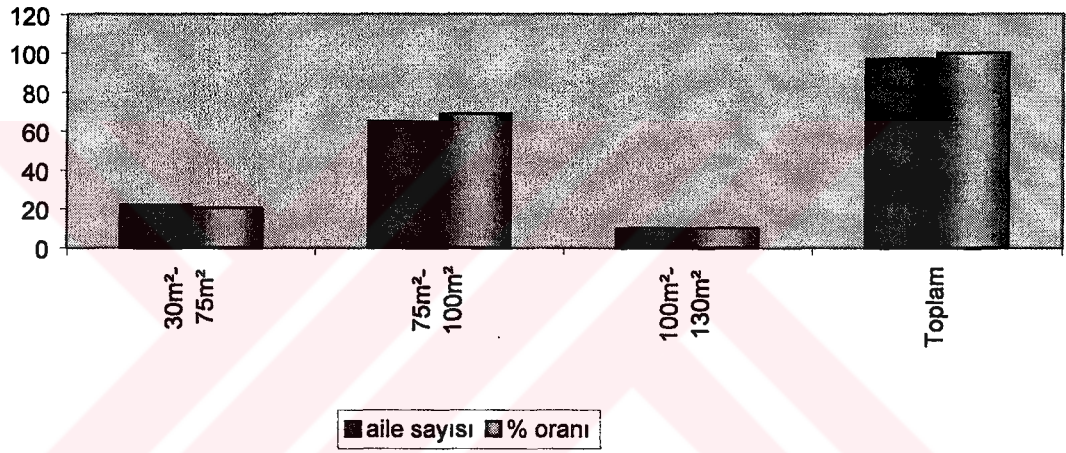
Grafik 5.22

Gecekondularda oturan bu ailelerin evlerinin % 33,3'ü tek katlı, % 38,7'si iki katlı evlerde otururlarken apartman dairesinde oturanlar % 28'i oluşturmaktadır.

Tablo : 5.23 Ankete Katılan Ailelerin Konut Kullanım Alanları

Konut kullanım alanı	Hane sayısı	Yüzde oranı
30m ² -75m ²	22	20,5
75m ² -100m ²	65	68,9
100m ² -130m ²	10	10,2
Toplam	97	100

Ailelerin Konut Kullanım Alanları

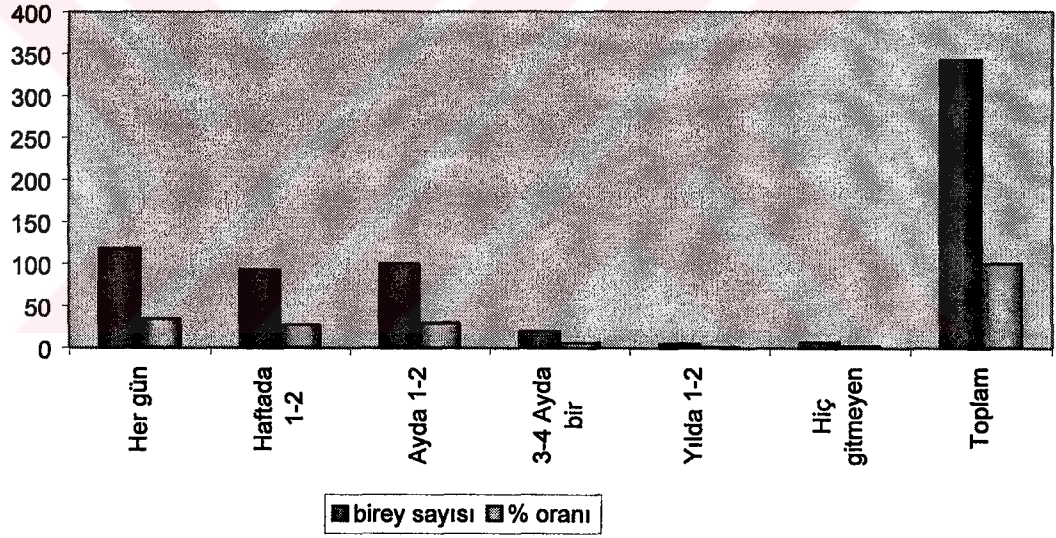
Grafik 5.23

Bu konutların kullanım alanları, 30m²-75m² arası % 20,5, 75m²-100m² arası % 68,9, 100m²-130m² arası % 10,2 dir. Böylelikle bireylerin büyük çoğunluğunun 75m²-100m² arası tek ya da çift katlı evlerde yaşadıkları görülmektedir.

Tablo : 5.24 Ankete Katılan Bireylerin Kent Merkezini Kullanım Sıklıkları

Beklentiler	Kişi sayısı	Yüzde oranları
Her gün	118	34,4
Haftada 1-2	93	27,1
Ayda 1-2	100	29,2
3-4 Ayda bir	20	5,8
Yılda 1-2	5	1,5
Hiç gitmeyen	7	2
Toplam	343	100

Bireylerin Kent Merkezini Kullanım Sıklıkları

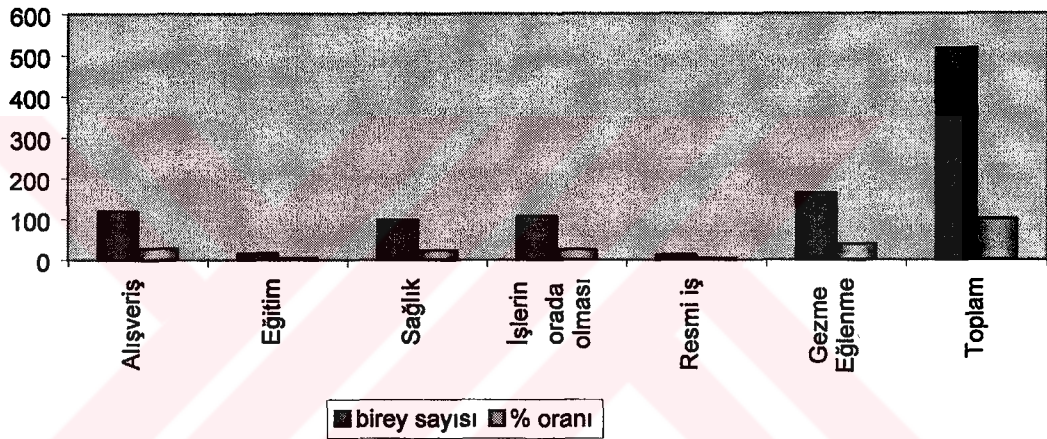
Grafik 5.24

Örnekköy’de oturan bireylerin % 34,4’ü her gün kent merkezine giderken, % 29,2’si ayda bir veya iki kez, % 27,1’i haftada bir veya iki kez, kent merkezine gitmektedirler. Diğer sıklıkların oranları çok düşüktür.

Tablo : 5.25 Kent Merkezine Hangi Amaçla Gidildiğinin Belirlenmesi

Beklentiler	Kişi Sayısı	Yüzde oranları
Alışveriş	119	27,9
Eğitim	16	3,8
Sağlık	98	23
İşlerin orada olması	107	25,1
Resmi iş	12	2,8
Gezme Eğlenme	164	38,5
Toplam	516	100

Kent Merkezine Hangi Amaçla Gidildiğinin Belirlenmesi

Grafik 5.25

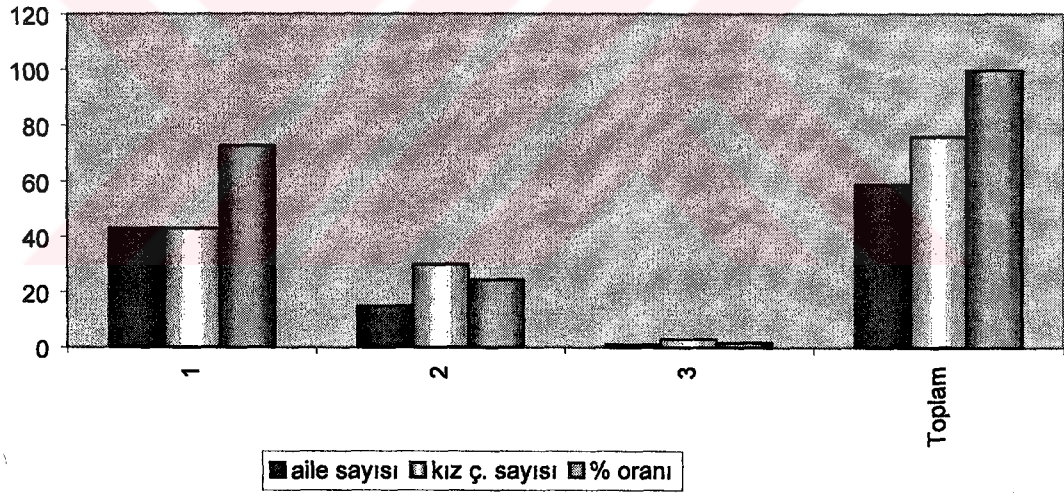
Gezmek ve eğlenmek amacıyla kent merkezinin kullanımı % 38 oranıyla ilk sırayı oluşturmaktadır. Bunu % 27,9 ile alışveriş % 25,1 ile işlerin orada olması % 23 ile sağlık izlemektedir.

İzmir İli Mavişehir Toplu Konutları Sosyal Yapısının Belirlenmesine Yönelik Anket Sonuçları

Tablo : 5.48 Ankete Katılan Kız Çocuğu Sayısı Sıklığı ve Yüzdeleri

Bir aile içerisindeki kız çocuk sayısı B	Aile sayısı A	AxB Kız çocuk sayısı	Aile sayısına göre yüzde oranı
1	43	43	72,9
2	15	30	25,4
3	1	3	1,7
Toplam	59	76	100

Kız Çocuk Sayısı Sıklığı ve Yüzdeleri

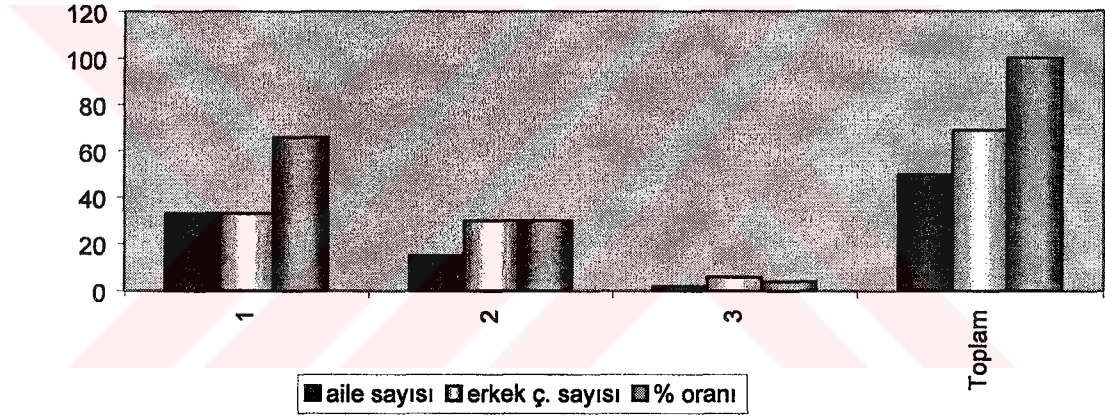
Grafik 5.48

Ankete katılan ailelerin % 72,9'u tek kız çocuğuna sahiptir. İki kız çocuğuna sahip olanlar % 25,4'ü oluşturmaktadır. Üç kız çocuğuna sahip olanların sayısı ise çok azdır.

Tablo : 5.49 Ankete Katılan Erkek Çocuğu Sayısı Sıklığı ve Yüzdeleri

Bir aile İçerisindeki erkek çocuğu sayısı B	Aile sayısı A	AxB Erkek çocuk sayısı	Aile sayısına göre yüzde oranı
1	33	33	66
2	15	30	30
3	2	6	4
Toplam	50	69	100

Erkek Çocuğu Sayısı Sıklığı ve Yüzdeleri

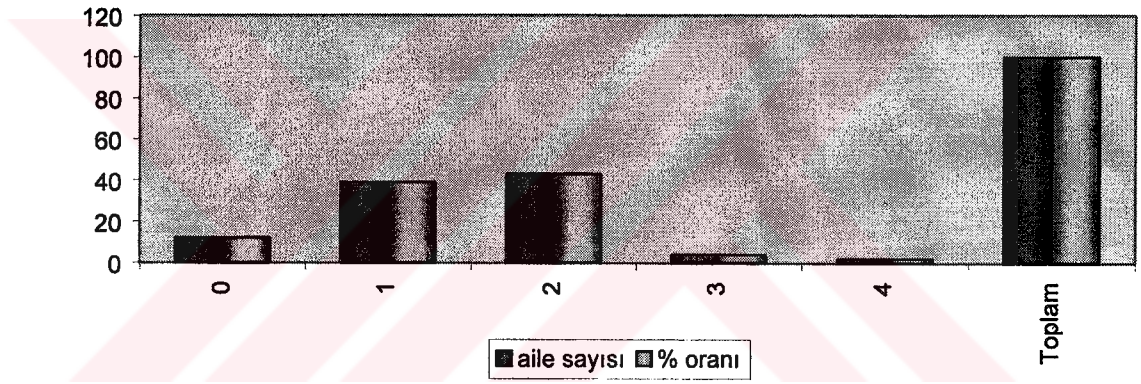
Grafik 5.49

Ankete katılan ailelerin % 66'sı tek erkek çocuğuna sahiptir. İki erkek çocuğuna sahip olanlar % 30'u oluşturmaktadır. Üç erkek çocuğuna sahip olanların sayısı ise çok azdır.

Tablo : 5.50 Ankete Katılan Ailelerin Çocuk Sayısı

Aile içindeki çocuk sayısı	Aile sayısı	Yüzde olarak oranı
0	12	12
1	39	39
2	43	43
3	4	4
4	2	2
Toplam	100	100

Ailelerin Çocuk Sayısı

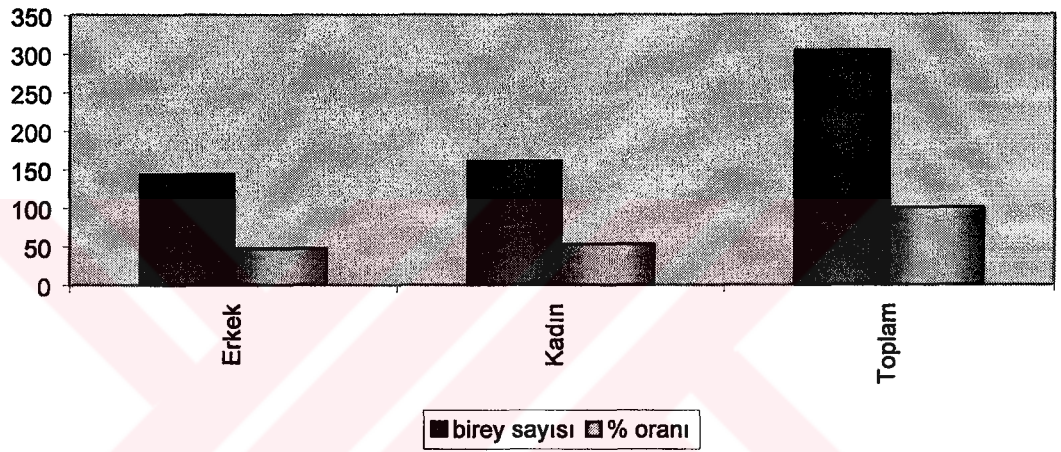
Grafik 5.50

En yüksek oran % 43 ile iki çocuklu aileler birinci sırayı alırken, % 39 ile tek çocuklu aileler ikinci sırayı almaktadır. Hiç çocuğu olmayanların oranı % 12 iken, üç yada dört çocuğu olanlar, yok denilecek kadar azdır.

Tablo : 5.51 Ankete Katılan Bireylerin Cinsiyet Yüzdeleri

Cinsiyet	Adet	Yüzde olarak oranı
Erkek	144	47,4
Kadın	160	52,6
Toplam	304	100

Bireylerin Cinsiyet Yüzdeleri

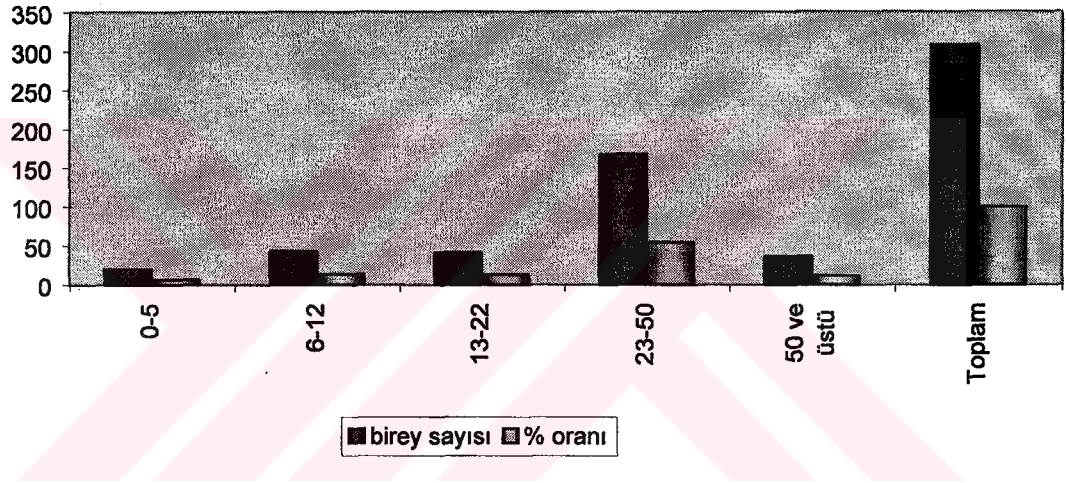
Grafik 5.51

Çocuklar da dahil olmak üzere ankete katılan erkek bireyler % 47,4'ü oluştururken kadın bireyler % 52,6'yı oluşturmaktadır.

Tablo : 5.52 Ankete Katılan Bireylerin Yaş Gruplarına Göre Yoğunluğu ve Yüzdeleri

Yaş grubu	Çocuk sayısı	Yüzde oranı
0-5	20	6,49
6-12	43	13,96
13-22	41	13,31
23-50	167	54,2
50 ve üstü	37	12,01
Toplam	308	100

Bireylerin Yaş Guruplarına Göre Yoğunluğu ve Yüzdeleri

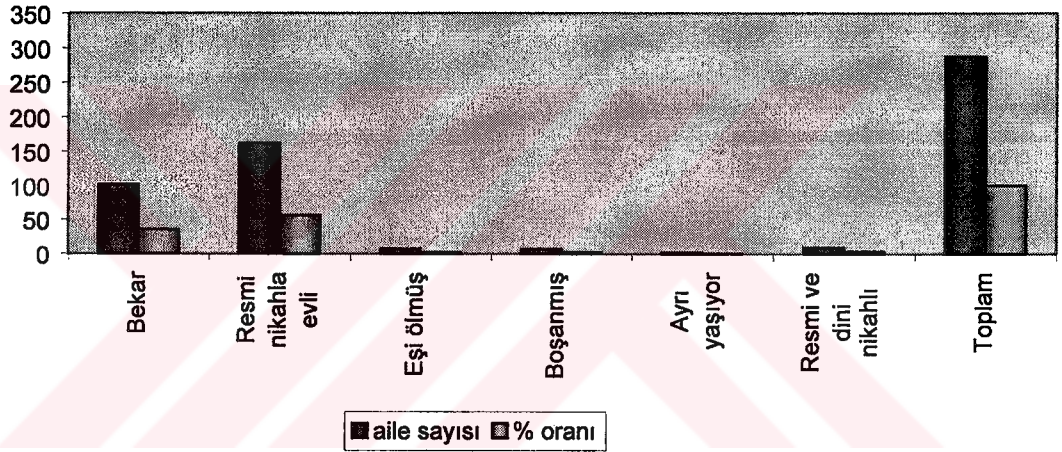
Grafik 5.52

23-50 yaş arası bireyler anketin % 54,2'sini oluştururken, 16-12, ve 13-22 yaş arasındaki gençler ve çocuklar % 13,96 ve % 13,31 gibi eşit değerdendirler. 50 yaş ve üstü % 12, 0-5 yaş grubu da en düşük değerle % 6,49'u oluşturmaktadır.

Tablo : 5.53 Ankete Katılan Ailelerin Medeni Durumları

Medeni Hal	Kişi sayısı	Yüzde oranı
Bekar	101	35,5
Resmi nikahla evli	162	56,3
Eşi ölmüş	7	2,4
Boşanmış	7	2,4
Ayrı yaşıyor	2	0,7
Resmi ve dini nikahla evli	9	3,1
Toplam	288	100

Ailelerin Medeni Durumları

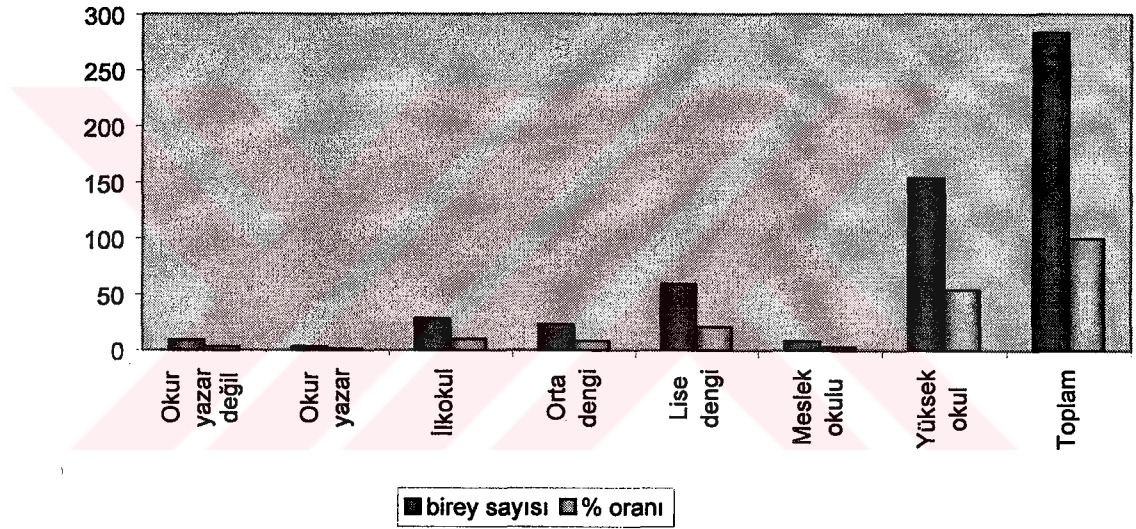
Grafik 5.53

Bireylerin % 56,3'ü evli % 35,5'i bekar %2,4'ünün eşi ölmüş iken aynı oranda da boşanmış birey bulunmaktadır.

Tablo : 5.54 Ankete Katılan Bireylerin Eğitim Durumları

Eğitim durumu	Kişi sayısı	Yüzde oranı
Okur yazar değil	9	3,2
Okur yazar	3	1,1
İlkokul	28	9,9
Orta dengi	23	8,1
Lise dengi	59	20,8
Meslek okulu	8	2,8
Yüksek okul	154	54,2
Toplam	284	100

Bireylerin Eğitim Durumları

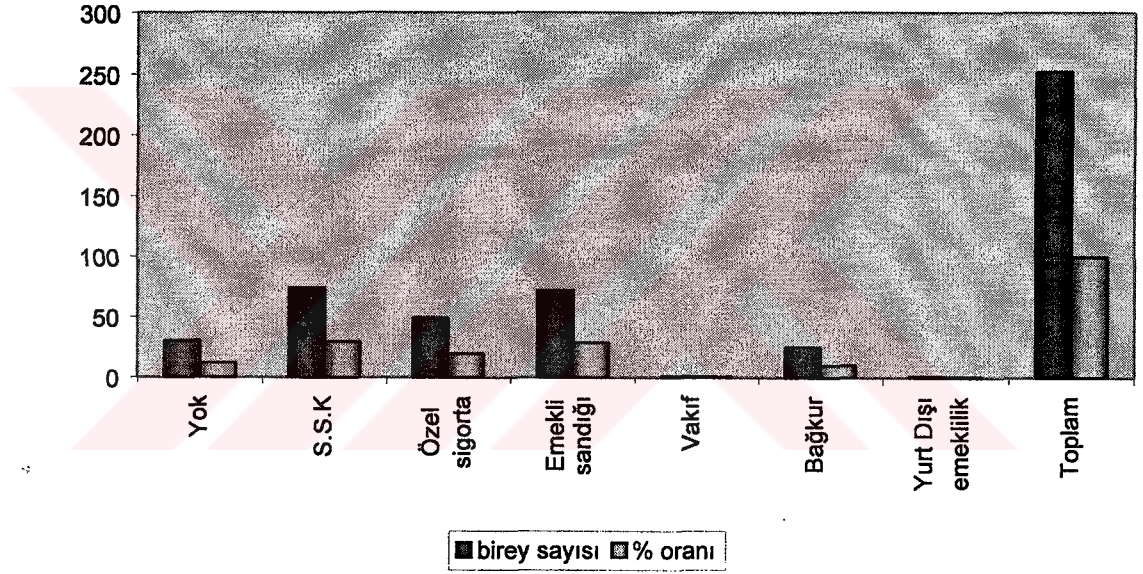
Grafik 5.54

Mavişehir halkı eğitim yönüyle değerlendirildiğinde, yüksek okul mezunu % 54,2 ile en yüksek değerdedir. Bunu % 20,8 ile lise ve dengi okul mezunları, % 9,9 ile ilkokul, % 8,1 ile orta ve dengi, % 2,8 ile meslek okul mezunları izlemektedir. Okuma yazma bilmeyenlerin oranı % 3,2 iken, hiç okula gitmeden okuma yazma bilenler % 1,1'i oluşturmaktadır.

Tablo : 5.55 Ankete Katılan Bireylerin Sosyal Güvencesi

Sosyal güvencesi	Kişi sayısı	Yüzde oranı
Yok	30	11,9
S.S.K	74	29,4
Özel sigorta	49	19,4
Emekli sandığı	72	28,6
Vakıf	1	0,4
Bağkur	25	9,9
Yurt Dışı emeklilik	1	0,4
Toplam	252	100

Bireylerin Sosyal Güvencesi

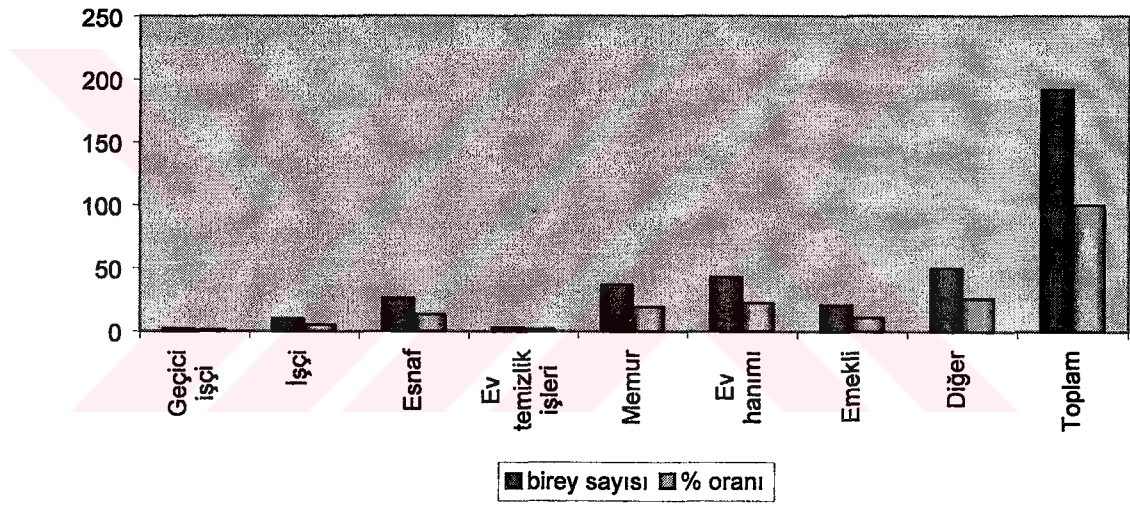
Grafik 5.55

Sosyal sigortalar kurumuna bağlı sosyal güvencesi olanlar % 29,4, emekli sandığına bağlı olanlar % 28,6, özel sigortaya bağlı olanlar % 19,4 iken sosyal güvencesi olmayanların oranı % 11,9, bağkura bağlı olanlar % 9,9 dur.

Tablo : 5.56 Ankete Katılan Bireylerin İşi

İş durumu	Kişi sayısı	Yüzde oranı
Geçici işçi	2	1
İşçi	10	5,2
Esnaf	26	13,5
Ev temizlik işleri	3	1,6
Memur	37	19,3
Ev hanımı	43	22,4
Emekli	21	10,9
Diğer	50	26
Toplam	192	100

Bireylerin İşi

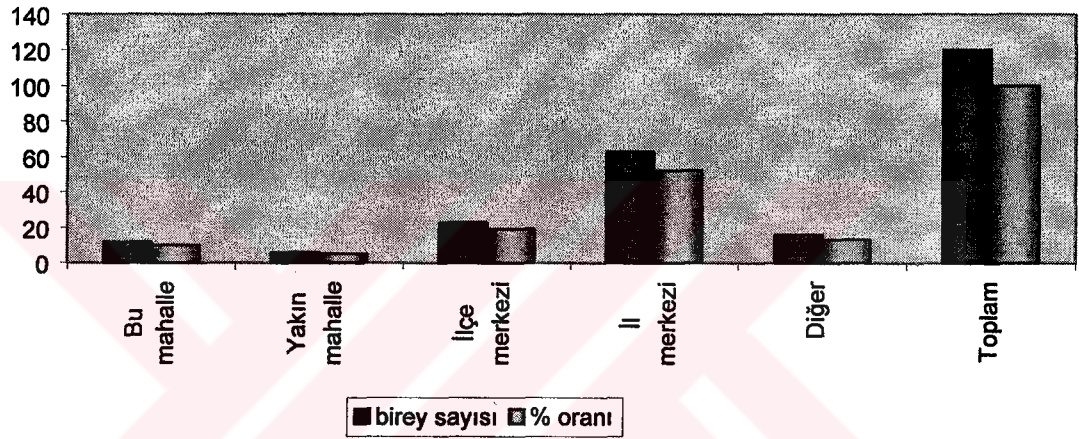
Grafik 5.56

İş hayatıyla ilgili değerlendirmede serbest iş sahipleri % 26 ile ilk sırayı alırken, bunu % 22,4 ile ev hanımları, % 19,3 ile memurlar, % 13,5 ile esnaf, % 5,2 ile işçi, izlemektedir. Emekli olanlar ise % 10,9'u oluşturmaktadır.

Tablo : 5.57 Ankete Katılan Bireylerin Çalıştıkları Yer

Çalıştığı yer	Kişi sayısı	Yüzdesi
Bu mahalle	12	10
Yakın mahalle	6	5
İlçe merkezi	23	19,2
İl merkezi	63	52,5
Diğer	16	13,3
Toplam	120	100

Bireylerin Çalıştıkları Yer

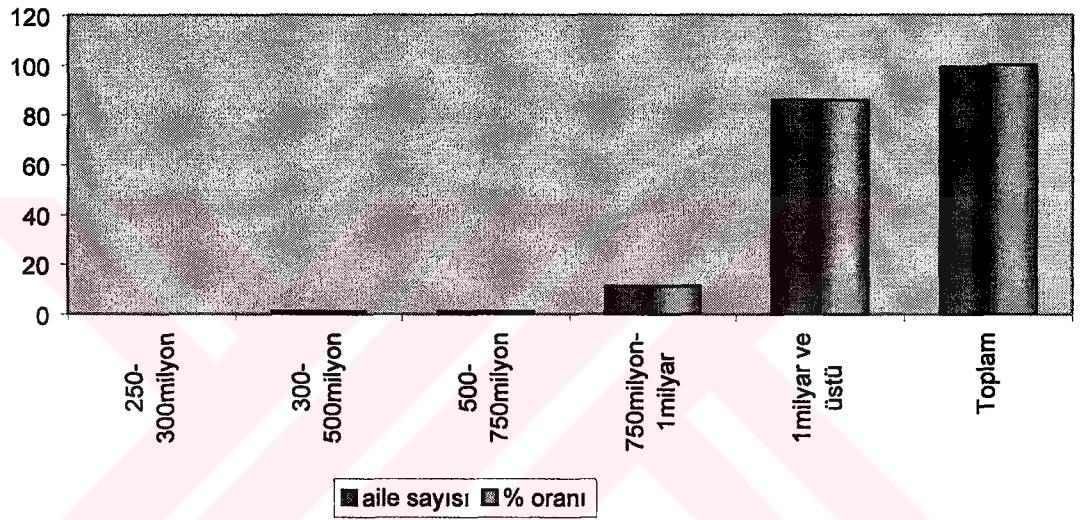
Grafik 5.57

Çalışanların büyük çoğunluğu % 52,5 ile il merkezine giderlerken % 19,2'si ilçe merkezine gitmektedir. Yakın mahalle ve kendi mahallelerinde çalışanların oranı ise toplam % 15 tir.

Tablo : 5.58 Ankete Katılan Ailelerin Yıllık Hane Halkı Gelirleri

Hane halkı geliri	Hane sayısı	Yüzde oranı
250-300milyon	0	0
300-500milyon	1	1,01
500-750milyon	1	1,01
750milyon-1milyar	11	11,1
1milyar ve üstü	86	85,8
Toplam	99	100

Ailelerin Yıllık Hane Halkı Gelirleri

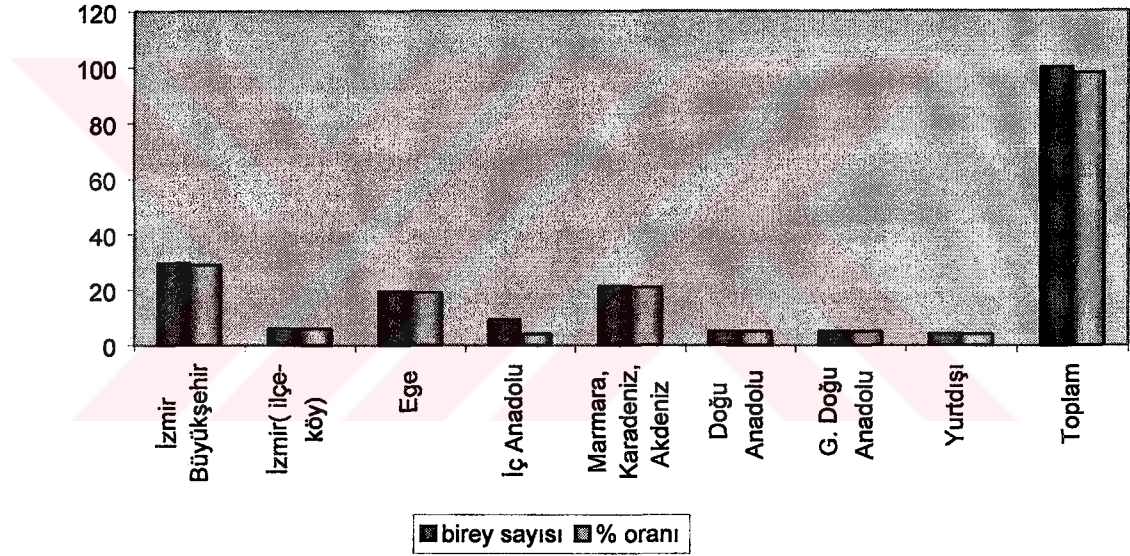
Grafik 5.58

Mavişehir’de yaşayan ailelerin % 85,5’i 1 milyar ve üstünde gelire sahiplerken 750 milyon –1 milyar arasında gelire sahip olanlar % 11,1dir. 750 milyonun altında gelire sahip olanların oranı ise çok düşüktür. Buna göre Mavişehir’de oturan ailelerin gelir durumlarının iyi olduğu gözlenmektedir.

Tablo : 5.59 Ankete katılan bireylerin doğdukları bölgeler

Doğdukları bölge	Hane sayısı	Yüzde oranı
İzmir Büyükşehir	29	29,6
İzmir(ilçe-köy)	6	6,1
Ege bölgesi (İzmir dışı)	19	19,4
İç Anadolu Bölgesi	4	9,2
Marmara Karadeniz Akdeniz Bölgesi	21	21,4
Doğu Anadolu Bölgesi	5	5,1
G. Doğu Anadolu Bölgesi	5	5,1
Yurtdışı	4	4,1
Toplam	98	100

Bireylerin Doğdukları Bölgeler

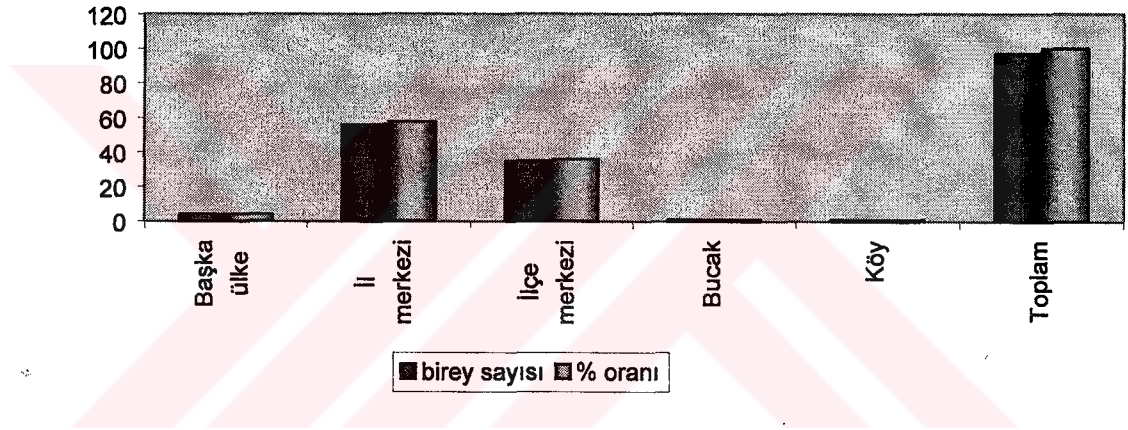
Grafik 5.59

İzmir Büyükşehir’de doğup büyüyenlerin sayısı % 29,6 iken, Marmara, Karadeniz; Akdeniz’den gelenlerin oranı % 21,4, Ege bölgesinden fakat İzmir dışından gelenlerin oranı % 19,4, İç Anadolu’dan gelenlerin oranı % 9,2 dir. Diğer bölgelerden gelenlerin oranı ise düşüktür.

Tablo : 5.60 Bireylerin en son yaşadıkları bölgelerin idari bölünüşe göre statüsü

İdari statü	Hane sayısı	Yüzde oranı
Başka ülke	4	4,1
İl merkezi	56	57,7
İlçe merkezi	35	36,1
Bucak	1	1
Köy	1	1
Toplam	97	100

Bireylerin en son yaşadıkları bölgelerin idari bölünüşe göre statüsü

Grafik 5.60

Mavişehir'e yerleşmeden önce il merkezinde oturanlar % 57,7 iken ilçe merkezinde oturanlar % 36,1 dir. Diğer köy, bucak gibi idari statüye sahip yerlerden gelenlerin oranı ise çok düşüktür.

İZMİR İLİ KARŞIYAKA İLÇESİ "MAVİŞEHİR" TOPLU KONUTLARINDA YAŞAYAN HALKIN SOSYO KÜLTÜREL BEKLENTİLERİ

Bu anketin amacı, İzmir'in farklı semtlerinde yaşarken kentleşmenin getirdiği etkilerle biçim değiştirip farklılaşan ortamlardan uzaklaşan halkın, daha işlevsel rahat yaşamaya elverişli, planlı olarak düzenlenmiş bu yüzden kentli halkın tercih ettiği toplu konutlardan "Mavişehir" de yaşayanların ruhsal, fiziksel ve entellektüel boşluklarını giderecek etkinliklerin saptanması ve halkın gereksinim duyduğu sosyo-kültürel aktivitelerin belirlenmesidir.

Sorularımıza yanıt vererek amacımıza yönelik çalışmalarımıza katkıda bulunursanız seviniriz.

I. ADRES VE TANITMA

1. İlçesi :
Semti :
Bloğu :
No :

2. Aile reisi misiniz?

Kod 1. Evet 2. Eşi 3. Diğer

Kod	1	2	3
Cevap			

3. Kaç çocuğunuz var? 1. Kız
2. Erkek

4. Aile şeması (Aile içerisindeki bütün kişiler işaretlenecektir.)

1. Baba	1. Erkek		1. Bekar	1. Okur-yazar değil	1. Yok	1. Geçici işçi	1. Bu mahalle	
2. Anne	2. Kadın		2. Resmi nikahla evli	2. Okur-yazar	2. SSK	2. İşçi	2. Yakın mahalle	
3. Çocuk			3. Dini nikahla evli	3. İlkokul	3. Özel Sigorta	3. Esnaf zanaatkar	3. İlçe merkezi	
4. Büyük anne			4. Eşi ölmüş	4. Orta / Dengi	4. Emekli Sandığı	4. Ev, temizlik	4. İl merkezi	
5. Büyük baba			5. Boşanmış	5. Lise / Dengi	5. Vakıf	5. Seyyar satıcı	5. Diğer	
6. Arkadaş			6. Ayrı yaşıyor	6. Meslek Okulu	6. Bağkur	6. Çiftçi		
7. Akraba			7. Resmi ve dini nikahla evli	7. İmam hatip (orta / lise)	7. Yurtdışı emeklilik	7. Memur		
			8. Birlikte yaşıyor	8. Y. Okul / Fakülte		8. Şoför		
						9. Çocuk bakımı		
						10. Ev hanımı		
						11. İşsiz		
						12. Özürlü		
						13. Emekli		
						14. Yaşlı		
						15. Diğer		
Aile içindeki Yeri	Cinsiyeti	Yaşı	Medeni Durumu	Eğitimi	Sosyal Güvencesi	İş	Çalıştığı Yer	Aylık Geliri

MİLYON TL

II. EKONOMİK STATÜ ANKETİ

1. Toplam yıllık hane halkı geliri.

- Kodlar : 1. 250 - 300 milyon arası
2. 300 - 500 milyon arası
3. 500 - 750 milyon arası
4. 750 milyon - 1 milyar arası
5. 1 milyar ve üstü

Kod	1	2	3	4	5
Cevap					

2. Nerede doğdunuz?

- Kodlar : 1. İzmir Büyükşehir 4. İç Anadolu Bölgesi 6. Doğu Anadolu Bölgesi
2. İzmir (ilçe / köy) 5. Marmara, Karadeniz, 7. G.Doğu Anadolu Bölgesi
3. Ege Bölgesi (İzmir dışı) Akdeniz Bölgesi 8. Yurtdışı

Kod	1	2	3	4	5	6	7	8
Cevap								

3. Buraya yerleşmeden önce yaşadığınız en son yerin idari bölünüşüne göre statüsü.

- Kodlar : 1. Başka ülke 3. İlçe Merkezi 5. Köy
2. İl Merkezi 4. Bucak

Kod	1	2	3	4	5
Cevap					

III. KONUT ANKETİ

1. Konut mülkiyet durumu

- Kodlar : 1. Ev sahibi 2. Kiracı 3. Parasız oturuyor

Kod	1	2	3
Cevap			

2. Şu anda oturduğunuz ev size ait değilse kira bedeli.

.....

3. Konutun tipi

- Kodlar : 1. Tek odalı 2. İki odalı 3. Üç odalı 4. Dört odalı

Kod	1	2	3	4
Cevap				

4. Evinizin kullanım alanı kaç m²?

.....

IV. SOSYO KÜLTÜREL YAPI VE BEKLENTİLER ANKETİ

1. Kent Merkezine siz ve yakınlarınız ne sıklıkla gidersiniz?

- Kodlar : 1. Her gün 4. 3-4 Ayda bir
2. Haftada 1-2 5. Yılda 1-2
3. Ayda 1-2 6. Hiç gitmem

Kod	1	2	3	4	5	6
Ben						
Eşim						
Çocuklar						

2. Kent Merkezine en çok ne amaçla gidersiniz?

- Kodlar : 1. Alışveriş 4. İşlerimiz orada
2. Eğitim 5. Resmi iş
3. Sağlık 6. Gezme / Eğlence

Kod	1	2	3	4	5	6
Ben						
Eşim						
Çocuklar						

3. EĞİTİM

3.a) Hane içinde yaşayan varsa (6-13) yaş arası çocukların beklentileri

- Kodlar : 1. Yabancı dil kursları
2. Resim, seramik, el işi kursları
3. Müzik kursu
4. Bilgisayar kursu (internet)
5. Satranç kursu
6. Okul derslerine yardımcı olacak kütüphane
7. Diğerleri (yazınız)

İstek sırasına göre birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.

Kodlar	1	2	3	4	5	6
Cevap						
Cevap						
Cevap						

Farklı beklentileriniz varsa aşağıdaki boşluğa yazınız.

3.b) Hane içinde yaşayan varsa (13-22) yaş gençlerin beklentileri

- Kodlar : 1. Yabancı dil kursları
2. Resim, seramik, el işleri (nakış, dikiş, çiçek, vitray, maket, uçak, otomobil, vs.)
3. Müzik kursları
4. Fotoğrafçılık kursu
5. Bilgisayar kursu (internet)
6. Meslek edindirme kursları (Kuaför, Terzi, Oto tamiri, Elektrik-elektronik, inşaat, boya, tekstil tasarımı, Güzellik uzmanlığı, Muhasebe, Hasta bakımı, vs.)
7. Okul derslerine yardımcı olacak, boş zaman değerlendirmeye yönelik kütüphane.

İstek sırasına göre birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.

Kodlar	1	2	3	4	5	6	7
Cevap							
Cevap							
Cevap							

Farklı beklentileriniz varsa aşağıdaki boşluğa yazınız.

3.c) Hane içinde yaşayan varsa (22-50) yaş üzerindeki yetişkinlerin beklentileri.

- Kodlar : 1. Okuma yazma kursları
2. Yemek kursları
3. El sanatları kursları (Bıçkı, dikiş, halı dokuma, çiçek, vitray, batık, vs.)
4. Müzik kursları
5. Resim kursları
6. Fotoğrafçılık Kursları
7. Yabancı dil kursları
8. Bağcılık, arıcılık, bitki yetiştirme, ziraatte teknik salgın hastalıklar, zararlılar vs. hakkında bilgi
9. Stenografi, matematik, fizik, kimya kursları
10. Sağlık kursları ve bunlarla ilgili konferanslar (bulaşıcı hastalıklar, hastalıklardan korunma yolları, aile planlaması vs.)
11. Meslek edindirme kursları
12. Kütüphane
13. Önemli günlerin önem ve manasını anlatmak yaşamla ilgili konularda halkı bilinçlendirmek ve kaynaştırmak amacıyla konferans kolları oluşturmak ve halkın katılımını sağlamak.

İstek sırasına göre birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.

Kodlar	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Cevap											
Cevap											
Cevap											

Farklı beklentileriniz varsa aşağıdaki boşluğa yazınız.

3.d) Hane içinde yaşayan 50 yaş ve üstündekilerin beklentileri

- Kodlar : 1. Okuma yazma kursları
2. Müzik kursları
3. Resim kursları
4. Sağlık kursları
5. El sanatları kursları
6. Bitki yetiştirme kursları

İstek sırasına göre birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.

Kodlar	1	2	3	4	5	6
Cevap						
Cevap						
Cevap						

Farklı beklentileriniz varsa aşağıdaki boşluğa yazınız.

4. EĞLENCE

- Kodlar : 1. Profesyonel aktiviteler
a) Tiyatro
b) Sinema
c) Konserler, gösteriler
2. Halk evlerinde yapılan çalışmaların sunumu
a) Folklor
b) Koro
c) Tiyatro
d) Çocuk gösterileri
e) Müzik faaliyetleri (gece, gündüz gösterileri)
f) Sanat faaliyetleri (gece, gündüz gösterileri)
g) Karagöz orta oyunu
h) Özel günlerde düzenlenen günün anlam ve önemini anlatan eğlenceler (bayramlar, anneler günü, öğretmenler günü, vs.)

İstek sırasına göre birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.

Kodlar	1a, 1b, 1c, 2a, 2b, 2c, 2d, 2e, 2f, 2g, 2h
Cevap + Yaş	
Cevap + Yaş	
Cevap + Yaş	

Farklı beklentileriniz varsa aşağıdaki boşluğa yazınız.

5. SPOR

- Kodlar : 1. Futbol
2. Basketbol
3. Voleybol
4. Tenis
5. Jimnastik (Açık, kapalı alan)
6. Dans
7. Güreş
8. Dağcılık
9. Su sporları (Yelken)

İstek sırasına göre birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.

Kodlar	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Cevap + Yaş									
Cevap + Yaş									
Cevap + Yaş									

Farklı beklentileriniz varsa aşağıdaki boşluğa yazınız.

[illegible]

II. EKONOMİK STATÜ ANKETİ

1. Toplam yıllık hane halkı geliri

- Kodlar : 1. 50-100 milyon arası
2. 100-150 milyon arası
3. 150-200 milyon arası
4. 200-250 milyon arası
5. 250 milyon ve üstü

Kod	1	2	3	4	5
Cevap					

2. Ek gelir elde etmek için ikinci bir iş yapıyor musunuz?

- Kodlar : 1. Evet 2. Hayır 3. Zaman zaman

Kod	1	2	3
Cevap			

3. Ailenizden veya memleketinizden bütçenize katkıda bulunacak yardım alıyor musunuz?

- Kodlar : 1. Hayır 3. Evet. Giyecek
2. Evet. Gıda 4. Evet. Para

Kod	1	2	3	4
Cevap				

4. Burada doğduğunuzdan beri mi yaşıyorsunuz, yoksa sonradan mı yerleştiniz?

- Kodlar : 1. Doğduğundan beri burada yaşıyor
2. Arada çıkmış, sonra dönmüş
3. Sonradan buraya yerleşmiş

Kod	1	2	3
Cevap			

5. Nerede doğdunuz?

- Kodlar : 1. İzmir B.şehir 4. İç Anadolu B. 6. Doğu Anadolu B.
2. İzmir (İlçe / köy) 5. Marmara, K.Deniz, 7. G. Doğu B.
3. Ege B. (İzmir dışı) A. Deniz Bölgesi 8. Yurt dışı

Kod	1	2	3	4	5	6	7	8
Cevap								

6. Buraya yerleşmeden önce yaşanılan en son yerin idari bölünüşe göre statüsü

- Kodlar : 1. Başka ülke 3. İlçe Merkezi 5. Köy
2. İl Merkezi 4. Bucak

Kod	1	2	3	4	5
Cevap					

7. Uygun göç tarihinin saptanması

- Kodlar : 1. 1980 öncesi 3. 1985-90 5. 1995-99
2. 1980-85 4. 1990-95

Kod	1	2	3	4	5
Cevap					

8. Aşağıdaki faaliyetlerden en çok hangisini gelir getirmek için evinizde yapıyorsunuz?

- Kodlar : 1. Hayır 4. Süs eşyası 7. El sanatları
2. Yiyecek maddesi 5. Dokumacılık 8. Halı / Kilim
3. Giyecek 6. Hayvancılık 9. Diğer

Kod	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Cevap									

III. KONUT ANKETİ

1. Konut mülkiyet durumu

- Kodlar : 1. Ev sahibi 2. Kiracı 3. Parasız oturuyor

Kod	1	2	3
Cevap			

2. Şu anda oturduğunuz ev size ait değilse kira bedeli. (Yazınız)

.....

3. Konutun tipi

- Kodlar : 1. Tek katlı ev 2. İki katlı ev 3. Apt. Dairesi

Kod	1	2	3
Cevap			

4. Evinizin kullanım alanı kaç m²? (Yazınız)

.....

IV. SOSYO KÜLTÜREL YAPI VE BEKLENTİLER ANKETİ

1. Kent Merkezine siz ve yakınlarınız ne sıklıkla gidersiniz?

- Kodlar : 1. Her gün 4. 3-4 Ayda bir
2. Haftada 1-2 5. Yılda 1-2
3. Ayda 1-2 6. Hiç gitmedim

Kod	1	2	3	4	5	6
Ben						
Eşim						
Çocuklar						

2. Kent Merkezine en çok ne amaçla gidersiniz?

- Kodlar : 1. Alışveriş 4. İşlerimiz orada
2. Eğitim 5. Resmi iş
3. Sağlık 6. Gezme / Eğlence

Kod	1	2	3	4	5	6
Ben						
Eşim						
Çocuklar						
Aile Büyükleri						